

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
ฉบับสมบูรณ์

โครงการ การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า
แม่ทองเพื่อการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่

โดย โกสิน เสงจาและคณะ

ธันวาคม 2549

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวงเพื่อ
การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

โดย

1. นายโกสิน	เซงจา	หัวหน้าโครงการ
2. นายมนูญ	เทศน์นำ	ทีมวิจัย
3. นายสมบุญ	ไทย์ยันโต	ทีมวิจัย
4. นายอมร	สุภา	ทีมวิจัย
5. นายศรีทวน	ทรัพย์นำ	ทีมวิจัย
6. นายบุญทอง	เทโวชาติ	ทีมวิจัย
7. นายบุญยัง	พวกอินแสง	ทีมวิจัย
8. นายตาล	ตาสี	ทีมวิจัย
9. นายพรหมมา	เตมีชีว	ทีมวิจัย

สนับสนุน โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าเน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พูดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่น ๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของ

กระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.สำนักงานภาค

สารบัญ

	หน้า
คำนำเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	ก
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2.ปัญหาวิจัย/โจทย์วิจัย –คำถามย่อย-วัตถุประสงค์-แนวทางการดำเนินงาน	2
3.กรอบแนวคิดการดำเนินงาน-ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1.กระบวนการ	5
2.การมีส่วนร่วมของประชาชน	8
3.เครือข่าย	8
4.การพัฒนาที่ยั่งยืน	9
5.ภูมิปัญญาชาวบ้าน-ภูมิปัญญาไทย	13
6.การพึ่งตนเอง	14
7.เศรษฐกิจพอเพียง	14
8.เศรษฐกิจชุมชน	15
9.วิสาหกิจชุมชน	16
10.ความรู้เรื่องหมูป่า	21
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	33
1.การดำเนินกิจกรรมระยะที่ 1	34
1.1 กิจกรรมที่ 1 จัดประชุมวิจัยและตัวแทนกลุ่มเพื่อชี้แจงโครงการฯ	34
1.2 กิจกรรมที่ 2 ลงพื้นที่แต่ละกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ฯ	35
- ลักษณะแบบสำรวจ	35
- ลักษณะแบบสอบถาม	37
1.3 กิจกรรมที่ 3 ประชุมทีมวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมที่2	40
- ข้อมูลพื้นฐานเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าฯ (ข้อมูลแบบสำรวจ/สอบถาม)	41
1.4 กิจกรรมที่ 4 เวทีนำเสนอประสบการณ์การทำงานของกลุ่มฯ	48
1.5 กิจกรรมที่ 5-6 ศึกษาดูงานการเลี้ยงหมูหลุม อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย	53
บทเรียนจากการศึกษาดูงาน (หน้าต่อไป)	

มีต่อ../ สารบัญ

ต่อ./ สารบัญ

	หน้าที่
- เกษตรธรรมชาติ ความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้น	54
- เกษตรกรรมแนวใหม่ หรือ เกษตรกรรมทางเลือกใหม่	54
- จุลินทรีย์ท้องถิ่น : IMO.	56
- การเก็บรวบรวมจุลินทรีย์ในท้องถิ่น (IMO.)	57
- การเลี้ยงสุกรแบบธรรมชาติของเกาหลี	60
1.6 กิจกรรมที่ 7 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเครือข่ายฯ	63
1.8 กิจกรรมที่ 8 เวทีสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ 1 วางแผนงานระยะที่ 2	64
2.การดำเนินกิจกรรมระยะที่ 2	
- ผลการดำเนินงานระยะที่ 2	64
1.การเลี้ยงสุกร	
- ลักษณะพันธุ์สุกร	65
- การคัดเลือกสายพันธุ์	69
- การผสมเทียม	72
2.การศึกษาการดำเนินการกลุ่มตามรูปแบบที่เหมาะสม	78
3.แผนการพัฒนาสายพันธุ์หมูป่ารองรับการดำเนินโครงการวิสาหกิจชุมชน	86
4. การแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	87
6. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน	101
7.บทสรุปของวิธีการดำเนินการวิจัย	102
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	
ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ	104
- การบริหารและการจัดองค์กรของกลุ่มฯ	105
- การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการฯครั้งที่ 1	108
- การจัดตั้งกฎระเบียบ	109
- การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการครั้งที่ 3	109
- โครงสร้างบทบาทหน้าที่ในปัจจุบันฯ	112
- ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่ทอง	114

ต่อ./ สารบัญ

รายละเอียด	หน้าที่
1. บทบาทของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าต่อชุมชน	116
2. การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าฯ	116
3. แหล่งให้ความสนับสนุนช่วยเหลือแก่กลุ่ม	125
4. ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่ม (กรณีศึกษา สมาชิก)	125
- นายโกสิน เสงจา (ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่)	126
- นายยุทธนา พินเสนาะ (ผู้เลี้ยงขนาดเล็ก)	142
- นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า (ผู้เลี้ยงขนาดกลาง)	160
5. การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของเครือข่ายฯ	160
6. ในด้านจุดอ่อน	160
7. ในด้านข้อจำกัด	162
8. ศักยภาพการพัฒนา	163
9. แนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง	164
10. ตัวอย่างโครงการกองทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนระดับครอบครัว กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง	166
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	171
บรรณานุกรม	175
ภาคผนวก	176

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมการเลี้ยงหมูป่าได้เริ่มต้นขึ้นจากการส่งเสริมของฝ่ายศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า (หมูป่า) จึงได้ทำการขยายผลการเลี้ยงและขยายพันธุ์หมูป่าสู่ราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ให้มีรายได้เพิ่มจากการเลี้ยงหมูป่า ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ตัวหนึ่งที่นิยมบริโภค รวมทั้งเพื่อเป็นการลดการลักลอบการล่าสัตว์ในพื้นที่ของศูนย์ฯ และบริเวณป่าต่างๆ ให้น้อยลง จึงได้ดำเนินการขยายผลโครงการส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ทั้งหมด 6 ตำบล 18 หมู่บ้าน โดยได้มีการดำเนินการฝึกอบรมอาชีพการเพาะเลี้ยงหมูป่าขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีผู้ผ่านการฝึกอบรมแล้วจำนวน 8 รุ่น 240 คน มีจำนวนหมูป่าทั้งสิ้น 226 ตัว เป็นตัวผู้ 70 ตัว เป็นตัวเมีย 88 ตัว และเป็นลูกหมูป่าจำนวน 68 ตัว

การเลี้ยงหมูป่าสามารถสร้างรายได้ได้ดีพอสมควร โดยสามารถขายได้ทั้งพ่อแม่พันธุ์หมูป่า ลูกหมูป่าอายุเพียง 2-3 เดือน และเนื้อหมูป่า ซึ่งขายได้ราคาสูงถึง 150-250 บาท แต่ที่ผ่านมายังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านสายพันธุ์ เนื่องจากหมูป่าถูกนำมาผสมข้ามสายพันธุ์ ในปัจจุบันหมูป่าที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ผสมกับสายพันธุ์อื่นๆ เช่น หมูเหมยซาน หมูพื้นเมือง เพื่อให้มีจำนวนลูกมากตัว ทำให้หมูป่ามีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้ราคาขายในท้องตลาดไม่ดีเท่าที่ควร

การเพาะเลี้ยงหมูป่ามีลักษณะเฉพาะที่ทำให้ผู้เลี้ยงต้องศึกษาวิธีการดูแลเลี้ยงดู และลักษณะนิสัยของหมูป่า เพื่อให้การเลี้ยงดูมีประสิทธิภาพ และสร้างรายได้ที่เหมาะสม แต่การดำเนินการของผู้เลี้ยงหมูปายังขาดความรู้ และประสบการณ์ที่ดีพอ จึงทำให้ประสบปัญหาต่างๆ ตามมา และจากการได้มีโอกาสไปซื้อลูกหมูป่าของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า จ. จะเข้เชิงเทรา จึงทำให้เกิดแนวคิดในการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า ของ อ. ดอยสะเก็ด ขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูปารายย่อย ในด้านความรู้ พัฒนาทักษะการเลี้ยง การคัดเลือกพันธุ์ การสุขภาพ และการจัดการทางการตลาด ตลอดจนสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้มีแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินการ จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการขึ้นในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้มีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่ามาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่ประสบการณ์บางด้านยังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นที่สมาชิกจะต้องสร้างความรู้ในการพัฒนาการจัดการกลุ่มเครือข่ายอาชีพผู้เลี้ยงหมูป่า ทั้งในด้านการจัดการกลุ่ม การดูแลเลี้ยงดู การขยายพันธุ์ และรักษาสายพันธุ์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความมั่นใจในการเลี้ยง และการตลาดที่จะมารองรับ ให้สามารถสร้างรายได้แก่สมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาเครือข่ายให้ยั่งยืน นอกจากนี้กลุ่มยังได้มีแนวคิดที่จะทำการพัฒนาสายพันธุ์หมูป่าให้เป็นหมูป่าพันธุ์แท้ และสามารถกระจายให้แก่สมาชิกทุกคน เพื่อที่จะทำให้สมาชิกมีหมูป่าพันธุ์แท้จำหน่าย มีอำนาจต่อรองทางการตลาด และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้ว่ากลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง จะมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งในเรื่องของการอบรมการวิธีการเลี้ยง การสร้างความเข้าใจเรื่องสายพันธุ์ แล้วก็ตาม แต่สิ่งที่ทางกลุ่มฯ ยังขาด และพบว่าเป็นปัญหาหลังจากมีการสรุปผลในการดำเนินกิจกรรม คือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิก จะเห็นได้จาก หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมแล้วกลุ่มสมาชิกได้นำไปปฏิบัติ ซึ่งไม่ได้ร่วมกันเรียนรู้ในลักษณะของการช่วยเหลือกัน หรือเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดปัญหาในการเลี้ยง เช่น แม่พันธุ์บางตัวไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ ทำให้สมาชิกที่เป็นเจ้าของแม่พันธุ์ไม่มีกำลังใจที่จะเลี้ยง เพราะไม่รู้จะไปปรึกษาใคร บางกลุ่มสมาชิกก็นำไปผสมข้ามสายพันธุ์ ทำให้ลักษณะของหมูป่าเปลี่ยนไป เพื่อให้ได้ลูกหมูเยอะ และขายลูกหมูได้ในราคาที่สูง ส่งผลให้ความเชื่อถือของกลุ่มผู้บริโภคลดน้อยลง จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ทางกลุ่มแกนนำ ได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขโดยการพัฒนาจากกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าเป็นเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง และเน้นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิกในพื้นที่ 12 ชุมชน 24 กลุ่มที่กระจัดกระจายอยู่ และร่วมวางแผนเป้าหมายสู่การสร้างความสำเร็จ และยังยืนทั้งในด้านการตลาด และพัฒนากลุ่มสมาชิกให้สามารถเลี้ยงหมูป่าที่มีคุณภาพ สามารถที่จะเพิ่มรายได้ให้กลุ่มสมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาวิจัย/โจทย์วิจัย

จะพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งละยังยืนได้อย่างไร?

คำถามย่อย

1. สถานการณ์ ประสบการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นอย่างไร?
2. การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร?
3. รูปแบบความสัมพันธ์ กลไก การจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นอย่างไร?

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวน ติดตามสถานการณ์ ประสบการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
2. เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
3. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์กลไกการจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

แนวทางการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 :

- 1.1. จัดประชุมวิจัยและตัวแทนกลุ่มเพื่อชี้แจงโครงการและนัดหมายลงพื้นที่กลุ่มย่อย
- 1.2. ลงพื้นที่แต่ละกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานพร้อมทั้งทราบปัญหาอุปสรรคและความต้องการของกลุ่ม
- 1.3. ทีมวิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังจัดกิจกรรม

1.4.เวทีนำเสนอประสบการณ์การทำงานของกลุ่มโดยรวมต่อสมาชิกเครือข่าย ผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

1.5.ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของคณะกรรมการกลุ่มและแกนนำ

1.6. ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของกลุ่ม

1.7. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

1.8. จัดเวทีสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ 1 และวางแผนงานระยะที่ 2

ระยะที่ 2 :

2.1. จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานช่วงที่ 2

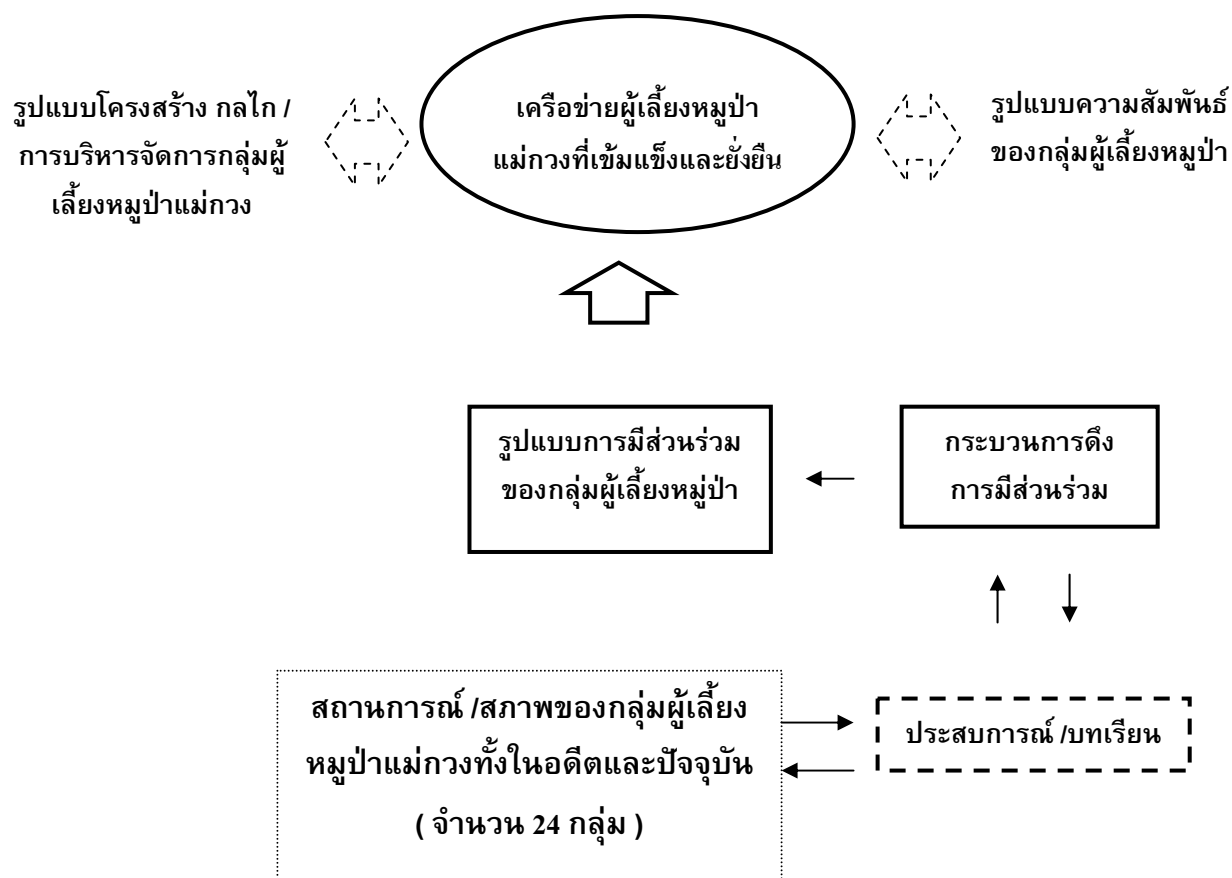
2.2. จัดอบรมวิธีการเลี้ยงหมูป่าและการจัดการฟาร์มให้กับกลุ่มสมาชิก

2.3. จัดอบรมการบริหารจัดการกลุ่มและการบริหารเงินทุนหมุนเวียน

2.4. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือน

2.5. จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการดำเนินการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัย แกนนำกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าและกลุ่มสมาชิกได้เรียนรู้ และเข้าใจ / บทเรียน สถานการณ์ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าทั้ง 12 ชุมชน 24 กลุ่ม
2. ได้รูปแบบวิธีการในการจัดการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่ทอง
3. เกิดกลไกความสัมพันธ์ที่ทำให้กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าสามารถบริหารจัดการกลุ่มให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนเอกสารที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการ ได้เน้นศึกษา เอกสาร ที่มีส่วนในการนำไปสู่การพัฒนา และ ยกระดับการทำงานของโครงการวิจัย โดยเน้นไปที่ เรื่องของ กระบวนการ และ แนวทาง การสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิก ในการพัฒนาเครือข่าย ให้สามารถพึ่งตัวเองได้ โดยมองไปที่การเลี้ยงหมูป่า ที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นเศรษฐกิจชุมชน ที่อยู่ภายใต้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยอาศัยฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการขับเคลื่อน

ซึ่งในการดำเนินการของโครงการดังกล่าว ได้นำไปสู่การทำความเข้าใจ ในองค์ความรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบไปด้วย รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กระบวนการ (Process)

กระบวนการ หมายถึง ชุดกิจกรรม การดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลง พัฒนาการ หรือ หน้าที่ที่ต่อเนื่องกันก่อให้เกิดผลลัพธ์ เช่น กระบวนการในการทำบัตรประชาชน กระบวนการผลิตรถยนต์กระบวนการสร้างจิตสำนึก หรือหมายถึงขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ระยะเวลาการดำเนินการ เช่น กระบวนการพิจารณารางวัลยังไม่เสร็จสิ้นกระบวนการทางกฎหมายยังอีกหลายขั้นตอน (ไม่ควรสับสนระหว่างคำว่ากระบวนการ (process) กับขบวนการ (movement)

ผลลัพธ์ (output) ผลผลิตสุดท้าย สิ่งที่เป็นผลรูปธรรมที่สัมผัสได้ ผลลัพธ์จำนวนหนึ่ง ผลอันเป็นปริมาณที่ผลิตได้ในระยะเวลาหนึ่ง ผลผลิตทางปัญญา ผลผลิตทางศิลปะ ผลผลิตงานสร้างสรรค์ ผลงานที่ผลิตได้โดยระบบหนึ่ง เช่น โรงงานแห่งนี้วางแผนให้ผลิตรถยนต์ให้ได้ปีละ 5,000 คัน นี่คือผลลัพธ์ตามแผนการดำเนินงานในทางคอมพิวเตอร์ ผลผลิตเกิดจากโปรแกรมเมื่อใส่ (input) ข้อมูลหรือบางสิ่งเข้าไป

ผลสัมฤทธิ์ (outcome) หรือผลกระทบ หรือผลสุดท้ายที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดจากเหตุการณ์หนึ่งหรือชุดหนึ่ง เช่น การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม สิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์หนึ่ง เช่น โครงการนี้ทำให้คนตื่นตัวเรื่องการดูแลสุขภาพของตัวเองมากขึ้น

กระบวนทัศน์ (paradigm) หมายถึง วิธีคิด วิธีปฏิบัติ วิธีให้คุณค่า ซึ่งตั้งอยู่บนฐานการมองโลกความเป็นจริงแบบหนึ่ง บางคนแปลว่า ทศนะแม่บท เพราะเป็นทศนะพื้นฐานที่เป็นตัวกำหนดวิธีคิด วิธีปฏิบัติ วิธีให้คุณค่าและวิถีชีวิตทั้งหมดของผู้คนตัวอย่าง การแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบันมาจากกระบวนทัศน์ที่แตกต่างกัน การแพทย์แผนไทยมองโลกมองชีวิตอย่างเป็นองค์รวมแบบหนึ่ง เป็นเรื่องของธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ อธิบายความเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเรื่องของการขาดความสมดุล ขณะที่การแพทย์แผนปัจจุบันมาจากฐานคิดเรื่องโรคจากทฤษฎีว่าด้วยเชื้อโรคว่าด้วยเนื้อเยื่อ และมองชีวิตเป็นกลไก แยกส่วน ด้วยกระบวนการ

ทัศน์แตกต่างกันเช่นนี้ การดูแลรักษาโรคจึงแตกต่างกันคำนี้มาจากหนังสือ Structure of Scientific Revolution ของ Thomas Kuhn ที่เขียนขึ้นเมื่อกลางศตวรรษที่แล้ว เขาบอกว่าเมื่อใดก็ตามที่มีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ก็เกิดปฏิวัติวิทยาศาสตร์ เช่นที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในยุคของนิวตันในยุคของไอน์สไตน์ “มองโลกด้วยกระบวนทัศน์ใหม่”

ในหนังสือจุดเปลี่ยนแห่งศตวรรษ ฟริตจอฟ คาปรา พูดเรื่องการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไว้อย่างละเอียด วิเคราะห์ให้เห็นด้านลบของกระบวนทัศน์ตะวันตกที่ครอบงำโลกในปัจจุบัน ที่คิดแบบแยกส่วน แบบลดทอน ทำลายสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติ คนกับคน การเสื่อมสลายของชุมชนและสังคม คาปราเขียนเรื่องเต๋าแห่งฟิสิกส์เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของแนวคิดแบบตะวันออกที่ควรเป็นฐานกระบวนทัศน์ใหม่ของสังคมใหม่เพราะเน้นที่ความสัมพันธ์ ความสมดุลและองค์รวมคล้ายกับฟิสิกส์สมัยใหม่

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน กระบวนการเรียนรู้ชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกในชุมชนเข้ามารวมกลุ่มคิดวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ วิเคราะห์ทางเลือกของการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการสรุปบทเรียน เพื่อยกระดับสติปัญญาในการแก้ปัญหาให้สูงขึ้น ในบางชุมชนการเริ่มต้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นความคิดริเริ่มและความพยายามของชาวบ้านหรือผู้นำในชุมชนนั่นเอง ในบางชุมชนการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้เกิดจากคนภายนอก เช่น นักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่รัฐ ครูในสถาบันการศึกษา ในบางชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาคธุรกิจและฝ่ายต่างๆ ที่ทำให้การเรียนรู้และการทำงานของชุมชนเติบโตขยายตัว ขยายเครือข่ายและมั่นคงขึ้น การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนจึงเป็นเรื่องที่มีผลวัด เพราะชุมชนเป็นการรวมกลุ่มคนที่หลากหลาย และพลังของชุมชนเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตัวกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเองก็เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) ความสำเร็จของชุมชนหนึ่งๆ อาจพบได้ในช่วงจังหวะเวลาหนึ่งเท่านั้น (สีลาภรณ์ นาคทรพร, 2538: 15, 28-29) วิธีการและเทคนิคในการสร้างการเรียนรู้ของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543: 10) ได้แก่

1.การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปฏิบัติจัดว่าเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความรู้จริง ไม่แยกการเรียนรู้จากการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชน สามารถสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมในการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน การกำหนดปัญหา การแสวงหาทางเลือก การวางแผน การปฏิบัติ การควบคุม ติดตาม และประเมินผล นอกจากนั้นยังจัดการเรียนรู้และทดลอง ซึ่งรูปแบบการสาธิตและทดลอง ควรจัดภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่สมาชิกในชุมชนมีอยู่ เพื่อสามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้จริงในขั้นต่อไป

2.การเรียนรู้จากประสบการณ์ ทั้งจากประสบการณ์ตนเองและผู้อื่น โดยการศึกษาดูงานที่มีรูปแบบของการไปเที่ยว หรือเยี่ยมเยียนกันอย่างปรกติ แต่เป็นการไป

อย่างมีจุดหมาย มีการวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้ มีการสรุปบทเรียน มีการเตรียมตัวทั้งผู้ไปศึกษาดูงานและผู้ให้การศึกษาดูงาน

3.การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านหรือสถาบันในชุมชนและนำมาผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยสมัยใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพเงื่อนไขของท้องถิ่น

4.การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองหรือตัวอย่าง ได้แก่ การศึกษา การแสดง บทบาทสมมุติ การแสดงละคร เกม และกิจกรรม

5.การเรียนรู้จากการถ่ายทอด เป็นการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาโดยตรง เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การบอกเล่า การบรรยาย การอภิปราย นิทรรศการ และสื่อต่างๆ

จากการศึกษาของปาน กิมปี, 2540 อ้างในปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543 : 342 พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนได้แก่การเสริมสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ กระจายความรู้ ตลอดจนมีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์สภาพและปัญหา แสวงหาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา ทดลอง และสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำได้ในระหว่างชาวบ้านด้วยกันเองหรือชาวบ้านกับผู้นำ หรือผู้รู้ในชุมชน การดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ในระยะแรก จำเป็นจะต้องเรียนรู้ ประสานงาน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ก่อนจนกว่าคนในชุมชนจะสามารถดำเนินการได้เอง

ในทัศนะของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544: 170) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอาจทำได้หลายแนวทาง อาทิ การเปลี่ยนค่านิยมของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการจัดอบรม เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนให้สมาชิกศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งจากการเข้ารับการศึกษาระบบและนอกระบบ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543: 10-11) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่าเทคนิคการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีนั้น ควรเป็นเทคนิคแบบผสมผสานและคำนึงถึงหลักสำคัญต่างๆ คือ

1.การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิต

2.การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3.การเรียนรู้ที่ให้คุณค่าแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เช่น เพศ วัย อาชีพ พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์

ดังนั้นการเลือกรูปแบบและเทคนิคของการส่งเสริมการเรียนรู้จึงคำนึงถึงมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เป้าหมาย เนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสัมพันธ์กับชีวิต วัฒนธรรม คุณค่า ความรู้เดิมและการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนความเหมาะสมในเรื่องต่างๆ ด้วย การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ เพราะการเรียนรู้ทำให้ “วิ่งทันโลก” การเรียนรู้ทำให้ “ปรับตัวทันเวลา” การเรียนรู้ทำให้รู้จัก “ใช้ประโยชน์” จากข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ทำให้รู้จัก “เลือกรับและปฏิเสธ” การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนา “ต่อยอดความรู้” ฉะนั้นการเรียนรู้จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ขาดไม่ได้

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่เริ่มใช้กันเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา เพื่อแสดงว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่นำไปใช้ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ นั้น ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมบ้างก็บอกว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนสมทบงบประมาณ 5-10 % ถ้าไม่มีเป็นเงินก็คิดจากมูลค่าแรงงาน วัสดุสิ่งของ วัตถุดิบ หรืออะไรก็ได้ที่มาจากชุมชน

งบประมาณเกือบทั้งหมด รวมทั้งการคิดและวางแผน “มาจากข้างบน” (top down) คือมาจากหน่วยงานภายนอก ทั้งหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชน

บ้างก็บอกว่ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือการเก็บข้อมูล วางแผน การปฏิบัติ และประเมินผล และอ้างว่านี่คือกระบวนการที่ “มาจากข้างล่าง” (bottom up) รวมทั้งอ้างว่าได้มีการทำประชาพิจารณ์ (public gearing) แล้ว ซึ่งหมายความว่าได้รับการ “รับรอง” จากชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนวันนี้ที่มีความหมายสำคัญที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ ทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทูตของชุมชน จึงต้องมีการแยกแยะเนื้อหาและรูปแบบของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ให้เหมาะสมกับแต่ละเรื่อง พร้อมกับวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แต่เพียงรูปแบบ เช่น การเลือกตั้งในทุกระดับ แล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่อง **การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายความว่า หลังเลือกตั้งประชาชนมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน**

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่เพียงไปหา 5-10 % มาสมทบโครงการที่องค์กรจากภายนอกนำเข้าไปให้ ไม่ใช่แค่การไปช่วยเก็บข้อมูลให้ข้าราชการที่บอกว่าจะเอาไปทำโครงการมาพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่แค่การไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการแล้วก็มีรับรองแล้วอ้างว่าเป็นประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชน จัดการชีวิตของตนเอง

3. เครือข่าย (network)

คำว่า “เครือข่าย” มักหมายถึงโทรทัศน์ สถานีที่ถ่ายทอดเป็นแม่ข่ายและมีสถานีย่อย ๆ ที่เป็นลูกข่ายหรือถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันกระจายไปทั่วประเทศทั่วโลก

คำว่า “เครือข่าย” “การสร้างเครือข่าย” (network , networking) ในทางธุรกิจเป็นคำที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมองค์กรใหม่ การทำงานแบบใหม่ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ ทั้งภายในองค์กรเองระหว่างผู้บริหารและพนักงาน ระหว่างพนักงาน องค์กรอื่น บุคคลอื่น และกับลูกค้า

เครือข่ายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมแบบสั่งการ แบบบนลงล่าง และแบบลำดับชั้น (top down, vertical, hierarchical) เครือข่ายเน้นความสัมพันธ์แบบแนวนอน

(horizontal) ผู้นำในองค์กรเช่นนี้ไม่ใช่คนสั่งการ ไม่ใช่อำนาจ ทำให้ลูกน้องเกรงกลัว (intimidate) แต่เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ เป็นโค้ชทำให้คนเข้มแข็ง (empowerment) สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจกัน (trust)

คำว่า “เครือข่ายทางสังคม” (social network) โดยทั่วไปหมายถึงกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กรซึ่งสมัครใจสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน โดยที่แต่ละคนแต่ละองค์กรยังคงเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน

เครือข่ายทางสังคมก่อให้เกิดขบวนการทางสังคมและประชาสังคมในรูปแบบหลากหลาย เช่น ชุมชนเสมือนจริง (virtual community) ซึ่งเป็นเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต จส.100 ซึ่งสมาชิกสัมพันธ์กันทางโทรศัพท์ โทรเข้าไปที่สถานีเพื่อแจ้งสภาพการจราจรในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และบางครั้งก็จัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น เครือข่ายอินแปงที่ภูพาน เครือข่ายยมนาที่นครศรีธรรมราช และอื่นๆ จัดการเหมือนเป็นองค์กรเดียวกัน แต่อยู่ต่างถิ่นต่างที่ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมกัน

4.การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development)

“การพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง “ (นิยามของ คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา World Commission on Environment and Development ในรายงาน Our Common Future 1987 หรือ Brundtland Report)

การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โครงการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคนิยมและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและยังทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน อยู่ดีกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข

“การพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นคำที่ถูกใช้คู่ไปกับคำว่า “ธรรมาภิบาล” (good governance) ถือว่าเป็นสองคำที่สัมพันธ์เกี่ยวพันกันอย่างแยกจากกันมิได้ โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถ้าหากมีธรรมาภิบาล และธรรมาภิบาลก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนามนุษย์ (human development) หมายถึงการเปิดทางเลือกมากมายให้ผู้คน สังคม หมายความว่าให้ถือเอาผู้ชายผู้หญิง โดยเฉพาะคนจนและคนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และเสี่ยงอันตรายเป็นศูนย์กลางของกระบวนการพัฒนา

รายงานของ UNDP 1996 ได้แสดงให้เห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นหลักประกันการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่ได้ขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไป เช่น บางประเทศมีรายได้ประชาชาติต่อหัวสูงกลับอยู่ในระดับต่ำของการพัฒนามนุษย์ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำแตกต่างระหว่างประเทศร่ำรวยและประเทศยากจน ระหว่าง คนรวยกับคนจนในประเทศเดียวกัน ช่องว่างที่ถ่างออกไปเรื่อย ๆ การพัฒนามนุษย์แบบยั่งยืนมีอยู่ 5 ลักษณะ คือ

1.การสร้างเสริมพลัง (Empowerment) คือการเพิ่มขีดความสามารถในการเลือกและทางเลือกให้ผู้คนได้เป็นอิสระจากความหวาดกลัวจากสิ่งที่พวกเขาขาดแคลน และให้พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา

2.ความร่วมมือ (co - operation) ผู้คนสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3.ความเท่าเทียม (equity) คนมีโอกาสดำเนินการทรัพยากรการศึกษาการดูแลสุขภาพการจัดการชีวิต ทรัพยากร ชุมชนของตนเอง

4.ความยั่งยืน (sustainability) การพัฒนาวันนี้ไม่ทำลายทรัพยากรและโอกาสของคนรุ่นต่อ ๆ ไป แต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตเป็นอิสระจากความยากจนและได้ใช้ความสามารถขั้นพื้นฐานของตนเอง

5.ความมั่นคงปลอดภัย (security) ในชีวิต ทรัพย์สิน การคุกคามจากโรคและภัยอันตรายชุมชนเข้มแข็ง

ความเป็นชุมชน (community) หรือความเป็นประชาสังคม (civil society) เป็นรากฐานสำคัญของสังคม เพราะจะเป็นกลุ่มคนที่มีความผูกพันและเอื้ออาทรต่อกัน เป็นแหล่งพื้นฐานที่ลึกที่จะเกิดการถักทอความรักความเอื้ออาทรของคนในสังคม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543: 37) และซูลเลอร์ , 1996 อ้างในปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543: 39 กล่าวว่า ชุมชนคือสาย (web) ของความสัมพันธ์ทางสังคม มีความเป็นเอกภาพ มีพลังความยึดโยง (cohesive) การสนับสนุนเกื้อกูลกันและกัน สำหรับประเทศไทยชุมชนชนบทเป็นรากฐานสำคัญแห่งความอยู่รอดของประเทศโดยรวม เป็นที่อยู่อาศัยของคนส่วนใหญ่ เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นที่มาแห่งปัจจัยสี่ พลังงาน วัตถุดิบทางอุตสาหกรรม สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ รวมทั้งเป็นตลาดผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดด้วย ความอยู่รอดของชุมชนและการฟื้นฟูชุมชนให้มีความเข้มแข็งจึงเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงกันบ่อยครั้ง

ชุมชนเข้มแข็ง (civil community) เป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาสังคม สังคมวิวัฒน์ (2541: 14-18) วิเคราะห์ไว้ว่าชุมชนเข้มแข็งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

1.เป็นชุมชนเรียนรู้ (learning organization) คนส่วนใหญ่ของชุมชนหรือทั้งหมดช่วยกันเรียนรู้ (ทั้งเรียนทั้งรู้) ชุมชนมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาต่อความเป็นไปของโลก รู้ข่าวคราวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้บางด้านที่จำเป็น เช่น ด้านการอาชีพ ด้านการเมือง การปกครองให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก

โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการลงมือทำ และทำร่วมกันหลายคนหรือทำร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นความรู้ขั้นสูงที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งจะสามารถใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนหรือพัฒนาชุมชนของตนเองให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรต่อไป

2.เป็นชุมชนที่รู้จักการจัดการตัวเอง (community management) ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมสำคัญ 4 ประการ

2.1การวางแผน (planning) คือ ชุมชนต้องมีโครงการ (project) หรือแผนงาน (plan) ของชุมชนในโครงการหรือแผนงานจะต้องระบุว่า ชุมชนจะทำอะไร (what) ใครจะทำ (who) ทำที่ไหน (where) ทำเมื่อไร (when) และทำอย่างไร (how)

2.2 การจัดกระบวน (organizing) คือ การเตรียมการตามแผนข้อแรก ต้องเตรียมคน เตรียมวัสดุ เตรียมเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับคนจะต้องมีการวางแผนว่า ใครจะทำอะไร ตอนไหน มีการฝึกทักษะที่จำเป็นและนัดหมายการลงมือทำไว้ให้เรียบร้อย

2.3การลงมือดำเนินการตามแผน (implementing) คือ การเอาแผนหรือโครงการมาวางแผนแล้วปฏิบัติตามเป็นขั้นเป็นตอนจนกว่าจะเสร็จ

3.การประเมิน (evaluating) เมื่อการดำเนินงานเริ่มขึ้นแล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปคือการกำกับงาน (monitoring) เพื่อให้แน่ใจว่างานเริ่มและดำเนินการตามเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ แก้ปัญหาอุปสรรค และสนับสนุนให้ส่วนที่ดำเนินไปได้แล้วให้ดียิ่งขึ้น และตอนท้ายเมื่องานเสร็จลง มีการประเมินผลงานอีกครั้งหนึ่งว่าได้มีการดำเนินงานครบถ้วนถูกต้องตามแผนที่วางไว้หรือไม่ สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลสำเร็จอันนี้ร่วมกัน

4.เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (spirituality) เช่น การมีสมาชิกที่มีความผูกพันภักดีกับชุมชน เสียสละทำงานเพื่อชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ห่วงแหนชุมชน มีสิ่งที่สมาชิกยึดเหนี่ยวร่วมกัน เช่น วัด พระ มีชีวิตในวัยเยาว์ มีผลประโยชน์ร่วมกันในปัจจุบันและอนาคต เมื่อมีสิ่งเหล่านี้หลายอย่างร่วมกันทำให้ชุมชน มีชีวิตจิตใจเหมือนสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตหรือเสื่อมสลายตามสภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม

5.เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (peaceful) หมายถึง ภาพรวมของคนมีความสันติสุข ในขณะที่สันติสุขเป็นยอดของคุณภาพและคุณธรรม สันติภาพก็เป็นศูนย์รวมความพยายามเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการและการมีชีวิตจิตวิญญาณ จุดยอดเหล่านี้เป็นเครื่องเตือนใจไม่ให้หลงว่าคนพัฒนาแล้วต้องมีความสุข ชุมชนพัฒนาแล้วต้องมีสันติภาพ

สังคมที่คนจะพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องเปลี่ยนจากการรอรับจากผู้อื่น เช่น ภาครัฐมาเป็นสังคมที่ “ชุมชนแก้ปัญหาชุมชน” ด้วยตนเอง ส่วนภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนศักยภาพของชุมชนเท่านั้น ซึ่งการที่ชุมชนจะสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมในเรื่องต่างๆ

1. ชุมชนได้รับการสร้างขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชน เป็นการรวมตัวกันและทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของตน

2. ผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักในการแก้ปัญหาชุมชน ทุกชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง เสียสละทุ่มเท เอาใจจริงเอาใจ และมีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้ลุล่วง

3. ชุมชนเปลี่ยนจากการเป็นผู้ขอรับความช่วยเหลือเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือ สมาชิกทุกคนจะช่วยกันพัฒนาและสอดส่องดูแลภัยทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามาคุกคามชุมชน

4. คนในชุมชนเรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อชุมชน ไม่ว่าจะเป็นร่างกายแรงใจ และทรัพย์สินของ

ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุมชนให้เป็นหนึ่งในสถาบันหลักที่มีความเข้มแข็ง สามารถที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาและแก้ไขปัญหาของตนเอง ชุมชนควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างยั่งยืนและส่งผลให้ประเทศชาติสามารถตั้งมั่นได้อย่างมั่นคง

งานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนชนบทไทยได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544: 8) โดยมีตัวบ่งชี้หรือคุณลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. สามารถพึ่งตนเองได้
2. สามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้
3. สามารถวางแผนและดำเนินการตามแผนได้ โดยคนในชุมชนและเพื่อชุมชน
4. เป็นชุมชนที่อยู่ในระดับพออยู่ พอกินอย่างพอเพียง
5. มีวัฒนธรรมเป็นรากฐานของชุมชน การอยู่รอดและดำรงอยู่ของชุมชนอย่างมีคุณธรรม
6. มีอำนาจเพียงพอที่จะปะทะกับคนอื่นหรือนอกชุมชน สามารถต่อรอง ต่อต้าน หรือคัดค้านอำนาจอื่นที่เอาเปรียบได้
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างมีจิตสำนึกร่วมกัน ไม่แปลกแยก
8. มีทรัพยากรที่ทางธรรมชาติและคนที่มีคุณภาพ

ประเวศ วะสี (2541, 52-53) ชุมชนเข้มแข็งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ ความเป็นประชาคม (civil society) อยู่ที่มีการมีชุมชนเข้มแข็ง ความเข้มแข็งของชุมชนคือทางรอดจากหายนะ จะช่วยให้ประเทศเข้มแข็งทุกทาง และจะเป็นการเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุด

5. ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาไทย

คำว่าภูมิปัญญา ถ้าแปลตามคำอาจหมายถึง “ที่ตั้งของปัญญา” ถ้าแปลความลึกลงไปก็ ให้ความหมายว่าเป็นปรัชญาอันเป็นที่ตั้ง ที่มาของวิถีชีวิต วิธีคิด วิธีปฏิบัติ อันอยู่ภายใต้การ มองโลกมองชีวิตแบบหนึ่ง

ภูมิปัญญาเป็นปรัชญาอันเป็นที่มาของความรู้ต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงมักกล่าวด้วยว่า ภูมิปัญญาหมายถึงความรู้ต่าง ๆ ที่สืบทอดถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ที่คนรุ่นต่อ ๆ มาจนถึง ปัจจุบันได้ อนุรักษ์ พัฒนา ประยุกต์ รวมถึงสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ในสังคมที่ ผสมผสานกันระหว่างความรู้ที่มาจากที่อื่น ๆ ทั่วโลก

แม้ว่าคำว่าภูมิปัญญาอาจหมายถึงเพียงความรู้เฉพาะเรื่องเฉพาะอย่างของท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่ความรู้นี้เป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาทั้งหมด หรือบริบท ทั้งหมดคือส่วนหนึ่งของปรัชญาชีวิตนั่นเอง แยกออกมาจากบริบทเมื่อไรก็จะขาดชีวิต เหมือน คนตาบอดคลำช้าง คลำที่เขาก็กึกทักเอาว่าข้างเป็นเสา คลำที่หางก็ว่าข้างเป็นเชือก เพราะมอง ไม่เห็นช้างทั้งตัว

ภูมิปัญญาเป็นปรัชญาชีวิต เป็นศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เป็น ฐานคิดและหลักเกณฑ์การกำหนดคุณค่าและจริยธรรมที่มีการสั่งสมสืบทอดกันมาช้านาน จาก พ่อแม่ปู่ย่าตาทายสู่ลูกหลาน จากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จากอดีตถึงปัจจุบัน

ภูมิปัญญาเป็นศาสตร์ คือความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตปัจจัยสี่ การทำมาหากิน การ อยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันในสังคม ภูมิปัญญาเป็นศิลป์ คือเป็น ความรู้ที่มีคุณค่าดีและงาม ที่ผู้คนได้ค้นคิดขึ้นมาไม่ใช่ด้วยสมองเพียงอย่างเดียว แต่ด้วย อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะและจิตวิญญาณ

ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่เชื่อมโยงทุกอย่างทุกด้านทุกมิติเข้าด้วยกัน จึงเป็นความรู้ที่มี คุณธรรม ความรู้ที่เป็นรอบด้านและเป็นองค์รวม เพราะเป็นความรู้ที่มาจากชีวิตและสัมพันธ์กับ ชีวิต การเรียนรู้ในอดีตจึงเป็นการเรียนรู้มิเพียงเพื่อให้เกิดความรู้ แต่ให้เกิด “ปัญญา” อันเป็น ที่มาของชีวิตพอเพียง ไม่โลภ อยู่เย็นเป็นสุข

คำว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึงรากฐานปรัชญาชีวิตของคนไทย อันเป็นที่มาของความรู้ ความสามารถต่าง ๆ ที่แสดงออกในวิถีชีวิตของคนไทย ในจารีตประเพณี วัฒนธรรมความ เป็นอยู่ อาหาร บ้านเรือน เสื้อผ้า ยารักษาโรค เครื่องมือในการทำมาหากิน ศิลปะการแสดง เครื่องประดับตกแต่ง เป็นฐานความคิด ความฝัน ความใฝ่ฝัน และความเป็นคนไทย

แต่ก็มีคำถามว่า อะไรคือเอกลักษณ์ไทย หรือความเป็นไทยของภูมิปัญญา ไม่ใช่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นผสมกับภูมิปัญญาอื่นๆ และภูมิปัญญาสากลจนกลายเป็นภูมิปัญญาไทยหรือ ก็ คงเป็นเช่นนั้นเพราะคำถามที่ว่าคนไทยคือใคร มาจากไหน สายเลือดไทยแท้หรือไม่ก็ไม่มีข้อ ยุติ เพราะคนไทยมีหลายเผ่าพันธุ์หลายเชื้อชาติที่หลอมรวมเป็นสัญชาติไทยในรัฐชาติที่เรียกว่า ประเทศไทย

6. การพึ่งตนเอง (self – reliance)

“การพึ่งตนเองเป็นสภาวะอิสระ หมายถึงความสามารถของคนที่จะช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป มีความสมดุล ความพอดีในชีวิต เป็นสภาวะทางกายที่สอดคล้องกับสภาวะทางจิตที่เป็นอิสระ มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่มีสิ่งจำเป็นปัจจัยสี่พอเพียง เป็นความพร้อมของชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ”

“การพึ่งตนเองหมายถึงการจัดชีวิตให้สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับคน กับสังคม กับธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเรา การพึ่งตนเองหมายถึงการมีสวัสดิการและความมั่นคงในชีวิตในปัจจุบันถึงอนาคต สวัสดิการที่พร้อมตอบสนองเราทันที โดยที่เราไม่ต้องไปเรียกให้ใครมาจัดสวัสดิการให้ หรือใครมาช่วยเหลือ” (จากชีวิตและแนวคิดของผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม)

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นรากฐานของการพึ่งตนเองทั้งระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมโดยรวม ดังที่ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ว่า

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พัฒนาความมั่นคงพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว ค่อยสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงในลำดับต่อไป”

7. เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 25 ปี และเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 พระองค์ก็ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้อยู่รอดและอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

“ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชาเมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอสมควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับ “ (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 19 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มและถ้าเสาเข็มไปเสียด้วยเข้าไป” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววสารชัยพัฒนา)

“การเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินแบบพอมีพอกินแบบพอมีพอกินหมายความว่าพอเพี๋ยกับตัวเอง” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 4 ธันวาคม 2540)

หลักของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางสายกลาง คือพอประมาณไม่ใช่อุดอยากขาดแคลน เป็นการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน มั่นคง และมีคุณธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกัน ไม่ใช่มีมากเกินไป ไม่อยู่ในความฟุ้งเฟ้อและความประมาท มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

เศรษฐกิจพอเพียงมิได้หมายความว่าต้องทำกินทำใช้เองทั้งหมด หากแต่ทำได้เพียงหนึ่งในสี่ก็เพียงพอ แต่มีการจัดการที่ดีเริ่มจากการพึ่งตนเองระดับครอบครัวไปสู่ระดับชุมชน เครือข่าย ทำงานเป็นองค์กรชุมชน เป็นสหกรณ์ และไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติจากเศรษฐกิจพื้นฐานไปสู่เศรษฐกิจแบบก้าวหน้า ทำธุรกิจการค้าอยู่ในโลกที่มีการแข่งขันได้อย่างมั่นคง

เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่การถอยหลังกลับไปอยู่ในยุคโบราณไม่ใช่ระบบเศรษฐกิจยังชีพ (subsistent economy) ซึ่งผู้คนหาอยู่หากินกับธรรมชาติ ไม่มีการสะสม ซึ่งวันนี้เป็นไปได้ เพราะสังคมได้เปลี่ยนไป ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ก็หมดไป แต่เศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นการสืบทอดคุณค่าของอดีตที่สามารถจัดการชีวิตและพึ่งพาตนเองได้ สืบทอดคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเน้นการคิดใหม่และจัดการใหม่ ต้องอาศัยความรู้ ความระมัดระวัง อาศัยวิชาการในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต

8.เศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นองค์รวมคือไม่ได้มีแต่เพียงมิติทางเศรษฐกิจ ตัวเลขรายได้ การผลิต การบริโภค แต่เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของ สังคม วัฒนธรรม สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ระบบคุณค่า

เศรษฐกิจชุมชนไม่เน้นการแข่งขัน แต่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือ ไม่มีการผูกขาด เพราะชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน ไม่ก่อให้เกิดความรวยกระจุกความจนกระจาย ตัวชี้วัดเศรษฐกิจชุมชนไม่ใช่เพียงตัวเลข แต่ผสมผสานกับตัวชี้วัดทางสังคม ตัวชี้วัดการอยู่เย็นเป็นสุขของผู้คน

ที่จริงเศรษฐกิจชุมชนที่มักถูกถือว่าเป็นเศรษฐกิจนอกระบบทั้ง ๆ ที่ควรถือว่าเป็นอีกระบบหนึ่งในตัวมันเอง ระบบนี้มีสัดส่วนแรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ แต่เมื่อคิดเป็นรายได้คงน้อยกว่าเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมที่กระจุกตัวอยู่ในเมืองและศูนย์กลางความเจริญ ซึ่งดึงเอาผู้คนจากชุมชนเข้าไปเป็นแรงงาน

เศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในประเทศกำลังพัฒนา โดยทั่วไปแนวคิดนี้มีที่มาจากอยู่อย่างน้อยสองทางคือ แนวคิดของมหาตมะคานธีที่สนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนเศรษฐกิจหมู่บ้าน ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือซื้อจากตลาดลดย่อยให้เหลือน้อยซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ เน้นการพึ่งตนเอง ทำกินทำให้อีก

แนวคิดจากรัสเซีย ซึ่งเป็นขบวนการและกลายเป็นพรรคการเมือง (Social Revolutionary พรรคสังคมนิยมปฏิวัติ) มีนักคิดสำคัญชื่อ เอ. วี. ชายานอฟ (1888- 1939) ที่เห็นว่าชุมชนเป็นอีกระบบเศรษฐกิจหนึ่งที่สามารถจัดระบบให้พึ่งพาตนเองและเป็นรากฐานสำคัญให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้

ในประเทศไทย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง นายปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอเศรษฐกิจสองส่วน คือเศรษฐกิจรัฐและเศรษฐกิจสหกรณ์ แต่ยังไม่ได้เสนอแนวทางเชื่อมต่อระหว่างสองส่วนนี้ ขณะที่ทุนนิยมและมาร์กซิสต์เห็นว่าเศรษฐกิจชุมชนเป็นเศรษฐกิจที่รอวันตาย จะค่อย ๆ ถูกผนวกเข้าสู่ระบบทุนในที่สุด ระบบชุมชนจะสูญเสียสายแรงงานครอบครัวจะกลายเป็นแรงงานรับจ้าง มนุษย์จะกลายเป็นแรงงาน เป็นเพียงปัจจัยผลิตหนึ่งของระบบทุน

ประวัติศาสตร์ในประเทศกำลังพัฒนามิได้ยืนยันหรือพิสูจน์ความคิดนี้ รวมทั้งประเทศอย่างอิตาลีที่แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจครอบครัวและการประกอบการด้านการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสามารถเจริญและขยายตัวเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เป็นอย่างดี จนอิตาลีกลายเป็นต้นแบบหนึ่งของการพัฒนา

9. วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise – SMCE)

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กขนาดจิ๋วที่ชุมชนหรือองค์กรชุมชนร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดการทุนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง อาจเป็นการผลิตการแปรรูป การจัดการตลาด ทั้งด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม การบริการ เช่น การท่องเที่ยว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการออมทรัพย์และการจัดสวัสดิการชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย 7 ประการ คือชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการหลัก ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมโดยชุมชน มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลและอื่น ๆ มีลักษณะบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ แบบเกื้อกูลกัน มีการเรียนรู้เป็นหัวใจของกระบวนการทั้งหมด และมีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการประกอบการ

วิสาหกิจชุมชนมีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา ชุมชนดำเนินการเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองเป็นอันดับแรก แต่ก็สามารถดำเนินการสัมพันธ์กับตลาดได้ถ้าหากมีเหลือกินเหลือใช้ ได้เรียนรู้การจัดการซึ่งต้องเข้าสู่ระบบตลาดและแข่งขัน ใช้ความเป็นกลุ่มเป็นเครือข่ายของตนให้เป็นประโยชน์ในทางธุรกิจ (competitive advantage) รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังที่ทำกันในนามของโอท็อป (OTOP – One Tambon One Product) หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

วิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองในครอบครัว ในชุมชนในเครือข่าย เป็นการประกอบแบบพื้นฐาน ขณะที่วิสาหกิจชุมชนที่เข้าสู่ระบบตลาดเรียกว่า วิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้า

วิสาหกิจชุมชนแบบพื้นฐานเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน หากว่าเกิดปัญหาในวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าก็จะไม่เสียหายมากนัก เป็นระบบข่ายความปลอดภัย (safety net) เหมือนตาข่ายในการแสดงกายกรรมเหินเวหา พัดตกลงมาก็ไม่ถึงพื้น ไม่เจ็บไม่ตาย แต่อาจจะ “ขายหน้า” บ้างเท่านั้น

วิสาหกิจชุมชนแตกต่างจากธุรกิจชุมชน เพราะวิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายให้ “รอด” ไม่ใช่ให้ “รวย” อีกนัยหนึ่งดำเนินการเพื่อ “หวังอยู่” ไม่ใช่ “หวังรวย” มีความพอเพียง สุขภาพเป็นเป้าหมายไม่ใช่ความร่ำรวย วัดกันด้วยดัชนีความสุข ไม่ใช่วัดกันด้วยตัวเลขรายได้และกำไร เอาชีวิต เอาครอบครัว ชุมชนเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่เอาตลาดเป็นตัวตั้ง ร่มมือมากกว่าแข่งขัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากกว่าการเอาชนะคู่แข่งอย่างเอาเป็นเอาตาย วิสาหกิจชุมชนใช้ทุนของชุมชนเป็นหลัก ทั้งทุนทรัพยากร ความรู้ภูมิปัญญา คน แรงงาน ทุนทางสังคมวัฒนธรรม ไม่ได้เน้นที่เงิน และผลิตเพื่อตลาดท้องถิ่นมากกว่ามุ่งตลาดใหญ่ภายนอก

วิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2546) ให้นิยามความหมาย “วิสาหกิจชุมชน” คือการประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง (Small and Micro Community Enterprise, SMCE) โดยวิสาหกิจชุมชนขนาดจิ๋ว มีสมาชิกตั้งแต่ 5-15 คน วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมมีสมาชิกมากกว่า 15 คน ใช้ทุนของชุมชนในการดำเนินงาน ทุนที่เป็นเงิน ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นพี่น้อง ความไว้วางใจกันของชุมชน ซึ่งองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนมีอยู่อย่างน้อย 7 อย่าง คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

ในขณะที่อุตสาหกรรมชุมชนเน้นที่กระบวนการผลิต การแปรรูป ส่วนธุรกิจชุมชนเน้นที่การบริหารจัดการ มุ่งสู่ตลาดและมุ่งสู่กำไร วิสาหกิจชุมชนเน้นความร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้พึ่งตนเองได้ ทั้งอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนมักจะดำเนินการเป็นเรื่องๆ อย่างๆ

วิสาหกิจชุมชนมีกิจกรรมหลากหลายเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เสริมสร้างบูรณาการ ถ้าเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนกับการทำการเกษตรก็คล้ายกับการปลูกพืชเดี่ยว ขณะที่วิสาหกิจชุมชนคล้ายกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือวนเกษตร เพื่อให้พอกินพอใช้ก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจ ถ้าจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดก็สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เกิดจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งรู้จักใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรในท้องถิ่น บวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยเริ่มต้นจากการใช้ทรัพยากร ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน ในการผลิตและการจัดการ ภายใต้การจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่ดี เริ่มต้นจากทำกินทำใช้ในชุมชน ทดแทนสิ่งที่ซื้อจากตลาดให้มากที่สุด และทำการผลิตจากเล็กไปหาใหญ่ พร้อมกับไม่ปฏิเสธทุนเงินจากภายนอก เพียงแต่รับเงินทุนจากภายนอกบนฐานคิดใหม่คือ “การพึ่งตนเอง” ฟื้นฟูที่ตนเองมีเป็นหลัก หากจะขยายการผลิตเงินทุนจากภายนอกต้องเข้าไป “สบทบ” ทุนของชุมชน ซึ่งมีทุนที่เป็นตัวเงินน้อย แต่มีทุนที่เป็นทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญาและอื่นๆ ที่ไม่สามารถตีค่าเป็นตัวเงินหรือประเมินค่าไม่ได้ ผลิตภัณฑ์ที่เหลือกินเหลือใช้หากจะนำออกจำหน่าย ควรเรียนรู้การจัดการและกลไกของตลาดให้ดีและไม่หวังพึ่งตลาดเป็นหลัก แต่พึ่งพาตนเองและกันเองมากกว่า เรียนรู้ที่จะร่วมกันวางแผนการผลิต การตลาด และการบริโภคร่วมกัน มีใช้ต่างคนต่างทำ

สำหรับการตลาดวิสาหกิจชุมชนประการแรก คือ การทำเพื่อบริโภคในครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชนที่เป็นเครือข่ายในระดับตำบลและระหว่างตำบล หรือระหว่างจังหวัด ประการที่สอง ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่สามารถนำออกสู่ตลาดภายนอกได้ ก็เป็นเรื่องของกลไกตลาดที่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่มีลักษณะเฉพาะ นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของเครือข่ายผู้บริโภคที่เป็นชมรม สมาคมต่างๆ ที่อยู่ในเมือง ซึ่งจะประสานกับชุมชนผู้ผลิต ให้สินค้าจากหมู่บ้านเข้าสู่ตลาดเมืองด้วยความมั่นคงกว่าการไปแข่งขันกับผู้ผลิตอุตสาหกรรมใหญ่ๆ ซึ่งจุดนี้ต้องมีการจัดการโดยกระบวนการ “ประชาสังคม” ประการที่สาม เมื่อตลาดต้องการสินค้ามากขึ้นจึงเพิ่มการผลิตเพื่อสร้างรายได้หลัก พัฒนาการจ้างงานและรายได้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการผลิตระหว่างชุมชน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้เพียงพอจำหน่าย ประการที่สี่ พัฒนาวิสาหกิจสู่ระดับ SMEs มุ่งทำธุรกิจเป็นหลักและเป็นเอกชน (เสรี พงศ์พิศ วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ, 2545 และอารี วิบูลย์พงศ์, 2546) สรุประดับความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนและจุดมุ่งหมาย รวมทั้งแบ่งระดับการพึ่งพาตลาดได้ดังนี้

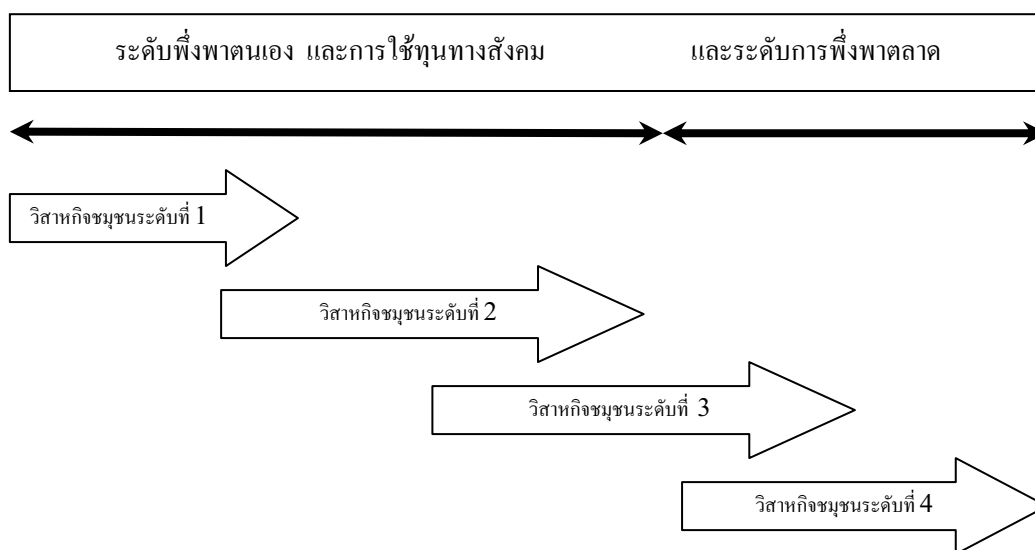
ระดับวิสาหกิจชุมชน

1. ฟึ่งตนเอง + เศรษฐกิจพอเพียง
2. สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อรายได้เสริม
3. สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้หลัก
4. ระดับ SMEs

จุดมุ่งหมาย

- เน้นการฟึ่งตนเอง + ฟึ่งสังคม
- เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและใช้ทุนทางสังคม
- สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำและต้องการพัฒนาการจ้างงานและรายได้
- มุ่งสู่ธุรกิจเป็นหลักและเป็นเอกชน

ระดับการฟึ่งพาดลาตของของวิสาหกิจชุมชน (ภาพที่ 1.2)

ภาพ ระดับการฟึ่งพาดของวิสาหกิจชุมชนที่มา: อารี วิบูลย์พงศ์, 2546

วิสาหกิจชุมชนกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ส่งผลให้เกษตรกรมีเงินเหลือลงทุนในการเลี้ยงหมู่มากขึ้น จนเป็นที่มาของการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู่มากขึ้น มีการวางกฎระเบียบใหม่ในการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม พร้อมเรียนรู้พัฒนาศักยภาพและทุนของชุมชนด้วยตนเอง รวมมือกันแก้ไขปัญหา มุ่งเน้นให้สมาชิกมีรายได้เสริมจากการเลี้ยงหมู่มากขึ้น และมีเงินสามารถแบ่งไปชำระหนี้ได้ รวมทั้งเน้นการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งหมดนี้มีชีวิต หมูฆ่าและแปรรูปออกจำหน่ายสู่ตลาดภายนอกเป็นผลิตภัณฑ์ของดี “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อนำรายได้กลับสู่ชุมชน ขยายการจ้างงานและการผลิต โดยหากเงินทุนไม่เพียงพอชุมชนสามารถใช้แหล่งเงินทุนจากนโยบายเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทจากรัฐก็จะมีแนวทางในการจัดการ นำไปเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะนำไปให้กู้แบบต่างคนต่างทำ แต่หากนำไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนได้ผ่านการวางแผนเมื่อผ่านการเรียนรู้ เงิน 1 ล้านบาทก็จะมีมูลค่าทวีคูณ (เสรี พงศ์พิศ, 2546)

จุดแข็งของชุมชนเพื่อการทำวิสาหกิจชุมชน จุดแข็งของชุมชนมีอย่างน้อย 3 อย่าง คือ

1.ความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนยังมีป่า ดิน น้ำ ธรรมชาติที่มากด้วยสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต เป็นอาหาร ยารักษาโรค และของใช้ต่างๆ ถ้าหากค้นให้พบคุณค่า สิ่งเหล่านั้นก็จะมีมูลค่า

2.ภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้ว่าจะหายไปพร้อมกับคนรุ่นเก่า แต่ก็ยังมีเหลืออยู่ไม่น้อย เพราะหากรู้จักนำมาค้นหาและนำมาประยุกต์และผสมผสาน ก็อาจได้สิ่งสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและมูลค่า

3.เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน แม้ว่าจะไม่เหมือนเดิมแต่ก็ยังมีเพียงพอให้ฟื้นขึ้นมาจนสามารถพึ่งพาอาศัยกัน ร่วมกันจัดการองค์กรชุมชนและเครือข่ายในเชิงเศรษฐกิจ ร่วมกับการทรัพยากร ผลผลิตต่างๆ แบ่งกันผลิตและร่วมกันบริโภค การผลิตของกินของใช้ไม่ล้นตลาด เกิดความพอเพียง ชุมชนพึ่งตนเองได้

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยยังมีทุนที่เป็นทรัพยากร ผลผลิตโภคทรัพย์ รวมทั้งทุนทางสังคม โดยเฉพาะความรู้ ภูมิปัญญา ระบบคุณค่าและวัฒนธรรมในท้องถิ่นอีกมากมาย ถ้าหากมีการส่งเสริมสนับสนุนที่เหมาะสมให้ชุมชนได้เรียนรู้ ได้ค้นพบทุนเหล่านี้ ได้พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจรากหญ้าที่เข้มแข็ง ด้วยการประกอบกิจการที่เรียกว่าวิสาหกิจชุมชนแล้ว ชุมชนจะมีความเชื่อมั่นกลับคืนมา จะเพิ่มมูลค่าให้ทรัพยากรผลผลิตต่างๆ ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ สวัสดิการและความมั่นคงให้ครอบครัวและชุมชน เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนในท้องถิ่นและประเทศไทยโดยรวม ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนขึ้น พร้อมนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 17 กรกฎาคม 2544 และคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการ ขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนตามกระบวนการ โดยเนื้อหาของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนทั้งการเรียนรู้ ทุน โครงสร้างพื้นฐาน มาตรการภาษี และอื่นๆ

อย่างไรก็ตามในวันนี้ได้เริ่มมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งจัดเตรียมทุนไว้ประมาณหนึ่งหมื่นล้านบาท แม้ว่า พ.ร.บ. วิสาหกิจชุมชนยังอยู่ในกระบวนการ แต่ทุกฝ่ายก็สามารถส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้ เช่น การปรับโครงสร้างและระบบการจัดการต่างๆ จัดระบบที่โปร่งใส กระจ่ายอำนาจ (good governance) วิสาหกิจชุมชนก็เกิดได้และมั่นคงยั่งยืน

10. ความรู้เรื่องหมูป่า

สถานภาพหมูป่าตามกฎหมายไทยและพันธุ์ที่นิยมเลี้ยง หมูป่าที่พบในประเทศไทย แม้ไม่ถูกระบุไว้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ปี พุทธศักราช 2535 (แก้ไขเพิ่มเติมปีพุทธศักราช 2537) แต่หมูป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามธรรมชาติ ซึ่งได้รับประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ปีพุทธศักราช 2535 พระราชบัญญัติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ปีพุทธศักราช 2503 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2508 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2507

จากการที่ไม่ได้กำหนดให้หมูป่าเป็นสัตว์คุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังนั้น การนำมาเลี้ยงจึงไม่ผิดกฎหมาย ประกอบกับเนื้อหมูป่าเป็นที่ต้องการของตลาด จึงทำให้เกิด การเลี้ยงแพร่หลายอย่างรวดเร็ว จากหนังสือคัมภีร์หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจปี 2000, 2543 ซึ่ง รวบรวมและแนะนำฟาร์มผู้เลี้ยงชื่อดังจากแหล่งต่างๆ พบว่า เกษตรกรทั้งหมดนิยมเลี้ยงหมูป่า 3 สายพันธุ์ คือ พันธุ์หน้าสั้น หน้ายาว และสิงโต โดยเฉพาะ 2 พันธุ์แรกนิยมเลี้ยงกันมากที่สุด เพราะพ่อแม่พันธุ์แท้หรือสายเลือด 100 เปอร์เซนต์ ค่อนข้างหาได้ง่ายในประเทศไทย (กฤษณา แก้วชะอุ่มและกิริส ไกรแสงศรี, 2545) ส่วนพันธุ์สิงโตมีการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์แท้จากประเทศอินโดนีเซีย เพราะประเทศดังกล่าวนับถือศาสนาอิสลาม ไม่นิยมบริโภคเนื้อหมู จึงทำให้มีหมูป่าพันธุ์นี้เป็นจำนวนมาก ผู้ที่นำเข้าพันธุ์สิงโตเป็นชาวประมงนำเข้ามาเพาะพันธุ์ และจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจเลี้ยง ในการแบ่งสายพันธุ์หมูป่าของผู้เลี้ยงโดยทั่วไปจะแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของหมูป่าที่พบเห็นมากกว่าแบ่งตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลักษณะทั่วไปของหมูป่า ไชยยา อัยสูงเนิน (2532) ลักษณะโดยทั่วไปของหมูป่า มีขนหยาบสีน้ำตาลเข้มหรือสีดำ รูปร่างไม่อ้วนทอเทเหมือนหมูบ้าน กล่าวคือ มีรูปร่างผอมและสูงมาก ในตัวที่โตอาจสูงถึงเอวคนหรือสูงกว่า หัวยาวและแหลมกว่าหมูบ้าน ขาเล็กและเรียวยาว กีบเท้าเล็กแต่แข็งแรงมาก หูเล็ก ตาโตสีดำ คอยาวและสั้น ท้ายหักมาก มีขนแปรงสีดำเข้มและสีดอกเลายาวประมาณ 6 นิ้ว ขึ้นตั้งแต่ท้ายทอยตลอดไปตามแนวสันหลังจนถึงสะโพก ขนส่วนนี้จะตั้งขึ้นได้โดยเฉพาะในเวลาที่หมูป่าตกใจกลัวหรือเตรียมพร้อมที่จะต่อสู้ ส่วนหางไม่มีขนมีความยาวจนถึงข้อขาหลัง ตัวเมียมีเต้านมแถวละ 5 เต้า หนึ่งของหมูป่าจะหนามากโดยเฉพาะบริเวณไหล่ อาจจะมีหนาประมาณ 5 เซนติเมตรหรือมากกว่า จมูกอ่อนแต่แข็งแรงมาก เนื่องจากจะใช้ปลายจมูกขุดคุ้ยดินหรือจอมปลวกเพื่อหาอาหาร หมูป่าจะมีเขี้ยว 4 เขี้ยว ยาวและแหลมมากโดยเฉพาะตัวผู้ เขี้ยวนี้จะใช้เป็นอาวุธประจำตัวที่สำคัญมากในการป้องกันตัว เขี้ยวทั้ง 4 จะโค้งงอขึ้นด้านบน ความยาวของเขี้ยววัดจากโคนถึงปลายยาวประมาณ 4-5 นิ้ว หมูป่าเป็นสัตว์ที่กินได้หลายอย่าง ฉะนั้นจึงมีระบบฟันที่พัฒนาเหมือนกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยทั่วไป กล่าวคือ มีระบบฟันเป็นแบบ : $\frac{3}{4} \frac{1}{2} \frac{1}{4}$ และ $\frac{3}{4} \times 2$ = 44 ฟันหน้าด้านล่างจะยาว แดบ และยื่นตรงออกไปข้างหน้า จะทำหน้าที่คล้ายพลั่ว

โดยเฉพาะในเวลาหาอาหาร ส่วนเขี้ยวของหมูป่าไม่มีราก จะพัฒนาไปมากโดยเฉพาะในตัวผู้ ขนาดของฟันกัด ต่อมาเขี้ยวจะค่อยๆ เพิ่มขนาดจากเล็กมาใหญ่ ส่วนฟันกรามพบว่าซี่สุดท้าย จะมีขนาดใหญ่มาก คือ มีขนาดเท่ากับฟันกรามซี่ที่ 1 และ 2 รวมกัน ส่วนของกะโหลกศีรษะ มีความยาว และลาดเอียง (Slope) โดยส่วนที่เป็นปากและฟันมีความยาวมากคือ ประมาณ 75-80 เปอร์เซ็นต์ของกะโหลกศีรษะ

เมื่อยังเล็กสีขนที่ลำตัวจะมีลายเป็นแถบเล็กๆ สีเหลืองสลับขาวพาดตามความยาวของ ลำตัวคล้ายกับลายแดงไทย อันจะเป็นการช่วยพรางตัวจากศัตรูได้อย่างดีเยี่ยม เมื่ออายุได้ 5-6 เดือน ลายดังกล่าวจึงค่อยๆ เลือนหายไป จนมีสีผิวและขนเหมือนกับพ่อแม่พันธุ์ โดยธรรมชาติแล้วหมูป่าชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูง ขนาดฝูงมีตั้งแต่ 5-6 ตัว จนถึงฝูงใหญ่ขนาด 50 ตัว แต่ละฝูงประกอบด้วยหลายวัย ทั้งเพศผู้และเพศเมีย ในตัวผู้ขนาดใหญ่จะอยู่รวมฝูง เฉพาะช่วงฤดูผสมพันธุ์ แต่ช่วงปกติจะแยกตัวออกจากฝูงและอาศัยอยู่เพียงลำพัง ที่เรียกกันว่า “หมูโหน” ทั้งนี้เป็นเพราะหมูโหนมีร่างกายกำยำใหญ่โต มีเขี้ยวยาวและแหลมคม สามารถที่จะรักษาตัวเองได้หรืออาจเป็นเพราะว่ามันดุร้ายจนหมูป่าที่มีขนาดเล็กกว่าไม่ยอมอยู่ ด้วยจึงพากันแยกฝูงหนีไป

หมูป่ามีประสาทหูที่ไวมาก แต่มีประสาทตาและประสาทรับกลิ่นไม่ค่อยดี จมูกจึง เป็นเสมือนเครื่องประกันความปลอดภัยโดยธรรมชาติ หมูป่าเวลาออกหากินอาหารเสียงเอะอะ และดังมาก ซึ่งเป็นเสียงไล่กวดกัน กัดกินอาหาร แย่งกันกินอาหาร เกือบกลิ้งเล่นกัน และ เสียงนี้สามารถได้ยินในระยะไกลๆ อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดความสงสัยหรือระแวงเหตุร้ายขึ้นมา หมูป่าจะกลายเป็นสัตว์ที่เงิบที่สุดได้เหมือนกัน คือ ทุกตัวจะยืนนิ่งและเงิบกริบ ราวกับว่า เป็นสิ่งไม่มีชีวิต แต่เมื่อแน่ใจว่าจะมีอันตรายเกิดขึ้นจะพากันออกวิ่งหนี พอเข้าป่าได้ก็จะพากัน ยืนนิ่งเงิบกริบอีกครั้ง เพื่อพิสูจน์ให้แน่ใจอีกครั้งว่าปลอดภัยแล้วหรือยัง ศัตรูสำคัญของหมู ป่า คือ เสือ หมาป่าและมนุษย์

หมูป่าจัดเป็นสัตว์ที่ปราดเปรียวว่องไวมาก มีนิสัยลุกลี้ลุลน ชอบย่ำเท้าหรือ ตะกุกดินเล่น พรานจึงสังเกตจากรอยเท้าที่มันย่ำตะกุกเพื่อตามล่า ปกติหมูป่าเป็นสัตว์ที่ไม่ ค่อยดุร้ายเมื่อเห็นคนจะวิ่งหนี แต่ถ้าจนตรอกหรือได้รับบาดเจ็บอาจกลับดุร้ายหรือทำร้ายคน หรือศัตรูได้ทันที นอกจากนี้ยังเป็นสัตว์ที่กินอาหารได้ทั้งพืชและสัตว์ (Omnivorous) อาหาร ของมันได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง หัวเผือกหัวมัน รากพืช ต้นกล้วย ผักตบชวา ผักบุ้ง หนุ่ย ฯลฯ ส่วนสัตว์ที่กินได้แก่ หนู ไล่เดือน กบ เขียด ปู หอย เป็นต้น หมูป่าเป็นสัตว์ที่มีนิสัย การกินอาหารแบบตะกละแย่งกันกิน ชอบออกหากินในตอนเช้าตรู่เป็นส่วนใหญ่ หากถูกรบกวนมากๆ จะออกหากินในตอนกลางคืน

หมูป่าเมื่อเป็นสัดและผสมพันธุ์เรียบร้อยแล้ว ขณะตั้งท้องอาจอยู่รวมกับฝูงปกติ จนกระทั่งใกล้คลอดจึงจะแยกออกจากฝูง เพื่อเตรียมทำรังสำหรับคลอดลูก ส่วนมากจะทำรัง ด้วยพวกหญ้า และเศษไม้เศษพืชเท่าที่หาได้มากองรวมกันจนมีความสูงประมาณ 1 เมตร บน

เนินดิน แม่หูกจะคลานเข้าไปและขุดยกเป็นโพรงแล้วคลอดในโพรงนี้ จากนั้นเลี้ยงลูกประมาณ 4 เดือน จนลูกโตและแข็งแรง จึงเข้าร่วมฝูงใหญ่และหากินตามปกติในลักษณะเช่นเดิม

หูกปากพันธุ์หน้ายาว หูกปากพันธุ์หน้ายาว รูปร่างลักษณะไปในทางหูกปากมากกว่ามีขนยาวสีดอกเลา (คือครึ่งดำครึ่งขาว คล้ายกับที่เราเรียกคนผมหงอกประมาณว่าผมสีดอกเลา) ลำตัวค่อนข้างบาง รูปร่างสูงโปร่งกว่าพันธุ์หน้าสั้น หนึ่งหนากว่าพันธุ์หน้าสั้น หูกปากพันธุ์นี้มักหากินในป่าต้นๆ

หูกปากพันธุ์หน้าสั้น หูกปากชนิดนี้มีรูปร่างไม่ค่อยสูงโปร่งเหมือนหูกปากทั่วไป ลักษณะจะออกไปทางหูกบ้านพันธุ์ใหญ่เหล่าที่พวกแมวนิยมเลี้ยง ตัวเตี้ยและลำตัวอ้วนกลม ขนมีสีดำไม่เป็นสีดอกเลาเหมือนพันธุ์หน้ายาว หนึ่งจะบางกว่าพันธุ์หน้ายาวแต่หนึ่งจะหนาได้เร็วกว่า หูกปากพันธุ์นี้มักพบหากินในป่าลึก นอกจากนี้อีกลักษณะหนึ่งที่ทำให้สามารถแยกหูกปากพันธุ์หน้ายาวและหน้าสั้นได้อย่างชัดเจน คือ ความกว้างของหน้าผาก โดยพันธุ์หน้าสั้นความกว้างของหน้าผากกว้างใกล้เคียงกับหูกบ้าน แต่พันธุ์หน้ายาวกลับมีความกว้างของหน้าผากที่แคบมาก

หูกปากพันธุ์สิงโต หูกปากพันธุ์สิงโตมีรูปร่างใหญ่หนึ่งหนากว่าพันธุ์หน้าสั้นและหน้ายาว ลักษณะที่แตกต่างจากพันธุ์อื่นๆ คือ มีขนสีดำ หนึ่งดกดำ ค่อนข้างตั้งชันจากหลังคองลงไปถึงหลัง ดูคล้ายกับพันธุ์สิงโตที่มีขนมากตั้งแต่ลำคอไปถึงสันหลัง และมีหน้าแหลมพอประมาณ และมีมัดกล้ามเนื้อและการเจริญเติบโตดีกว่า 2 สายพันธุ์แรก หูกปากพันธุ์สิงโต เป็นการตั้งชื่อเรียกตามลักษณะหูกปากลูกผสม

ข้อแตกต่างระหว่างหมูป่ากับหมูบ้าน (หมูฟาร์ม)

ข้อเปรียบเทียบการเลี้ยงระหว่างหมูป่าและหมูบ้าน

หมูป่า	หมูบ้าน
1. <u>ความต้านทานโรค</u> มีความต้านทานโรคสูง บางโรคสามารถรักษาได้ด้วยสมุนไพร เช่น โรคท้องร่วงรักษาโดยให้ทานกล้วยน้ำว้าดิบ (หมูปลอดสารพิษ) 2. <u>การคลอดและให้ลูก</u> คลอดเองโดยไม่ต้องใช้คนช่วย เลี้ยงลูกเก่งกว่าหมูบ้าน ไม่นอนทับลูก ยิ่งแกยิ่งลูกตก หมูสาวจะให้ลูก 4-6 ตัว แต่เมื่ออายุ 4 ปีขึ้นไปจะให้ลูก 10-11 ตัว 3. <u>คุณภาพเนื้อ</u> ไม่มีมันคั่นกลางระหว่างเนื้อแดงกับหนัง หนังกลุ่มกรอบไม่เหนียว ตลาดร้านอาหารป่าต้องการมาก 4. <u>อาหาร</u> ใช้อาหารคุณค่าต่ำ เช่น รำหยาบ ฟืชผัก หญ้าต่างๆ หาได้ในท้องถิ่น และกินอาหารน้อยกว่าหมูบ้านถึง 5 เท่า ต้นทุนเฉลี่ยต่อตัวต่อรุ่นประมาณ 600-800 บาท 5. <u>ระยะเวลาเลี้ยง</u> นานถึง 10-12 เดือน 6. <u>ด้านการตลาด</u> ผู้เลี้ยงสามารถกำหนดราคาขายได้เอง มีปัญหาด้านตลาดน้อย	มีภูมิคุ้มกันต่ำ เกิดปัญหาโรคมามาก ต้องใช้ยาแผนปัจจุบันในการรักษา เสียค่าใช้จ่ายสูง บางตัวคลอดลูกยากต้องใช้คนช่วย เลี้ยงลูกไม่เก่ง ชอบนอนทับลูก ยิ่งแกยิ่งมีลูกน้อยเพราะนมไม่พอ มีมันคั่นกลางระหว่างเนื้อกับหนัง (สามชั้น) หนังเหนียวทานไม่อร่อย ใช้อาหารที่มีคุณค่าโปรตีนสูง เช่น หัวอาหาร อาหารสำเร็จรูป ส่งผลให้ต้นทุนการเลี้ยงสูง ประมาณ 2,500 – 3,000 บาทต่อตัวต่อรุ่น ระยะเวลาเลี้ยงสั้น 4-5 เดือน ผู้เลี้ยงไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง มีปัญหาด้านการตลาดเรื้อรังจนถึงปัจจุบัน

ที่มา: ฤทธา แก้วชะอุ่ม และภีระ ไกรแสงศรี (2545) และไชยยา อัยสูงเนิน (2545)

การเลี้ยงหมูป่าในระบบฟาร์ม ในปัจจุบันผู้เลี้ยงหมูป่าในระบบฟาร์มมีการเลี้ยงที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การเลี้ยงแบบปล่อยแปลงและแบบขังคอก ซึ่งมีข้อแตกต่างดังนี้

1.การเลี้ยงแบบปล่อยแปลง เป็นลักษณะการเลี้ยงที่อยู่บนพื้นดิน มีพื้นที่กลางแจ้งกว้างให้หมูป่าออกกำลังกายได้ ขนาดของพื้นที่ไม่จำกัด ตั้งแต่ขนาดเล็กแค่ประมาณ 4 x 4 ตารางเมตร ถึงขนาดหลายไร่ การล้อมรั้วถ้าเป็นขนาดเล็กมักจะเป็นรั้วที่ถาวรและแข็งแรง ทำจากไม้หรือปูนหรือสังกะสีที่ขนาดสูงป้องกันหมูป่ากระโดดข้าม หรือกระแทกพังได้ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มักจะใช้รั้วไฟฟ้าที่ใช้ในการเลี้ยงโค เพราะต้นทุนถูกและสามารถป้องกันหมูป่าออกจากแนวรั้วได้ ทั้งนี้ต้องเป็นพื้นที่กว้างพอ เมื่อหมูป่าถูกช็อตด้วยไฟฟ้า จากแนวรั้วจะวิ่งเตลิดไปอีกทาง ถ้าล้อมรั้วแคบเกินไปหมูป่าจะชนรั้วอีกด้านหนึ่งทำให้เสียหายได้ในทันที โดยไม่สนใจจะมีไฟฟ้าอยู่อีกด้านหรือไม่

2.การเลี้ยงแบบขังคอก เป็นการเลี้ยงภายใต้หลังคา มีพื้นเป็นปูนหรือเป็นพื้นดินก็ได้ พื้นที่มักจะแคบเพียง 2 x 2 ตารางเมตร ซึ่งสามารถขังหมูป่าได้อย่างน้อย 2 ตัว ทั้งนี้พื้นคอกถ้าเป็นพื้นดินมักถูกหมูป่าขุดทำลายเป็นหลุมบ่อ และอาจทำให้กำแพงกันคอกเสียหายได้ แต่ถ้าเป็นพื้นปูน ในระยะแรกมักมีปัญหาเรื่องหมูป่าใช้ปากและขาถูกับพื้นคอกทำให้เกิดบาดแผลได้

เกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงใหม่ในระยะแรกจะซื้อลูกหมูป่ามาเลี้ยงเพื่อเตรียมเป็นพ่อแม่พันธุ์ เพราะหากจะเลี้ยงส่งตลาดราคาลูกหมูก่อนข้างสูงอาจไม่คุ้มทุน ปัจจุบันลูกหมูป่าราคาอยู่ระหว่างคู่ละ 1,800 – 3,500 บาท เป็นลูกหมูอายุตั้งแต่หย่านม คือ 60-90 วัน ส่วนพ่อแม่พันธุ์แท้อาจจำหน่ายอยู่ที่ 8,000 – 15,000 บาท ซึ่งพ่อแม่พันธุ์หนึ่งๆ สามารถผสมพันธุ์ให้ลูกได้นานนับสิบปี โดยปกติหมูป่าตัวเมียจะเป็นสัดเร็ว บางตัวมีอายุเพียง 8 เดือน แต่การผสมพันธุ์ทำได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะหมูป่าตัวเมียที่มีขนาดเล็ก แต่ตัวผู้มีขนาดใหญ่ซึ่งอาจต้องสร้างเปลให้กับหมูป่าตัวเมียเพื่อช่วยลดน้ำหนักจากตัวผู้ที่ขึ้นผสม หมูป่าสาวที่เริ่มเป็นสัดควรจะเริ่มฝึกให้ผสมพันธุ์ เพราะเมื่อโตขึ้นมากจะไม่ยอมให้ตัวผู้ขึ้นผสม ถึงแม้จะเป็นสัดก็ตาม การเป็นสัดของแม่หมูป่า มีวงรอบการเป็นสัด 21 วัน และระยะเวลาในการเป็นสัดประมาณ 3 วัน แต่การเป็นสัดของหมูป่าแสดงอาการเป็นสัดที่ไม่ชัดเจนเหมือนหมูบ้าน คือ ไม่มีอาการกระวนกระวาย ขึ้นทับตัวอื่น อวัยวะเพศบวมแดงเหมือนหมูบ้านแต่จะเห็นได้ไม่ชัดมากนัก และมีอาการซึม การสังเกตได้นั้นต้องดูจนกว่าจะมีน้ำเมือกไหลออกมาให้เห็นในวันที่ 2-3 ของการเป็นสัดและยอมให้ตัวผู้ขึ้นทับ อย่างไรก็ตามการเช็คการเป็นสัดที่แน่นอนที่สุด คือ การจดบันทึกไว้ว่าเป็นสัดที่ชัดเจนที่สุดในวันไหน และประมาณอีกว่าใน 21 วัน ต่อมาจะเป็นสัดจึงนำตัวผู้เข้าผสม แต่ผู้เลี้ยงมีเทคนิคการเร่งการเป็นสัดให้เร็วขึ้น โดยเฉพาะในแม่หมูสาว โดยการนำตัวผู้มาใกล้ๆ เพื่อให้ได้กลิ่นตัวผู้จะเป็นการกระตุ้นให้เป็นสัดเร็วขึ้น (ธนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ, 2546) เคล็ดลับในการกระตุ้นทำให้เกิดการผสม เพื่อทำให้จำนวนลูกหมูก่อครอกมากขึ้น โดยปกติการผสมพันธุ์ในหมูป่าจะแตกต่างจากการเลี้ยงดู คือ ในหมูป่าเวลาผสมต้องนำตัวเมียไปหาตัวผู้ ถ้าหากนำตัวผู้มาที่คอกแล้ว ตัวเมียจะไม่ยอมให้ผสมและยังไล่กัด เพราะตามธรรมชาติหากตัวเมียยังไม่เป็นสัดจะมีนิสัยหวงคอกมาก อย่างไรก็ตามในการผสมเพื่อให้ได้ลูกต่อครอกจำนวนมาก ต้องใช้วิธีผสมซ้ำด้วยพ่อพันธุ์ถึง 3 ตัว โดยเมื่อตัวเมียเป็นสัดในวันแรกยังไม่ผสม แต่เริ่มผสมในวันที่ 2 โดยตอนเช้าจะให้พ่อพันธุ์ตัวหนึ่งผสม พอตกบ่ายจะใช้พ่อพันธุ์ตัวหนึ่งผสม พอเช้าวันที่ 3 ใช้พ่อพันธุ์อีกตัวหนึ่งผสมจึงจะให้ลูกมาก เพราะเชื่อตัวผู้บางตัวไม่แข็งแรง แต่บางตัวแข็งแรง พอหมดการเป็นสัดวันที่ 3 หมูจะไม่ให้พ่อพันธุ์ขึ้นทับ จากนั้นแยกตัวเมียต่างหากขังไว้ในคอกเดี่ยว เพราะหากไว้รวมกันอาจมีการชนกันทำให้เกิดการแท้งได้ แต่การจะดูว่าการผสมเป็นผลสำเร็จหรือไม่ ต้องรอดูใน 21 วันต่อมา ถ้าไม่พบอาการแสดงเป็นสัด แสดงว่าผสมติดกำลังตั้งท้อง แต่ถ้ามีอาการเป็นสัดต้องจัดการผสมใหม่อีก แม่พันธุ์ที่ผสมพันธุ์ติดแล้วจะตั้งท้องนานประมาณ 114-117 วัน อย่างไรก็ตามหลัง

หย่านม 1 สัปดาห์ แม่หมูจะเป็นสัดให้ผสมต่อได้อีก โดยแม่พันธุ์จะเป็นสัด 21 วันครั้ง ทำให้ได้ลูก 2 คอกต่อปี

ในการผสมพันธุ์ทั่วไปนิยมผสมข้ามสายพันธุ์ (ไชยยา อภัยสุนทร, 2544) หากใช้พันธุ์เดียวกัน เช่น พันธุ์หน้าสั้นกับพันธุ์หน้าสั้น หรือพันธุ์หน้ายาวกับพันธุ์หน้ายาว จะทำให้ได้ลูกไม่ดก ไม่แข็งแรง โตช้าให้น้ำหนักน้อย แต่ถ้าหากผสมข้ามสายพันธุ์หน้ายาวกับพันธุ์หน้าสั้น ลูกที่ออกมาจะมีลักษณะดี โตเร็วกว่าพ่อแม่ประมาณ 1 ใน 3 และแข็งแรง ขณะเดียวกันถ้าผสมสายพันธุ์เดียวกันจะติดลูกประมาณ 5-7 ตัว แต่ถ้าผสมข้ามสายพันธุ์จะติดลูกสูงสุดถึง 12 ตัว แต่จะมีลูกหมูเหลือรอดแค่ 10 ตัวเท่านั้น เพราะแม่หมูมีเต้านมเลี้ยงลูกเพียง 10 เต้า และลูกหมูที่เกิดมาจะกินนมเต้าใครเต้ามัน ฉะนั้นลูกหมูที่มีขนาดเล็กแย่งเต้านมกับตัวที่แข็งแรงไม่ได้ ก็ไม่สามารถกินนมได้จะทำให้หมอมตาย จึงทำให้ลูกหมูแต่ละคอกรอดตายไม่เกิน 10 ตัว ในการคลอดแม่หมูป่าจะคลอดเอง โดยไม่ต้องมีคนช่วย เพราะว่าแม่หมูป่าจะดุร้ายมาก ก่อนคลอดแม่หมูป่าจะกระวนกระวายเหมือนกับหมูบ้าน แต่ความรุนแรงมีมากกว่า บางครั้งมีการกัดคอก กัดกรง เมื่อแม่หมูคลอดลูกบนพื้นดินลูกที่คลอดออกมาจะสามารถลุกยืนได้ แต่ถ้าคลอดในพื้นที่ปูนแล้วลูกหมูจะยืนไม่ค่อยได้เพราะว่าคอกมีความลื่น การคลอดใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็คลอดลูกออกมาหมด ตัวหนึ่งคลอดห่างกันเฉลี่ย 20 นาที ตามปกติหมูป่าจะคลอดในเวลากลางวันเป็นส่วนใหญ่ โดยจำนวนลูกต่อครอกในหมูสาวจะมีลูกระหว่าง 5-6 ตัว แต่ถ้าเป็นแม่หมูอายุประมาณ 3 ปีขึ้นไป จะให้ลูกประมาณ 8 ตัวขึ้นไป โดยสัญชาตญาณของสัตว์ป่า หมูป่ามักจะดุร้ายในช่วงคลอดเพื่อปกป้องลูกของมัน ฉะนั้นช่วงที่หมูป่าคลอดจึงไม่ควรเข้าไปรบกวน แต่ปล่อยให้คลอดเองตามธรรมชาติ

สำหรับการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม (2545) ในการผสมหมูป่ากับหมูสีขาว เช่น ลาร์จไวท์ แลนเลต หรือสีแดงเช่นดอร์ค จะได้ลูกหมูสีขาวอาจมีจุดสีแดงหรือดำประปราย ในบางครั้งยังพบลวดลายสีน้ำตาล หรือเหลืองแบบลูกแดงไทยบางๆ คล้ายลูกหมูป่า แต่อยู่บนพื้นขนสีขาว ลักษณะโครงสร้างของลูกหมูป่าลูกผสมจะพอมคล้ายลูกหมูป่าพันธุ์แท้ มีแผงขนที่ด้านหลังชัดเจน หน้าอกแหลมและลักษณะการยืนนั้นก็ขามักวางราบกับพื้นเช่นเดียวกับหมูป่า สำหรับการเจริญเติบโตถึงแม้จะให้อาหารแบบขุนกินเต็มทีก็พบว่าหมูป่าลูกผสมกินได้วันละประมาณ 1.6 -1.8 กิโลกรัม และมีอัตราการเจริญเติบโตในช่วง 30-100 กิโลกรัม ซึ่งยังต่ำกว่าหมูบ้านและยังไม่ได้ดีเท่าการเจริญเติบโตของหมูป่าพันธุ์แท้แต่อย่างใด โดยมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 331 , 353 และ 375 กรัมต่อตัวต่อวัน เมื่อให้อาหารโปรตีน 12% , 14 % และ 16 % ตามลำดับ ดังนั้นการผสมหมูป่ากับหมูพันธุ์สีขาวจึงยังไม่พบประโยชน์ด้านการค้ามากนัก

สำหรับการผสมข้ามพันธุ์หมูป่ากับแม่หมูเหมยซาน เพื่อให้ได้จำนวนลูกที่มาก เนื่องจากสายแม่เป็นสายที่ให้ลูกดก ทดสอบโดยณัฐพล และอดิสรณ์ (2545) อ่างใน วัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม (2545) ลูกต่อครอกเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8.8 ตัว เมื่อเทียบหมูป่าพันธุ์

แท้ที่ให้ผู้ดูแลประมาณ 5.5 ตัว อย่างไรก็ตามการทดสอบทำถึงน้ำหนักลูกหมูประมาณ 20 กิโลกรัม ซึ่งพบว่าเมื่ออัตราการเจริญเติบโตใกล้เคียงกับหมูพันธุ์แท้ และไม่ทราบผลของคุณภาพซากหมูผสม ส่วนการผสมข้ามพันธุ์กับหมูพันธุ์อื่นหรือพันธุ์พื้นเมืองนั้น ยังไม่มีข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งการผสมข้ามดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดผลเสียด้านคุณภาพซากซึ่งกระทบต่อการเลี้ยงหมูพันธุ์แท้ได้

สำหรับการดูแลลูกหมูหลังคลอด ลูกหมูปามีขนาดเล็กมีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 0.68-0.92 กิโลกรัม ซึ่งต่ำกว่าลูกหมูบ้านครึ่งหนึ่ง หลังคลอดประมาณ 3 วัน ควรฉีดธาตุเหล็กให้กับลูกหมูขนาด 1 ซีซีต่อตัว ลูกหมูป่าจำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูจากแม่คล้ายในธรรมชาติ โดยไม่สามารถหย่านมเร็วได้เหมือนกับหมูพันธุ์ เพราะแม่หมูป่าจะหวงลูกมาก การแยกลูกหมูป่าออกเร็วเกินไป ในขณะที่ลูกหมูมีอัตราการเติบโตที่ช้าทำให้ลูกยังตัวเล็กมาก โอกาสรอดจึงมีน้อย และถ้าจำเป็นต้องแยกออกมาเร็วเกินไปก็จำเป็นต้องใช้การจัดการที่ดีมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำหรับเกษตรกรรายย่อย ในช่วงนี้มักพบลูกหมูป่ามีอาการท้องเสีย ซึ่งมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อโรคจากตัวแม่ สภาพคอกที่ชื้นแฉะ และการเริ่มได้อาหารสำเร็จรูปเสริมทำให้ลูกหมูป่าแสดงอาการท้องเสียได้ จำเป็นต้องแยกแยะก่อนว่ามาจากสาเหตุใด ก่อนทำการแก้ไข ทั้งนี้ถ้าลูกหมูป่ามีมูลเหลว สีเหลืองข้นออกดำ และมีกลิ่นเหม็นคาว แสดงว่าเกิดจากการติดเชื้อต้องรีบทำการรักษา โดยใช้ยาปฏิชีวนะเช่นเดียวกับในหมูบ้าน ซึ่งอาจได้ผลไม่ทุกครั้งไป เพราะปัจจุบันเชื่อมีการดื้อยาตลอดเวลา การช่วยอีกทางหนึ่งคือการให้สารละลายเกลือแร่เช่นเดียวกับให้ผู้ป่วยหรือนักกีฬาที่เสียเหงื่อมากๆ เพื่อป้องกันลูกหมูป่าเสียน้ำและเกลือแร่ ตลอดจนการทำความสะอาดคอกและทำให้คอกอบอุ่นและแห้ง หลังคลอดจะให้ลูกหมูกินนมแม่จนมีอายุประมาณ 45-50 วัน จึงหย่านม การหย่านมโดยปล่อยให้แม่หมูอยู่ในคอกตามปกติ แต่จะไล่ต้อนลูกหมูออกจากคอกไปเลี้ยงยังคอกที่ว่าง ซึ่งก่อนหย่านมลูกหมูนอกจากจะได้รับนมจากแม่แล้ว ยังได้รับอาหารหมู่อ่อนตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะลูกหมูจะหัดเลียรางใส่อาหารตามแม่เมื่ออายุได้ประมาณ 15 วัน ฉะนั้นในช่วงนี้ผู้เลี้ยงจึงใส่อาหารหมู่อ่อนบางรายให้เป็นอาหารอัดเม็ดของหมูบ้านที่เลี้ยงกันโดยทั่วไป แต่บางรายเริ่มให้เศษผักหรือหญ้าอ่อน ปริมาณที่ให้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกำลังความสามารถของลูกหมูที่กินได้ แม้ว่าจะหย่านมลูกหมูเกษตรกรมักให้อาหารอัดเม็ดต่อไปอีกประมาณ 10 วัน หรือลูกหมูมีอายุ 60 วัน จึงเปลี่ยนเป็นอาหารหมูขุนซึ่งเป็นอาหารผสม สำหรับแม่พันธุ์ที่หย่านมลูกแล้ว เกษตรกรจะเลี้ยงตามปกติโดยให้อาหารโปรตีนประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณการให้ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อวัน ให้กินสองเวลาเช้า-เย็น ประมาณ 0.4-0.5 กิโลกรัมต่อครั้ง ส่วนน้ำต้องมีให้ตลอดอาจใช้การให้แบบอัตโนมัติเหมือนกับหมูบ้านที่เลี้ยงกันทั่วไป

ในการเลี้ยงดูหมูขุนจะให้อาหารเช่นเดียวกันแม่พันธุ์ (ไชยยา อัยสูงเนิน, 2532) ทำการถ่ายพยาธิทุกๆ 4 เดือน หมูขุนที่เลี้ยงในฟาร์มควรจัดให้อยู่ในคอกประมาณ 4 ตัว (ขนาด 2-2.5 x 3 ม.) ฉะนั้นอาหารที่ให้จะเฉลี่ยรวม 4 ตัว และควรเป็นอาหารที่มีโปรตีนต่ำเพียง 9

เปอร์เซ็นต์ ในระยะ 2 เดือนแรก จากนั้นจะเร่งการเจริญเติบโตโดยให้อาหารโปรตีนเพิ่มขึ้นเป็น 13 เปอร์เซ็นต์ สำหรับอาหารที่ให้มีส่วนประกอบของรำละเอียด ปลายข้าว รำหยาบและหัวอาหาร รำหยาบนั้นให้เพื่อเป็นยาระบายและใส่ลงไปโดยไม่คิดโปรตีนรวม การให้อาหารจะเพิ่มปริมาณขึ้นเมื่อหมูโตจนกระทั่งสามารถส่งจำหน่าย การให้อาหารเฉลี่ยตั้งแต่เล็กจนถึงจำหน่ายจะใช้ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน การเลี้ยงหมูขุนเพื่อส่งตลาดเวลาที่เลี้ยงจะแตกต่างกัน คือ ถ้าเป็นพันธุ์หน้าสั้นจะใช้เวลาประมาณ 8 เดือน ส่วนพันธุ์หน้ายาวจะใช้เวลา 1 ปี ทั้งนี้หมูป่าจะเป็นที่ต้องการของตลาดก็ตรงหนึ่ง เพราะพันธุ์หน้าสั้นหนึ่งจะหนาเร็วกว่าพันธุ์หน้ายาว และถ้านำทั้งสองพันธุ์ผสมกันลูกที่ได้และเลี้ยงเป็นหมูขุนจะใช้ระยะเวลา 8 เดือน จึงส่งชำแหละจะได้น้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม เมื่อคิดต้นทุนค่าอาหารประมาณ 800 บาทต่อปี และเมื่อผ่าซากจะได้ส่วนของเนื้อประมาณ 40 กิโลกรัม คิดคำนวณอัตราแลกเนื้อจะได้ประมาณ 2 เท่า ทั้งนี้ระหว่างวันยังให้อาหารเสริมพวกพืชผัก เช่น ผือก มัน ต้นอ้อย รวมทั้งหญ้าขน แต่ยกเว้นใบกระถินกับมันสำปะหลังดิน นอกจากพืชผักเหล่านี้แล้วผู้เลี้ยงบางรายยังให้ ผักตบชวา ต้นกล้วย ผักบุ้ง ข้าวโพด กล้วยดิบ ฯลฯ โดยเฉพาะต้นกล้วยแล้วมีผู้นิยมนำมาเลี้ยงมากที่สุด เพราะหาง่ายในท้องถิ่น

ส่วนการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม (2545) ผลการทดลองพบว่า ลูกหมูป่าที่หย่านมที่ 50 วัน มีน้ำหนักเฉลี่ย 4.8 กิโลกรัม หรือโตประมาณเฉลี่ยวันละ 79 กรัม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแม่หมูป่าและการเลี้ยงดูเป็นหลัก เมื่ออายุประมาณ 3 เดือน โดยลูกหมูจะมีน้ำหนักประมาณ 12 กิโลกรัม มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 197 กรัมต่อวัน อัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว ถ้าใช้อาหารหมูขุนที่มีโปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์ จะเท่ากับ 3.1 หมายถึง ให้อาหารขุน 3.1 กิโลกรัม หมูปามีน้ำหนักเพิ่มขึ้น 1 กิโลกรัม ดังนั้นถ้าเลี้ยงให้ได้การเจริญเติบโตดังเช่นที่กล่าว คือ ในช่วงจากหย่านม 5 กิโลกรัม ถึง 12 กิโลกรัม จะใช้อาหารขุนประมาณ 21-22 กิโลกรัม ส่วนในช่วง 12-30 กิโลกรัม หมูป่าที่ได้รับอาหารเช่นเดียวกับหมูขุน คือ มีโปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์ จะมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 243 กรัมต่อวัน และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวเท่ากับ 3.9 ซึ่งหมูป่าจะมีอายุประมาณ 5 เดือนครึ่ง ทั้งนี้จากการทดลองพบว่าการขุนโดยอาหารขุนไม่ทำให้หมูป่าโตเร็วขึ้นกว่าการให้อาหารคุณภาพต่ำแต่อย่างใด

สำหรับงานทดลองเพื่อดูการเจริญเติบโตของหมูป่าในช่วงน้ำหนัก 20-70 กิโลกรัม พบว่า หมูป่าที่เลี้ยงแบบขังคอกเดี่ยวและได้รับอาหารที่มีมันสำปะหลังเป็นหลัก โดยผสมกับวัตถุดิบอื่นๆ ให้อาหารทดสอบมีโปรตีนต่ำ (10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งคุณค่าดีกว่าข้าวโพดหรือปลายข้าวเล็กน้อย) ปานกลาง (12 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งคุณค่าใกล้เคียงกับรำละเอียด) และสูง (14 เปอร์เซ็นต์) พบว่า หมูมีอัตราการเจริญเติบโตไม่แตกต่างกันมากนัก โดยหมูป่าที่เลี้ยงแบบขังคอกเดี่ยวมีการเจริญเติบโตอยู่ในช่วง 256-426 กรัมต่อวัน หรือเฉลี่ย 344 กรัมต่อวัน ซึ่งต่ำกว่าหมูพันธุ์หรือ

หมูขุนที่โตประมาณวันละ 700–900 กรัม ทั้งนี้หมูป่าในช่วงน้ำหนัก 20-70 กิโลกรัม ใช้เวลาโตอีกประมาณ 153 วัน หรืออีก 5 เดือน โดยการให้อาหารมีโปรตีนสูงจะทำให้หมูป่าใช้เวลาน้อยกว่าหรือโตเร็วกว่ากลุ่มที่ให้อาหารโปรตีนต่ำประมาณ 1 เดือน แต่ทำให้ต้นทุนค่าอาหารสูงขึ้น และเมื่อศึกษาดูซาก พบว่า ไม่มีข้อแตกต่างกันมากนัก ทำให้เห็นได้ว่าการให้อาหารขุนที่มีคุณภาพสูงเช่นเดียวกับอาหารหมูพันธุ์นั้นอาจไม่ทำให้หมูป่าเติบโตดีกว่าอาหารคุณภาพต่ำมากนัก ดังนั้นเวลาเลี้ยงรวมของหมูป่าถ้าเลี้ยงแบบขังคอกและให้อาหารขุนมาโดยตลอด พบว่า จะมีน้ำหนักประมาณ 70 กิโลกรัม ซึ่งเป็นน้ำหนักที่ส่งตลาดได้ เมื่อหมูป่ามีอายุประมาณ 280 วัน หรืออายุประมาณ 9 เดือนครึ่ง หรือถ้าเกษตรกรซื้อลูกหมูป่าที่หย่านมแล้ว น้ำหนักประมาณ 12 กิโลกรัม มาขุนเพื่อขายเป็นหมูเนื้อก็จะใช้เวลาการเลี้ยงประมาณ 195 วัน หรือ 6 เดือนครึ่ง ก็สามารถฆ่าและขายได้ เมื่อทดสอบให้อาหารหมูป่ากินอย่างเต็มที่ตลอด พบว่า สามารถกินอาหารได้เฉลี่ยเพียงวันละ 1 กิโลกรัม และการเจริญเติบโตก็ไม่ได้เร็วไปกว่าข้อมูลการเจริญเติบโตของหมูทั่วไปของเกษตรกรที่เลี้ยงด้วยอาหารธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหมูป่าในสภาพปัจจุบันค่อนข้างจะเหมาะกับการเลี้ยงแบบอาหารเสริมตามธรรมชาติ หรือใช้อาหารคุณภาพต่ำจะเหมาะสมกว่า

ในการเลี้ยงหมูป่าผู้เลี้ยงแต่ละราย มีเทคนิคและวิธีการเลี้ยงที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตแตกต่างกัน ซึ่งพอสามารถเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1.2 นอกจากนี้จากผลการการเลี้ยงของนายสมควร ใจเย็น (2543) พบว่า หมูป่าจะมีต้นทุนการเลี้ยงเพียงวันละ 1-3 บาทต่อตัว ต่ำกว่าต้นทุนอาหารของหมูบ้านที่เฉลี่ยถึงวันละ 18-20 บาทต่อตัว ทั้งนี้เพราะหมูป่ากินเศษอาหารตามบ้าน ผักบุง ต้นกล้วย หัวมัน ผักตบชวา และหญ้าขนผสมรำ

เทคโนโลยีการผลิต

นายจิระเดช ขวอรรณนา (2545) พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ในการเลี้ยง เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานดังนี้

1. เครื่องตัดหยวกกล้วย ใช้เศษเหล็กทำตัวโครง และใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนสายพาน ดัดใบมีดให้หมุนตัดหยวกกล้วยเป็นแฉกๆ บางๆ ได้รวดเร็วและไม่เปลืองแรงงาน

2. เครื่องผสมรำและหยวกกล้วย โดยใช้ถังน้ำมันดัดแบ่งครึ่ง ติดตั้งมอเตอร์กับสายพาน ทำให้ใบมีดที่ติดตั้งด้านในหมุน ผสมหยวกกล้วย รำ และปลายข้าว ให้เข้ากันประหยัดเวลาและแรงงานได้มาก

3. เครื่องตักยุ้ง ใช้ถังผงชักฟอกพลาสติก โดยดัดกันออกและใช้กระสอบสวมกันถึง ติดตั้งใบพัดลมที่ไม่ใช้แล้วบริเวณปากถัง ติดหลอดแบคไลต์เหนือพัดลม เมื่อปิดไฟยุ้งจะมาตอมที่หลอดไฟและเมื่อเปิดพัดลมจะดูดยุ้งลงในกระสอบที่มัดไว้ด้านล่าง ใช้ตักยุ้งในคอกหมูป่าในช่วงฤดูฝนที่มียุ้งมาก อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้วัสดุที่เหลือใช้ในฟาร์ม ซึ่งเพิ่มเพียงบางชนิด ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแต่ละชิ้นประมาณ 1,000 บาท

การจัดการและการป้องกันโรคโดยทั่วไป การเลี้ยงหมูป่ามีความคล้ายคลึงกับการเลี้ยงหมูบ้าน แต่ก็มีข้อปฏิบัติแตกต่างกันดังนี้

1.แสงแดด หมูป่าต้องการแสงแดดมากกว่าหมูบ้าน จึงควรเปิดให้แสงแดดส่องถึงทุกคอก

2.ความสงบ เป็นสิ่งสำคัญเพราะหมูป่าตกใจง่าย ประสาทสัมผัสรับรู้เร็ว โดยเฉพาะเรื่องเสียง เมื่อมีเสียงดังจะวิ่งไม่หยุดและใช้เล็บตะกุกกับพื้น

3.ความสะอาด ควรมีการล้างฉีดคอกทุกวัน และราดน้ำยาฆ่าเชื้อทุกอาทิตย์จะช่วยป้องกันโรคได้ รวมทั้งปกติหมูป่ามีความต้านทานโรคสูงและไม่มีปัญหาโรคประจำตัวในด้าน การป้องกันโรคหมูป่าไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องโรค เพราะเป็นสัตว์ที่แข็งแรง อาจมีบ้างในหมูก่อนหย่านม เช่น ท้องร่วง โรคปวดบวม โรคไข้เรื้อรัง (พบในฤดูหนาว) แต่สามารถแก้ไขได้โดยการรักษาให้ยาเช่นเดียวกับหมูบ้าน อย่างไรก็ตามการเลี้ยงหมูป่าในปัจจุบันแทบจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรค จึงเป็นการช่วยสร้างความมั่นใจในการเลี้ยงได้เป็นอย่างดี

การตลาดและการจัดจำหน่าย ปัจจุบันภาวะความต่อการดำรงชีวิตของหมูป่าในพื้นที่ป่าธรรมชาตินั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการความนิยมในการบริโภคสัตว์ป่า ระยะห่างของพื้นที่ป่าจากแหล่งที่มีความนิยม และความต้องการในการบริโภค ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ที่จะช่วยในการติดตามและเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีอยู่อย่างกระจัดกระจายไม่มากนัก ดังนั้นแทบจะทุกพื้นที่ป่าของประเทศ จึงมีการล่าหมูป่าเพื่อการบริโภคทั้งในครัวเรือนและจำหน่ายในชุมชน ตลอดจนมีการล่าตามใบสั่งเพื่อส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่ใกล้กับเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งเส้นทางการค้าสัตว์ป่าโดยเฉพาะหมูป่าหลายเส้นทาง (หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจหรือสัตว์สำคัญของระบบนิเวศน์, 2544) ได้แก่

1. เส้นทางจากป่าตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์
2. เส้นทางจากป่าเขาใหญ่ จังหวัดสระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี
3. เส้นทางจากป่าตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

สำหรับการเลี้ยงหมูป่าเพื่อการค้าในปัจจุบัน การจำหน่ายแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

1.การจำหน่ายลูกหมูพันธุ์ ขายในช่วงที่ลูกหมูมีอายุหลังหย่านมประมาณ 60-90 วัน ราคาคู่ละ 1,800 – 4,000 บาท ขึ้นอยู่กับขนาด ระยะเวลาดูเลี้ยง และสายพันธุ์ ทั้งนี้ตัวผู้จะถูกกว่าตัวเมีย เช่น คู่ละ 3,500 บาท ตัวผู้จะมีราคาเพียง 1,000 บาท และตัวเมีย 2,500 บาท

2.การจำหน่ายพ่อแม่พันธุ์ ที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงของฟาร์มโดยตรงของนายทองหล่อ เทียนวงศ์ รองประธานกลุ่มผู้เลี้ยงหมูไพร จังหวัดฉะเชิงเทรา (คัมภีร์หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจปี 2000, 2543) พ่อแม่พันธุ์อายุ 6-7 เดือน ราคา 6,000 – 7,000 บาท ทั้งนี้ราคาจะ

ขึ้นลงตามขนาดของหมูป่า ถ้าตัวไหนรูปร่างดีราคาก็จะสูง แต่ถ้าเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่ได้จากป่าธรรมชาติสวณราคาอยู่ที่ 8,000 – 15,000 บาท

3.การจำหน่ายหมูขุน โดยทั่วไปขายเมื่อเลี้ยงจนถึงอายุ 8 เดือน ถึง 1 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพันธุ์ที่เลี้ยง กล่าวคือ มีผู้ทดลองเลี้ยงหมูป่าลูกผสมระหว่างพันธุ์หน้ายาวตัวผู้และพันธุ์หน้าสั้นตัวเมีย ลูกที่ได้จะมีขนาดใหญ่กว่าพันธุ์หน้าสั้นและหนังจะหนาเร็วกว่าพันธุ์หน้ายาว จึงใช้เวลาเลี้ยงเพียง 8 เดือน ก็สามารถส่งจำหน่ายได้ แต่ถ้าเป็นพันธุ์หน้ายาวหรือพันธุ์หน้าสั้นโดยตรงจะเลี้ยงนานถึง 10 เดือน ถึง 1 ปี อย่างไรก็ตามจากที่ผู้บริโภคนิยมบริโภคหนังหมูป่า ด้วยสาเหตุที่หนังนุ่มกรอบ เคี้ยวอร่อยไม่มีมันเลี่ยนเหมือนหมูบ้าน แต่หนังไม่ควรหนาเกิน 3 เซนติเมตร เพราะจะเหนียวทานไม่อร่อย ดังนั้นหนังของหมูป่าจะหนาช้าหรือเร็วจึงมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการเลี้ยงหมูป่าเป็นการค้า เพราะนั้นหมายถึงระยะเวลาในการเลี้ยงจนถึงส่งขาย อันจะส่งผลถึงต้นทุนการผลิตและรายได้ที่จะได้รับ โดยการเลี้ยงของสุพจน์ สอนสะอาด (เทคโนโลยีปศุสัตว์, 2547) และนายชัยพร นันทพิชอุดม (2545) เจ้าของฟาร์มปฎิวัติ จำหน่ายหมูขุนมีชีวิตกิโลกรัมละ 70 บาท น้ำหนักประมาณ 50-60 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 3,500 – 4,200 บาท เลี้ยงประมาณ 6 เดือน ต้นทุนค่าอาหารเดือนละ 150 บาท เป็นต้นทุนทั้งสิ้น 900 บาทต่อเดือน หรือมีกำไรประมาณ 2,600 – 3,300 บาท

4.การจำหน่ายหมูป่าชำแหละภายในประเทศไม่พอความต้องการของตลาด จึงต้องนำเข้าหมูป่าชำแหละจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย (หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่, 2542) เพราะความนิยมบริโภคหมูป่าเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรี ทำให้ต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านผ่านทางภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะในมาเลเซียหมูป่าที่อยู่ตามป่าเขาลงไปหากินในส่วนป่าลุ่มน้ำมัน สร้างความเสียหายแก่เจ้าของสวน จึงให้คนงานดักยิงและส่งมาจำหน่ายในประเทศไทย โดยเฉพาะที่จังหวัดชลบุรี ส่งมาประมาณวันละ 3 ตัน หรือ 3,000 กิโลกรัม โดยส่งมาเป็นตู้คอนเทนเนอร์ ส่งขายในราคาค่อนข้างถูก แต่ก็ไม่ทำให้ราคาหมูป่าในประเทศกระทบกระเทือนแต่อย่างใด ทั้งนี้ราคาหมูป่าในแต่ละภาคไม่เท่ากัน เช่น หมูป่าจากมาเลเซียและจำหน่ายในพื้นที่ภาคใต้กิโลกรัมละ 125-130 บาท ภาคตะวันออกและภาคเหนือ ราคาสูงถึง 300-400 บาท แต่ถ้าชาวบ้านยิงจากป่าแล้วราคาจะอยู่ 200 บาท ขึ้นไปและไม่พอจำหน่าย (คัมภีร์หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจ 2000, 2543)

ในการเลี้ยงหมูป่าเชิงธุรกิจหมูป่าชำแหละ มาจากที่เลี้ยงเองหรือซื้อจากที่อื่นมาชำแหละส่งตามร้านอาหาร สวนอาหาร และภัตตาคาร หรือตามตลาดสดทั่วไป สำหรับราคาหมูป่าทั่วไปราคาประมาณกิโลกรัมละ 85 – 120 บาท (ไชยา อัยสุนเนิน, 2532) ส่วนตลาดหมูป่าชำแหละเนื้อที่ขายตามตลาดทั่วไปในจังหวัดกำแพงเพชรราคากิโลกรัมละ 120 บาท (ปฎิวัติ ฟาร์มหมูป่าเร่งเพราะหมูเนื้อป้อนตลาด, 2545) และจังหวัดชลบุรีราคากิโลกรัมละ 100-200 บาท (ฟาร์มบ้านบึงเลี้ยงหมูป่าด้วยอาหารธรรมชาติต้นทุนต่ำ กำไรดี, 2543) ขณะเดียวกันกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพร (กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพรเร่งผลิตหมูป้อนตลาด, 2544) มีแนวคิดขยายช่องทาง

จำหน่ายหมูป่าส่งขายต่างประเทศ เป็นลักษณะเชื้อชำแหละ ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการบางคนได้ออกสำรวจตลาดในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งในทัศนะของรองประธานนายทองหล่อ เทียนวงศ์ เห็นว่าหากทำตลาดเนื้อได้จริง โอกาสหมูป่าจะเจริญเติบโตในเมืองไทยอีกมาก ทั้งเรื่องสายพันธุ์ การจัดการเลี้ยงดู ตลอดจนถึงกระบวนการฆ่าชำแหละที่ทันสมัย และที่สำคัญต้องเร่งการผลิตเพื่อเพิ่มประชากรหมูป่า ให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์หมูป่า ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูไพรเองก็ได้ให้ความสำคัญเรื่องนี้ เนื่องจากเห็นว่าทุกวันนี้เกษตรกรบางรายยังไม่เข้าใจหลักการปรับปรุงพันธุ์ดีพอ โดยใช้พ่อพันธุ์เพียงตัวเดียวผสมกับแม่พันธุ์รุ่นที่ 2 ลูกออกมาจะโตช้า ตัวเล็ก เนื่องจากพันธุ์กรรมด้อยลง ผู้เลี้ยงควรมีพ่อพันธุ์หลายตัวไว้ที่ฟาร์ม เพื่อใช้สับเปลี่ยนในการผสมพันธุ์ หรืออาจแลกเปลี่ยนหรือยืมพ่อพันธุ์จากฟาร์มใกล้เคียงก็อาจเป็นไปได้

ปัญหาในการเลี้ยงหมูป่า

1.แม่หมูทับลูกหมูขณะคลอด เพราะตกใจขณะคลอดโดยเฉพาะการคลอดในคอกที่เป็นพื้นปูน แต่ปัญหานี้จะพบน้อยสำหรับหมูที่คลอดบนพื้นดินและผู้เลี้ยงใส่เศษหญ้าหรือฟางข้าวให้แม่หมูนำไปทำรัง ฟาร์มหมูป่าบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบปัญหานี้มากในฟาร์มเลี้ยง

2.ปัญหาลูกหมูพันธุ์ไม่พอจำหน่าย (กฤษฎา แก้วชะอุ่ม และภีระ ไกรแสงศรี, 2545) ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพร จังหวัดสระบุรี ประกาศรับซื้อลูกหมูจากภายนอกมาจำหน่ายให้กับลูกค้า ทั้งนี้มีคำสั่งซื้อเข้ามามากกว่าที่กลุ่มจะผลิตออกจำหน่ายได้ทัน ซึ่งทำให้เกษตรกรบางรายต้องจองล่วงหน้า 5-6 เดือน

3.คุณภาพพันธุ์หมูป่าด้อยลง เนื่องจากใช้พ่อพันธุ์เพียงตัวเดียวหรือไม่ก็ตัวผสมกับแม่พันธุ์ที่มีในฟาร์ม หรือนำพ่อพันธุ์ไปผสมกับลูกรุ่นที่ 2 ทำให้รุ่นลูกมีพันธุ์กรรมด้อยลง

4.เกษตรกรรายเล็ก (10-20 ตัว) จำหน่ายไม่ได้ทั้งลูกหมูและหมูขุน เพราะไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาลูกหมูไม่พอจำหน่ายให้กับลูกค้า

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น “การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง เพื่อให้เข้มแข็งและยั่งยืน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ “ ได้ดำเนินกิจกรรมภายใต้ ข้อเสนอหรือ คำถามวิจัยที่ว่า **จะพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืนได้อย่างไร?** ซึ่งได้มีการ กำหนดคำถามย่อย ภายใต้คำหลักด้วยกัน ดังนี้ **หนึ่ง** สถานการณ์ ประสบการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นอย่างไร? **สอง** การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร? **สาม** รูปแบบความสัมพันธ์ กลไก การจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นอย่างไร?

และได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานได้ ดังนี้ **วัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อ ทบทวน ติดตามสถานการณ์ ประสบการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง **วัตถุประสงค์ที่ 2** เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบวิธีการดึงการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง **วัตถุประสงค์ที่ 3** เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์กลไกการจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ จะเป็นการเน้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และทีมวิจัยโดยเน้นกิจกรรมการดำเนินงานที่มุ่งไปสู่การดึงการมีส่วนร่วมของสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง เข้ามา เพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาเป็นเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง โดยมีการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 :

- 1.1. จัดประชุมวิจัยและตัวแทนกลุ่มเพื่อชี้แจงโครงการและนัดหมายลงพื้นที่กลุ่มย่อย
- 1.2. ลงพื้นที่แต่ละกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานพร้อมทั้งทราบปัญหา อุปสรรคและความต้องการของกลุ่ม
- 1.3. ทีมวิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังจัดกิจกรรม
- 1.4. เวทีนำเสนอประสบการณ์การทำงานของกลุ่มโดยรวมต่อสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
- 1.5. ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของคณะกรรมการกลุ่มและแกนนำ
- 1.6. ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของกลุ่ม
- 1.7. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
- 1.8. จัดเวทีสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ 1 และวางแผนงานระยะที่ 2

ระยะที่ 2 :

- 2.1. จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานช่วงที่ 2
- 2.2. จัดอบรมวิธีการเลี้ยงหมูป่าและการจัดการฟาร์มให้กับกลุ่มสมาชิก
- 2.3. จัดอบรมการบริหารจัดการกลุ่มและการบริหารเงินทุนหมุนเวียน
- 2.4. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือน

2.5. จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

ฉะนั้นภายใต้การดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 ระยะ ที่ทางทีมวิจัยได้กำหนดไว้ โดยมีวิธีการดำเนินที่เกิดขึ้นตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

การดำเนินกิจกรรมในระยะที่ 1 :

1.1. กิจกรรมที่ 1: จัดประชุมวิจัยและตัวแทนกลุ่มเพื่อชี้แจงโครงการและนัดหมายลงพื้นที่กลุ่มย่อย วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทีมวิจัยและตัวแทนกลุ่มได้เข้าใจตรงกันถึงวิธีการดำเนินงานของงานวิจัย

2. เพื่อให้ตัวแทนกลุ่มทราบถึงกำหนดการลงพื้นที่ของทีมวิจัย

วิธีดำเนินกิจกรรม ทีมวิจัยกำหนดวันชี้แจงโครงการโดยออกหนังสือเชิญฝากกรรมการประสานงานประจำตำบลดังนี้ตำบลป่าเมี่ยงนายโกสิน แซงจา ตำบลเทพเสด็จ นายบุญทอง เทโวชาติ ตำบลแม่โป่ง นายมนูญ เทศนา ตำบลห้วยแก้ว นายธนากร ขัติยะ ตำบลเชิงดอยและตำบลป่าป้อ นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า เป็นผู้แจกหนังสือเชิญแก่สมาชิกแต่ละตำบลการประชุมทีมวิจัยได้ชี้แจงวิธีการดำเนินงานของงานวิจัยรายละเอียดของโครงการวิจัยพร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นและวางแผนการกิจกรรมในโครงการวิจัยและแผนงานลงเก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

สมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง 17 คน

สถานที่/เวลา วันที่ 11 กรกฎาคม 2547 เวลา 09.00-16.00 น. ณ ที่ทำการกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง บ้านเลขที่ 16/3 หมู่ 3 ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม ทีมวิจัยและสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแผนการดำเนินการวิจัยและกำหนดแผนการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยเริ่มจากตำบลเทพเสด็จก่อนในเดือนสิงหาคม จากการเริ่มลงพื้นที่สร้างความเข้าใจในแต่ละตำบลทำให้กลุ่มสมาชิกมีความเข้าใจในเป้าหมายของการร่วมตัวกันเป็นเครือข่ายโดยแต่ละครั้งในการลงพื้นที่จะเป็นการจัดประชุมและสนทนากลุ่มย่อย โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจในเป้าหมายและวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเครือข่าย ซึ่งในวิธีการดังกล่าวทำให้กลุ่มสมาชิกมีความเข้าใจในส่วนของการเลี้ยงหมูป่าเป็นเพียงอาชีพเสริมมากกว่าอาชีพหลัก และเป้าหมายสำคัญของการสร้างเครือข่ายเกิดขึ้นจากความต้องการของศูนย์ศึกษาฯ เพื่อลดละเลิก

การล่าสัตว์ป่าไปพื้นที่ป่าของศูนย์ศึกษา แต่ด้วยความไม่เข้าใจในการสื่อสารทำให้กลุ่มสมาชิกเริ่มพัฒนาอาชีพหลัก ทำให้มีหลายตำบลมีการร่วมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าในระดับตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาในเทคนิคและวิธีการเลี้ยงเป็นผลให้เกิดการรวมกลุ่มในระดับอำเภอเพื่อหนุนเสริมระหว่างกันในเรื่องตลาด และเป็นที่มาของการเริ่มต้นการดำเนินการในการดำเนินการวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาหนุนเสริม

1.2 กิจกรรมที่ 2 : ลงพื้นที่แต่ละกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานพร้อมทั้งทราบปัญหาอุปสรรคและความต้องการของกลุ่ม

วัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกแต่ละคนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม

วิธีการดำเนินกิจกรรม ทีมวิจัยประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลโดยแยกเป็นหัวข้อแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามแล้วเก็บข้อมูลตามหัวข้อนั้นๆก่อนลงพื้นที่นัดหมายสมาชิกในตำบลเทพเสด็จก่อนกำหนดลงพื้นที่นัดหมายสมาชิกกลุ่มในตำบลเทพเสด็จรออยู่ที่เลี้ยงหมูป่าของแต่ละกลุ่มโดยเริ่มจากหมู่ที่ 1 ก่อนบ้านนางนงค์คราญ ใจสุขเสริญ แล้วไล่ให้ครบทุกคน โดยสอบถามข้อมูลต่างๆโดยแยกข้อมูลเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงหมูป่าและสวนที่สองข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานในครอบครัวโดยแบ่งหน้าที่กันเก็บข้อมูลดังนี้ นายอมร สุภา เป็นผู้บันทึกข้อมูลชุดที่หนึ่งตามแบบสอบถาม นายมนูญ เทศนำ เป็นผู้บันทึกข้อมูลชุดที่สองตามแบบสอบถามตามแบบสอบถามดังนี้

1. ลักษณะแบบสำรวจเก็บข้อมูลในพื้นที่

เครือข่ายกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่ทอง

1. ชื่อ.....ที่อยู่.....
.....เบอร์โทร.....

2. จำนวนหมูป่าทั้งหมด.....ตัว เป็นเพศผู้.....ตัว เป็นเพศเมีย.....ตัว

1. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล
ตำหนิ.....ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....

2. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล
ตำหนิ.....ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....

3. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล
ตำหนิ.....ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....

4. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล ต่ำหนึ.....
ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....
5. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล ต่ำหนึ.....
ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....
6. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล ต่ำหนึ.....
ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....
7. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล
ต่ำหนึ.....ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....
8. เพศ.....อายุ.....น้ำหนัก.....กิโล
ต่ำหนึ.....ลักษณะสายเลือด.....%
เลขประจำตัว.....

3.ลักษณะโรงเรือน / คอก

- พื้นคอก.....
- หลังคา.....วัสดุกันคอก.....
- ขนาดคอก กว้าง.....เมตร ยาว.....เมตร สูง.....เมตร

4.ประเภทอาหารที่ให้

.....

.....

5.ยาที่ใช้ประจำ

.....

.....

6. ปัญหาที่พบจากการเลี้ยงหมูป่า

.....

.....

.....

.....

7. สิ่งที่ยากให้เครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่ทองช่วยเหลือ

.....

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะจากกรรมการเครือข่าย ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. แผนที่ตั้ง

2. ลักษณะแบบสอบถาม

สมาชิกเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

1. ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่บัตรประชาชน.....
 ที่อยู่เลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัดเชียงใหม่ เบอร์โทร.....
 อาชีพหลัก.....อาชีพเสริม.....

2. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส

3. สมาชิกในครัวเรือน.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

4. สมาชิกมีรายได้/ประกอบอาชีพได้.....คน สมาชิกไม่มีรายได้/อาชีพ.....คน

5. รายได้เฉลี่ยต่อปี.....บาท รายจ่ายต่อปี.....บาท

6. ทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของท่านในปัจจุบันนี้

☐ ของตนเอง

☐ ใช้

แหล่งเงินกู้

☐ ในระบบ

☐ นอกกระบบ

7. กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่ดินทำกิน....ไร่....งาน....ตรว.

☐ ของตนเอง

☐ เช่า

เอกสารสิทธิ์

☐ มี

☐ ไม่มี

อยู่อาศัย...ไว้....งาน....ตรว. ☐ ของตนเอง ☐เช่า
เอกสารสิทธิ์ ☐ มี ☐ ไม่มี

8. แหล่งน้ำการเกษตร ☐ น้ำฝนอย่างเดียว ☐ น้ำชลประทาน ☐ อื่นระบุ.....

9. การเลี้ยงสัตว์ทั่วไป -วัว.....ตัว ประเภท.....
-ควาย.....ตัว
-หมูพันธุ์ต่างๆ.....ตัว
-ไก่.....ตัว เป็ด.....ตัว
-อื่นๆระบุ.....

10. การเลี้ยงหมูป่า ปัจจุบันมีการเลี้ยงทั้งหมดรวม.....ตัว วัตถุประสงค์ที่เลี้ยง.....

10.1 แม่พันธุ์รวม.....ตัว พันธุ์ ☐ หน้าสั้น.....ตัว ☐ หน้ายาว.....ตัว

☐ อายุ 6-12 เดือนมี.....ตัว ตั้งท้อง.....ตัว

☐ อายุ 1-2 ปีมี.....ตัว ตั้งท้อง.....ตัว

☐ อายุ 2 ปี ขึ้นไปมี.....ตัว ตั้งท้อง.....ตัว

10.2 พ่อพันธุ์รวม.....ตัว พันธุ์ ☐ หน้าสั้น.....ตัว ☐ หน้ายาว.....ตัว

☐ อายุ 6-12 เดือนมี.....ตัว

☐ อายุ 1-2 ปีมี.....ตัว

☐ อายุ 2 ปี ขึ้นไปมี.....ตัว

เลี้ยงเพื่อขุนจำหน่ายมี.....ตัว

10.3 แหล่งที่มาของพันธุ์ที่เลี้ยงปัจจุบัน

☐ จากโครงการช่วยเหลือของใคร่ฯมี.....ตัว ได้รับเมื่อ.....

เพศผู้.....ตัว อายุ.....เดือน/ปี

เพศเมีย.....ตัว อายุ.....เดือน/ปี

☐ ซื้อมาจากแหล่งอื่นๆ 1.....เมื่อ.....ผู้.....ตัว/เมีย.....ตัว

2.....เมื่อ.....ผู้.....ตัว/เมีย.....ตัว

3.....เมื่อ.....ผู้.....ตัว/เมีย.....ตัว

4.....เมื่อ.....ผู้.....ตัว/เมีย.....ตัว

5.....เมื่อ.....ผู้.....ตัว/เมีย.....ตัว

10.4 ท่านเคยอบรมเรื่องการเลี้ยงหมูป่ามาก่อนหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

10.5 ท่านคิดว่ามีความรู้เรื่องหมูป่าเพียงพอหรือไม่

☐ มีความรู้พอเพียง

☐ มีน้อย/อยากได้รับความรู้เรื่อง.....

11. การจัดการการเลี้ยงดูหมูป่าของท่าน ☐ เลี้ยงรายเดียว ☐ เลี้ยงเป็นกลุ่ม/กลุ่ม.....

11.1 โรงเรือน/คอก

- ☐ ชั่วคราว(1-3ปี) ☐ กึ่งถาวร(3ปีขึ้นไป) ☐ ถาวร(10ปีขึ้นไป)

11.2 อาหารที่ใช้เลี้ยง

- ☐ อาหารในท้องถิ่นพืชผักต่างๆ
☐ อาหารในท้องถิ่น+อาหารสำเร็จรูป
☐ อาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว

11.2 การใช้ยาเวชภัณฑ์

- ☐ ให้วัคซีนตามโปรแกรม ☐ ไม่เคยให้ยา/เวชภัณฑ์ที่ใช้ประจำ

11.3 การจำหน่ายเฉพาะเลี้ยงขุนขาย

- ☐ ซ้ำแหละขายเอง
☐ ขายให้พ่อค้า

12. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงหมูป่า/การจัดการฟาร์ม

- 1.....
2.....
3.....
4.....
5.....

13. ข้อเสนอแนะในการจัดการฟาร์ม/การเลี้ยงดูหมูป่าของท่าน

- 1.....
2.....
3.....
4.....
5.....

14. การพัฒนาองค์กร/กลุ่มเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่ทอง

14.1 จุดแข็ง/ข้อดี

-
-.....
-.....

14.2 จุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

-
-.....
-.....

14.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา

-
-.....

15. ท่านจะพัฒนากลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่ทองให้เข้มแข็งและยั่งยืนได้อย่างไร

-

.....
.....
.....
.....

16แผนที่ตั้ง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ทีมวิจัยและสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง38 คน

สถานที่/เวลา

วันที่ 10 สิงหาคม 2547 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตำบลเทพเสด็จ

วันที่ 27 สิงหาคม 2547 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตำบลห้วยแก้ว

วันที่ 22 กันยายน 2547 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตำบลป่าเมียง แม่โป่ง เชิงดอย และ ป่าป่อง

ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

ทีมวิจัยได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆของสมาชิกแต่ละคน

1.3.กิจกรรมที่ 3 ทีมวิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้ในการลงพื้นที่
2. เพื่อรับทราบปัญหาของการลงพื้นที่และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

วิธีดำเนินการ

จัดประชุมทีมวิจัยสมาชิกและที่ปรึกษาเข้าร่วมในการสรุปข้อมูลโดยให้ผู้ประสานงานตำบลเป็นคนเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเป็นตำบลดังนี้ตำบลป่าเมียงนายโกสิน เสงจา ตำบลเทพเสด็จ นายบุญทอง เทโวชาติ ตำบลแม่โป่ง นายมบุญ เทศนา ตำบลห้วยแก้ว นายธนากร ชติยะ ตำบลเชิงดอยและตำบลป่าป่อง นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า เมื่อผู้ประสานงานตำบลรวบรวมข้อมูลแล้วนำเสนอแก่สมาชิกกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องและได้รับทราบแล้วให้ที่ปรึกษากลุ่ม(ก.ศ.น. ดอยสะเก็ด)เป็นผู้นำสรุปแยกหัวข้อเป็นประเด็น

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ทีมวิจัยและสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังและเจ้าหน้าที่ ก.ศ.น. 31คน

สถานที่/เวลา

วันที่ 19 ตุลาคม 2547 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ที่ทำการกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
บ้านเลขที่ 16/3 หมู่3 ตำบล ป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังได้รับทราบข้อมูลในด้านต่างๆ สรุปเป็นเอกสารของกลุ่ม

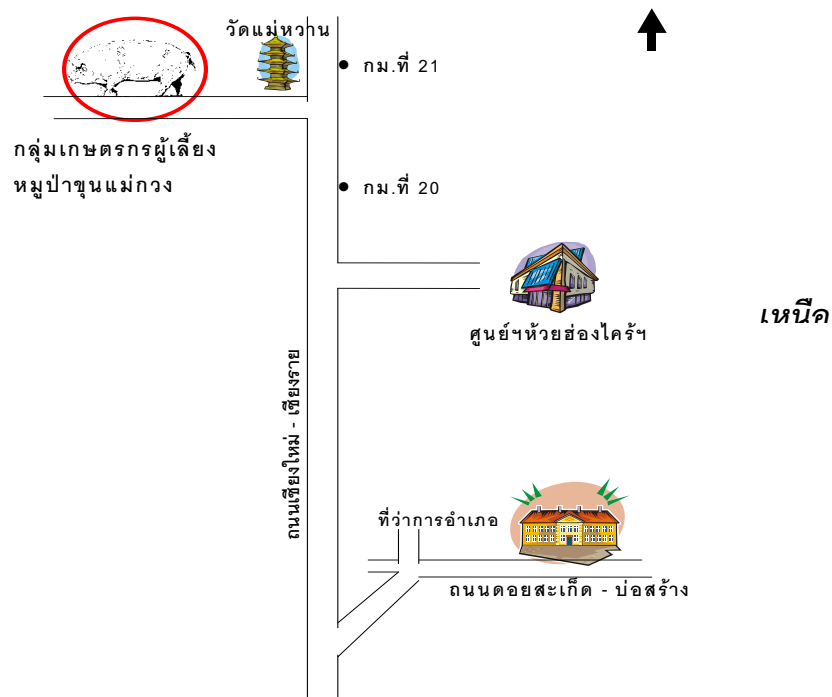
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ

ชื่อกลุ่ม: กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

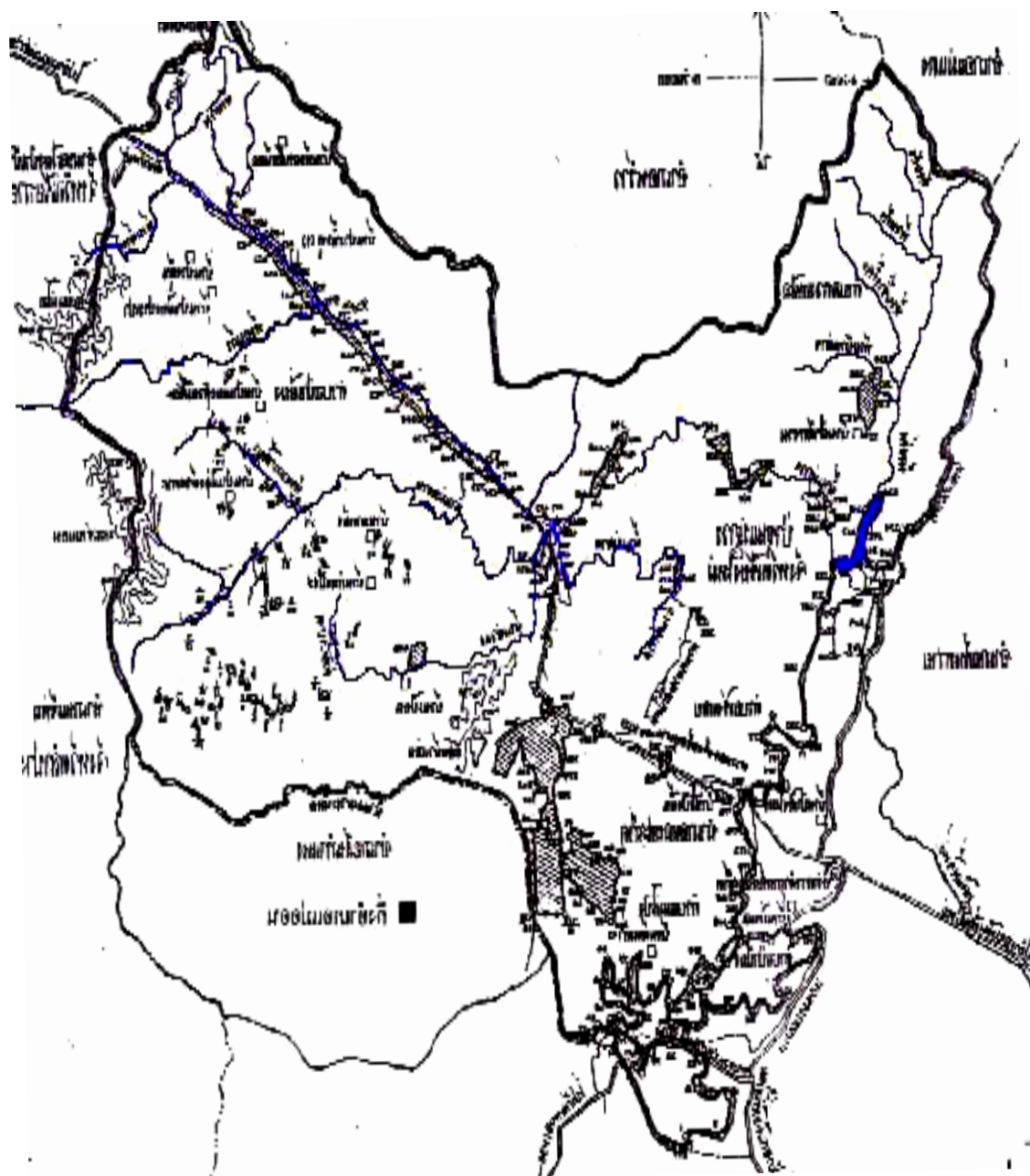
สถานที่ตั้งกลุ่ม: 16/3 บ้านแม่หวาน ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

โทร. 09-5560808

สถานที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวัง

แผนที่ระบุตำบลที่เลี้ยงหมูป่า

รายชื่อสมาชิกผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวง

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้าน	ที่อยู่	เบอร์โทร	เลขที่บัตร
1	นาย โกสิน เสงจา	แม่หวาน	16/3หมู่3 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	09-5560808	3500500371059
2	นายตาล ตาสี	ปางอัน	12/1หมู่1 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	09-8559636	3500500361959
3	นายพรหมมา เตมีชีว	โป่งกุ่ม	31หมู่4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	053-389078	3500500376735
4	นายอมร สุภา	โป่งกุ่ม	76/3หมู่4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	053-389087	3500500380864
5	นายบุญมา ถมมา	ห้วยบ่อทอง	194หมู่10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500467382
6	นายดำรงค์ สุษะ	ห้วยบ่อทอง	139หมู่10ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	053-840323	3500500464260
7	นางดวงเดือน มหาวัน	ห้วยบ่อทอง	80หมู่ที่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	053-840344	3500500460973
8	นางฟองนวล ญาติผู้ง	ตลาดขี้เหล็ก	26/1หมู่ที่1 ต.แม่โป่งอ.ดอยสะเก็ด	01-6024461	3500500452504
9	นายมานพ จินะใจ	ตลาดขี้เหล็ก	70หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	01-0301845	3500500454745
10	นายมนูญ เทศน้า	ตลาดขี้เหล็ก	13หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	07-1938677	3500500451672
11	นายบุญทับ ธรรมทอง	ป่าไผ่	165หมู่ที่ 2 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500453764
12	นางสมหมาย กันยาสุข	ตลาดขี้เหล็ก	92หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	-	350050055864
13	นายชัยวัฒน์ สังคะทอง	กำแพงหิน	56หมู่ 8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	02-0248632	3200200385057
14	นายพูนศักดิ์ แหล่งสายวงศ์	แม่ตอน	12หมู่ที่ 4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	053-228518	3500500395217
15	นายอุดม ชันเป้ง	แม่ตอน	20หมู่ 4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500396132
16	นายสวาง อุคำ	แม่หวาน	34หมู่ที่ 2ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3571000301044
17	นายสว่าง จินาแดง	แม่หวาน	38/3หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500391262
18	นายบุญทอง เทวโชติ	แม่ตอน	40/4 หมู่4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500303410
19	นายศรีทวน ทرفน้า	แม่ตอน	37/1หมู่4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	053-228518	0500500396662
20	นายศรีทน ทนวิทอง	แม่ตอน	24หมู่4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	053-228518	3501300260211
21	นายวีรเดช เชตวัน	ดาดเหมย	22/3หมู่6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500401616
22	นายอำนาจ เดชอุดม	ดง	25หมู่6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	350050041721
23	นายรณรงค์ คำราพิศ	แม่หวาน	49หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500391242
24	นายวันชัย ศรีวิลัย	กำแพงหิน	110หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500400369
25	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	ปางบง	9/2หมู่1 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	35711002119675
26	นายสมบุรณ์ จินาแดง	แม่หวาน	41หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500391254
27	นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	โพธิ์ทอง	287หมู่2 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด	01-9506091	5770400033867
28	นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	แม่ลาย	34/1หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	-	3500500317127
29	นายนิคม ชัยวุฒิ	แม่ลาย	35หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	-	35001300055421
30	นายถาวร อินจันทร์	ป๊อก	10หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	053-229534	3501300029218
31	นางทองใบ สุขแก้ว	ธารทอง	17/1หมู่8 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	-	3501300091703
32	นายพุท จินะคำ	แม่ลาย	22หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	06-9958305	3501300054735
33	นายค้าย พวงเสน	ปางบง	10หมู่1ต.เทพเสด็จอ.ดอยสะเก็ด	-	-
34	นายเนาวรัตน์ ชุ่มพะวงศ์	เชิงดอย	โรงพักเก่าข้างอำเภอ		3510100486193
35	นายยุทธการ ฟินเสนาะ	ป่าป่อง	69หมู่4 ต.ป่าป่อง อ.ดอยสะเก็ด		
36	นายบุญเสริญ โจมขัน	ปางจำปี	67หมู่7ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน		
37	นายธนกร ชติยะ	ปางจำปี	66หมู่7 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน		
38	นางพรรณณี ยอดคำปัน	กำแพงหิน	56 หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	-	3500500391262

สรุปรวมหนี้สินภาคเกษตรกรรมของสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หนี้สิน	หมายเหตุ
1	นายมนูญ เทศน้ำ	170,000	
2	นายตาล ตาสี	-	
3	นายค้าย พวงเสน	100,000	
4.	นายบุญเสริม ใจม้วน	24,000	
5	นายศรีทวน ทรัพย์น้ำ	85,000	
6	นายอำนาจ เดชอุดม	80,000	
7	นายสว่าง จินาแดง	30,000	
8	นายถาวร อินจันทร์	66,000	
9	นายบุญยัง พวกอินแสง	70,000	
10	นายชัยพัฒน์ สังคะทอง	32,000	
11	นางพรรณิ ยอดคำปัน	66,000	
12	นายนิคม ชัยวุฒิ	55,000	
13	นายอมร สุภา	30,000	
14	นายธนากร ชติยะ	140,000	
15	นายบุญทอง เทโวขัติ	180,000	
16	นายโกสิน เสงจา	225,000	
17	นางฟองนวล ญาติผู้	30,000	
18	นายพูนศักดิ์ แหล่งสายวงศ์	70,000	
19	นายวีระเดช เขตวัน	65,000	
20	นายมานพ จินะใจ	20,000	
21	นายสวาส อุคำ	20,000	
22	นางสมหมาย กันยาสุข	70,000	
23	นายศรีทน ทะนิวทอง	-	
24	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	65,000	
25	นายอุดม ชันเป็ง	30,000	
26	นายสมบูรณ์ จินาแดง	70,000	
27	นายพรหมมา เตมีชีว	260,000	
รวมหนี้สิน		2,053,000	

พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง

พันธุ์	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	หมูขุน	ลูกหมู	รวม
หน้าสั้น	7	20	4	90	121
หน้ายาว	8	9	10	23	50
รวม	15	29	14	113	171

โรงเรียนที่ใช้เลี้ยง

ลักษณะโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชั่วคราว 1-3 ปี	22	57.89
กึ่งถาวร 3-10 ปี	9	23.68
ถาวร > 10 ขึ้นไป	7	18.42
รวม	38	100

อาหารที่ใช้เลี้ยง

อาหาร	จำนวน	ร้อยละ
พืชผักในท้องถิ่น	24	63.16
อาหารสำเร็จรูป	0	0.00
พืชผักในท้องถิ่นและอาหารสำเร็จรูป	14	36.84
รวม	38	100

เวชภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิต

เวชภัณฑ์	ไม่ใช้	ใช้ *
จำนวนผู้เลี้ยงที่ใช้ (คน)	26	12
วัคซีน		5
อหิวาต์		1
ธาตุเหล็ก		5
ไวโคเตป		1
น็อกซีมีซิล		2
ไบโอวิตามินรวม		2
ยาถ่ายพยาธิ		1

หมายเหตุ: บางรายใช้เวชภัณฑ์หลายชนิดรวมกัน

ในการผลิตเกษตรประสบปัญหาเลี้ยงแล้วจำหน่ายไม่ได้(ร้อยละ 47.37) รองลงมาเป็น พ่อแม่พันธุ์ที่ได้รับแจกผสมไม่ติดหรือผสมออกมาแล้วลูกที่ได้กลายพันธุ์(ร้อยละ 36.84) ในด้าน ความช่วยเหลือความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงสาย พันธุ์หมูป่า (ร้อยละ 65.79) รองลงมาเป็นการเลี้ยงและการจัดการที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งยัง ต้องการความรู้เรื่องโรคและการดูแลรักษา ในการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงคาดหวังจากการเป็นสมาชิก เมื่อเลี้ยงแล้วมีตลาดรองรับแน่นอน(ร้อยละ 55.27) รองลงมาคาดหวังว่าจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือ และมีการกระจายข่าวสารต่างๆ สู่สมาชิกมากขึ้น(ร้อยละ 23.68 และ 15.79) ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้เลี้ยงยังมีความคิดเห็นต่อทิศทางการพัฒนาการผลิตของกลุ่ม โดยเห็นว่า ควรให้มีธนาคารรับซื้อหมูป่าและกำหนดราคาประกันในการรับซื้อ(ร้อยละ 92.10X ควรให้มีการ พัฒนาสายพันธุ์หมูป่าให้ตรงกับความต้องการตลาด(ร้อยละ 97.37) จัดให้มีบุคลากรหรือ เจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้สามารถตอบคำถามเรื่องโรคและปัญหาต่างๆ ของหมูป่าแก่สมาชิกได้ทันที (ร้อยละ 60.53)

ปัญหาที่เกษตรกรประสบในการเลี้ยง

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เมื่อเลี้ยงแล้วจำหน่ายไม่ได้	18	47.37
2. ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน	2	5.26
3. ลูกหมูป่าโตช้า	3	7.90
4. พ่อแม่พันธุ์ที่ได้รับแจกผสมพันธุ์ไม่ติด หรือผสมแล้วลูกออกมากลายพันธุ์	14	36.84
5. โรคท้องร่วงทำให้หมูป่าเสียชีวิต	1	2.63
รวม	38	100

ความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์หมูป่า	25	65.79
2. ความรู้เรื่องโรคและการดูแลรักษา	5	13.16
3. ความรู้เรื่องลักษณะหมูป่าที่แท้จริง	2	5.26
4. การเลี้ยงและการจัดการที่ถูกสุขลักษณะ	6	15.79
รวม	38	100

ความคาดหวังจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีการกระจายข่าวสารต่างๆ สู่สมาชิกมากขึ้น	6	15.79
2. เลี้ยงแล้วมีตลาดรองรับแน่นอน	21	55.27
3. มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือ	9	23.68
4. สามารถทำให้การผลิตของกลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น	1	2.63
5. มีกองทุนให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนหมุนเวียน	1	2.63
รวม	38	100

ความคิดเห็นของสมาชิกต่อทิศทางการพัฒนาการผลิตของกลุ่ม

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ควรมีธนาคารรับซื้อหมูป่าและกำหนดราคาประกันในการรับซื้อในการรับซื้อ	35	92.10
2. ควรมีวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ กระจายไปตามกลุ่มย่อยมากขึ้น	17	44.74
3. จัดอบรมให้ความรู้เรื่องพ่อแม่พันธุ์	15	39.47
4. จัดให้มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้สามารถตอบคำถามเรื่องโรคและปัญหาต่างๆ ของหมูป่าแก่สมาชิกได้ทันที	23	60.53
5. ควรมีการพัฒนาสายพันธุ์หมูป่าให้ตรงกับความต้องการของตลาด	37	97.37
6. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เข้าไปแนะนำดูแลการเลี้ยงอย่างใกล้ชิด	11	28.95

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ

1.4 กิจกรรมที่ 4 เวทีนำเสนอประสบการณ์การทำงานของกลุ่มโดยรวมต่อสมาชิกเครือข่าย ผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อทบทวนการทำงานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง อดีต-ปัจจุบัน
- 2.เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานต่อไป

วิธีดำเนินกิจกรรม นัดหมายประชุมที่มวิชัยและสมาชิกโดยให้ผู้ประสานงานตำบลเป็นคนแจ้งกำหนดการประชุมแก่สมาชิกเป็นตำบลดังนี้ตำบลป่าเมี่ยงนายโกสิน เสงจา ตำบลเทพเสด็จ นายบุญทอง เทโวชาติ ตำบลแม่โป่ง นายมนูญ เทศนา ตำบลห้วยแก้ว นายธนากร ชติยะ ตำบลเชิงดอยและตำบลป่าป่อง นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า และยังเชิญผู้อาวุโสในชุมชนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องหมูป่าในอดีต

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ครั้งที่ 1 ที่มวิชัยและคณะกรรมการกลุ่ม
- ครั้งที่ 2 ที่มวิชัยและสมาชิกจำนวน 15 คน

สถานที่/เวลา

ครั้งที่ 1 วันที่ 4-5 กันยายน 2547 เวลา 09.00-17.00 น ณ รัชนิยแอนด์รีสอร์ท

ครั้งที่ 2 วันที่ 18 พฤศจิกายน 2547 เวลา 09.00 – 15.00 น ณ ที่ทำการกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง บ้านเลขที่ 16/3 หมู่ 3 ตำบล ป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

ได้รับทราบการดำเนินงานของกลุ่มในอดีต-ปัจจุบัน และ สถานการณ์การเลี้ยงหมูป่าในอดีต –ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ ในปี 2544 ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์เลี้ยงหมูป่า เพื่อลดการล่าหมูป่าในพื้นที่ป่ารอบศูนย์ฯ จึงไม่ได้มีการจัดอบรมและแจกพันธุ์หมูป่าให้เกษตรกรทดลองเลี้ยง เริ่มแรกการเลี้ยงเป็นแบบต่างคนต่างเลี้ยง ต่างคนต่างขาย ต่อมานายโกสินมีโอกาสไปซื้อพันธุ์หมูป่าที่จังหวัดจะเชิงเทรา และได้เห็นการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพรในจังหวัดจะเชิงเทรา จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาสอบถามความเห็นของผู้เลี้ยงหมูป่ารอบศูนย์ฯ ทุกคนให้การตอบรับและสนใจร่วมจัดตั้งกลุ่ม ดังนั้นจึงรวมกันขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าใน

พื้นที่ต้นน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนดอยสะเก็ด จนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งดังนี้

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า ให้ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลสุขภาพ และด้านอื่นๆ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการเลี้ยงหมูป่าให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2. เพื่อรวมกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าของอำเภอดอยสะเก็ดและอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และให้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด

ส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเป็นสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า เกษตรกรจะได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มดังต่อไปนี้

1. สมาชิกจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูป่าในด้านต่างๆ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ด้านการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลสุขภาพ และการบริหารจัดการทางการตลาด ในรูปแบบการจัดอบรม และการศึกษาดูงานจากแหล่งวิทยากรและผู้ประกอบการที่มีความชำนาญและประสบความสำเร็จ

2. สมาชิกจะได้รับการดูแล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพหมูป่า จากเจ้าหน้าที่สัตวบาลประจำกลุ่ม

3. สมาชิกจะได้รับการสนับสนุนให้มีแหล่งเงินทุนในการดำเนินการเลี้ยงหมูป่า

4. กลุ่มจะมีพ่อพันธุ์หมูป่าสายเลือด 100 % ให้สมาชิกยืมไปผสมพันธุ์ เพื่อปรับปรุงหมูป่าให้ดีขึ้น

5. สมาชิกกลุ่มจะมีตลาดรองรับที่แน่นอน

6. สมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้เลี้ยงหมูป่าเป็นประจำทุกเดือน

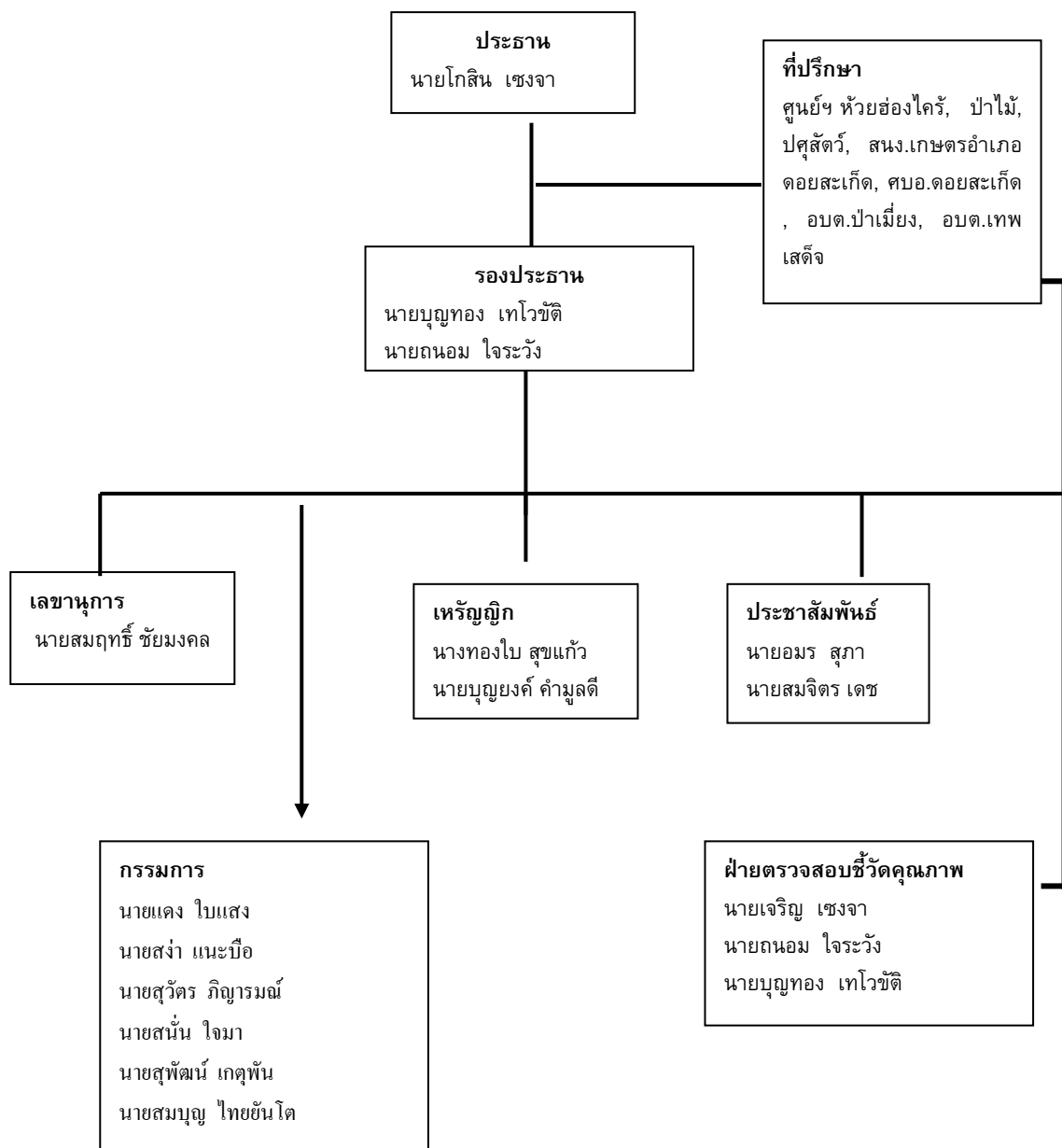
การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่ม

การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มครั้งที่ 1 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 การบริหารและการจัดองค์กรของกลุ่มฯ ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มฯ ถึงปัจจุบัน เป็นช่วงการบริหารงานของนายโกสิน เสงจา ประธาน พร้อมด้วยคณะกรรมการทั้งหมด 7 ตำแหน่ง รวม 15 คน และมีหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งระยะเวลา 4 ปี และสมาชิกจะทำการเลือกตั้งใหม่ โดยคณะกรรมการชุดเดิมมีโอกาสรับเลือกเข้ามาบริหารงานใหม่ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ

สำหรับการคัดเลือกคณะกรรมการของกลุ่มฯ นั้นใช้หลักประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการเรียกสมาชิกมาประชุม สมาชิก 1 คน สามารถออกเสียงได้ 1 เสียง โดยทำการเลือกประธานกลุ่มก่อน หลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกบุคคลที่เข้ารับตำแหน่งประธานกลุ่มฯ คือ ต้อง

เป็นบุคคลที่มีความสามารถควบคุมดูแลสมาชิกได้ สามารถพาสมาชิกและนำสินค้าออกไปแสดงในงานต่างๆ มีความซื่อสัตย์สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นๆ ได้ ที่สำคัญต้องมีเวลาในการบริหารกลุ่มฯ ให้คำแนะนำในเรื่องของการผลิตและการตลาดได้ นอกจากนั้นยังสามารถสั่งงาน ขยายสินค้า และรับใบสั่งซื้อได้ เมื่อได้ประสานกลุ่มฯ ต่อจากนั้นจึงดำเนินการเลือกคณะกรรมการในตำแหน่งอื่น ขั้นตอนการเลือกผู้บริหารกลุ่มมีดังนี้

- ที่ปรึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของการผลิตสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่สมาชิกได้ ตลอดจนเรื่องของการตลาดและการขายด้วย

โครงสร้างการบริหารและจัดองค์กรกลุ่ม

การวางบทบาทภายใต้โครงสร้าง

ตำแหน่งรองประธาน ต้องสามารถปฏิบัติงานได้เทียบเท่ากับประธานกลุ่มทุกอย่าง สามารถควบคุมดูแลกิจการของกลุ่มฯ ได้ในกรณีที่ประธานไม่สามารถปฏิบัติงานได้ นอกจากนั้น ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประธานในกิจกรรมต่างๆ

ตำแหน่งเลขาธิการ ต้องมีความสามารถในการจดบันทึก เข้าร่วมการประชุมหรือต้องสามารถเดินทางไปออกงานแสดงสินค้ากับประธาน และ/หรือ รองประธานได้

ตำแหน่งเหรัญญิก ต้องมีความซื่อสัตย์ มีความละเอียดรอบคอบมีความเข้าใจในเรื่องของการทำงาน ตลอดจนให้คำแนะนำบางอย่างแก่ประธานได้

ประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ดี พูดคุยเก่ง เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และสามารถทำการประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปได้

กรรมการ คือ บุคคลที่สามารถร่วมรับรู้และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของกลุ่มฯ ได้

ฝ่ายตรวจสอบและชีวิตคุณภาพ ต้องมีความรู้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับเรื่องหมูป่า และสามารถถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับสมาชิกได้รับรู้ จนสามารถคัดเลือกสายพันธุ์ดีเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง ก่อนที่ผู้ตรวจสอบและชีวิตคุณภาพจะทำการตรวจสอบอีกครั้ง

ประธานกลุ่มฯ นำรายชื่อคณะกรรมการเสนอในที่ประชุมเพื่อขอความเห็นจากสมาชิกว่า เห็นด้วยหรือไม่ที่จะแต่งตั้งบุคคลเหล่านี้ในตำแหน่งที่เสนอ โดยยกมือออกเสียงลงมติ

สำหรับคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่มดังนี้ **ประธาน** ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของคณะกรรมการและสมาชิก ออกคำสั่ง ลงลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน อนุมัติการกู้ยืมเงิน ตลอดจนการดำเนินงานของสมาชิก

รองประธาน ให้ความช่วยเหลือประธานในการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่ม ออกคำสั่งและลงลายมือชื่อคำสั่งต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงินแทนประธานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อนุมัติการกู้เงิน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

เลขาธิการ ทำหน้าที่จัดดำเนินการประชุม เขียนคำสั่งต่างๆ บันทึกการประชุม ตรวจสอบบัญชีการเงิน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

เหรัญญิก บันทึกบัญชีการเงิน ลงนามการเบิกจ่ายเงิน จัดเก็บเงินหุ้นออมทรัพย์แต่ละเดือน และอนุมัติการกู้เงิน

ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารของกลุ่มสู่หน่วยงานต่างๆ และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ ออกติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

ฝ่ายตรวจสอบชีวิตคุณภาพหมูป่า ทำหน้าที่ตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดและคัดเลือกสายพันธุ์หมูป่า

กรรมการ ทำเนิงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเสนอแนะและช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ในการจัดตั้งกลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามนี้

1. ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลที่เลี้ยงหมูป่าและมีความสนใจที่จะเลี้ยงหมูป่า

2. สมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานของชมรม
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อมีกำหนดการประชุม
4. สมาชิกต้องยอมรับการตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดหมู่ป่าจากกรรมการคัดเลือกปรับปรุงบำรุงพันธุ์
5. สมาชิกต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 20 บาท ค่าหุ้น 100 บาทต่อคนต่อปี
6. สมาชิกต้องออมทรัพย์จำนวน 20 บาทต่อคนต่อเดือน โดยจะมีการจัดเก็บเป็นรายปี 240 บาทต่อปี
7. สมาชิกจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใดๆ หากสัตว์บาลประจำชมรมรักษาหมู่ป่าไม่หายหรือเสียชีวิต
8. สมาชิกต้องยอมรับข้อเสนอแนะจากกรรมการกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้สมาชิกและกลุ่มประสบผลสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงหมู่ป่า
9. สมาชิกต้องจัดจำหน่ายหมู่ป่าในราคากลางที่กลุ่มมีมติกำหนดราคาไว้
10. สมาชิกต้องจดทะเบียนประวัติหมู่ป่าทุกตัว
11. ในการจัดจำหน่ายสมาชิกต้องขออนุญาตออกใบรับรองคุณภาพสายพันธุ์จากชมรมทุกครั้งทุกตัว โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมการออกใบรับรองคุณภาพตัวละ 50 บาท
12. หมู่ป่าของสมาชิกทุกตัวต้องผ่านการทำวัคซีนตามโปรแกรมที่สัตว์บาลของกลุ่มกำหนด
13. สมาชิกต้องแจ้งชมรมทุกครั้ง หากมีหมู่ป่าคลอดหมู่ป่าตายและมีการจำหน่ายหมู่ป่า
14. คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี
15. เมื่อสมาชิกลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมู่ป่าไปแล้ว บุคคลดังกล่าวไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มได้อีก
16. กรรมการผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินคือ ประธาน เภรัณญิก เลขานุการ อำนาจการเบิกจ่ายใช้ลายเซ็น 2 ใน 3

ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน ประกอบด้วย ศูนย์ฯ ห้วยฮ่องไคร้, ป่าไม้, ปศุสัตว์, สนง.เกษตรอำเภอดอยสะเก็ด, ศบอ.ดอยสะเก็ด

การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการครั้งที่3 วันที่4กันยายน 2547 จากการปรับเปลี่ยนกรรมการครั้งที่2มาแล้วการดำเนินงานก็ยังติดขัดอยู่ทั้งในด้านการประสานงานและการดำเนินงานเมื่อสมาชิกร่วมกันทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละคนดูจึงมีการปรับเปลี่ยนกันโครงสร้างการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนดังนี้

ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนและสมาชิกกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างตามหุบเขา ทำให้มีปัญหาเรื่องของการสื่อสารที่ทำได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสารด้วยการบอกกล่าวโดยตรง หรือใช้โทรศัพท์มือถือก็ยังมีปัญหาเคลื่อนสื่อสาร และโทรศัพท์บ้านยังเข้าไม่ถึงทุกชุมชน จึงก่อให้เกิดปัญหาการแจ้งข่าวสารและนัดหมายการประชุมของสมาชิกและสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำใน

ชุมชนเช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย อ.บ.ต. ประธานกองทุน อ.ส.ม. เป็นต้น จึงทำให้ มีหน้าที่รับผิดชอบงานเพื่อส่วนรวมมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มโดยพร้อมเพรียงกัน

1.5 กิจกรรมที่ 5 ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของคณะกรรมการกลุ่มและแกนนำ

วัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น และ เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับกลุ่ม

วิธีดำเนินการ ทีมวิจัยและคณะกรรมการกลุ่มประชุมและหาสถานที่ศึกษาดูงานกำหนดจุดดูงานและวันดูงานประสานงานเจ้าของสถานที่ศึกษาดูงาน ลงพื้นที่ศึกษาดูงานหลังจากดูงานเรียบร้อยแล้วสรุปผลที่ได้รับจากการดูงาน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิจัยและคณะกรรมการกลุ่ม

สถานที่/เวลา วันที่ 17 กรกฎาคม 2547 เวลา 08.00 – 14.00 น ณ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีแม่ครัว ตำบลหนองจ่อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

ได้ศึกษาเรียนรู้การประกอบอาชีพ การทำปุ๋ยหมัก การแปรรูป การเลี้ยงสัตว์ และการบริหารงานกลุ่ม นำความรู้ที่ได้มาใช้คือ

1..แนวคิดการประกอบอาชีพเกษตรหลายอย่างควบคู่กับการเลี้ยงหมูป่า

2.สรุปการดูงานได้แนวคิดการจัดทำโครงการและจัดทำแผนโครงการการพัฒนาอาชีพเสริมสร้างการผลิตเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง เสนอ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (โครงการอยู่ในช่วงผลักดัน)

1.6 กิจกรรมที่ 6 ศึกษาดูงานในพื้นที่ตามความต้องการของสมาชิกเพื่อเสริมศักยภาพของกลุ่ม

วัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น และ นำประสบการณ์ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับกลุ่ม

วิธีดำเนินการ ทีมวิจัยและคณะกรรมการกลุ่มประชุมกำหนดหัวข้อและหาสถานที่ศึกษาดูงานกำหนดจุดดูงานและวันดูงานประสานงานเจ้าของสถานที่ศึกษาดูงาน ให้ผู้ประสานงานตำบลแจ้งกำหนดการนัดหมายวันดูงานเป็นตำบลดังนี้ตำบลป่าเมี่ยงนายโกสิน เสงจา ตำบลเทพเสด็จ นายบุญทอง เทโวชาติ ตำบลแม่โป่ง นายมนูญ เทศนำ ตำบลห้วยแก้ว นายธนาคาร ขัติยะ ตำบลเชิงดอยและตำบลป่าป่อง นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า และนายโกสิน เสงจาประสานเชิญที่ปรึกษาร่วมศึกษาดูงาน ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังและที่ปรึกษารวม 28คน

สถานที่/เวลา วันที่ 13 สิงหาคม 2547 เวลา 08.00- 17.00 น ณ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรธรรมชาติ อ.โชคชัย สารกิจ

ผลที่ได้รับ การทำการเกษตรโดยยึดหลักเกษตรธรรมชาติเช่น การนำจุลินทรีย์มาใช้กับการเกษตร การเลี้ยงสัตว์โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ

เกษตรธรรมชาติ ความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้น บนความล้มเหลวของงานเกษตรกรรม ที่มุ่งสู่การผลิตเพื่ออุตสาหกรรม หวังจะเป็นสัตว์ที่ห้า จะต้องกลายเป็นเสือลำบากทุกวันนี้ นอกจากปัญหาจากตลาดที่สู้ระดับโลกไม่ได้ ต้นทุนการผลิตค่อนข้างแพง เทคโนโลยี แรงงาน เครื่องมือ การจัดการ ปุ๋ย ยา ไทยเรายังคงใช้เวลาเสียผล รักษาตัวในถ้าไปอีกนานเท่านั้น เป้าหมายจึงไม่ใช่การส่งออก เพราะกระแสรุนแรงมาก ดูแค่ตลาดที่เข้าไทยครองแชมป์มายาวนาน ยังต้องเสียตำแหน่งให้กับเวียดนาม เป็นต้น แต่เป็นการผลิตอาหารเพื่อบริโภค เหลือจึงเก็บแปรรูปไว้ใช้ หรือจำหน่าย การมีเครือข่าย การแบ่งปันเอื้ออาทรต่อกันเท่านั้น จึงจะอยู่รอดได้

เกษตรกรรมแนวใหม่ หรือ เกษตรกรรมทางเลือกใหม่จะเน้นไปสู่

การเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ การทำเกษตรที่อ้าวงอิง การนำสิ่งมีชีวิตมา เข้าร่วมเป็นองค์ประกอบในการผลิต การทำปุ๋ยหมัก การนำจุลินทรีย์มาใช้

การทำเกษตรแบบประยุกต์บนภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือ ที่เราเรียกกันว่า เทคโนโลยีชาวบ้าน เอาประสบการณ์ของชุมชนมาเป็นแนวทาง

การเกษตรที่พึ่งพาอาศัย ได้แก่

1. การทำไร่นาสวนผสม
2. วนเกษตร
3. เกษตรธรรมชาติ
4. การเกษตรยั่งยืน
5. การเกษตรผสมผสาน

ความเป็นจริงทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว เป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าจะนับเป็นองค์รวมของงานที่ผนวกเข้ากับวิถีของผู้คน ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน งานกับชีวิตแยกกันไม่ออกเป็นอันเดียวกันจริงๆ

ด้วยความเคยชิน ผู้คนมักจะมองปรากฏการณ์ต่างๆเชิงวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่างๆออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย จนลืมภาพรวมที่ส่งบอกถึงความสมบูรณ์ที่เป็นหนึ่งเดียวมองเหรียญด้านเดียว ซึ่งความจริงมีสองด้านในเหรียญเดียวกัน ถ้าจะพูดภาษาของเซ็น 2 มาจาก 1 ทำให้เกิด 2 3 4 เป็นต้น

ในสมัยก่อนๆ งานเกษตรที่มุ่งเน้นการผลิตอาหารที่บริโภค ดำรงชีวิตต้นไม้ใบหญ้าก็เอามาเป็นสมุนไพรรักษาโรค เสื้อผ้านุ่มห่ม ต้องปลูกฝ้าย บั่นด้ายถักทอตัดเย็บใส่เอง ที่อยู่อาศัยทำเรือนพักชั่วคราว พออยู่ได้ โดยวัสดุไม่ในป่า หรือไม้ไผ่ ก็อยู่กันอย่างมีความสุขพอสมควร อยู่มากระทั่งยุคปฏิวัติ จนปัจจุบัน วิถีชีวิตงาน และวิธีการผลิตเปลี่ยนรูปแบบไทย จนเกือบหาทางออกไม่ได้

นักศาสนศาสตร์ บอกให้กลับไปคืนดีกับพระเจ้า ที่สวนเอเดนโดยด่วยก่อนที่จะหายไป กลุ่มสนใจธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เสนอแนวทางเกษตรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เสนอแนวทางเกษตรธรรมชาติ หรือ เกษตรทางเลือกเนื้อหาสาระ คือ

1. การไม่ไถพรวน
2. การไม่ใส่ปุ๋ยเคมี
3. การไม่กำจัดวัชพืช
4. การไม่กำจัดแมลง

การนำจุลินทรีย์มาใช้ในภาคเกษตรกรรม แทนเคมีต่างๆ การปลูกพืชพื้นเมืองนอกจากจะเป็นสมุนไพรรักษาโรคได้ดีแล้ว ยังเป็นอาหารที่วิเศษอีกด้วย ทำให้สิ่งแวดล้อมกับคืนมาใหม่

จุลินทรีย์ เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า มีประโยชน์ต่อธรรมชาติ ไม่ชอบแสงแดด และชอบกินของหวาน หรือน้ำหมักพืชจากน้ำตาลทรายแดงเป็นอาหาร จุลินทรีย์ เป็นสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นเพื่อนร่วมโลกกับมนุษย์เรา ตั้งแต่สร้างโลก

อินทรีย์วัตถุ คือ เศษซากพืชซากสัตว์ที่ทับถมกันอยู่ในดิน การย่อยสลายต้องอาศัยจุลินทรีย์ จึงจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

จุลินทรีย์ สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ประเภทที่สร้างประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่บนผิวน้ำดิน ต้องการอากาศหายใจ
2. ประเภทที่ให้โทษ อาศัยอยู่ลึก ไม่ต้องการอากาศหายใจ

กลุ่มที่เป็นประโยชน์ได้แก่

1. กลุ่มสังเคราะห์แสง
2. แลคโตบาซิลลัส
3. ยีสต์
4. แอสเปอร์จิลลัส

กลุ่มที่เป็นโทษได้แก่

1. แบคทีเรีย
2. ไวรัส
3. เชื้อรา
4. ไร้เดือนฝอย

โดยทั่วไป จุลินทรีย์มีประโยชน์ บำรุงดิน ใช้ในการเกษตรทั้งไป กำจัดกลิ่น น้ำเสีย ใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม จากการเรียนรู้เกษตรธรรมชาติแนวทางสมาคมเกษตรธรรมชาติ เกาหลี จากคุณ CHO และคณะที่อบรมเกาหลีได้ และดูงานหลายจังหวัด รวมทั้งไปที่ประเทศจีน สิ่งที่ถูกนำไปใช้ในงานเกษตรกรรมมีดังนี้

1. การทำน้ำหวานหมักจากพืชสีเขียว
2. การทำน้ำหวานหมักจากผลไม้
3. การทำจุลินทรีย์จากเศษปลา
4. การทำฮอร์โมนจากพืชสมุนไพร
5. การทำจุลินทรีย์หมักจากกลุ่มแลคติกชีด (น้านม)
6. น้ำหมักแคลเซียม

7. น้ำหมักแคลเซียมฟอสเฟต
8. น้ำหมักจากข้าวกล้อง
9. น้ำหมักสำหรับใช้ล่อแมลง
10. น้ำหมักจุลินทรีย์สมุนไพรไล่แมลง
11. การใช้น้ำทะเล
12. ปุ๋ยหมักจากการขับถ่ายของมนุษย์
13. การทำจุลินทรีย์ท้องถิ่น IMO. 1.2

จุลินทรีย์ท้องถิ่น : IMO.

(Indigenous Micro Organism)

- การทำการเกษตรแบบธรรมชาติไม่ยอมรับการนำจุลินทรีย์ต่างพื้นที่เข้ามาใช้ รวมถึงจุลินทรีย์ที่ได้จากการผลิต คัดแยกสายพันธุ์จนเป็นสายพันธุ์เดี่ยวๆที่มีขายทั่วไปในท้องตลาดอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ เนื่องจากจุลินทรีย์ดังกล่าวไม่แข็งแรง และไม่มีประสิทธิภาพเมื่อนำไปสู่ธรรมชาติอีกครั้ง ไม่เหมือน จุลินทรีย์ดั้งเดิมในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่มาเป็นเวลานาน จนสามารถปรับตัว และมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่างๆภายในพื้นที่ได้ เกษตรกรหลายรายที่เคยใช้จุลินทรีย์ที่มีจำหน่ายในท้องตลาด เริ่มให้การยอมรับการทำงานของจุลินทรีย์ดั้งเดิมในท้องถิ่นมากขึ้น

จุลินทรีย์ท้องถิ่น มีอุดมสมบูรณ์ในป่าไผ่ และบนใบไม้ในป่า

- การสังเกตถึงสิ่งมีชีวิตต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา ในป่าไผ่ บนใบไม้ที่กองทับถม บริเวณหุบเขา มักจะพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราเต็มไปหมด จุลินทรีย์ชนิดต่างๆมักจะเลือกสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง เกษตรกรในอดีตทำปุ๋ยหมักโดยการผสมดินที่มีเศษใบไม้ที่เน่าสลายปนอยู่ และพบว่าด้านล่างของเศษพืชที่กำลังย่อยสลายนั้นอุดมไปด้วยจุลินทรีย์ท้องถิ่น จุลินทรีย์ท้องถิ่นจะพบมากบริเวณป่าไผ่ ป่าสน ป่าผลัดใบ และเศษใบไม้ที่กำลังย่อยสลาย ดังนั้นในการทำการเกษตรธรรมชาติจึงมีเทคนิคการเก็บรวบรวม และใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ท้องถิ่น

การทำการเกษตรแบบธรรมชาติไม่ยอมรับการนำจุลินทรีย์ต่างพื้นที่เข้ามาใช้ รวมถึงจุลินทรีย์ที่ได้จากการผลิต คัดแยกสายพันธุ์จนเป็นสายพันธุ์เดี่ยวๆที่มีขายทั่วไปในท้องตลาดอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ เนื่องจากจุลินทรีย์ดังกล่าวไม่แข็งแรง และไม่มีประสิทธิภาพเมื่อนำไปสู่ธรรมชาติอีกครั้ง ไม่เหมือน จุลินทรีย์ดั้งเดิมในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่มาเป็นเวลานาน จนสามารถปรับตัว และมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่างๆภายในพื้นที่ได้ เกษตรกรหลายรายที่เคยใช้จุลินทรีย์ที่มีจำหน่ายในท้องตลาด เริ่มให้การยอมรับการทำงานของจุลินทรีย์ดั้งเดิมในท้องถิ่นมากขึ้น

จุลินทรีย์ท้องถิ่น มีอุดมสมบูรณ์ในป่าไผ่ และบนใบไม้ในป่า การสังเกตถึงสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ในป่าไผ่ บนใบไม้ที่กองทับถม บริเวณหุบเขา มักจะพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราเต็มไปหมด จุลินทรีย์ชนิดต่าง ๆ มักจะเลือกสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง เกษตรกรในอดีตทำปุ๋ยหมักโดยการสะสมดินที่มีเศษใบไม้ที่เน่าสลายปนอยู่ และพบว่าด้านล่างของเศษพืชที่กำลังย่อยสลายนั้นอุดมไปด้วยจุลินทรีย์ท้องถิ่น จุลินทรีย์ท้องถิ่นจะพบมากบริเวณป่าไผ่ ป่าสน ป่าผลัดใบ และเศษใบไม้ที่กำลังย่อยสลาย ดังนั้นในการทำการเกษตรธรรมชาติจึงมีเทคนิคการเก็บรวบรวม และใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ท้องถิ่น ดังนี้

การเก็บรวบรวมจุลินทรีย์ในท้องถิ่น (IMO.) จุลินทรีย์ในท้องถิ่น สามารถจะเก็บรวบรวมได้หลายแห่ง ทั้งจากเนินเขา ภูเขา จะดีมากหากได้จากป่าไผ่ โดยใช้ข้าวสุกที่มีความชื้นต่ำเป็นอาหารสำหรับล่อจุลินทรีย์ รวมถึงการใช้ใบไม้แห้งที่ตกทับถมผุพัง และลำไม้ไผ่เป็นอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมในขอบเขตที่แน่นอน ซึ่งจะทำให้ได้จุลินทรีย์ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในเกษตรธรรมชาติ

การเก็บรวบรวมจุลินทรีย์ในท้องถิ่น (IMO.)

เทคนิคการเก็บจุลินทรีย์จากป่าไผ่

วัสดุอุปกรณ์ : กล่องไม้สี่เหลี่ยมเล็ก สูงประมาณ 10 ซม.

ข้าวสุก 1 ลิตร ทับพีตักข้าว กระจาดขาว เชือกฟาง

วิธีทำ 1 นำข้าวสุกใส่ในกล่องไม้ ควรใส่ข้าวหนาไม่เกิน 7 ซม. เพราะจะทำให้เกิดสภาพอากาศซึมผ่านเข้าได้ไม่ถึงใจกลางกล่อง จึงทำให้จุลินทรีย์พวกที่ต้องการออกซิเจนในการดำรงชีพไม่สามารถเจริญได้อย่างปกติใกล้ใจกลางกล่อง เรามักต้องการจุลินทรีย์ที่ต้องการออกซิเจนในการดำรงชีพมากกว่า เพราะจะมีประสิทธิภาพในการทำงานในสภาพธรรมชาติดีกว่า แต่อย่างไรก็ตามสามารถเก็บรวบรวมได้ทั้งสองกลุ่ม

วิธีทำ 2 คลุม / ปิดกล่องด้วยกระจาดเนื้อหยาบ (ที่อากาศสามารถผ่านเข้าออกได้) และมัดด้วยเชือกฟางให้แน่น

วิธีทำ 3 ผึ่งกลองข้าวบริเวณป่าไผ่ หรือบริเวณที่มีใบไม้ผุเน่าสลายจากเชื้อรา ควรเลือกบริเวณเชิงเขา และระวังไม่ให้ใบไม้กดทับกระดาดแรงเกินไปจนกระดาดไปถูกผิวหน้าของข้าวในกลอง

วิธีทำ 4

- คลุมพลาสติกทับอีกชั้น เพื่อป้องกันน้ำฝนซึมเข้าไปในกลอง และใช้ลวดตาข่ายวางทับข้างบน ทับชายรอบๆ ด้วยท่อนไม้ เพื่อป้องกันหนู

- ในสภาพแวดล้อมอุณหภูมิประมาณ 20 องศาเซลเซียส ใช้เวลาประมาณ 4-5 วัน แต่ถ้าอุณหภูมิสูงกว่านี้จะใช้เวลาสั้นกว่านี้ จะได้จุลินทรีย์ราขาวคลุมเต็มผิวหน้าข้าว เรียกจุลินทรีย์ราขาวที่ได้ชื่อว่า ไอเอ็มโอ 1 (IMO.1)

ไอเอ็มโอ 2 (IMO.2)

ผสมกากน้ำตาล หรือน้ำตาลทรายแดงกับ IMO.1 ด้วยอัตรา 1 : 1 (เรียกจุลินทรีย์) ธรรมชาติที่ได้จากขั้นตอนนี้ว่า ไอเอ็มโอ 2 : IMO.2)

- ปิดโอ่งดินด้วยกระดาสา หรือกระดาสขาวและมัดด้วยยาง หรือเชือกก็ได้

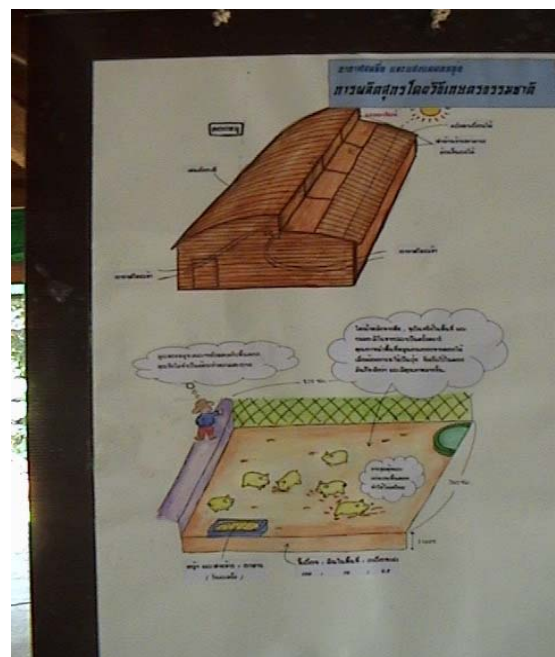
การเลี้ยงสุกรแบบธรรมชาติของเกาหลี

- การเลี้ยงสุกรแบบเกษตรธรรมชาติ ตามแนวทางสมาคมเกษตรธรรมชาติเกาหลี นอกจากจะให้กำไรงามแก่ผู้เลี้ยง เนื่องจากสามารถลดต้นทุนอาหารได้ถึง 70%แล้ว ยังทำให้ภารกิจการเลี้ยงหมูของเกษตรกรเบาแรงลง ไม่ต้องกวาดพื้นคอกกำจัดขี้หมู ไม่เนอะเนะ และไม่เหม็นลงวันตอม จนสามารถห่อข้าวไปกินบนพื้นคอกหมูได้โดยไม่รังเกียจ เขาทำกันอย่างไร???....ลองมาศึกษากันดู

โรงเรือน : เขาให้ความสำคัญในการก่อสร้างเป็นพิเศษ ขนาดของคอก 3.6 เมตร X 8.1 เมตร

หลังคา : เพื่อให้อากาศระบายถ่ายเทได้ อากาศภายนอกเข้าไปในโรงเรือนมาก แล้วระบายออกไปทางด้านบน

พื้นคอก

- ขุดดินออกไปทั้งหมด ขนาดลึกประมาณ 90 ซม. แล้วผสมวัสดุเหล่านี้ ใส่แทนที่ให้เต็มที่ดินเดิมที่ขุดออกไปได้แก่
- ขี้เลื่อย หรือ แกลบ หยาบ 100 ส่วน
- ดินที่ขุดออก 10 ส่วน
- เกลือ 0.3-0.5 ส่วน

เมื่อผสมขี้เลื่อย ดิน และเกลือแล้ว ให้ใช้จุลินทรีย์จากน้ำหมัก

พืช และจุลินทรีย์จากการหมักนม ผสมน้ำ ราดลงพื้นที่ 1 เมื่อความลึก 30 ซม. โรยดินชีวภาพเชื้อราขาวบางๆ แล้วทำเหมือนชั้นแรก และชั้นที่ 3 ต่อไปเหมือนชั้นแรก และโรยแกลบดิบปิดหน้าหนึ่งฝ่ามือ เมื่อปล่อยหมูลงไปแล้วก็ใช้จุลินทรีย์ 2 ช้อน ต่อ น้ำ 10 ลิตรพ่นลงพื้นเป็นครั้งคราวเมื่อหมูขับถ่ายย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ และสามารถหมუნเวียนเป็นอาหารหมูได้ หากต้องการเอาไปทำปุ๋ยก็สามารถนำไปใช้ได้ แต่ต้องผสมทำพื้นใหม่

- พื้นคอกไม่ต้องทำความสะอาด ไม่ต้องกวาด หมูจะขุดคุ้ย และมีความสุขอยู่กับการกินจุลินทรีย์ และมีบรรยากาศที่สบายด้วยระบบการถ่ายเทอากาศที่เป็นธรรมชาติ

อาหาร และการให้อาหาร

- ราน้ำ และรานอาหาร ควรตั้งไว้คนละด้าน เพื่อหมูจะเดินไปมา เป็นการออกกำลังกาย การเริ่มต้นเลี้ยงสุกรเมื่อหย่านม จะเป็นการดีที่ฝึกวิธีการเลี้ยงแบบธรรมชาติ การให้อาหารให้เพียงวันละครึ่ง

- ให้พืชสีเขียว 1 ใน 3 ของอาหารที่ให้ เช่น หญ้าสด ต้นกล้วย มะละกอ มันเทศ หรือวัชพืชที่หมูชอบ

- อาหารจากตลาดใช้เพียง 30 ส่วน

- เชื้อราขาวใบไม้ + ดิน + รำข้าว คลุก

ผสมไว้ 4-5 วัน เอาอาหารจากตลาด

ผสมอย่างละครึ่งหมักรวมกันก่อน 24 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปให้กิน หากมีความสามารถหาหอยเชอ

รึ นำมาบดผสมลงไปก็จะลดต้นทุนมาก ไม่จำเป็นต้องซื้ออาหารสำเร็จจากตลาด ส่วนพีชชีเขียว นำมาสับให้กินเป็นอาหารเสริม

น้ำดื่มของสุกร

- การผสมน้ำดื่มสำหรับสุกรจะใช้หัวเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ ผสมกันดังนี้ - หัวเชื้อจุลินทรีย์ผัก หรือผลไม้ 2 ช้อน
- น้ำฮอร์โมนสมุนไพร 1 ช้อน (เหล้าตองยา)
- นมเปรี้ยว 3 ช้อน - น้ำสะอาด 10 ลิตร

ผสมให้ดื่มเป็นประจำ หากพื้นคอกสุกรแน่น หรือแข็ง ก็ใช้น้ำดังกล่าวพ่น หรือราดบนพื้นคอก จะทำให้เกิดกลิ่นหอม จูงใจให้สุกรขุดคุ้ย ทำให้พื้นคอกร่วนโปร่ง มีอากาศถ่ายเท เกิดจุลินทรีย์มากมาย

อาหารสุกร (เพิ่มเติม)

- อาหารสุกรธรรมชาติที่ชาวบ้านเลี้ยงในอดีต ใช้วิธีหั่นหยวกกล้วย เกือบผักหญ้า เศษอาหาร

- จากการไปศึกษาเลี้ยงสุกรของเกษตรกรจีน เขาใช้เศษพืชผัก ยอดมันสำปะหลังสับเป็นชิ้นเล็กๆ คลุกน้ำตาลทราย หรือกากน้ำตาล หมักในถุงดำขนาดใหญ่ อัตราหมัก 100 : 4 ทั้งไว้ 4-5 วัน ก็นำไปเลี้ยงสุกรโดยผสมปลายข้าว รำอ่อน ก็จะช่วยลดต้นทุน โดยไม่ใช้อาหารสำเร็จเลย

- ผลการวิจัยของ ดร.สุริยา สาสนรักกิจ แห่งฝ่ายเทคโนโลยีชีวภาพ สำนักวิจัย พบว่า การนำเศษผักดี ปลอดสารพิษ 100 กก. หมักน้ำตาลทราย หรือกากน้ำตาล 4 กก. และผสมเกลือ 1 กก. หมักในถุงดำใส่อากาศออก มัดปากถุงทิ้งไว้ 7 วัน จะได้ผักที่มีคุณภาพดี

- อาจารย์โช ฮาน คิว เจ้าตำราบอกว่า อาหารสุกรประมาณ 1 ใน 3 หรือประมาณ 30% ควรเป็นพีชชีเขียว ดิน IMO.สามารถนำมาคลุกกับรำ และปลายข้าวนำไปผสมอาหารจากตลาดได้ครั้งต่อครั้ง อาจหมักกับหยวกกล้วยที่สับเป็นชิ้นเล็กๆได้

- การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ดากแห้งบดเป็นผงรวมกัน เช่น ฟ้าทะลายโจร ขมิ้น ไพล ผึ้งชันก ลูกใต้ใบ ใช้ผงบด 1 กก. ผสมอาหารแห้งทุก 100 กก.

หมายเหตุ

ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่เกษตรธรรมชาติ อ.โชค ชัย สารากิจ 2004

1.7 กิจกรรมที่ 7 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อคนควาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กว

2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ต่อไป

วิธีดำเนินการ ทีมวิจัยได้ประชุมทีมแล้วมอบหมายให้ที่ปรึกษาคือ ก.ศ.น. ดอยสะเก็ด เป็นผู้ช่วยหาและเก็บข้อมูลส่งให้กลุ่มเก็บไว้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทีมวิจัยและเจ้าหน้าที่ ก.ศ.น.

สถานที่/เวลา เดือน ก.ค.-พ.ย. 2547 ณ ห้องสมุดก.ศ.น.

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม ข้อมูลทางวิชาการในด้านต่างๆดังนี้ (ได้นำเสนอในบทที่ 2)

1.8 กิจกรรมที่ 8 จัดเวทีสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ 1 และวางแผนงานระยะที่ 2

วัตถุประสงค์ เพื่อวางแผนการดำเนินโครงการในช่วงที่2

วิธีดำเนินการ จัดประชุมสมาชิกและวางแผนการดำเนินงานวิจัยช่วงที่2

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกจำนวน19คน

สถานที่/เวลา วันที่ 12ธันวาคม 2547 เวลา 09.00- 15.00 น. ณ ที่ทำการกลุ่มฯ

ผลที่ได้รับแผนกิจกรรมช่วงที่2ดังนี้

การวางแผนกิจกรรมช่วงที่2ได้เชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมในวันที่12ธันวาคม 2547โดยวางแผนกิจกรรมที่ควบคู่ไปกับแผนเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือนซึ่งมีรายละเอียดของแผนการดำเนินระยะที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานช่วงที่ 2
2. จัดอบรมวิธีการเลี้ยงหมูป่าและการจัดการฟาร์มให้กับกลุ่มสมาชิก
3. จัดอบรมการบริหารจัดการกลุ่มและการบริหารเงินทุนหมุนเวียน
4. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือน
5. จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

ในผลการดำเนินงานระยะที่ 2 เน้นการดำเนินกิจกรรมภายใต้วัตถุประสงค์ที่สามคือการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์กลไกการจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังซึ่งได้ออกแบบกิจกรรมตามแผนงานงานในข้างต้น และบางกิจกรรมได้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายดังนี้

หนึ่ง จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานช่วงที่ 2- ประสานงานคณะกรรมการสมาชิกและทีมวิจัย เข้าร่วมประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินระยะที่ 2 พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

สอง จัดอบรมการผสมเทียมการเลี้ยงหมูป่าและการผลิตอาหารหมูป่า โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ปศุสัตว์อำเภออดอยสะเกิด) มาเป็นวิทยากรในการอบรม และเชิญกลุ่มสมาชิกเข้าร่วมอบรมทั้ง 38 คน รวมถึงสมาชิกผู้สนใจเป็นระยะเวลา 2 วัน พร้อมทั้งจัดสรุปบทเรียนหลังการอบรมเพื่อวางแผนการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มกับกลุ่มสมาชิก

สาม จัดอบรมการแปรรูปหมูป่า โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ทางสำนักงานเกษตรอำเภออดอยสะเกิดมาเป็นวิทยากรในการอบรม ให้กับกลุ่มสมาชิกเข้าร่วมอบรมทั้ง 38 คน รวมถึงสมาชิกผู้สนใจเป็นระยะเวลา 2 วัน พร้อมทั้งจัดสรุปบทเรียนหลังการอบรมเพื่อวางแผนทางการบริหารจัดการกลุ่ม

สี่ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือน โดยจัดประชุมที่มียุทธศาสตร์เพื่อวางกรอบแนวทางในการติดตามประเมินผลของกลุ่มสมาชิกและแผนการสนับสนุนในกระบวนการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของกลุ่มสมาชิก และลงพื้นที่จัดประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละตำบลตามแผนงานที่วางไว้ทั้ง 6 ตำบล พร้อมทั้งจัดเวทีสรุปบทเรียนทุกครั้งหลังการดำเนินกิจกรรมในแต่ละตำบล

ห้า จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยประสานงานกลุ่มสมาชิกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมมารวบรวมกันประมวลสรุปและนำเสนอสู่สาธารณะชน ในเวทีนำเสนอผลงานของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวาง

ภายใต้วิธีการดำเนินดังกล่าวในระยะที่ 2 ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าเกิดกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรมของเครือข่าย ขณะเดียวกันก็เกิดสาระของความรู้จากการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.การเลี้ยงสุกร สิ่งสำคัญในการเลี้ยงสุกรประกอบด้วย พันธุ์สุกร อาหาร การจัดการ การสุขาภิบาล การตลาด

1.1 สุกรพันธุ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

1.1.1 สุกรพันธุ์ดอร์คเจอร์ซี่

1.1.2 สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์

1.1.3 พันธุ์แลนด์เรซ

1.1.4 สุกรพันธุ์แฮมเชียร์

1.1.5 สุกรพันธุ์หมยซาน

1.1.6 สุกรพันธุ์จินหัว

1.1.7 สุกรพันธุ์พื้นเมือง

1.1.8 สุกรพันธุ์ป่า

การคัดเลือกพันธุ์สุกร ดูจากสายตา จากพันธุ์ประวัติ , ข้อมูล พ่อพันธุ์ ตรงตามพันธุ์ โครงสร้าง ขาแข็งแรง หลังตรง หรือโค้งเล็กน้อย สันหลัง บั้นท้ายใหญ่ เนื้อเต็ม ท้องไม่หย่อน กลมรับลำตัว ออชนะปกติ ขนาดเท่ากัน ฝูงปลายลึงค์ไม่ยาน คีคคัก แจ่มใส เต้านมไม่น้อยกว่า 6 คู่ การเจริญเติบโต ไม่ต่ำกว่า 700 ก./วัน อัตราแลกเนื้อ ไม่เกิน 2.7 ไขมัน ไม่เกิน 1.5 ซม.

แม่พันธุ์ ลักษณะตรงตามพันธุ์ โครงสร้างแข็งแรง หัวเล็ก ร่างกลมกลิ้ง ขาไม่งอ หลังไม่หย่อน สัน บั้นท้ายใหญ่พอดีวัยจะเพศไม่เล็ก ไม่งอน เต้านมไม่น้อยกว่า 6 คู่ หัวนมไม่บอด การให้ลูก มาจากครอกที่มีลูกมากกว่า 8 ตัว สืบประวัติการให้ลูกของแม่ ร่าเริง แจ่มใส ไม่ตกใจ ง่ายเกินข้อมูลดี การเจริญเติบโตไม่ต่ำกว่า 700 ก./วัน อัตราแลกเนื้อ ไม่เกิน 2.7 ไขมันสันหลัง ไม่เกิน 2 ซม.

การทดสอบพันธุ์ เพื่อเก็บข้อมูลสุกรเป็นรายตัว เพื่อตัดสินสุกร ว่าตัวไหนดีกว่า เพื่อเก็บเป็นพ่อ แม่พันธุ์ทดแทน

วิธีการทดสอบพันธุ์

- คัดสุกรเข้าทดสอบ เพศผู้ 2 ตัวและเพศเมีย 2 ตัว/ครอก
- เตรียมคอก อุปกรณ์ ใช้อาหารโปรตีน 18 %
- เริ่มทดสอบที่ นน.ประมาณ 30 กก. บันทึกวันที่เริ่ม
- ดูแลสุขภาพ , บันทึกอาหาร, น้ำหนักตัว
- จบการทดสอบที่ นน.ประมาณ 90 กก. บันทึกวันที่ , รวมอาหารที่กิน , วัดลักษณะสุกรดังนี้ ไขมันสันหลัง 2 จุด ความยาวลำตัวจากโคนหู โคนหาง วัดความสูงที่ไหล่

จุดวัดไขมัน

- จุดที่ 1. ซี่โครงซี่สุดท้าย ห่างแนวกลาง 4.5 ซม.
2. ปุ่มกระดูกสะโพก ห่างแนวกลาง 4.5 ซม.

การคำนวณข้อมูล

การเจริญเติบโต (ADG)

$$= \frac{\text{นน.จบ} - \text{นน.เริ่ม}}{\text{จ.น วันที่ทดสอบ}} \times 1,000 \text{ (กรัม/วัน)}$$

อัตราการเจริญเติบโต (FCR)

$$= \frac{\text{อาหารที่กินทั้งหมด}}{\text{น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น}}$$

ความหนาไขมันสันหลัง (BF)

$$= \text{ไขมันที่ซี่โครงซี่สุดท้าย} + \text{ไขมันสะโพก} \text{ (ซม.)}$$

ระบบการผสมพันธุ์

- รักษาพันธุ์แท้
- ผลิตแม่ 2 สาย (ลาร์จไวท์ X แลนด์เรซ)
- ผลิตลูกสุกรขุน 3 สาย (ดัวร์ค X แม่ลูกผสม 2 สาย)

การผลิตหมูขุน 2 สาย (จากแม่พันธุ์แท้)

ดัวร์ค เพศผู้ หรือ x แลนด์เรซ เพศเมีย = ลูกผสม 2 สาย
ลาร์จไวท์ เพศผู้

โรงเรือนหรือคอกสุกร การสร้างควรพิจารณา ให้มีร่มเงาตามแนวตะวัน อุณหภูมิ การระบายอากาศ พื้นที่สูง น้ำไม่ขัง

วัสดุที่ใช้

เนื้อที่สำหรับสุกรขนาดต่าง ๆ

- พ่อพันธุ์ 5 ตารางเมตร/ ตัว
- แม่พันธุ์ 3 ตารางเมตร/ ตัว
- ลูกสุกร 0.05 ตารางเมตร / ตัว
- สุกรขุน 1.5 ตารางเมตร/ ตัว

การจัดการพ่อพันธุ์

- ควรใช้งานพ่อพันธุ์ อายุ มากกว่า 8 เดือน
- พ่อสุกรอายุ 8 เดือน – 1 ปี ใช้ 1 ครั้ง/ 2 สัปดาห์
- พ่อสุกรอายุ 1 ปี – 2 ปี ใช้ 1 ครั้ง/ สัปดาห์
- พ่อสุกรอายุ 2 ปีขึ้นไป ใช้ 2 - 4 ครั้ง/ สัปดาห์
- ใช้อาหารประมาณ 2 กก./ วัน (เพิ่มตามสภาพ)

การจัดการแม่พันธุ์

- แม่สุกรสาว ให้อาหาร 1.8 – 2 กก./วัน
- แม่สุกรนาง ให้อาหาร 2 กก./ วัน 1 หลังหย่านม
- แม่สุกรนาง ให้อาหาร 3 – 4 กก./ วัน 2 - 5 หลังหย่านม
- แม่สุกรนางจะกลับสัดวันที่ 4 – 10 หลังหย่านม
- แม่สุกรนาง ให้อาหาร 1.5 กก./วัน ในวันที่ผสมพันธุ์
- หลังการผสม – 21 วันแรก ให้อาหาร 1.5 – 2.0 กก./ วัน

การจัดการแม่พันธุ์

- ท้อง 22 - 90 วัน ให้อาหาร 2.0 – 2.5 กก./ วัน
- ท้อง 91 - 112 วัน ให้อาหาร 2.2 – 3.0 กก./ วัน
- ท้อง 113 - วันคลอด ลดอาหาร 1.0 – 1.5 กก./ วัน
- ช่วงเลี้ยงลูก 1 สัปดาห์แรก ค่อย ๆ เพิ่มอาหารเป็น 2.5 – 3.0 กก./วัน
- ช่วงเลี้ยงลูก 2 – 3 สัปดาห์ ค่อย ๆ เพิ่มอาหารเป็น 3.0 – 5.0 กก./วัน
โดยคิดจากอาหารให้แม่ 2.2 กก. + 0.25 กก./ลูก 1 ตัว
- เลี้ยงลูก 3 – 4 สัปดาห์ ค่อย ๆ ลดอาหารลงเป็น 5.0 – 1.0 กก./ วัน

การเตรียมแม่สุกรช่วงคลอด

- ถ่ายพยาธิแม่พันธุ์ 2 สัปดาห์ ก่อนกำหนดคลอด
- ย้ายแม่ท้องแก่เข้าคอกคลอด 7 – 10 วันก่อนคลอด
- ฉีดยาปฏิชีวนะคุมเชื้อโรคให้แม่สุกร 7 วันก่อนคลอด
- หลังการคลอดฉีดยาปฏิชีวนะ 2 – 3 วัน
- ช่วงก่อนคลอด 1 – 3 วัน ต้องลดอาหารลง เพื่อไม่ให้ท้องผูก
- วันคลอดให้งดอาหารหรือให้เล็กน้อย
- การเพิ่มหรือลดอาหารในแม่ช่วงที่เลี้ยงลูก ต้องทำแบบค่อยเป็น ค่อยไป ตามสภาพร่างกายแม่

การจัดการลูกสุกรเมื่อคลอด

- เช็ดปาก จมูกและลำตัวให้แห้ง
- ตัดสายสะดือห่างจากพื้นท้อง 1 – 2 นิ้วแล้วทาทิงเจอร์
- ตัดเขี้ยวออกให้หมด ระวังอย่าให้เขี้ยวแตกเป็นแฉก
- ให้กินนมน้ำเหลืองภายใน 36 ชั่วโมง

การจัดการลูกแรกคลอดถึงหย่านม

- ให้ความอบอุ่นโดยใช้กระสอบ หรือใช้กก
- ลูกสุกรอายุ 1 – 3 วัน ให้ฉีดธาตุเหล็กตัวละ 2 ซีซี.
- ลูกสุกรอายุ 10 วัน ให้หัดกินอาหารสุกรนม โดยให้ น้อยๆ แต่บ่อยครั้ง
- หย่านมลูกเมื่ออายุ 4 สัปดาห์ โดยจะย้ายแม่ออกก่อน

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารประกอบการอบรมการเลี้ยงและการผสมเทียมหมูป่า

นายประภาส มหินชัยนักวิชาการสัตวบาล 7 ว.ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่

การผสมเทียมสุกร

1.การผสมจริง

โดยใช้พ่อพันธุ์ผสมกับแม่พันธุ์

2.การผสมเทียม

โดยการนำน้ำเชื้อสดที่รีดจากพ่อพันธุ์

หรือน้ำเชื้อแช่แข็ง ไปผสมให้กับแม่พันธุ์ที่กำลังเป็นสัดโดยมีคนเป็นผู้ดำเนินการ

ผสม

ข้อดีของการผสมจริง

1. เกษตรกรสามารถทำได้เองโดยไม่ต้องยุ่งยาก
2. เปอร์เซนต์การผสมติดอาจสูงกว่าการผสมเทียม
3. ตรวจการเป็นสัดได้ง่าย (เพราะพ่อสุกรจะรู้เวลาผสมได้ดีกว่าคน)

ข้อด้อยของการผสมจริง

1. ต้นทุนสูง
2. การปรับปรุงพันธุ์เป็นไปได้ช้าถ้าเกษตรกรมีทุนน้อย
3. ถ้าแม่พันธุ์และพ่อพันธุ์มีขนาดเล็กและใหญ่ต่างกัน แม่พันธุ์ต้องรับน้ำหนักมาก หรือพ่อพันธุ์ขนาดเล็กก็ไม่สามารถขึ้นแม่พันธุ์ได้
4. อาจเกิดอันตรายจากพ่อพันธุ์ที่ดุร้ายกัดได้ง่าย
5. พ่อพันธุ์อาจเป็นตัวนำโรคติดต่อไปสู่แม่สุกร
6. อาจเกิดปัญหาคุณภาพน้ำเชื้อไม่ดี เพราะมักไม่ได้ตรวจคุณภาพ
7. กรณีที่พ่อพันธุ์จำนวนน้อย ทำให้ต้องใช้งานพ่อพันธุ์หนักเกินไป

ข้อดีของการผสมเทียม

1. เกษตรกรสามารถทำได้เอง โดยมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก
2. เปอร์เซนต์การผสมติดสูงใกล้เคียงกับการผสมจริงหรืออาจดีกว่า
3. ไม่ต้องเลี้ยงพ่อพันธุ์จำนวนมาก
4. สามารถปรับปรุงพันธุ์สุกรได้อย่างรวดเร็ว

ข้อด้อย ของการผสมเทียม

1. เกษตรกรต้องจับสัดแม่สุกรให้แม่นยำ
2. ถ้าพ่อพันธุ์เป็นโรคติดต่อ การตรวจสอบและการควบคุมคุณภาพน้ำเชื้อไม่ดีพอ อาจเป็นการกระจายโรคอย่างรวดเร็ว
3. ต้องฝึกพ่อพันธุ์เพื่อรีดเก็บน้ำเชื้อ
4. เกษตรกรต้องศึกษาเทคนิคการฉีดน้ำเชื้อที่ถูกต้องวิธี

5. ต้องเพิ่มความระมัดระวังในด้านความสะอาด

อุปกรณ์ที่จำเป็น ในการผสมเทียม

1. หุ่น คือ อุปกรณ์ที่ใช้แทนตัวเมีย
2. ปีกเกอร์ หรือภาชนะปากกว้าง พร้อมถุงใส่น้ำเชื้อ
3. ผ้าขาวบาง
4. กระตักน้ำแข็ง หรือกล่องโฟม เพื่อใส่ปีกเกอร์น้ำเชื้อ
5. ยางรัด หรือหนังสติก
6. กระดาษชำระ

การรีดเก็บน้ำเชื้อจากพ่อพันธุ์

1. การเตรียมตัวของผู้รีด
2. การฝึกพ่อพันธุ์
3. ความถี่ในการรีดเก็บน้ำเชื้อ
4. การเตรียมห้องสำหรับรีดน้ำเชื้อ

การตรวจคุณภาพน้ำเชื้อ

1. ปริมาตรน้ำเชื้อ
2. สีน้ำเชื้อ ให้คะแนน 1 - 5
3. การเคลื่อนไหวของตัวอสุจิ
 - การเคลื่อนไหวกลุ่ม ให้คะแนน 1 - 5
 - การเคลื่อนไหวเป็นรายตัว คิด %

วิธีการให้คะแนนสีน้ำเชื้อ

1. สีจะใสคล้ายน้ำจะมีตัวอสุจิอยู่น้อยมากหรือไม่มีเลย
2. สีจะขุ่นขึ้นมากกว่า ระดับ 1 จะมีตัวอสุจิอยู่น้อย ใช้ไม่ได้
3. สีจะขุ่นขึ้นมากใกล้เคียงสีนํ้านมตัวอสุจิพอสมควรใช้ได้
4. สีจะขุ่นขึ้นคล้ายนม หรือน้ำขาวขุ่นมีตัวอสุจิมากใช้ผสมเทียม ได้ดี
5. สีจะขุ่นขึ้นคล้ายนม หรือน้ำขาวขุ่นที่ขุ่น มีตัวอสุจิมาก ใช้ผสม เทียมได้ดีมาก

การเคลื่อนไหวกลุ่มของตัวอสุจิ ใช้กำลังขยายประมาณ 10 x 10 (100 เท่า) โดยแบ่งคะแนน ดังนี้

1. ตาย อาจไม่มีการเคลื่อนไหวเลย หรือมีตัวตายมาก
2. เลว มีการขยับเล็กน้อย แต่จะอยู่กับที่
3. ต่ำ มีการเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม แต่ยังดูไม่เป็นคลื่น
5. ดีมาก มีการเคลื่อนไหวเป็นกลุ่มมาก ดูเป็นคลื่นหมุน
6. ดีเลิศ มีการเคลื่อนไหวเป็นกลุ่มมาก เป็นคลื่นหมุนเหมือนพายุที่รุนแรง

การเคลื่อนไหวนเป็นรายตัว

จะใช้กำลังขยายประมาณ 10 x 40 (400 เท่า) โดยการดูความเคลื่อนไหวไปข้างหน้าของ
อสุจิเป็นรายตัว แล้วประเมินเป็น % ของการเคลื่อนไปข้างหน้า ของอสุจิที่มีชีวิต 70 %
ใช้ได้

วงรอบการเป็นสัด

สุกรเพศเมียจะเริ่มเป็นสัดครั้งแรกเมื่อเข้าสู่วัยเป็นสาว คือ อายุระหว่าง 4 ถึง 8 เดือน
ปกติสุกรจะมีวงรอบการเป็นสัด 18 – 23 วัน (เฉลี่ย 21 วัน) คือประมาณ 21 วัน แม่สุกรจะเป็น
สัดหนึ่งครั้ง ยกเว้น ช่วงอุ้มท้อง และเลี้ยงลูก

การสังเกตการณ์เป็นสัด

ระยะการเป็นสัดในสุกรแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะเริ่มการเป็นสัด สุกรที่เป็นสัดจะพยายามปีนตัวอื่น แต่ไม่ยอมให้ตัวอื่นปีน เมื่อ
เข้าไปกอดหลังจะไม่ยอมยืนนิ่ง แสดงอาการกระวนกระวาย ส่งเสียงร้อง อ้ววะเพศบวม
แดงมีน้ำเมือกไหลเยิ้มออกมาเล็กน้อย โดยจะมีอาการแบบนี้ประมาณ 1 – 2 วัน ระยะนี้
ยังไม่เหมาะทำการผสมเทียม

ระยะเป็นสัด ยอมให้กอดหลัง หรือให้ตัวอื่นขึ้นขี่ สุกรจะมีความกระวนกระวาย แต่
เมื่อเข้าใกล้จะนิ่ง สุกรจะอยู่ในระยะยืนนิ่งประมาณ 1–2 วัน เวลาช่วงนี้เป็นช่วงเวลา
เหมาะที่สุดในการผสมเทียม เพราะแม่สุกรยืนนิ่งให้ผสม โดยไข่จะตกช่วงเวลา 36 – 40
ชั่วโมง หลังจากแม่สุกรยืนนิ่ง

วิธีการตรวจการเป็นสัดในแม่สุกร

1. ใช้คนสังเกตการเป็นสัด
2. ใช้พ่อพันธุ์ร่วมในการตรวจสัด
3. ไม่ควรตรวจการเป็นสัดของแม่สุกรเวลากินอาหาร

สิ่งที่ต้องปฏิบัติปฏิบัติในการตรวจการเป็นสัด

1. ไม่ควรตรวจการเป็นสัดในช่วงที่แม่สุกรกำลังกินอาหาร
2. ควรตรวจการเป็นสัดในช่วงที่แม่สุกรพักนอน
3. ควรตรวจอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
4. ควรใช้พ่อพันธุ์สุกรตรวจการเป็นสัด
5. เมื่อพบการเป็นสัดให้แยกสุกรเข้าคอกผสมพันธุ์ (ถ้ามี)
6. บันทึกรายละเอียด
7. กรณีใช้คนตรวจควรขึ้นขี่หลังหรือใช้กระสอบทรายวางบนหลัง เพื่อดูการยืนนิ่ง

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการผสมเทียม

- ผสมครั้งแรก ในชั่วโมงที่ 12 หลังจากยืนนิ่ง
- ผสมเป็นครั้งที่ 2 ในชั่วโมงที่ 30
- ถ้าไม่แน่ใจว่าแม่สุกรเริ่มยืนนิ่งเมื่อไร ก็อาจผสมทันทีเมื่อพบว่าแม่สุกรยืนนิ่ง และซ้ำอีกครั้งในเวลาเดียวกันของวันรุ่งขึ้น ซึ่งหากแม่สุกรยังไม่หมดการเป็นสัดก็อาจผสมได้อีกในวันถัดไป หรืออีก 12 ชั่วโมงต่อมา

การเตรียมแม่สุกรสำหรับผสมเทียม

- ผ่านการฉีดวัคซีนโรคระบาดที่สำคัญ
- เพิ่มอาหารก่อนที่สุกรเป็นสัดประมาณ 3 – 5 วัน
- ในสุกรสาวควรผสมพันธุ์เมื่อเป็นสัดครั้งที่ 2 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของสุกรสาวด้วย
- ควรอาบน้ำและเช็ดตัวแม่สุกรให้สะอาดก่อนผสมเทียม ก่อนผสมเทียม
- ใช้ผ้าสะอาดหรือกระดาษชำระเช็ดบริเวณอวัยวะเพศและสะโพกแม่สุกรให้แห้งสะอาด

การขนส่ง และการเก็บรักษาน้ำเชื้อ

- อย่าให้น้ำเชื้อโดนแสงแดดโดยตรง
- กรณีที่นำน้ำเชื้อไปเก็บในฟาร์มควรมีการกลับหลอดน้ำเชื้ออย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
- การขนส่งน้ำเชื้อควรนำกระติกหรือกล่องโฟมไปใส่ขวดน้ำเชื้อ
- หลังจากได้รับน้ำเชื้อจากสถานที่ผลิตน้ำเชื้อ ต้องนำน้ำเชื้อสดไปเก็บไว้ที่มีอุณหภูมิเหมาะสม
- น้ำเชื้อสดหลังจากรีดและนำมาผสมกับน้ำยาละลายแล้ว จะยังคุณภาพดีและนำมาผสมเทียมภายใน 3 – 10 วัน

ขั้นตอนการเตรียมน้ำเชื้อก่อนนำไปผสมเทียม

- ก่อนนำน้ำเชื้อไปใช้ควรนำมาอุ่นที่อุณหภูมิประมาณ 25°C นาน 5 – 10 นาที
- อุ่นต่อในน้ำอุ่นที่ค่อยๆ เพิ่มอุณหภูมิเป็น 35 °C นาน 5 นาที เพื่อให้ตัวอสุจิพร้อมที่จะผสมและอุณหภูมิของน้ำเชื้อที่เหมาะสมเพิ่มการยอมรับจากแม่สุกรและ

การผสมติด

ขั้นตอนการฉีดน้ำเชื้อให้กับแม่สุกร

- ใช้วาสลินทาที่เตี้อยเทียม

- ใช้กระดาษชำระเช็ดอวัยวะเพศสุกให้สะอาด
- ใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้และนิ้วกลางเปิดอวัยวะเพศด้านนอกของแม่สุกให้แยกจากกันเพื่อสอดเดือยเทียม
- สอดเดือยเทียมเข้าไป โดยเฉียงขึ้นข้างบน
- ถ้าใช้เดือยเทียมแบบเกลียว ให้หมุนทวนเข็มนาฬิกา

การกระตุ้นแม่สุกร ขณะผสมเทียม

- นำพ่อพันธุ์มาอยู่หน้าคอกแม่สุกร
- ใช้เข้ากระตุ้นที่สีข้างของแม่สุกรหรือใช้มือลูบที่บริเวณสีข้างใกล้ๆ รวมนม
- ใช้กระสอบทรายหนักประมาณ 50 กิโลกรัม วางบนหลังแม่สุกร
- ขณะฉีดน้ำเชื้อใช้หัวแม่มือกระตุ้นที่อวัยวะเพศบริเวณปุ่มกระสันต์

การทำความสะอาดอุปกรณ์ผสมเทียม

- หลังจากใช้แล้วควรล้างและฉีดด้วยน้ำสะอาดทันทีเพื่อไม่ให้มีน้ำเชื้อตกค้างอยู่ภายใน จากนั้นล้างอีกครั้งด้วยน้ำกลั่น
- นำไปต้มในน้ำกลั่นนาน 15 – 20 นาที หรือนำไปอบในตู้อบอุณหภูมิ 100 ° ซ นาน ชั่วโมง
- นำมาแขวนตากให้แห้งนาน 24 ชั่วโมง โดยแขวนให้ปลายท่ออยู่ด้านบน
- นำไปใส่ถุงที่สะอาดเพื่อเก็บไว้ใช้ต่อไป

การจัดการแม่สุกรหลังผสมเทียม

- อากาศภายในโรงเรือนไม่ร้อนเกินไปและมีการระบายอากาศที่ดี
- ภายใน 21 วันหลังจากผสมเทียมไม่ควรไล่ต้อนแม่สุกร
- ภายใน 21 วันหลังจากผสมเทียมควรลดอาหารเล็ดอัตราการตายของตัวอ่อน
- ภายใน 21 วันหลังจากผสมเทียมควรมีการสังเกตการกลับสัดอย่างใกล้ชิด

สิ่งที่ควรปฏิบัติหลังผสมเทียม คือ การบันทึกข้อมูลโดยมีลักษณะดังนี้

- เบอร์แม่สุกร
- เบอร์พ่อสุกร
- วันและเวลาที่ผสม
- จำนวนครั้งที่ผสม
- ชนิดของการผสม
- วันกลับสัดและตรวจท้อง
- วันกำหนดคลอดและวันคลอด
- จำนวนลูกที่คลอด ตายแรกคลอด เป็นมัมมีและมีชีวิตรอด

ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมติด

- การตรวจการเป็นสัด

- คุณภาพน้ำเชื้อ
- ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่พันธุ์
- การจัดการแม่พันธุ์หลังการผสมเทียม
- การให้อาหารหลังผสม
- สายพันธุ์ของสุกรในฟาร์ม
- ผู้ปฏิบัติงาน / ความเชื่อ

การตรวจความสำเร็จของการผสมเทียม

- การตรวจการเป็นสัด หลังจากผสมพันธุ์แล้ว 21 วัน และตรวจซ้ำอีกรอบการเป็นสัด
- การตรวจการตั้งท้อง เมื่อผสมได้ 35 วันและ 50 วัน โดยใช้เครื่องตรวจการตั้งท้องเทคนิคการผสมเทียมให้ได้ผลสูงสุด
- รีดน้ำเชื้อมาแบ่งฉีดให้แม่สุกรเลย
- ใช้น้ำเชื้อพ่อสุกรสองตัวรวมกัน
- ผสมมากครั้ง ดีกว่าผสมน้อยครั้ง
- ใช้น้ำเชื้อจากพ่อสุกร 2 หรือ 3 ตัวผสมสลับกัน
- ใช้วิธีผสมธรรมชาติร่วมกับผสมเทียม
- น้ำเชื้อที่ใช้ผสมเทียมต้องใหม่และสดเสมอ
- ควรใช้พ่อสุกรช่วยกระตุ้น

การศึกษาการดำเนินการกลุ่มตามรูปแบบที่เหมาะสม ทางทีมวิจัยได้ทำการศึกษาสาระสำคัญหลายประการที่มีส่วนสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากระบวนการดำเนินการวิจัย โดยได้ศึกษาแกนสาระสำคัญของการดำเนินงานตามรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2546) ให้นิยามความหมาย “**วิสาหกิจชุมชน**” คือการประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของชุมชนเพื่อการจัดการ “**ทุน**” ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อการใช้ตนเอง (Small and Micro Community Enterprise, SMCE) โดยวิสาหกิจชุมชนขนาดจิ๋ว มีสมาชิกตั้งแต่ 5-15 คน วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมมีสมาชิกมากกว่า 15 คน ใช้ทุนของชุมชนในการดำเนินงาน ทุนที่เป็นเงิน ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นพี่น้อง ความไว้วางใจกันของชุมชน ซึ่งองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนมีอยู่อย่างน้อย 7 อย่าง คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากระบวนการในชุมชน

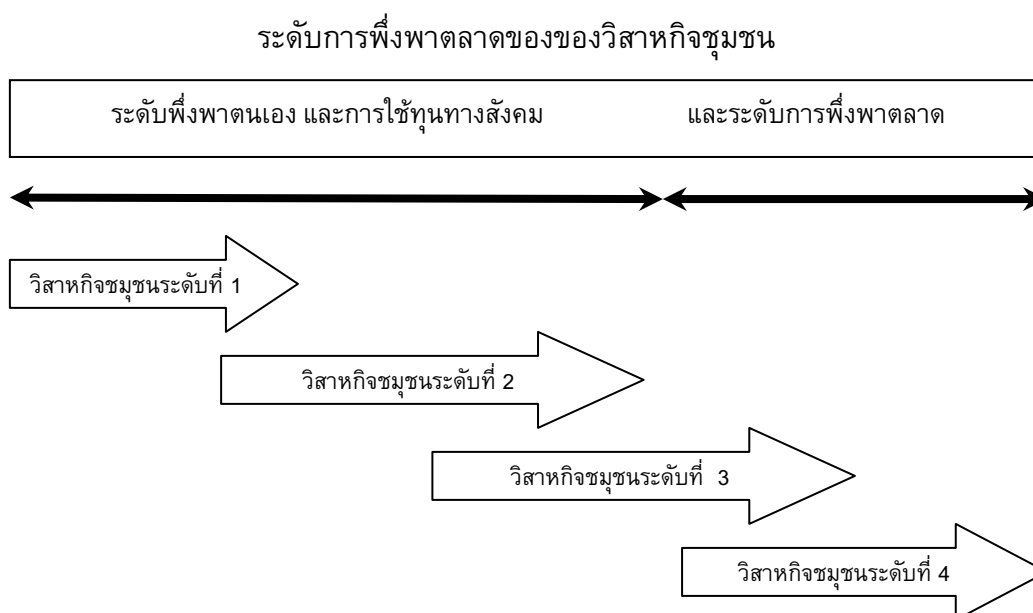
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

ในขณะที่อุตสาหกรรมชุมชนเน้นที่กระบวนการผลิต การแปรรูป ส่วนธุรกิจชุมชนเน้นที่การบริหารจัดการ มุ่งสู่ตลาดและมุ่งสู่กำไร วิสาหกิจชุมชนเน้นความร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้พึ่งตนเองได้ ทั้งอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนมักจะดำเนินการเป็นเรื่องๆ อย่างๆ วิสาหกิจชุมชนมีกิจกรรมหลากหลายเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เสริมสร้างบูรณาการ ถ้าเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนกับการทำการเกษตรก็คล้ายกับการปลูกพืชเดี่ยว ขณะที่วิสาหกิจชุมชนคล้ายกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือวนเกษตร เพื่อให้พอกินพอใช้ก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจ ถ้าจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดก็สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เกิดจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งรู้จักใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรในท้องถิ่น บวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยเริ่มต้นจากการใช้ทรัพยากรความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน ในการผลิตและการจัดการ ภายใต้การจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่ดี เริ่มต้นจากทำกินทำใช้ในชุมชน ทดแทนสิ่งที่ซื้อจากตลาดให้มากที่สุด และทำการผลิตจากเล็กไปหาใหญ่ พร้อมกับไม่ปฏิเสธทุนเงินจากภายนอก เพียงแต่รับเงินทุนจากภายนอกบนฐานคิดใหม่ คือ “การพึ่งตนเอง” ฟื้นฟูที่ตนเองมีเป็นหลัก หากจะขยายการผลิตเงินทุนจากภายนอกต้องเข้าไป “สบทบ” ทุนของชุมชน ซึ่งมีทุนที่เป็นตัวเงินน้อย แต่มีทุนที่เป็นทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญาและอื่นๆ ที่ไม่สามารถตีค่าเป็นตัวเงินหรือประเมินค่าไม่ได้ ผลิตภัณฑ์ที่เหลือกินเหลือใช้หากจะนำออกจำหน่าย ควรเรียนรู้การจัดการและกลไกของตลาดให้ดีและไม่หวังพึ่งตลาดเป็นหลัก แต่พึ่งพาตนเองและกันเองมากกว่า เรียนรู้ที่จะร่วมกันวางแผนการผลิต การตลาด และการบริโภคร่วมกัน มีใช้ต่างคนต่างทำ

สำหรับการตลาดวิสาหกิจชุมชนประการแรก คือ การทำเพื่อบริโภคในครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชนที่เป็นเครือข่ายในระดับตำบลและระหว่างตำบล หรือระหว่างจังหวัด ประการที่สอง ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่สามารถนำออกสู่ตลาดภายนอกได้ ก็เป็นเรื่องของกลไกตลาดที่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่มีลักษณะเฉพาะ นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของเครือข่ายผู้บริโภคที่เป็นชมรม สมาคมต่างๆ ที่อยู่ในเมือง ซึ่งจะประสานกับชุมชนผู้ผลิต ให้สินค้าจากหมู่บ้านเข้าสู่ตลาดเมืองด้วยความมั่นคงกว่าการไปแข่งขันกับผู้ผลิตอุตสาหกรรมใหญ่ๆ ซึ่งจุดนี้ต้องมีการจัดการโดยกระบวนการ “ประชาสังคม” ประการที่สาม เมื่อตลาดต้องการสินค้ามากขึ้น จึงเพิ่มการผลิตเพื่อสร้างรายได้หลัก พัฒนาการจ้างงานและรายได้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการผลิตระหว่างชุมชน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้เพียงพอจำหน่าย ประการที่สี่ พัฒนาวิสาหกิจสู่

ระดับ SME s มุ่งทำธุรกิจเป็นหลักและเป็นเอกชน (เสรี พงศ์พิศ วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ, 2545 และอารี วิบูลย์พงศ์, 2546) สรุประดับความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนและจุดมุ่งหมาย รวมทั้งแบ่งระดับการพึ่งพาตลาดได้ดังนี้

ระดับวิสาหกิจชุมชน	จุดมุ่งหมาย
1. พึ่งตนเอง + เศรษฐกิจพอเพียง	-เน้นการพึ่งตนเอง + พึ่งสังคม
2. สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อรายได้เสริม	-เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและใช้ทุนทางสังคม
3. สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้หลัก	-สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำและต้องการพัฒนาการจ้างงานและรายได้
4. ระดับ SMEs	-มุ่งสู่ธุรกิจเป็นหลักและเป็นเอกชน

ภาพ ระดับการพึ่งพาของวิสาหกิจชุมชนที่มา: อารี วิบูลย์พงศ์, 2546

วิสาหกิจชุมชนกับนโยบายของรัฐบาล

นโยบายพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ส่งผลให้เกษตรกรมีเงินเหลือลงทุนในการเลี้ยงหมู่มากขึ้น จนเป็นที่มาของการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู่มากขึ้น มีการวางกฎระเบียบใหม่ในการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม พร้อมเรียนรู้พัฒนาศักยภาพและทุนของชุมชนด้วยตนเอง รวมมือกันแก้ไขปัญหา มุ่งเน้นให้สมาชิกมีรายได้เสริมจากการเลี้ยงหมู่มากขึ้น และมีเงินสามารถแบ่งไปชำระหนี้ได้ รวมทั้งเน้นการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งหมูมีชีวิต หมูชำแหละและแปรรูปออกจำหน่ายสู่

ตลาดภายนอกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดี “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อนำรายได้กลับสู่ชุมชน ขยายการจ้างงานและการผลิต โดยหากเงินทุนไม่เพียงพอชุมชนสามารถใช้แหล่งเงินทุนจากนโยบายเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทจากรัฐก็จะมีแนวทางในการจัดการ นำไปเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะนำไปให้รูปแบบต่างคนต่างทำ แต่หากนำไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนได้ผ่านการวางแผนเมื่อผ่านการเรียนรู้เงิน 1 ล้านบาทก็จะมีมูลค่าทวีคูณ

(เสรี พงศ์พิศ, 2546)

จุดแข็งของชุมชนเพื่อการทำวิสาหกิจชุมชน จุดแข็งของชุมชนมีอย่างน้อย 3 อย่าง คือ

1.ความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนยังมีป่า ดิน น้ำ ธรรมชาติที่มากด้วยสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต เป็นอาหาร ยารักษาโรค และของใช้ต่างๆ ถ้าหากค้นให้พบคุณค่า สิ่งเหล่านั้นก็จะมีมูลค่า

2.ภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้ว่าจะหายไปพร้อมกับคนรุ่นเก่า แต่ก็ยังมีเหลืออยู่ไม่น้อย เพราะหากรู้จักนำมาค้นหาและนำมาประยุกต์และผสมผสาน ก็อาจได้สิ่งสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและมูลค่า

3.เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน แม้ว่าจะไม่เหมือนเดิมแต่ก็ยังมีเพียงพอให้พื้นขึ้นมาจนสามารถพึ่งพาอาศัยกัน ร่วมกันจัดการองค์กรชุมชนและเครือข่ายในเชิงเศรษฐกิจร่วมกับจัดการทรัพยากร ผลผลิตต่างๆ แบ่งกันผลิตและร่วมกันบริโภค การผลิตของกินของใช้ไม่ล้นตลาด เกิดความพอเพียง ชุมชนพึ่งตนเองได้

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบัน

เนื่องจากประเทศไทยยังมีทุนที่เป็นทรัพยากร ผลผลิตโภคทรัพย์ รวมทั้งทุนทางสังคม โดยเฉพาะความรู้ ภูมิปัญญา ระบบคุณค่าและวัฒนธรรมในท้องถิ่นอีกมากมาย ถ้าหากมีการส่งเสริมสนับสนุนที่เหมาะสมให้ชุมชนได้เรียนรู้ ได้ค้นพบทุนเหล่านี้ ได้พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจจากหญ้าที่เข้มแข็ง ด้วยการประกอบกิจการที่เรียกว่าวิสาหกิจชุมชนแล้ว ชุมชนจะได้ความเชื่อมั่นกลับคืนมา จะเพิ่มมูลค่าให้ทรัพยากรผลผลิตต่างๆ ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ สวัสดิการและความมั่นคงให้ครอบครัวและชุมชน เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนในท้องถิ่นและประเทศไทยโดยรวม ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนขึ้น พร้อมนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 17 กรกฎาคม 2544 และคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการ ขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนตามกระบวนการ โดยเนื้อหาของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนทั้งการเรียนรู้ ทุน โครงสร้างพื้นฐาน มาตรการภาษี และอื่นๆ

อย่างไรก็ตามในวันนี้ได้เริ่มมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งจัดเตรียมทุนไว้ประมาณหนึ่งหมื่นล้านบาท แม้ว่า พ.ร.บ. วิสาหกิจชุมชนยังอยู่ในกระบวนการ แต่ทุกฝ่ายก็สามารถส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้ เช่น การปรับโครงสร้างและระบบการจัดการต่างๆ จัดระบบที่โปร่งใส กระจายอำนาจ (good governance) วิสาหกิจชุมชนก็เกิดได้และมันคงยั่งยืน

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้ชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกในชุมชนเข้ามารวมกลุ่มคิดวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ วิเคราะห์ทางเลือกของการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการสรุปบทเรียนเพื่อยกระดับสติปัญญาในการแก้ปัญหาให้สูงขึ้น ในบางชุมชนการเริ่มต้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นความคิดริเริ่มและความพยายามของชาวบ้านหรือผู้นำในชุมชนนั่นเอง ในบางชุมชนการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้เกิดจากคนภายนอก เช่น นักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่รัฐ ครูในสถาบันการศึกษา ในบางชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐกิจและฝ่ายต่างๆ ที่ทำให้การเรียนรู้และการทำงานของชุมชนเติบโตขยายตัว ขยายเครือข่ายและมันคงขึ้น การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนจึงเป็นเรื่องที่มีผลวัด เพราะชุมชนเป็นการรวมกลุ่มคนที่หลากหลาย และพลังของชุมชนเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตัวกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเองก็เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (dynamic) ความสำเร็จของชุมชนหนึ่งๆ อาจพบได้ในช่วงจังหวะเวลาหนึ่งเท่านั้น (ลีลาภรณ์ นาคทรพรพ, 2538: 15, 28-29)

วิธีการและเทคนิคในการสร้างการเรียนรู้ของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543: 10) ได้แก่

- 1.การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปฏิบัติจัดว่าเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความรู้จริง ไม่แยกการเรียนรู้จากการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชน สามารถสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมในการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน การกำหนดปัญหา การแสวงหาทางเลือก การวางแผน การปฏิบัติ การควบคุม ติดตาม และประเมินผล นอกจากนั้นยังจัดการเรียนรู้และทดลอง ซึ่งรูปแบบการสาธิตและทดลอง ควรจัดภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่สมาชิกในชุมชนมีอยู่ เพื่อสามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้จริงในขั้นต่อไป

- 2.การเรียนรู้จากประสบการณ์ ทั้งจากประสบการณ์ตนเองและผู้อื่น โดยการศึกษาดูงาน ที่มีใช้รูปแบบของการไปเที่ยว หรือเยี่ยมเยือนกันอย่างปรกติ แต่เป็นการไปอย่างมีจุดหมาย มีการวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้ มีการสรุปบทเรียน มีการเตรียมตัวทั้งผู้ไปศึกษาดูงานและผู้ให้การศึกษาดูงาน

- 3.การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านหรือสถาบันในชุมชนและนำมาผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพเงื่อนไขของท้องถิ่น

4.การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองหรือตัวอย่าง ได้แก่ การศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร เกม และกิจกรรม

5.การเรียนรู้จากการถ่ายทอด เป็นการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาโดยตรง เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การบอกเล่า การบรรยาย การอภิปราย นิทรรศการ และสื่อต่างๆ

จากการศึกษาของปาน กิมปี, 2540 อ้างในปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543 : 342 พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนได้แก่การเสริมสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ กระจายความรู้ ตลอดจนมีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์สภาพและปัญหา แสวงหาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา ทดลอง และสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำได้ในระหว่างชาวบ้านด้วยกันเองหรือชาวบ้านกับผู้นำ หรือผู้รู้ในชุมชน การดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ในระยะแรก จำเป็นจะต้องเรียนรู้ ประสานงาน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ก่อนจนกว่าคนในชุมชนจะสามารถดำเนินการได้เอง

ในทัศนะของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544: 170) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอาจทำได้หลายแนวทาง อาทิ การเปลี่ยนค่านิยมของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการจัดอบรม เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนให้สมาชิกศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งจากการเข้ารับการศึกษาระบบและนอกระบบ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543: 10-11) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่าเทคนิคการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีนั้น ควรเป็นเทคนิคแบบผสมผสานและคำนึงถึงหลักสำคัญต่างๆ คือ

1. การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิต
2. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
3. การเรียนรู้ที่ให้คุณค่าแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เช่น เพศ วัย อาชีพ พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์

ดังนั้นการเลือกรูปแบบและเทคนิคของการส่งเสริมการเรียนรู้จึงคำนึงถึงมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เป้าหมาย เนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสัมพันธ์กับชีวิต วัฒนธรรม คุณค่า ความรู้เดิมและการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนความเหมาะสมในเรื่องต่างๆ ด้วย การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ เพราะการเรียนรู้ทำให้ “วิ่งทันโลก” การเรียนรู้ทำให้ “ปรับตัวทันเวลา” การเรียนรู้ทำให้รู้จัก “ใช้ประโยชน์” จากข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ทำให้รู้จัก “เลือกรับและปฏิเสธ” การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนา “ต่อยอดความรู้” ฉะนั้นการเรียนรู้จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ขาดไม่ได้

ชุมชนเข้มแข็ง

ความเป็นชุมชน (community) หรือความเป็นประชาสังคม (civil society) เป็นรากฐานสำคัญของสังคม เพราะจะเป็นกลุ่มคนที่มีความผูกพันและเอื้ออาทรต่อกัน เป็นแหล่งพื้นฐานที่ลึกที่จะเกิดการถักทอความรักความเอื้ออาทรของคนในสังคม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543: 37) และซูลเลอร์, 1996 อ้างในปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543: 39 กล่าวว่า ชุมชนคือสาย (web) ของความสัมพันธ์ทางสังคม มีความเป็นเอกภาพ มีพลังความยึดโยง (cohesive) การสนับสนุนเกื้อกูลกันและกัน สำหรับประเทศไทยชุมชนชนบทเป็นรากฐานสำคัญแห่งความอยู่รอดของประเทศโดยรวม เป็นที่อยู่อาศัยของคนส่วนใหญ่ เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นที่มาแห่งปัจจัยสี่ พลังงาน วัตถุดิบทางอุตสาหกรรม สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ รวมทั้งเป็นตลาดผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดด้วย ความอยู่รอดของชุมชนและการฟื้นฟูชุมชนให้มีความเข้มแข็งจึงเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงกันบ่อยครั้ง

ชุมชนเข้มแข็ง (civil community) เป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาสังคม สังคมวิวัฒน์ (2541: 14-18) วิเคราะห์ไว้ว่าชุมชนเข้มแข็งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1.เป็นชุมชนเรียนรู้ (learning organization) คนส่วนใหญ่ของชุมชนหรือทั้งหมดช่วยกันเรียนรู้ (ทั้งเรียนทั้งรู้) ชุมชนมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาต่อความเป็นไปของโลก รู้ข่าวคราวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้ในด้านที่จำเป็น เช่น ด้านการอาชีพ ด้านการเมือง การปกครองให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการลงมือทำ และทำร่วมกันหลายคนหรือทำร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นความรู้ขั้นสูงที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งจะสามารถใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนหรือพัฒนาชุมชนของตนเองให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรต่อไป

2.เป็นชุมชนที่รู้จักการจัดการตัวเอง (community management) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 4 ประการ

2.1 การวางแผน (planning) คือ ชุมชนต้องมีโครงการ (project) หรือแผนงาน (plan) ของชุมชนในโครงการหรือแผนงานจะต้องระบุว่า ชุมชนจะทำอะไร (what) ใครจะทำ (who) ทำที่ไหน (where) ทำเมื่อไร (when) และทำอย่างไร (how)

2.2 การจัดกระบวน (organizing) คือ การเตรียมการตามแผนข้อแรกต้องเตรียมคน เตรียมวัสดุ เตรียมเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับคนจะต้องมีการวางแผนว่า ใครจะทำอะไร ตอนไหน มีการฝึกทักษะที่จำเป็นและนัดหมายการลงมือทำไว้ให้เรียบร้อย

2.3 การลงมือดำเนินการตามแผน (implementing) คือ การเอาแผนหรือโครงการมาวางแล้วปฏิบัติตามเป็นขั้นเป็นตอนจนกว่าจะเสร็จ

2.4 การประเมิน (evaluating) เมื่อการดำเนินงานเริ่มขึ้นแล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปคือการกำกับงาน (monitoring) เพื่อให้แน่ใจว่างานเริ่มและดำเนินการตาม

เป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ แก้ปัญหาอุปสรรค และสนับสนุนให้ส่วนที่ดำเนินไปได้แล้วให้ดียิ่งขึ้น และตอนท้ายเมื่องานเสร็จลง มีการประเมินผลงานอีกครั้งหนึ่งว่าได้มีการดำเนินงานครบถ้วนถูกต้องตามแผนที่วางไว้หรือไม่ สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลสำเร็จอันนี้ร่วมกัน

3.เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (spirituality) เช่น การมีสมาชิกที่มีความผูกพันภักดีกับชุมชน เสียสละทำงานเพื่อชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ห่วงแทนชุมชน มีสิ่งที่สมาชิกยึดเหนี่ยวร่วมกัน เช่น วัด พระ มีชีวิตในวัยเยาว์ มีผลประโยชน์ร่วมกันในปัจจุบันและอนาคต เมื่อมีสิ่งเหล่านี้หลายอย่างร่วมกันทำให้ชุมชน มีชีวิตจิตใจเหมือนสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตหรือเสื่อมสลายตามสภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม

4.เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (peaceful) หมายถึง ภาพรวมของคนมีความสันติสุข ในขณะที่สันติสุขเป็นยอดของคุณภาพและคุณธรรม สันติภาพก็เป็นศูนย์รวมความพยายามเรียนรู้ความสามารถในการจัดการและการมีชีวิตจิตวิญญาณ จุดยอดเหล่านี้เป็นเครื่องเตือนใจไม่ให้ลว่าคนพัฒนาแล้วต้องมีความสุข ชุมชนพัฒนาแล้วต้องมีสันติภาพ

สังคมที่คนจะพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องเปลี่ยนจากการรื้อรับจากผู้อื่น เช่น ภาครัฐ มาเป็นสังคมที่ “ชุมชนแก้ปัญหาชุมชน” ด้วยตนเอง ส่วนภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนศักยภาพของชุมชนเท่านั้น ซึ่งการที่ชุมชนจะสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมในเรื่องต่างๆ

1.ชุมชนได้รับการสร้างขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชน เป็นการรวมตัวกันและทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของตน

2.ผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักในการแก้ปัญหาชุมชน ทุกชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง เสียสละทุ่มเท เอาจริงเอาจัง และมีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้ลุล่วง

3.ชุมชนเปลี่ยนจากการเป็นผู้ขอรับความช่วยเหลือเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือ สมาชิกทุกคนจะช่วยกันพัฒนาและสอดส่องดูแลภัยทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามาคุกคามชุมชน

4.คนในชุมชนเรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อชุมชน ไม่ว่าจะเป็นร่างกายแรงใจ และทรัพย์สินของ

ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุมชนให้เป็นหนึ่งในสถาบันหลักที่มีความเข้มแข็ง สามารถที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาและแก้ไขปัญหาของตนเอง ชุมชนควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างยั่งยืนและส่งผลให้ประเทศชาติสามารถตั้งมั่นได้อย่างมั่นคง

งานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนชนบทไทยได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกัน (เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544: 8) โดยมีตัวบ่งชี้หรือคุณลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. สามารถพึ่งตนเองได้
2. สามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้
3. สามารถวางแผนและดำเนินการตามแผนได้ โดยคนในชุมชนและเพื่อชุมชน
4. เป็นชุมชนที่อยู่ในระดับพออยู่ พอกินอย่างพอเพียง
5. มีวัฒนธรรมเป็นรากฐานของชุมชน การอยู่รอดและดำรงอยู่ของชุมชนอย่างมีคุณธรรม
6. มีอำนาจเพียงพอที่จะปะทะกับคนอื่นหรือนอกชุมชน สามารถต่อรอง ต่อต้าน หรือคัดค้านอำนาจอื่นที่เอาเปรียบได้
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างมีจิตสำนึกร่วมกัน ไม่แปลกแยก
8. มีทรัพยากรที่ทางธรรมชาติและคนที่มีคุณภาพ

ประเวศ วะสี (2541, 52-53) ชุมชนเข้มแข็งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ ความเป็นประชาคม (civil society) อยู่ที่มีการมีชุมชนเข้มแข็ง ความเข้มแข็งของชุมชนคือทางรอดจากภัยนะ จะช่วยให้ประเทศเข้มแข็งทุกทาง และจะเป็นการเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุด (ข้อมูลทางวิชาการอ้างจากรายงานของ ก.ศ.น.)

แผนการพัฒนาศายพันธุ์หมูป่ารองรับการดำเนินโครงการวิสาหกิจชุมชนแผนการผลิตสายพันธุ์หมูป่า และ ช่องทางการจำหน่ายของกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

สุกรแม่พันธุ์...20 ตัว

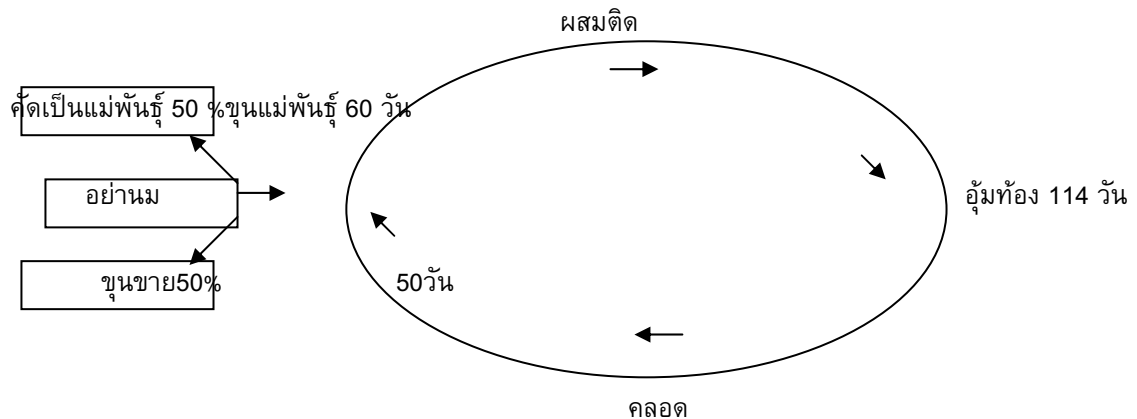
- การให้ ลูกรุ่นที่ ๑ คาดว่าแม่สุกรจะพร้อมให้ลูกประมาณ 85% = 17 ตัว
- แม่สุกร 17 ตัว ตั้งท้อง แม่สุกรหนึ่งตัว ให้ลูก 8 ตัว = 116 ตัว
- คัดส่วนที่เป็นตัวผู้ และ ตัวเมียที่ไม่สมบูรณ์ ออกขุนขาย 50 % = 58 ตัว
- เลี้ยงไว้เป็นแม่พันธุ์รุ่นแรก 50 % = 58 ตัว

คัดเลือกเกษตรกร 5 ราย เลี้ยงลูกหมู 58 ตัว เพื่อเป็นแม่พันธุ์ สองสายเลือด

สุกรแม่พันธุ์ รุ่นสอง 58 ตัว ผสมตั้งท้อง 80% = 46 ตัว

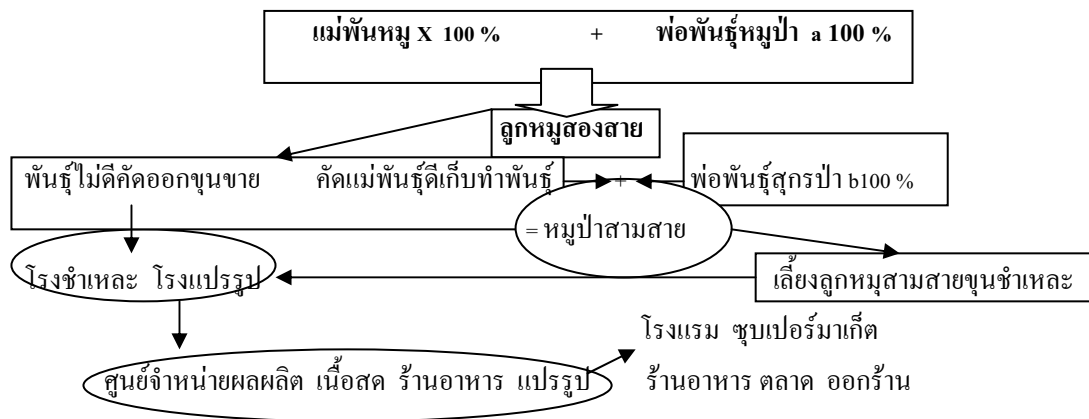
- แม่พันธุ์ 46 ตัว คลอดลูกคละกละ 8 ตัว ได้ลูกหมูรวม = 368 ตัว
- ลูกหมู 368 ตัวให้สมาชิกเลี้ยงขุนขายให้กลุ่มนำไปแปรรูป และชำแหละขายเนื้อสด

วงจรการผลิตลูกหมูป่าขุน

1 รุ่น = 224 วัน 2ปี ผลิตได้ 3 รุ่น

แผนการพัฒนาสายพันธุ์

การแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ทีมวิจัยได้นัดหมายการประชุมจากการประชุมครั้งที่แล้วมีการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับทั้งจากการเป็นทีมวิจัย และการเป็นคณะกรรมการกลุ่มฝ่ายต่างๆโดยดูจากบทบาทหน้าที่เดิมและหน้าที่ต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มดังนี้

ประธาน นายมนูญ เทศนา ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของคณะกรรมการและสมาชิก ออกคำสั่ง ลงลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน อนุมัติการกู้ยืมเงิน ตลอดจนการดำเนินงานของสมาชิก หน้าที่เพิ่มเติมดังนี้ เป็นผู้เซนต์สัญญาเช่าที่ดินเพื่อดำเนินการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม ตรวจสอบการดำเนินการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม วางแผนการพัฒนาสายพันธุ์หมูป่าลูกผสม ติดตามโครงการต่างๆที่กลุ่มส่งถึงหน่วยงานต่างๆ

รองประธาน นายธรรงค์ คำราพิช ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประธานในการควบคุม การดำเนินงานของกลุ่ม ออกคำสั่งและลงลายมือชื่อคำสั่งต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงินแทน ประธานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อนุมัติการกู้เงิน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

เลขาธิการ นายชนกร ชติยะ ทำหน้าที่จัดดำเนินการประชุม เขียนคำสั่งต่างๆ บันทึก การประชุม ตรวจสอบบัญชีการเงิน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน บทบาทหน้าที่เพิ่มเติม วางแผนการ ผลิตตามโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

เหรัญญิก นางนงคราญ ใจสุขเสริญ ทำหน้าที่บันทึกบัญชีการเงิน ลงนามการเบิก จ่ายเงิน จัดเก็บเงินหุ้นออมทรัพย์แต่ละเดือน และอนุมัติการกู้เงิน

ฝ่ายการตลาด นายโกสิน เสงจา ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารของกลุ่มสู่หน่วยงานต่างๆ และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ จัดวางแผนการผลิต ออกติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

ฝ่ายพัฒนาสายพันธุ์ นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า ทำหน้าที่ตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือด และคัดเลือกสายพันธุ์หมูป่า ปรับปรุงสายพันธุ์ให้เหมาะสม

ฝ่ายการดูแลเลี้ยงดู/การจัดการฟาร์ม นายชัยพัฒน์ สังคะทอง ทำหน้าที่ดูแลความ เหมาะสมของคอกเลี้ยงหมูป่า การให้อาหาร และการดูแลรักษาโรคของหมูป่า แก่สมาชิก

ฝ่ายการแปรรูป นายอมร สุภา ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตการแปรรูปผลิตผลทาง การเกษตรของกลุ่ม บทบาทหน้าที่เพิ่มเติม ออกแบบการจัดสร้างโรงแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรของกลุ่ม และ การสร้างโรงชำแหละหมูป่า และประสานงานขอ อย.

ฝ่าย ประสานงาน นายโกสิน เสงจา ทำหน้าที่คอยประสานงานติดตามโครงการต่างๆ ของกลุ่ม และประสานงานเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่ม และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง บทบาท หน้าที่เพิ่มเติม ติดตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ พึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ฯ ที่เสนอนายกรัฐมนตรี ปัจจุบันโครงการถูกส่ง มาที่จังหวัดเชียงใหม่พิจารณา ประสานงานการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม ไฟฟ้า ประปา การยื่นเสียภาษี ต่างๆ ประสานขอการตรวจสอบมาตรฐานเนื้อสัตว์ปลอดภัย และ อาหาร ปลอดภัย อย.

ที่ปรึกษากลุ่ม ทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือกลุ่มเมื่อกลุ่มร้องขอ

(ลักษณะเอกสาร) เอกสารทางการเงิน

เอกสารการเงิน
เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

เลขที่16/3 หมู่ที่ 3 ต.ป่าเมียง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
50220 โทร 09-5560808

ประกอบด้วย

1.การเก็บเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า

2.การเก็บเงินค่าหุ้น

3.การเก็บเงินออมทรัพย์รายเดือน

4.การใช้จ่ายเงินต่าง ๆ

ตั้งแต่วันที่ 1มกราคม 2547 เป็นต้นไป

บัญชีค่าธรรมเนียมแรกเข้าสมาชิกเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวรายละ 20 บาท
วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้าน	ที่อยู่	ค่าธรรมเนียม บาท
1	นาย โกสิน เสงจา	แม่หวาน	16/3หมู่3 ต.ป่าเมียง อ.ดอยสะเก็ด	20
2	นายตาล ตาสี	ปางอัน	12/1หมู่1 ต.ป่าเมียง อ.ดอยสะเก็ด	20
3	นายพรหมมา เตมีชีว	โป่งกุ่ม	31หมู่4 ต.ป่าเมียง อ.ดอยสะเก็ด	20
4	นายอมร สุภา	โป่งกุ่ม	76/3หมู่4 ต.ป่าเมียง อ.ดอยสะเก็ด	20
5	นายบุญมา ถมมา	ห้วยบ่อทอง	194หมู่10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
6	นายดำรงค์ สุษะ	ห้วยบ่อทอง	139หมู่10ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
7	นางดวงเดือน มหาวัน	ห้วยบ่อทอง	80หมู่ที่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
8	นางฟองนวล ญาติผู้	ตลาดขี้เหล็ก	26/1หมู่ที่1 ต.แม่โป่งอ.ดอยสะเก็ด	20
9	นายมานพ จินะใจ	ตลาดขี้เหล็ก	70หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
10	นายมนูญ เทศนา	ตลาดขี้เหล็ก	13หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
11	นายบุญทับ ธรรมทอง	ป่าไผ่	165หมู่ที่ 2 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
12	นางสมหมาย กันยาสุข	ตลาดขี้เหล็ก	92หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	20
13	นายชัยวัฒน์ สังคะทอง	กำแพงหิน	56หมู่ 8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
14	นายพูนศักดิ์ แหล่งสาย วงศ์	แม่ดอน	12หมู่ที่ 4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
15	นายอุดม ชันเป็ง	แม่ดอน	20หมู่ 4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
16	นายสวาง อุคำ	แม่หวาน	34หมู่ที่ 2ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
17	นายสว่าง จินาแดง	แม่หวาน	38/3หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอย สะเก็ด	20
18	นายบุญทอง เทโวชาติ	แม่ดอน	40/4 หมู่4ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
19	นายศรีทวน ทรัพย์น้ำ	แม่ดอน	37/1หมู่4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
20	นายศรีทน ทนวิทอง	แม่ดอน	24หมู่4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
21	นายวีระเดช เขตวัน	ตาตเหมย	22/3หมู่6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
22	นายอำนาจ เดชอุดม	ดง	25หมู่6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
23	นายธรรรงค์ คำราพิศ	แม่หวาน	49หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
24	นายวันชัย ศรีวิลัย	กำแพงหิน	110หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
25	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	ปางบง	9/2หมู่1 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
26	นายสมบุญรณ์ จินาแดง	แม่หวาน	41หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
27	นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	โพธิ์ทอง เจริญ	287หมู่2 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด	20
28	นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	แม่ลาย	34/1หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20
29	นายนิคม ชัยวุฒิ	แม่ลาย	35หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20
30	นายถาวร อินจันทร์	ป๊อก	10หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20

31	นางทองใบ สุขแก้ว	ธารทอง	17/1หมู่8 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20
32	นายพุธ จินะคำ	แม่ลาย	22หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20
33	นายคำย พวงเสน	ปางบง	10หมู่1ต.เทพเสด็จ.ดอยสะเก็ด	20
34	นายเนาวรัตน์ ชุ่มพะวงค์	เชิงดอย	โรงพักเก่าข้างอำเภอ	20
35	นายยุทธการ ฟินเสนาะ	ป่าป้อง	69หมู่4 ต.ป่าป้อง อ.ดอยสะเก็ด	20
37	นายธนากร ชติยะ	ปางจำปี	66หมู่7 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	20
38	นางพรณี ยอดคำปัน	กำแพงหิน	56 หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	20
			รวมยอดเงิน	760 บาท

ลงชื่อผู้รับเงิน.....เจริญชัย

นาย อมร สุภา

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

ลงชื่อผู้เก็บเงิน.....ประธานกลุ่ม

นาย โกสิน เสงจา

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

บัญชีค่าหุ้นของสมาชิกเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวารายละ 100 บาท
วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้าน	ที่อยู่	ค่าหุ้นบาท
1	นาย โกสิน เสงจา	แม่หวาน	16/3 หมู่ 3 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	100
2	นาย ตาล ตาสี	ปางอัน	12/1 หมู่ 1 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	100
3	นาย พรหมมา เตมีชีว	โป่งกุ่ม	31 หมู่ 4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	100
4	นาย อมร สุภา	โป่งกุ่ม	76/3 หมู่ 4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	100
5	นาย บุญมา ถมมา	ห้วยบ่อทอง	194 หมู่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
6	นาย ดำรงค์ สุยะ	ห้วยบ่อทอง	139 หมู่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
7	นาง ดวงเดือน มหาวัน	ห้วยบ่อทอง	80 หมู่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
8	นาง ฟองนวล ญาติผู้	ตลาดขี้เหล็ก	26/1 หมู่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
9	นาย มานพ จินะใจ	ตลาดขี้เหล็ก	70 หมู่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
10	นาย มนูญ เทศน้ำ	ตลาดขี้เหล็ก	13 หมู่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
11	นาย บุญทับ ธรรมทอง	ป่าไผ่	165 หมู่ 2 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
12	นาง สมหมาย กันยาสุข	ตลาดขี้เหล็ก	92 หมู่ 1 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด	100
13	นาย ชัยพัฒน์ สังคะทอง	กำแพงหิน	56 หมู่ 8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
14	นาย พูนศักดิ์ แหล่งสายวงศ์	แม่ตอน	12 หมู่ 4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
15	นาย อุดม ชันเป็ง	แม่ตอน	20 หมู่ 4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
16	นาย สวาง อุดคำ	แม่หวาน	34 หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
17	นาย สว่าง จินาแดง	แม่หวาน	38/3 หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
18	นาย บุญทอง เทโวขัติ	แม่ตอน	40/4 หมู่ 4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
19	นาย ศรีทวน ทรัพย์น้ำ	แม่ตอน	37/1 หมู่ 4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
20	นาย ศรีทวน ทนิตทอง	แม่ตอน	24 หมู่ 4 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
21	นาย วีระเดช เขตวัน	ตาดเหมย	22/3 หมู่ 6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
22	นาย อำนาจ เดชอุดม	ดง	25 หมู่ 6 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
23	นาย ธรณรงค์ คำราพิศ	แม่หวาน	49 หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
24	นาย วันชัย ศรีวิลัย	กำแพงหิน	110 หมู่ 8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
25	นาง นงคราญ ใจสุขเสริญ	ปางบง	9/2 หมู่ 1 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
26	นาย สมบูรณ์ จินาแดง	แม่หวาน	41 หมู่ 2 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
27	นาย ยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	โพธิ์ทองเจริญ	287 หมู่ 2 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด	100
28	นาย สมศักดิ์ บัวไพจิตร	แม่ลาย	34/1 หมู่ 2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ฮอน	100
29	นาย นิคม ชัยวุฒิ	แม่ลาย	35 หมู่ 2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ฮอน	100
30	นาย ถาวร อินจันทร์	ป๊อก	10 หมู่ 2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ฮอน	100

31	นางทองใบ สุขแก้ว	ธารทอง	17/1หมู่8 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	100
32	นายพุธ จินะคำ	แม่ลาย	22หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	100
33	นายค้าย พวงเสน	ปางบง	10หมู่1ต.เทพเสด็จอ.ดอยสะเก็ด	100
34	นายเนาวรัตน์ ชุ่มพะวงค์	เชิงดอย	โรงพักเก่าข้างอำเภอ	100
35	นายยุทธการ ฟินเสนาะ	ป่าป๋อง	69หมู่4 ต.ป่าป๋อง อ.ดอยสะเก็ด	100
37	นายธนากร ชัดียะ	ปางจำปี	66หมู่7 ต.ห้วยแก้ว กอ.แม่ออน	100
38	นางพรรณณี ยอดคำปัน	กำแพงหิน	56 หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด	100
			รวมยอดเงิน	3,800บาท

ลงชื่อผู้รับเงิน.....เจริญชัย

นาย อมร สุภา

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

ลงชื่อผู้เก็บเงิน.....ประธานกลุ่ม

นาย โกสิน เสงจา

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547

บัญชีอัตรทรัพย์รายเดือนของสมาชิกเครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวังเดือนละ 10 บาท
วันที่1 มกราคม 2547 - วันที่15 ธันวาคม 2547

ชื่อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม/ บาท
นาย โกสิน เสงจา	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายตาล ตาสี	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายพรหมมา เตมีชีวิ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายอมร สุภา	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายบุญมา ถมมา	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายดำรงค์ สุยะ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นางดวงเดือน มหาวิน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นางฟองนวล ญาติผู้	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายมานพ จินะใจ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายมนูญ เทศน้ำ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายบุญทับ ธรรมทอง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นางสมหมาย กันยาสุข	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายชัยพัฒน์ สังคะทอง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายพูนศักดิ์ แผล่งสายวงศ์	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายอุดม ชันเป็ง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายสวาง อุดคำ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายสว่าง จินาแดง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายบุญทอง เทโวชาติ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายศรีทวน ทรัพย์นำ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายศรีทน ทนินทอง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายวีระเดช เขตวัน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายอำนาจ เดชอุดม	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายรณรงค์ คำราพิศ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายวันชัย ศรีวิลัย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายสมบุญณ์ จินาแดง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายนิคม ชัยวุฒิ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายถาวร อินจันทร์	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120

นางทองใบ สุขแก้ว	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายพชร จินะคำ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายค้าย พวงเสน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายเนาวรัตน์ ชุ่มพะวงค์	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายยุทธการ พินเสนะ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นายธนากร ขัติยะ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
นางพรรณณี ยอดคำปัน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	120
รวม													4,560 บาท

ลงชื่อผู้รับเงิน.....เหรียญิก

นาย อมร สุภา
วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้เก็บเงิน.....ผู้ประสานงาน

นาย โกสิน เสงจา
วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้ตรวจสอบ.....ประธานกลุ่ม

นายมนูญ เทศน้ำ
วันที่ 15 ธันวาคม 2547

สรุปยอดเงินรวมทั้งหมดประจำปี 47 ของเครือข่ายกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
วันที่ 7 มีนาคม 2548

ที่	ชื่อ-สกุล	ค่าธรรมเนียมบาท	ค่าหุ้้นบาท	ค่าออมทรัพย์รวม	รวมยอดทั้งหมด
1	นาย โกสิน เสงจา	20	100	120	240
2	นายดาล ตาสี	20	100	120	240
3	นายพรหมมา เตมีชีว	20	100	120	240
4	นายอมร สุภา	20	100	120	240
5	นายบุญมา ถมมา	20	100	120	240
6	นายดำรงค์ สุษะ	20	100	120	240
7	นางดวงเดือน มหาวัน	20	100	120	240
8	นางฟองนวล ญาติผู้ง	20	100	120	240
9	นายมานพ จินะใจ	20	100	120	240
10	นายมบุญ เทศน้ำ	20	100	120	240
11	นายบุญทับ ธรรมทอง	20	100	120	240
12	นางสมหมาย กันยาสุข	20	100	120	240
13	นายชัยพัฒน์ สังคะทอง	20	100	120	240
14	น.พูนศักดิ์ แหล่งสายวงศ์	20	100	120	240
15	นายอุดม ชันเป็ง	20	100	120	240
16	นายสวาง อุดคำ	20	100	120	240
17	นายสว่าง จินาแดง	20	100	120	240
18	นายบุญทอง เทโวขัติ	20	100	120	240
19	นายศรีทวน ทรัพย์น้ำ	20	100	120	240
20	นายศรีทน ทนวิทอง	20	100	120	240
21	นายวีระเดช เขตวัน	20	100	120	240
22	นายอำนาจ เดชอุดม	20	100	120	240
23	นายรณรงค์ คำราพิศ	20	100	120	240
24	นายวันชัย ศรีวิลัย	20	100	120	240
25	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	20	100	120	240
26	นายสมบูรณ์ จินาแดง	20	100	120	240
27	นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	20	100	120	240
28	นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	20	100	120	240
29	นายนิคม ชัยวุฒิ	20	100	120	240
30	นายถาวร อินจันทร์	20	100	120	240

31	นางทองใบ สุขแก้ว	20	100	120	240
32	นายพุฒ จินะคำ	20	100	120	240
33	นายค้าย พวงเสน	20	100	120	240
34	นายเนาวรัตน์ ชุ่ม พะวงศ์	20	100	120	240
35	นายยุทธการ ฟินเสนาะ	20	100	120	240
37	นายธนากร ชัดย๊ะ	20	100	120	240
38	นางพรรณิ ยอดคำป็น	20	100	120	240
	ยอดรวม	760 บาท	3,800บาท	4,560 บาท	9,120 บาท

ลงชื่อผู้รับเงิน.....เหรียญก

นาย อมร สุภา

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้เก็บเงิน.....ผู้ประสานงาน

นาย โกสิน เสงจา

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้ตรวจสอบ.....ประธานกลุ่ม

นายมนูญ เทศน้ำ

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

สรุปการลาออกของสมาชิกปี 47
การสมัครเพิ่มสมาชิก / ลาออกจากสมาชิก ปี2548

ที่	ชื่อ-สกุล	ค่าธรรมเนียม บาท	ค่าหุ้นบาท	ค่าออมทรัพย์ รวม	รวมยอด ทั้งหมด	ถอนหุ้นปี 47 (ลาออก)	ออม ทรัพย์ปี 48
1	นาย โกสิน เสงจา	20	100	120	240		120
2	นายดาล ดาสี	20	100	120	240		120
3	นายพรหมมา เตมีชีว	20	100	120	240		120
4	นายอมร สุภา	20	100	120	240		120
5	นายบุญมา ถมมา	20	100	120	240	220	
6	นายดำรงค์ สุยะ	20	100	120	240	220	
7	นางดวงเดือน มหาวิน	20	100	120	240	220	
8	นางฟองนวล ญาติผู้	20	100	120	240	220	
9	นายมานพ จินะใจ	20	100	120	240	220	
10	นายมนูญ เทศน้า	20	100	120	240	220	
11	นายบุญทับ ธรรมทอง	20	100	120	240		120
12	นางสมหมาย กันยาสุข	20	100	120	240	220	
13	นายชัยพัฒน์ สังคะทอง	20	100	120	240		120
14	น.พูนศักดิ์ แหล่งสาย วงศ์	20	100	120	240		120
15	นายอุดม ชันเบ็ง	20	100	120	240	220	
16	นายสวาง อุด้า	20	100	120	240	220	
17	นายสว่าง จินาแดง	20	100	120	240	220	
18	นายบุญทอง เทโวชาติ	20	100	120	240	220	
19	นายศรีทวน ทรัพย์น้ำ	20	100	120	240		120
20	นายศรีทน ทนทอง	20	100	120	240	220	
21	นายวีระเดช เขตวัน	20	100	120	240	220	
22	นายอำนาจ เดชอุดม	20	100	120	240	220	
23	นายรณรงค์ คำราพิศ	20	100	120	240		120
24	นายวันชัย ศรีวิลัย	20	100	120	240		120
25	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	20	100	120	240		120
26	นายสมบูรณ์ จินาแดง	20	100	120	240	220	
27	นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	20	100	120	240		120
28	นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	20	100	120	240	220	

29	นายนิคม ชัยวุฒิ	20	100	120	240	220	
30	นายถาวร อินจันทร์	20	100	120	240		120
31	นางทองใบ สุขแก้ว	20	100	120	240	220	
32	นายพชร จินะคำ	20	100	120	240	220	
33	นายค้าย พวงเสน	20	100	120	240		120
34	นายเนาวรัตน์ ชุ่ม พะวงศ์	20	100	120	240	220	
35	นายยุทธการ พินเสนาะ	20	100	120	240	220	
37	นายธนากร ชัดิยะ	20	100	120	240		120
38	นางพรรณิ ยอดคำป็น	20	100	120	240	220	
	ยอดรวม	760	3,800บาท	4,560	9,120	4840	1,800
		บาท		บาท	บาท	บาท	บาท

เงินค่าออมทรัพย์ประจำเดือนมกราคม-ธันวาคม2548

ของสมาชิกเครือข่ายกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหอยป่าแม่กวัง

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้าน	ที่อยู่	เบอร์โทร	เลขที่บัตร	จำนวนเงิน10 บาท/เดือน (เก็บรายปี)
1	นาย โกสิน เสงจา	แม่หวาน	16/3หมู่3 ต.ป่าเมี่ยง อ. ดอยสะเก็ด	09-5560808	3500500371059	120 บาท
2	นายตาล ตาสี	ปางอัน	12/1หมู่1 ต.ป่าเมี่ยง อ. ดอยสะเก็ด	09-8559636	3500500361959	120 บาท
3	นายพรหมมา เตมีชีว	โป่งกุ่ม	31หมู่4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด	053-389078	3500500376735	120 บาท
4	นายอมร สุภา	โป่งกุ่ม	76/3หมู่4 ต.ป่าเมี่ยง อ. ดอยสะเก็ด	053-389087	3500500380864	120 บาท
5	นายมนูญ เทศน้า	ตลาดขี้เหล็ก	13หมู่ที่ 1 ต.แม่โป่ง อ. ดอยสะเก็ด	07-1938677	3500500451672	120 บาท
7	นายชัยพัฒน์ สังคะทอง	กำแพงหิน	56หมู่ 8 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	02-0248632	3200200385057	120 บาท
8	นายศรีทวน ทรัพย์น้ำ	แม่ดอน	37/1หมู่4 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	053-228518	0500500396662	120 บาท
9	นายธนพล กันทา	ป่าแดด	209/90หมู่10 ต.ป่าแดดอ. เมืองเชียงใหม่		3500500379301	120 บาท
10	นายปณิธิ บุญสา	แม่ใจ	ส.ก.ว.แม่ใจ	09-4334458		120 บาท
11	นายรณรงค์ คำราพิศ	แม่หวาน	49หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	-	3500500391242	120 บาท
12	นายวันชัย ศรีวิสัย	กำแพงหิน	110หมู่8 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	-	3500500400369	120 บาท
13	นางนงคราญ ใจสุขเสริญ	ปางบง	9/2หมู่1 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	-	35711002119675	120 บาท
14	นายสมบุรณ์ จินาแดง	แม่หวาน	41หมู่2 ต.เทพเสด็จ อ. ดอยสะเก็ด	-	3500500391254	120 บาท
15	นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า	โพธิ์ทองเจริญ	287หมู่2 ต.เชิงดอย อ. ดอยสะเก็ด	01-9506091	5770400033867	120 บาท
16	นายสมศักดิ์ บัวไพจิตร	แม่ลาย	34/1หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ. แม่ออน	-	3500500317127	120 บาท
17	นายถาวร อินจันทร์	ปือก	10หมู่2 ต.ห้วยแก้ว กอ. แม่ออน	053-229534	3501300029218	120 บาท
18	นายคำย พวงเสน	ปางบง	10หมู่1ต.เทพเสด็จอ.ดอยสะเก็ด	-	-	120 บาท
19	นายธนากร ขัติยะ	ปางจำปี	66หมู่7 ต.ห้วยแก้ว			120 บาท
					รวมเป็นเงิน	2,280 บาท

ลงชื่อผู้รับเงิน.....เหรียญก

นาย อมร สุภา

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้เก็บเงิน.....ผู้ประสานงาน

นาย โกสิน เสงจา

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ลงชื่อผู้ตรวจสอบ.....ประธานกลุ่ม

นายมนูญ เทศน้ำ

วันที่ 15 ธันวาคม 2547

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในข้างต้นเป็นวิธีการปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการของทีมวิจัย ซึ่งจะเน้นการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายเน้นกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของโครงการซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจะเห็นถึงการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ขณะเดียวกันบนการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมก็ทำให้พบว่ามีข้อจำกัดในการสร้างความเข้าใจในการจัดความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าเพื่อเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน การดำเนินงานก็ยังมีติดกรอบแบบระบบการทำงานกับภาครัฐเป็นหลัก ซึ่งมีเหตุผลสำคัญมาจากฐานประสบการณ์เดิมของกลุ่ม เกิดจากการจัดตั้งของหน่วยงานภาครัฐ ที่ไม่ได้เกิดจากการรวมตัวโดยกลุ่มชาวบ้านกันเอง ทำให้ในการดำเนินโครงการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย

1. การจัดประชุมแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เนื่องจากสมาชิกในแต่ละตำบลอยู่ในพื้นที่

ที่ห่างไกล ซึ่งด้วยลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ดอยสะเก็ดจะเป็นหุบเขา และที่ตั้งแต่ละตำบลจะอยู่บนพื้นที่ดอย เช่นตำบลเทพเสด็จ การติดต่อประสานงานค่อนข้างยากลำบาก

2. ลักษณะของกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้นำที่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. ทำให้ยากต่อการอธิบายและพูดคุยเนื่องด้วยตัวนักวิจัยยังอยู่ในวุฒิภาวะอายุน้อยจึงถูกมองว่าประสบการณ์ต่างกัน

3. ด้วยการดำเนินงานที่ต่อเนื่องระหว่างการทำนิพนธ์วิจัย ทำให้หน่วยงานในพื้นที่ให้ความสนใจ โดยเฉพาะประเด็นการเลี้ยงหมูป่า และการร่วมตัวที่เป็นรูปธรรม บางหน่วยงานได้มาหยิบใช้ข้อมูลของเครือข่ายโดยนำไปทำงานวิจัย และส่งผลให้เกิดความแตกแยกในกลุ่มสมาชิกซึ่งมีที่มาจากความสับสนในการลงไปเก็บข้อมูลของหน่วยงานกับการดำเนินโครงการวิจัย
4. บนฐานประสบการณ์การก่อตั้งของกลุ่มสมาชิกเครือข่าย ถูกจัดตั้งด้วยหน่วยงานภาครัฐโดยไม่ได้ผ่านการสร้างความเข้าใจร่วมในการก่อตั้งกลุ่มทำให้ระหว่างทางของการดำเนินงานโครงการวิจัยต้องเน้นหลักเพื่อเรียนรู้ถึงการพัฒนากายใต้การวิจัยที่เน้นการพัฒนาจากล่างขึ้นบน จึงทำให้เสียเวลาในการที่นำไปสู่การออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่ม แต่จะเป็นการใช้กิจกรรมในการเสริมความรู้ของกลุ่มสมาชิกมากกว่าการจัดกระบวนการกลุ่ม
5. ในส่วนของกลุ่มที่มิวิจัย พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้น คือความไม่เข้าใจในความหมายของ “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” ในช่วงแรกส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงาน ซึ่งเน้นไปที่การศึกษาข้อมูลเป็นหลัก โดยพยายามที่จะดึงศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอโดยสะเทิดเข้ามามีส่วนร่วม ก็เป็นผลให้มุ่งการดำเนินกิจกรรมหลักในการเก็บข้อมูลมากกว่าการเน้นกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมของแต่ละกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของลกลุ่มที่มิวิจัยมากกว่าการดึงสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งบทบาทสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ข้อมูลมากกว่าเข้ามาเรียนรู้ร่วม

บทสรุปของวิธีการดำเนินการวิจัย

ภายใต้การดำเนินงานที่มีกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งถูกออกแบบจากกระบวนการเรียนรู้ของการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพบว่าในแต่ละกิจกรรมจำเป็นต้องเน้นย้ำไปที่วิธีการดำเนินงาน โดยเฉพาะการเก็บรายละเอียดในวิธีการถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการดำเนินเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย โดยเน้นไปที่การเรียนรู้เพื่อค้นหารูปแบบการดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนมาเพื่อสร้างกลไกในการบริหารจัดการเครือข่าย โดยใช้รูปแบบค้นหาความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนแล้วนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบและให้ความหมายของคำว่าเครือข่ายในบริบทพื้นที่ของอำเภอต๋อยสะเทิด ซึ่งมีหมูป่า เป็นเงื่อนไขในการเรียนรู้ร่วม

จะเห็นว่าผลที่เกิดขึ้น ในเชิงของเนื้อหา จะเป็นการค้นหาความรู้ของชุมชนในการเลี้ยงหมูป่า โดยอาศัยการเริ่มต้นการออกแบบกิจกรรมจากกลุ่มนักวิจัย และแกนนำสมาชิกเครือข่ายในแต่ละตำบลมาสร้างความเข้าใจและเรียบเรียงประสบการณ์การเลี้ยงหมูป่าของแต่ละคน ซึ่งวิธีการดังกล่าวต้องอาศัยการบันทึกและฝึกทักษะการเชื่อมโยงข้อมูลถือว่าเป็นงานหนักของหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย ขณะเดียวกันการเติมเต็มความรู้ภายนอกเข้ามาเพื่อสร้างสิ่งไว้ให้กับกลุ่มสมาชิกเช่นการพาไปศึกษาดูงานที่ชุมชนเจดีย์แม่ครัว ไปดูงานของการเลี้ยงหมูหลุมที่อำเภอเวียง

ปาเป้า ก็ถือว่าเป็นการเรียนรู้จากความรู้นอกมาเพื่อปรับใช้ในชุมชน ก็ถือว่าวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการเติมเต็มความรู้ให้กับกลุ่มสมาชิก

ในส่วนของการยกระดับกลุ่มสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและพัฒนาเป็นเครือข่าย กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ค้นพบว่าจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงฐานเศรษฐกิจของครัวสมาชิก เพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่ตรงกันที่หลายคนพูดว่าต้องเกาให้ถูกที่คัน หมายถึงว่าการพัฒนาฐานเศรษฐกิจชุมชนของแต่ละครัวเรือนของกลุ่มสมาชิกทางที่วิจัยจึงได้ออกแบบสำรวจเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ของแต่ละครอบครัวของสมาชิก วิธีการดังกล่าวได้นำไปสู่การนำผลที่ได้จากการสำรวจมาร่วมกันวิเคราะห์และพัฒนาไปสู่การยกระดับเครือข่ายภายใต้การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน โดยมี กศน. ดอยสะเก็ด เป็นพี่เลี้ยงหลัก และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากลไกของเครือข่ายภายใต้ความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ ขณะเดียวกันระหว่างทางของการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนจาก ธกส. เพื่อดำเนินกิจกรรมให้เป็นรูปธรรมของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ฉะนั้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในเชิงกระบวนการคือการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นอย่างการทำงานและนำไปเทียบเคียงกับปรากฏการณ์ที่เป็นจริงของฐานกลุ่มสมาชิกซึ่งจะเห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ไปสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของกลุ่มสมาชิก และเป็นการเติมเต็มช่องว่างและจัดความสัมพันธ์ใหม่ของกลุ่มสมาชิกในการพัฒนากลไกการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการสร้างเงินไขการออมเงิน การลงหุ้นร่วมกัน การจัดทำกลุ่มออมทรัพย์ในเครือข่าย ฯ อย่างผลที่เกิดขึ้นในข้างต้นที่กล่าวมา และรวมไปถึงการวางแผนแม่บทชุมชนของเครือข่ายเพื่อขอรับการสนับสนุนจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นต้น ฉะนั้นแม้จะเป็นปัญหา แต่กระบวนการวิจัยสอนให้รู้ว่าปัญหาคือที่มาของปัญญาและความรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้วิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย.

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ

ในปี 2544 ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์เลี้ยงหมูป่า เพื่อลดการล่าหมูป่าในพื้นที่ป่ารอบศูนย์ฯ จึงไม่ได้มีการจัดอบรมและแจกพันธุ์หมูป่าให้เกษตรกรทดลองเลี้ยง เริ่มแรกการเลี้ยงเป็นแบบต่างคนต่างเลี้ยง ต่างคนต่างขาย ต่อมานายโกสินมีโอกาสไปซื้อพันธุ์หมูป่าที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้เห็นการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาสอบถามความเห็นของผู้เลี้ยงหมูป่ารอบศูนย์ฯ ทุกคนให้การตอบรับและสนใจร่วมจัดตั้งกลุ่ม ดังนั้นจึงรวมกันขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนดอยสะเก็ด จนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546

โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งดังนี้

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า ให้ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลสุขภาพ และด้านอื่นๆ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการเลี้ยงหมูป่าให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
2. เพื่อรวมกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าของอำเภอดอยสะเก็ดและอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และให้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด

ส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับการเป็นสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า เกษตรกรจะได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มดังต่อไปนี้

1. สมาชิกจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูป่าในด้านต่างๆ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ด้านการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลสุขภาพ และการบริหารจัดการทางการตลาด ในรูปแบบการจัดอบรม และการศึกษาดูงานจากแหล่งวิทยากรและผู้ประกอบการที่มีความชำนาญและประสบความสำเร็จ
2. สมาชิกจะได้รับการดูแล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพหมูป่า จากเจ้าหน้าที่สัตวบาลประจำกลุ่ม
3. สมาชิกจะได้รับการสนับสนุนให้มีแหล่งเงินทุนในการดำเนินการเลี้ยงหมูป่า
4. กลุ่มจะมีพ่อพันธุ์หมูป่าสายเลือด 100 % ให้สมาชิกยืมไปผสมพันธุ์ เพื่อปรับปรุงหมูป่าให้ดีขึ้น

5. สมาชิกกลุ่มจะมีตลาดรองรับที่แน่นอน
6. สมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้เลี้ยงหมูป่าเป็นประจำทุกเดือน

การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่ม การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มครั้งที่1 วันที่19 พฤศจิกายน 2546 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.การบริหารและการจัดองค์กรของกลุ่มฯ

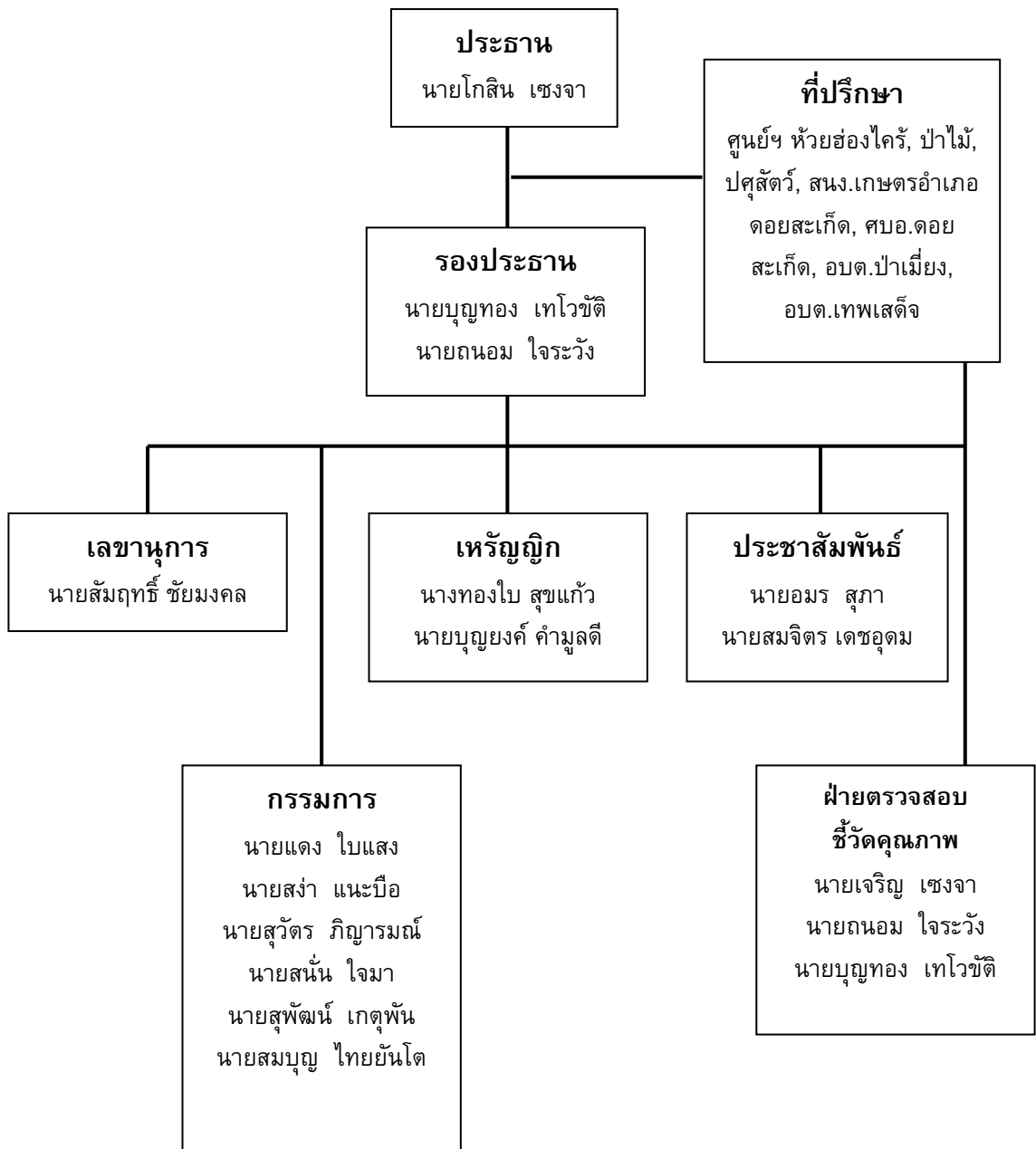
ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มฯ ถึงปัจจุบัน เป็นช่วงการบริหารงานของนายโกสิน เสงจา ประธาน พร้อมด้วยคณะกรรมการทั้งหมด 7 ตำแหน่ง รวม 15 คน และมีหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งระยะเวลา 4 ปี และสมาชิกจะทำการเลือกตั้งใหม่ โดยคณะกรรมการชุดเดิมมีโอกาสรับเลือกเข้ามาบริหารงานใหม่ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ

สำหรับการคัดเลือกคณะกรรมการของกลุ่มฯ นั้นใช้หลักประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการเรียกสมาชิกมาประชุม สมาชิก 1 คน สามารถออกเสียงได้ 1 เสียง โดยทำการเลือกประธานกลุ่มก่อน หลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกบุคคลที่เข้ารับตำแหน่งประธานกลุ่มฯ คือ ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถควบคุมดูแลสมาชิกได้ สามารถพาสมาชิกและนำสินค้าออกไปแสดงในงานต่างๆ มีความซื่อสัตย์สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ ที่สำคัญต้องมีเวลาในการบริหารกลุ่มฯ ให้คำแนะนำในเรื่องของการผลิตและการตลาดได้ นอกจากนั้นยังสามารถสั่งงานขายสินค้า และรับใบสั่งซื้อได้ เมื่อได้ประธานกลุ่มฯ ต่อจากนั้นจึงดำเนินการเลือกคณะกรรมการในตำแหน่งอื่น

ขั้นตอนการเลือกผู้บริหารกลุ่มมีดังนี้

เสนอชื่อผู้บริหารในแต่ละตำแหน่งโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้นๆ ได้แก่

ที่ปรึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของการผลิตสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่สมาชิกได้ ตลอดจนเรื่องของการตลาดและการขายด้วย

โครงสร้างการบริหารและจัดองค์กรกลุ่ม

สำหรับคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่มดังนี้

ประธาน ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของคณะกรรมการและสมาชิก ออกคำสั่ง ลงลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน อนุมัติการกู้ยืมเงิน ตลอดจนการดำเนินงานของสมาชิก

รองประธาน ให้ความช่วยเหลือประธานในการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่ม ออกคำสั่งและลงลายมือชื่อคำสั่งต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงินแทนประธานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อนุมัติการกู้ยืมเงิน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

เลขาธิการ ทำหน้าที่จัดดำเนินการประชุม เขียนคำสั่งต่างๆ บันทึกการประชุม ตรวจสอบบัญชีการเงิน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

เหรัญญิก บันทึกบัญชีการเงิน ลงนามการเบิกจ่ายเงิน จัดเก็บเงินหุ้นออมทรัพย์แต่ละเดือน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารของกลุ่มสู่หน่วยงานต่างๆ และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ ออกติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

ฝ่ายตรวจสอบชีวิตคุณภาพหมู่ ทำหน้าที่ตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดและคัดเลือกสายพันธุ์หมู่

กรรมการ ทำเนิงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเสนอแนะและช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
ในการจัดตั้งกลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติดังนี้

1. ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลที่เลี้ยงหมู่และมีความสนใจที่จะเลี้ยงหมู่
2. สมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานของชมรม
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อมีกำหนดการประชุม
4. สมาชิกต้องยอมรับการตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดหมู่จากกรรมการคัดเลือกปรับปรุงบำรุงพันธุ์
5. สมาชิกต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 20 บาท ค่าหุ้น 100 บาท ต่อคนต่อปี
6. สมาชิกต้องออมทรัพย์จำนวน 20 บาทต่อคนต่อเดือน โดยจะมีการจัดเก็บเป็นรายปี 240 บาทต่อปี
7. สมาชิกจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใดๆ หากสัตว์บาลประจำชมรมรักษาหมู่ไม่หาย หรือเสียชีวิต
8. สมาชิกต้องยอมรับข้อเสนอแนะจากกรรมการกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้สมาชิกและกลุ่มประสบผลสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงหมู่
9. สมาชิกต้องจัดจำหน่ายหมู่ในราคากลางที่กลุ่มมีมติกำหนดราคาไว้
10. สมาชิกต้องจดทะเบียนประวัติหมู่ทุกตัว

11. ในการจัดจำหน่ายสมาชิกต้องขออนุญาตออกใบรับรองคุณภาพสายพันธุ์จากชมรมทุกครั้งทุกตัว โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมการออกใบรับรองคุณภาพตัวละ 50 บาท

12. หมาป่าของสมาชิกทุกตัวต้องผ่านการทำวัคซีนตามโปรแกรมที่สัตวบาลของกลุ่มกำหนด

13. สมาชิกต้องแจ้งชมรมทุกครั้ง หากมีหมาป่าคลอด หมาป่าตาย และมีการจำหน่ายหมาป่า

14. คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

15. เมื่อสมาชิกลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมาป่าไปแล้ว บุคคลดังกล่าวไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มได้อีก

16. กรรมการผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินคือ ประธาน เภรัณญิก เลขานุการ อำนาจการเบิกจ่ายใช้ลายเซ็น 2 ใน 3

2.การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการและเพิ่มเติมกฎระเบียบครั้งที่2 วันที่21มิถุนายน 2547

จากการดำเนินงานผ่านมาช่วงหนึ่งการดำเนินงานติดปัญหาหลายอย่างโดยจะเพราะการดำเนินงานของคณะกรรมการแต่ละคนจึงได้มีการทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนเนื่องจากการแต่งตั้งคณะกรรมการครั้งแรกสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่รู้ความสามารถของกันและ

เมื่อการดำเนินงานผ่านมาช่วงหนึ่งทำให้ทุกคนได้รู้ความถนัดของกันและกันจึงได้คัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่โดยการเสนอชื่อแล้วยกมือได้คณะกรรมการและเพิ่มเติมกฎระเบียบใหม่ดังนี้

***ประธาน** นาย โกสิน เสงจา

***รองประธาน** 1.นาย บุญทอง เทโวชาติ
2.นาย สมบูรณ์ ไทยันโต

***เลขา** 1.นาย อมร สุภา
2.นาย ดำรงค์ สุยะ

***เรัณญิก** 1.นาย มนูญ เทศน้ำ
2.นาย ชัยพัฒน์ สังคะทอง

***ประชาสัมพันธ์** 1.นาย ตาล ตาสี
2.นาย ยุทธการ พินเสนาะ
3.นาย ธนากร ชติยะ
4.นาย บุญทอง เทโวชาติ
5.นายพรหมา เตมีชีวิ

ที่ปรึกษา ศูนย์ฯ ห้วยฮ่องไคร้, ป่าไม้, ปศุสัตว์, สنج.
เกษตรอำเภอดอยสะเก็ด, กศน.ดอยสะเก็ด,

3.การจัดตั้งกฎระเบียบ

3.1 กฎระเบียบว่าด้วยการรับสมัครสมาชิก

- จัดรับสมัครสมาชิกปีละ 1 ครั้ง
- เป็นผู้ที่มีความสนใจและเลี้ยงหมูป่า
- ต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม
- ต้องถือหุ้นและออมทรัพย์ตามที่ระเบียบกำหนด
- ต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการก่อน
- ไม่เคยถูกขับออกจากกลุ่มมาก่อน
- การสิ้นสุดการเป็นสมาชิก
 - # เสียชีวิต .ลาออก
 - # คณะกรรมการมีมติให้ออก
 - # ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง

3.2 หลักฐานการสมัคร

- สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชนอย่างละ 2 ชุด
- ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท
- ค่าถือหุ้น 1 หุ้น 100 บาท
- เงินออมสะสมทรัพย์เดือนละ 10 บาท

3.3 กฎระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกลุ่ม

- ต้องเป็นสมาชิกกลุ่ม
- เป็นผู้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกโดยการเลือกตั้ง(ยกมือ)
- วาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี
- ทำงานอย่างโปร่งใส
- การสิ้นสุดจากคณะกรรมการ
 - # เสียชีวิต
 - # ลาออก
 - # คณะกรรมการมีมติให้ออก
 - # ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง

4.การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการครั้งที่ 3 วันที่ 4 กันยายน 2547

จากการปรับเปลี่ยนกรรมการครั้งที่ 2 มาแล้วการดำเนินงานก็ยังติดขัดอยู่ทั้งในด้านการประสานงานและการดำเนินงานเมื่อสมาชิกร่วมกันทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละคนดูจึงมีการปรับเปลี่ยนกันโครงสร้างการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนดังนี้

5.โครงสร้างคณะกรรมการและกฎระเบียบ

*กฎระเบียบว่าด้วยการรับสมัครสมาชิก

- 1.จัดรับสมัครสมาชิกปีละ 1 ครั้ง
- 2.เป็นผู้ที่มีความสนใจและเลี้ยงหมูป่า
- 3.ต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม
- 4.ต้องถือหุ้นและออมทรัพย์ตามที่ระเบียบกำหนด
- 5.ต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการก่อน
- 6.ไม่เคยถูกขับออกจากกลุ่มมาก่อน
- 7.การสิ้นสุดการเป็นสมาชิก
- 8.เสียชีวิต
- 9.ลาออก
- 10.คณะกรรมการมีมติให้ออก
- 11.ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง

*หลักฐานการสมัคร

- สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชนอย่างละ 2 ชุด
- ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท
- ค่าถือหุ้น 1 หุ้น 100 บาท
- เงินออมสะสมทรัพย์เดือนละ 10 บ

*กฎระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกลุ่ม

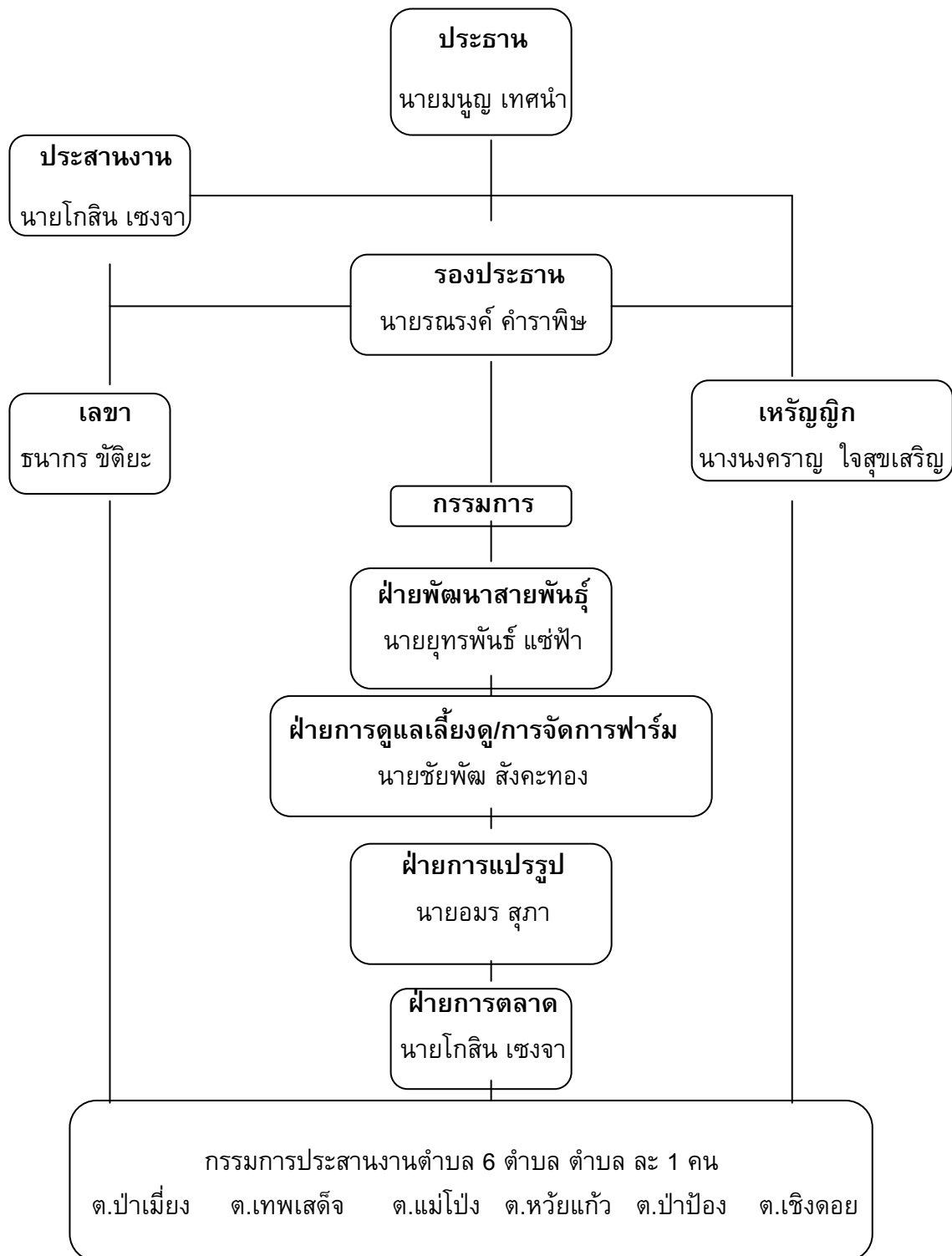
- 1.ต้องเป็นสมาชิกกลุ่ม
- 2.เป็นผู้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกโดยการเลือกตั้ง(ยกมือ)
- 3.วาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี
- 4.ทำงานอย่างโปร่งใส
- 5.การสิ้นสุดจากคณะกรรมการ
- 6.เสียชีวิต
- 7.ลาออก
- 8.คณะกรรมการมีมติให้ออก
- 9.ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง

ต่อ..กฎระเบียบทั่วไป

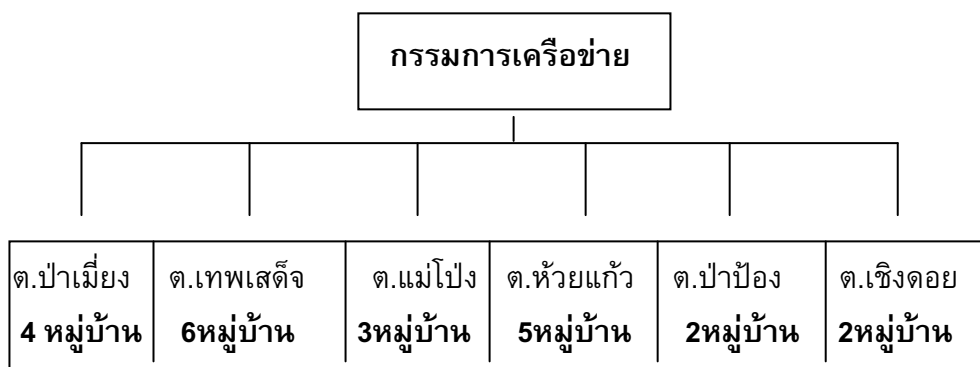
กฎระเบียบทั่วไป

1. ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลที่เลี้ยงหมูป่าและมีความสนใจที่จะเลี้ยงหมูป่า
2. สมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานของชมรม
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อมีกำหนดการประชุม
4. สมาชิกต้องยอมรับการตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดหมูป่าจากกรรมการคัดเลือกปรับปรุงบำรุงพันธุ์
5. สมาชิกต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 20 บาท ค่าหุ้น 100 บาทต่อคนต่อปี
6. สมาชิกต้องออมทรัพย์จำนวน 20 บาทต่อคนต่อเดือน โดยจะมีการจัดเก็บเป็นรายปี 240 บาทต่อปี
7. สมาชิกจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใดๆ หากสัตว์บาลประจำชมรมรักษาหมูป่าไม่หายหรือเสียชีวิต
8. สมาชิกต้องยอมรับข้อเสนอแนะจากกรรมการกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้สมาชิกและกลุ่มประสบผลสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงหมูป่า
9. สมาชิกต้องจัดจำหน่ายหมูป่าในราคากลางที่กลุ่มมีมติกำหนดราคาไว้
10. สมาชิกต้องจดทะเบียนประวัติหมูป่าทุกตัว
11. ในการจัดจำหน่ายสมาชิกต้องขออนุญาตออกใบรับรองคุณภาพสายพันธุ์จากชมรมทุกครั้งทุกตัว โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมการออกใบรับรองคุณภาพตัวละ 50 บาท
12. หมูป่าของสมาชิกทุกตัวต้องผ่านการทำวัคซีนตามโปรแกรมที่สัตว์บาลของกลุ่มกำหนด
13. สมาชิกต้องแจ้งชมรมทุกครั้ง หากมีหมูป่าคลอด หมูป่าตาย และมีการจำหน่ายหมูป่า
14. คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี
15. เมื่อสมาชิกลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าไปแล้ว บุคคลดังกล่าวไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มได้อีก
16. กรรมการผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินคือ ประธาน เภรัณญิก เลขานุการ อำนาจการเบิกจ่ายใช้ลายเซ็น 2 ใน 3

โครงสร้างบทบาทหน้าที่เครือข่ายผู้เพาะเลี้ยงหมูป่าแม่ทอง(ปัจจุบัน)

โครงสร้างกรรมการเครือข่ายฯ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม

สำหรับคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่มดังนี้

ประธาน นายมนูญ เทศน้า ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของคณะกรรมการและสมาชิก ออกคำสั่ง ลงลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน อนุมัติการกู้ยืมเงิน ตลอดจนการดำเนินงานของสมาชิก

รองประธาน นายรณรงค์ คำราพิช ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประธานในการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่ม ออกคำสั่งและลงลายมือชื่อคำสั่งต่างๆ และอนุมัติการเบิกจ่ายเงิน แทนประธานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อนุมัติการกู้ยืมเงิน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

เลขาธิการ นายธนากร ขัติยะ ทำหน้าที่จัดดำเนินการประชุม เขียนคำสั่งต่างๆ บันทึกการประชุม ตรวจสอบบัญชีการเงิน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

เหรัญญิก นางนงคราญ ใจสุขเสริญ ทำหน้าที่บันทึกบัญชีการเงิน ลงนามการเบิกจ่ายเงิน จัดเก็บเงินหุ้นออมทรัพย์แต่ละเดือน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

ฝ่ายการตลาด นายโกสิน เสงจา ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารของกลุ่มสู่หน่วยงานต่างๆ และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ จัดวางแผนการผลิต ออกติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

ฝ่ายพัฒนาสายพันธุ์ นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า ทำหน้าที่ตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือด และคัดเลือกสายพันธุ์หมูป่า ปรับปรุงสายพันธุ์ให้เหมาะสม

ฝ่ายการดูแลเลี้ยงดู/การจัดการฟาร์ม นายชัยพัฒน์ สังคะทอง ทำหน้าที่ดูแลความเหมาะสมของคอกเลี้ยงหมูป่า การให้อาหาร และการดูแลรักษาโรคของหมูป่า แก่สมาชิก

ฝ่ายการแปรรูป นายอมร สุภา ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่ม

ฝ่าย ประสานงาน นายโกสิน เสงจา ทำหน้าที่คอยประสานงานติดตามโครงการต่างๆ ของกลุ่ม และประสานงานเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่อสมาชิกกลุ่ม และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ที่ปรึกษากลุ่ม ทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือกลุ่มเมื่อกลุ่มร้องขอ

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ

ชื่อกลุ่ม: กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวง

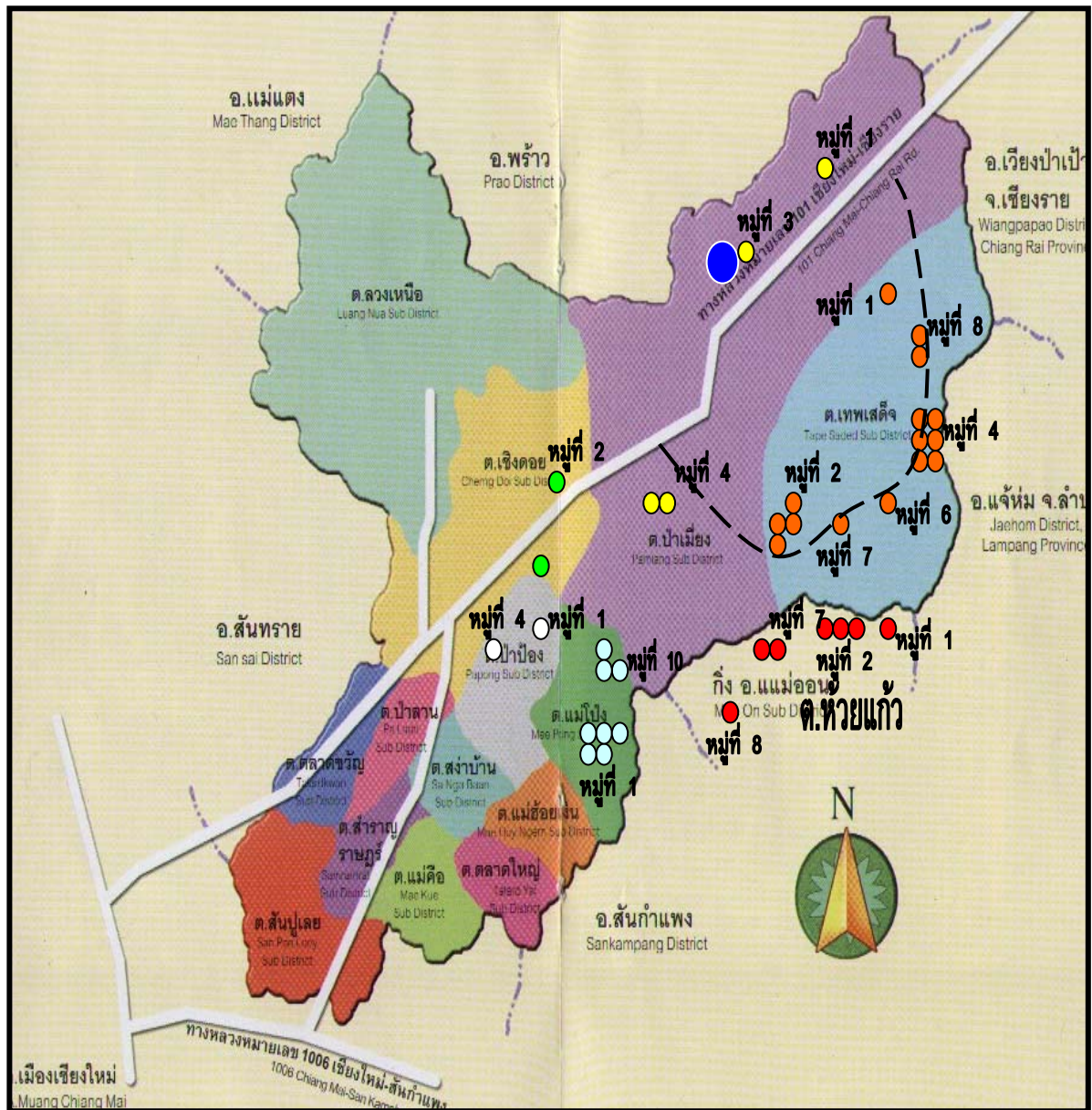
สถานที่ตั้งกลุ่ม: 16/3 บ้านแม่หวาน ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

โทร. 09-5560808

สถานที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวง

แผนที่แสดงจุดที่ตั้งของสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวง

- ที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวง
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลป้า
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลแม่ป๋อง
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลป้าเมือง
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลเทพเสด็จ
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลเชียงคอย
- กลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่าตำบลห้วยแก้ว กิ่ง อ.แม่ออน
- — — ถนนลาดยาง

ที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวงและกลุ่มย่อยผู้เลี้ยงหมูป่ากระจายตามตำบลต่างๆ รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในช่วงต้นเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง และได้ส่งผลต่อบทเรียนการบริหารจัดการกลุ่มโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทบาทของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าต่อชุมชนเป็นที่คาดหวังว่าการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับสมาชิก เพื่อให้มีรายได้เสริมจนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นรายได้หลักในอนาคต และสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปยังคนในชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน จนก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างในการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ ขณะเดียวกันจะทำให้เกิดวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคตได้ เพราะในการผลิต นั้นใช้ทรัพยากรที่อยู่ในชุมชน บริหารจัดการโดยคนในชุมชน นอกจากจะไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมแล้วยังเป็นการอนุรักษ์หมูป่าโดยธรรมชาติด้วย สิ่งสำคัญคือการสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยคนในชุมชนเอง และสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวกับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นระบบ

2.การจัดองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวัง

2.1 การบริหารและการจัดองค์กรของกลุ่มฯ กลุ่มฯ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 และดำเนินงานมาระยะหนึ่งเป็นช่วงการบริหารงานของนายโกสิน เสงจา ประธาน พร้อมด้วยคณะกรรมการทั้งหมด 7 ตำแหน่ง รวม 15 คน และมีหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา (ภาพที่ 3.2) คณะกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลา 4 ปี และสมาชิกจะทำการเลือกตั้งใหม่ โดยคณะกรรมการชุดเดิมมีโอกาสรับเลือกเข้ามาบริหารงานใหม่ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ

สำหรับการคัดเลือกคณะกรรมการของกลุ่ม ได้ใช้หลักประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการเรียกสมาชิกมาประชุม สมาชิก 1 คน สามารถออกเสียงได้ 1 เสียง โดยทำการเลือกประธานกลุ่มก่อน หลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกบุคคลที่เข้ารับตำแหน่งประธานกลุ่ม คือ เป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถพาสมาชิกและนำสินค้าออกไปแสดงในงานต่างๆ มีความซื่อสัตย์สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ ที่สำคัญต้องมีเวลาในการบริหารกลุ่ม ให้คำแนะนำในเรื่องของการผลิตและการตลาดได้ นอกจากนั้นยังสามารถสั่งงาน ขยายสินค้า และรับใบสั่งซื้อได้ เมื่อได้ประธานกลุ่ม ต่อจากนั้นจึงดำเนินการเลือกคณะกรรมการในตำแหน่งอื่น

ขั้นตอนการเลือกผู้บริหารกลุ่มมีคุณสมบัติมีดังนี้

1.เสนอชื่อผู้บริหารในแต่ละตำแหน่ง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้นๆ ได้แก่

- ที่ปรึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของการผลิตสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่สมาชิกได้ ตลอดจนเรื่องของการตลาดและการขายด้วย

-ตำแหน่งรองประธาน สามารถปฏิบัติงานได้เทียบเท่ากับประธานกลุ่มทุกอย่าง สามารถควบคุมดูแลกิจการของกลุ่ม ได้ในกรณีที่ประธานไม่สามารถปฏิบัติงานได้ นอกจากนั้น ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประธานในกิจกรรมต่างๆ

-ตำแหน่งเลขานุการ ต้องมีความสามารถในการจดบันทึก เข้าร่วมการประชุมหรือต้องสามารถเดินทางไปออกงานแสดงสินค้ากับประธาน และ/หรือ รองประธานได้

-ตำแหน่งเหรัญญิก ต้องมีความซื่อสัตย์ มีความละเอียดรอบคอบมีความเข้าใจในเรื่องของการทำงาน ตลอดจนให้คำแนะนำบางอย่างแก่ประธานได้

-ประชาสัมพันธ์ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี พูดคุยเก่ง เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และสามารถทำการประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปได้

-กรรมการ คือ บุคคลที่สามารถร่วมรับรู้และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของกลุ่ม ได้

-ฝ่ายตรวจสอบและชี้วัดคุณภาพ ต้องมีความรู้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับเรื่องหมู่ป่า และสามารถถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับสมาชิกได้รับรู้ จนสามารถคัดเลือกสายพันธุ์ดีเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง ก่อนที่ผู้ตรวจสอบและชี้วัดคุณภาพจะทำการตรวจสอบอีกครั้ง

2.ประธานกลุ่ม นำรายชื่อคณะกรรมการเสนอในที่ประชุมเพื่อขอความเห็นจากสมาชิกว่าเห็นด้วยหรือไม่ที่จะแต่งตั้งบุคคลเหล่านี้ในตำแหน่งที่เสนอ โดยยกมือออกเสียงลงมติ

สำหรับคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่มดังนี้

ประธาน ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานและขอความร่วมมือจากคณะกรรมการและสมาชิก ลงลายมือชื่อในเอกสารต่างๆ อนุมัติการเบิกจ่ายเงินและการกู้ยืมเงิน ตลอดจนการดำเนินงานของสมาชิก

รองประธาน ให้ความช่วยเหลือประธานในการดำเนินงานของกลุ่ม และอนุมัติการเบิกจ่ายเงินแทนประธานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อนุมัติการกู้ยืมเงิน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

เลขานุการ ทำหน้าที่จัดดำเนินการประชุม จัดทำหนังสือเอกสารต่างๆ บันทึกการประชุม ตรวจสอบบัญชีการเงิน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

เหรัญญิก บันทึกบัญชีการเงิน ลงนามการเบิกจ่ายเงิน จัดเก็บเงินหุ้นออมทรัพย์แต่ละเดือน และอนุมัติการกู้ยืมเงิน

ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารของกลุ่มสู่หน่วยงานต่างๆ และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ ออกติดตามการดำเนินงานของสมาชิก

ฝ่ายตรวจสอบชี้วัดคุณภาพหมู่ป่า ทำหน้าที่ตรวจสอบชี้วัดคุณภาพสายเลือดและคัดเลือกสายพันธุ์หมู่ป่า

กรรมการ ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเสนอแนะและช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

ในการจัดตั้งกลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติดังนี้

1. ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลที่เลี้ยงหมูป่าและมีความสนใจที่จะเลี้ยงหมูป่า
2. สมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานของชมรม
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อมีกำหนดการประชุม
4. สมาชิกต้องยอมรับการตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายเลือดหมูป่าจากกรรมการคัดเลือกปรับปรุงบำรุงพันธุ์
5. สมาชิกต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 20 บาท ค่าหุ้น 100 บาทต่อคนต่อปี
6. สมาชิกต้องออมทรัพย์จำนวน 20 บาทต่อคนต่อเดือน โดยจะมีการจัดเก็บเป็นรายปี 240 บาทต่อปี
7. สมาชิกจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใดๆ หากสัตว์บาลประจำชมรมรักษาหมูป่า ไม่หาย หรือเสียชีวิต
8. สมาชิกต้องยอมรับข้อเสนอแนะจากกรรมการกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้สมาชิกและกลุ่มประสบผลสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงหมูป่า
9. สมาชิกต้องจัดจำหน่ายหมูป่าในราคากลางที่กลุ่มมีมติกำหนดราคาไว้
10. สมาชิกต้องจดทะเบียนประวัติหมูป่าทุกตัว
11. ในการจัดจำหน่ายสมาชิกต้องขออนุญาตออกไปรับรองคุณภาพสายพันธุ์จากชมรมทุกครั้งทุกตัว โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมการออกไปรับรองคุณภาพตัวละ 50 บาท
12. หมูป่าของสมาชิกทุกตัวต้องผ่านการทำวัคซีนตามโปรแกรมที่สัตว์บาลของกลุ่มกำหนด
13. สมาชิกต้องแจ้งชมรมทุกครั้ง หากมีหมูป่าคลอด หมูป่าตาย และมีการจำหน่ายหมูป่า
14. คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี
15. เมื่อสมาชิกลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าไปแล้ว บุคคลดังกล่าวไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มได้อีก
16. กรรมการผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินคือ ประธาน เภรณญิก เลขานุการ อำนาจการเบิกจ่ายใช้ลายเซ็น 2 ใน 3

2.2 ปัญหาการและแนวทางการไขปัญหาจัดการองค์กรของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวัง

ปัญหาการจัดองค์กร

1. จากคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่กำหนดข้างต้น และ ผลจากการเลือกของสมาชิกได้คณะกรรมการบางตำแหน่งที่ไม่ตรงตามที่กำหนด เช่น ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและชีวิตคุณภาพหมูปายังขาดความรู้ ความชำนาญและยังไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง เลขานุการยังไม่ได้ทำหน้าที่ที่กำหนดส่วนใหญ่ประธานเป็นผู้ทำหน้าที่แทน ขณะเดียวกันประชาสัมพันธ์ยังไม่เคยเผยแพร่ข่าวสารออกสู่สาธารณชนและบุคคลทั่วไปได้รับ

ทราบ ตลอดจนกรรมการยังไม่มี การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจมาจาก สมาชิกไม่เข้าใจ บทบาทและคุณสมบัติตามที่กลุ่มตั้งเกณฑ์พิจารณาให้คัดเลือกผู้มีคุณสมบัติ ดังกล่าวมาเป็น คณะกรรมการ จึงทำให้เลือกกรรมการไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ประกอบกับผู้ที่ ถูกเลือกก็ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองจึงไม่ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างแท้จริง

2. การกำหนดกฎระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติที่จัดทำขึ้น มีการกำหนดกติกาและหลักเกณฑ์ ที่เป็นแบบแผนอย่างดี ตามความรู้ที่ได้รับจากการอบรมการบริหารงานกลุ่มในรูป สหกรณ์ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2547 แต่เมื่อนำมาใช้สมาชิกบางคนไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบบางข้อ ได้ เช่น สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อมีการกำหนดการประชุม ซึ่งบางคนติดภาระกิจ ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ และระเบียบในการจัดจำหน่ายสมาชิกต้องขออนุญาตออก ไปรับรองคุณภาพสายพันธุ์จากกลุ่มทุกครั้งทุกตัว โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมในการออก ไปรับรองคุณภาพสายพันธุ์ตัวละ 50 บาท แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่สามารถทำได้ เพราะ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบชีวิตคุณภาพสายพันธุ์ยังขาดความรู้ ประกอบกับผู้เลี้ยงกระจาย อยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ การเลี้ยงเป็นลักษณะต่างคนต่าง เลี้ยงและแยกกันขาย รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ จึงไม่มีสมาชิกรายใดปฏิบัติตาม ระเบียบข้อนี้ได้

3. ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนและสมาชิกกระจายอยู่ ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามหุบเขา ทำให้มีปัญหาเรื่องของการสื่อสารที่ทำได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นการ แจ้งข่าวสารด้วยการบอกกล่าวโดยตรง หรือใช้โทรศัพท์มือถือก็ยังมีปัญหาเคลื่อนสื่อสาร และ โทรศัพท์บ้านยังเข้าไม่ถึงทุกชุมชน จึงก่อให้เกิดปัญหาการแจ้งข่าวสารและนัดหมายการประชุม ของสมาชิก

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ดำเนินการจัดเวทีทบทวนบทบาทการจัดตั้ง โดยเชิญคณะกรรมการและสมาชิกเข้าร่วมประชุม พุดคุยปรึกษาหารือการทำงานและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยสมาชิกทุกคนมีความเห็นร่วมกันในการทำงานกลุ่มยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร สมควรมีการปรับปรุงโครงสร้าง การทำงานของคณะกรรมการใหม่ ผลการจัดเวทีดังกล่าวทำให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้าง คณะกรรมการใหม่เกิดขึ้น โดยการเลือกตั้งของสมาชิก ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกมีทั้งมาจากคณะกรรมการชุดเก่าและผู้ที่ได้รับเลือกตั้งใหม่

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างองค์กรเดิมและโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่ พบว่า โครงสร้าง ใหม่ไม่มีตำแหน่งคณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบชีวิตคุณภาพ และที่ปรึกษาโครงการ ลักษณะ โครงสร้างเล็กลงกว่าเดิม แต่เมื่อพิจารณาโครงสร้างใหม่ในบางตำแหน่งกลับมีจำนวน คณะกรรมการเพิ่มขึ้นเช่น ประธานสัมพันธ์มีจำนวนมากถึง 5 คน ซึ่งอาจส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการทำงาน เพราะคนมากมักเกี่ยงกันทำหน้าที่ อย่างไรก็ตามองค์กรใหม่ที่ตั้ง ขึ้นอยู่ภายใต้ การบริหารงานนายโกสิน เสงจา ประธานคนเดิมที่สมาชิกให้ความเชื่อถือ

เลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานต่อไป เช่นเดียวกับนายบุญทอง เทโวชาติ รองประธานและทำหน้าที่เป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์อีก 1 ตำแหน่ง ซึ่งในโครงสร้างเดิมนอกจากจะเป็นรองประธานแล้วดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบและ ชีวิตคุณภาพหมู่ป่าอีกหน้าที่หนึ่ง ทั้งนี้ในองค์กรเดิมนายสมบูรณ์ ไทยนต์ ดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการ ส่วนโครงสร้างใหม่ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้ทำหน้าที่ รองประธาน สำหรับนายอมร สุภา ในโครงสร้างเดิมทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ผลการเลือกตั้งใหม่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เลขานุการ โดยที่เหลือเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้ามาใหม่

2.ในการจัดเวทีครั้งนี้นอกจากปรับปรุงโครงสร้างการบริหารองค์กรใหม่แล้ว กลุ่มยังมีการปรับปรุงกฎระเบียบใหม่ดังนี้

1. กฎระเบียบว่าด้วยการรับสมัครสมาชิก
 - 1.1 เปิดรับสมัครใหม่ปีละ 1 ครั้ง
 - 1.2 ผู้ที่สมัครต้องเป็นผู้ที่สนใจและเลี้ยงหมู่ป่า
 - 1.3 ต้องให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.4 ต้องถือหุ้นและออมทรัพย์ตามที่ระเบียบกำหนด
 - 1.5 ต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการ
 - 1.6 ไม่ถูกไล่ออก หรือให้ออกจากกลุ่มมาก่อน
 - 1.7 การสิ้นสุดการเป็นสมาชิก
 - เสียชีวิต
 - ลาออก
 - คณะกรรมการมีมติให้ออก
 - ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง
 - 1.8 หลักฐานการรับสมัคร
 - สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชนอย่างละ 2 ชุด
 - ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท
 - ค่าถือหุ้น 1 หุ้น 100 บาท
 - เงินออมทรัพย์สะสมเดือนละ 10 บาท
2. กฎระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกลุ่ม
 - 2.1 ต้องเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - 2.2 ผ่านการคัดเลือกจากสมาชิก
 - 2.3 วาระการดำรงตำแหน่งครั้งละ 2 ปี
 - 2.4 ทำงานอย่างโปร่งใส
 - 2.5 การสิ้นสุดจากการเป็นคณะกรรมการ

- เสียชีวิต
- ลาออก
- คณะกรรมการมีมติให้ออก
- ขาดกิจกรรมกลุ่มเกิน 3 ครั้ง

จากการปรับปรุงกฎระเบียบใหม่เมื่อเทียบกับกฎระเบียบเดิม พบว่า กฎระเบียบใหม่ไม่มีการกล่าวถึงการตรวจสอบคุณภาพสายพันธุ์หรือการให้การรับรอง การจัดจำหน่ายหมูป่าต้องได้รับอนุญาตหรือใบรับรองจากกลุ่มก่อน โดยการออกไปรับรองคุณภาพต้องต้องเสียค่าธรรมเนียม ตัวละ 50 บาท ตลอดจนสมาชิกต้องแจ้งกลุ่มทุกครั้งเมื่อหมูป่าคลอด ตาย หรือจำหน่าย กฎระเบียบใหม่บางข้อมีการปรับปรุงมาจากกฎระเบียบเดิม เช่น การออมทรัพย์ จากเดิมเดือนละ 20 บาท ลดลงเหลือ 10 บาท ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งจาก 4 ปี เหลือเพียง 2 ปี ซึ่งจะส่งผลดีต่อการผลัดเปลี่ยนสมาชิกเข้ามาเรียนรู้และบริหารงานกลุ่ม หากคณะกรรมการรายใดบริหารงานดีก็ยังมีโอกาสเข้ามารับใช้กลุ่มได้ในสมัยต่อไปเช่นกัน

3. ปัญหาการติดต่อสื่อสาร กลุ่มแก้ไขปัญหโดยแจ้งให้กับหัวหน้ากลุ่มย่อยที่กระจายอยู่ตามตำบลต่างๆ เป็นผู้แจ้งให้สมาชิกทราบอีกต่อหนึ่ง ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหได้ในระดับหนึ่ง เพราะยังเกิดปัญหาในการล่าช้าในการแจ้งข่าวสาร

จากการทดลองปฏิบัติงานตามโครงสร้างที่ปรับปรุงขึ้นใหม่และยังมีปัญหาเมื่อทดลองปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 1 เดือน พบว่า ภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของนายโกสิน และการติดต่อแจ้งข้อมูลข่าวสารยังมีปัญหาดังนั้นจึงจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารงานของกลุ่มอีกครั้งในวันที่ 24 กรกฎาคม 2547 โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภาคเหนือ สาขาแม่โจ้ เป็นพันธมิตรร่วมงานในการจัดเวที (ภาคผนวก ก ภาพที่ 5) ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ทราบปัญหาที่กลุ่มประสบอยู่ในปัจจุบันคือ

1. สายพันธุ์หมูป่าไม่ดี
2. การจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม
3. การจัดการผลผลิต การแปรรูป
4. การตลาด

เมื่อประมวลสรุปปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขจึงทำการทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และหาแนวทางแก้ไขดังนี้

1. การพัฒนาสายพันธุ์
 - ศึกษาสายพันธุ์แท้ของหมูป่าดอยสะเก็ด
 - สรรวจหมูป่าแท้เป็นอย่างไร / กิจกรรมที่ทำให้รู้ว่าหมูป่าแท้เป็นอย่างไร
 - ชื่อหมูป่าพันธุ์แท้เป็นพ่อแม่พันธุ์ / คัดเลือกแม่พันธุ์ดีที่มีอยู่

ผสมกับพ่อแม่พันธุ์แท้

- ตรวจสอบสายเลือดหมูป่า ตรวจ DNA
 - พัฒนาการผสมเทียมหมูป่า
 - จัดประกวดหมูป่าดอยสะเก็ด
2. การจัดการเลี้ยงดู / การจัดการฟาร์ม
- ศึกษาสภาพการเลี้ยงดูที่เหมาะสม
 - ศึกษาหาวิธีการและทำอาหารสำเร็จรูปหมูป่า
3. การแปรรูปผลผลิต / การเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ศึกษาหาวิธีการ และแปรรูปหมูป่า เช่น หมูกระป๋อง หมูปารมควัน ฯลฯ
4. การตลาด
- จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์
 - สำรวจตลาดต่างๆ
 - จัดตั้งตลาดกลางจำหน่ายสินค้า

จากปัญหาและแนวทางที่แก้ไขที่กล่าวมาสมาชิกกลุ่มจึงร่วมกันวิเคราะห์ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนทั้งที่ผ่านมาและในอนาคตสรุปได้ดังนี้

1. โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กว้ง /ส่งเสริมจุดประกายอาชีพเลี้ยงหมูป่า
2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาป่าไม้ฯ /ส่งเสริมจุดประกายอาชีพเลี้ยงหมูป่า
3. งานเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ /ให้ความรู้และจัดหาหมูป่าแจก
4. ศบอ.ดอยสะเก็ด /ให้การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม สร้างกระบวนการเรียนรู้ และเป็นที่ปรึกษา
5. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษา
6. สำนักงานเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษาและช่วยพัฒนาโครงการ
7. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.) แหล่งงบประมาณ
8. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ /ข้อมูลและการตลาด
9. องค์การชุมชน /สมาชิกแกนนำเครือข่ายฯ
10. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภาคเหนือ /สร้างกระบวนการเรียนรู้
11. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษา ดูแลรักษา จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง
12. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ /งบประมาณเศรษฐกิจชุมชน

13. สำนักงานป่าไม้อำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษา
14. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษาการแปรรูป
15. นายอำเภอดอยสะเก็ด /ที่ปรึกษา
16. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (ผู้ว่า CEO) /ที่ปรึกษา

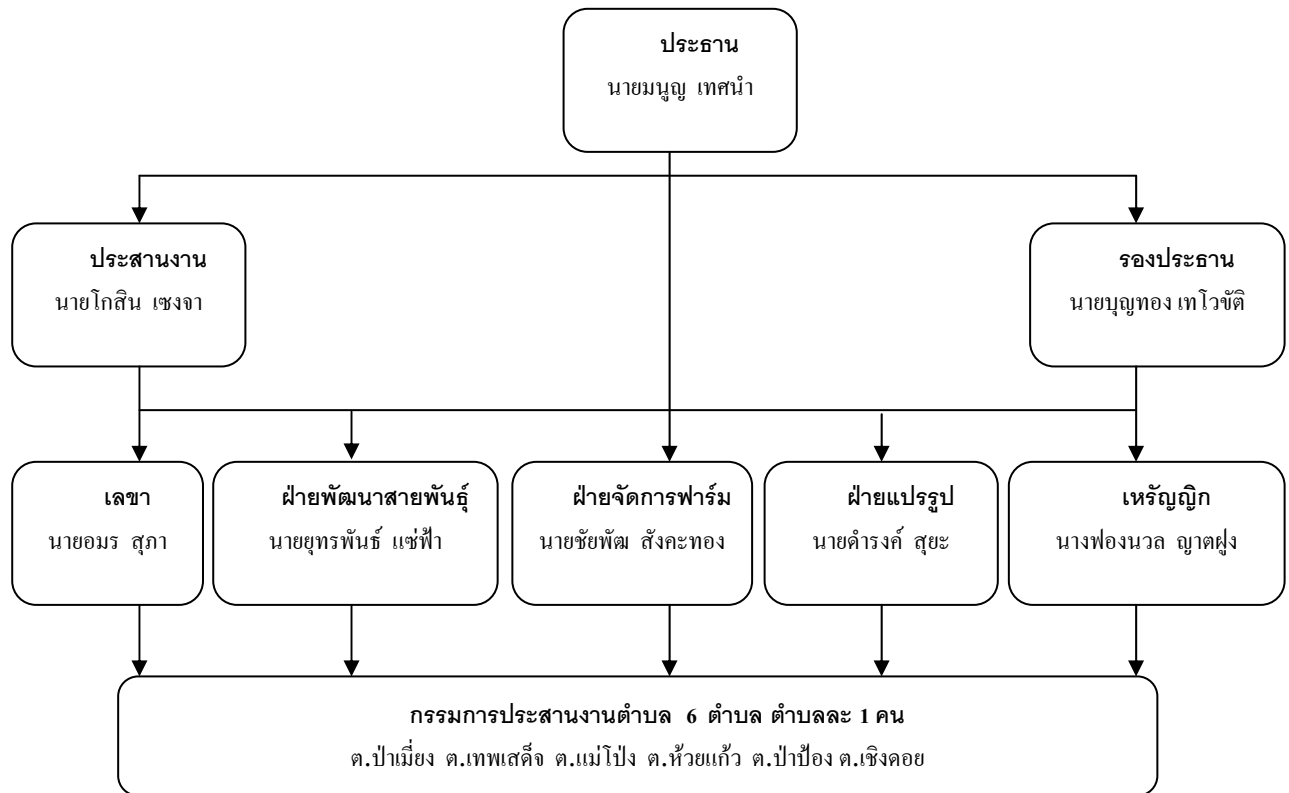
นอกจากนี้เวทีการประชุมยังร่วมกันรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแยกเป็นตำบลต่างๆ ดังนี้

เมื่อถึงปัญหาที่ต้องแก้ไข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานของแต่ละตำบล กรรมการเสนอความเห็นสมควรให้มีการปรับโครงสร้างการบริหาร บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละท่านให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่เพื่อความคล่องตัวของการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ของคณะกรรมการเดิมบางตำแหน่ง และเพิ่มโครงสร้างการทำงานใหม่ พร้อมมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานใหม่

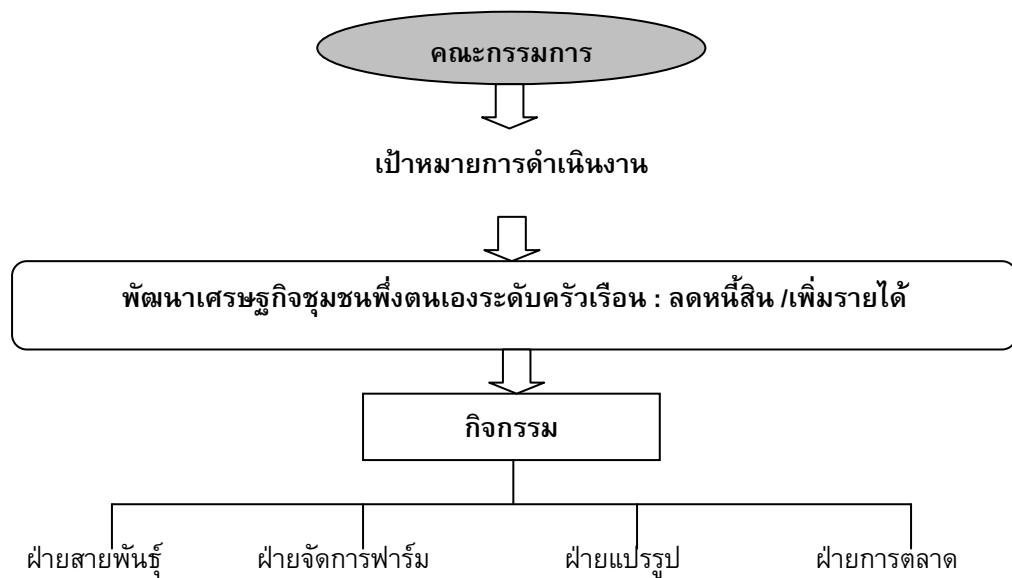
ตารางสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแยกตามตำบลต่างๆ

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนกลุ่มย่อย	สมาชิก(คน)	หมูป่า (ตัว)
ป่าเมี่ยง	4	4	4	49
เทพเสด็จ	6	6	15	33
แม่โป่ง	3	3	9	29
ห้วยแก้ว	5	5	5	18
ป่าป้อง	2	2	2	19
เชิงดอย	2	2	3	23
รวม	22	22	38	171

โครงสร้างหรือกลไกการบริหารจัดการหลังการทำงานวิจัย

การปรับโครงสร้างการบริหารงานใหม่

เป้าหมายใหม่ของการบริหารงานของกลุ่ม

3. แหล่งให้ความสนับสนุนช่วยเหลือแก่กลุ่ม

ในปี 2546 งานเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำของโครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ร่วมกับศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด สำนักงานเกษตร สำนักงานปศุสัตว์ และพัฒนาชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด ได้สนับสนุนความรู้ เรื่องการดำเนินงาน การจัดองค์กร และการรวมกลุ่ม

4. ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มเป็นคนหนุ่มไฟแรง มีวิสัยทัศน์กว้าง โอกาสที่จะนำพากลุ่มก้าวหน้าพัฒนาต่อไปมีสูง อย่างไรก็ตามหากมีการบริหารงานเชื่อมกับกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ ที่เข้มแข็ง และเกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และองค์ความรู้ร่วมกัน ในด้านประสบการณ์บริหารและฝึกอบรม ปัจจุบันนายโกสินเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่หวาน มีโอกาสไปประชุมกับหน่วยงานต่างๆ และนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน รวมทั้ง นำความรู้ในการบริหารงานมาจัดทำโครงสร้างในการบริหารงานกลุ่มประกอบกับความรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การฝึกอบรมเพาะเลี้ยงหมูป่าหุบป่าสุระภูธร รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 18-19 มกราคม 2544 และอบรมเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องเดียวกันนี้ต่อในรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 5 ระหว่างวันที่ 26-27 กรกฎาคม 2544 และ 21-23 เมษายน 2547 ซึ่งจัดขึ้นโดยงานศึกษาและพัฒนาสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนำมาพัฒนาการเลี้ยงหมูป่าของตนเอง และสมาชิกผู้เลี้ยงกลุ่มย่อยตำบลป่าเมียง รวมทั้งลูกค้าที่เข้ามาซื้อหมูป่าที่กิจการ ตลอดจนผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานเพราะนายโกสินเป็นผู้เลี้ยงรายใหญ่มีหมูป่ามากกว่า 20 ตัว เจ้าหน้าที่ของศูนย์ห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มักจะพาผู้มาเยี่ยมชมงานเป็นประจำ

2. การเข้าร่วมอบรมกับศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด (ศบอ.ดอยสะเก็ด) ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในโครงการ “เพิ่มศักยภาพผู้ผลิตในหมู่บ้านรอบศูนย์ หมู่บ้านศูนย์สาขาและหมู่บ้านขยายผลใหม่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ระหว่างวันที่ 17-19 มิถุนายน 2546 ในเรื่องของการจัดการองค์กร ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า และมาขอรับการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มกับ ศบอ.ดอยสะเก็ด และต่อมาปี 2547 ศบอ.ดอยสะเก็ดได้จัดทำโครงการดังกล่าวขึ้นอีกครั้งให้กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ แต่ยังเป็นหมู่บ้านในหมู่บ้านรอบศูนย์ห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระหว่างวันที่ 20-22 กรกฎาคม 2547 นายโกสิน พร้อมสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่ารวม 8 คน เข้าร่วมอบรมความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ตนเองมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น ประกอบในการพัฒนาบริหารงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. นอกจากนี้ยังแสวงหาความรู้เพิ่มเติมโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “ถ่ายทอดการจัดการวิสาหกิจชุมชน One Village One Product จาก Oita สู่ OTOP” ระหว่างวันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2547 และต่อมาเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ “การบัญชี การเงิน และการจัดทำแผนธุรกิจสำหรับวิสาหกิจชุมชน” ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ ระหว่างวันที่ 23-25 พฤษภาคม 2547 การอบรมทั้ง 2 ครั้งนี้ จัดโดยศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ความรู้ที่ได้รับครั้งนี้มาใช่วางแผนในการบริหารการเงินของกลุ่ม และ ที่สำคัญได้นำความรู้ที่ฝึกอบรมมาจัดทำแผนธุรกิจกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวางด้วยตนเอง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.จังหวัดเชียงใหม่) ในการจัดสร้างโรงฆ่าชำแหละและแปรรูปอาหารหมูป่าออกจำหน่าย

จากการร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์และพัฒนาการที่เกิดขึ้นของกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จะเห็นถึงรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาภาคความสัมพันธ์ของเครือข่ายเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่ม อย่างผลที่กล่าวมาข้างต้น ขณะเดียวกันทางเครือข่ายได้ร่วมกับทางที่วิจัยเพื่อลงเอยในรายละเอียดของการเลี้ยงหมูบ้านดังในกิจกรรมในได้กล่าวมาในบทที่ 3 ในวิธีการดำเนินโครงการซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการสำรวจทำให้รู้ถึงขั้นตอนการเลี้ยงจนไปถึงการจำหน่ายโดยได้ยกตัวอย่างเป็นกรณีศึกษาจำนวน 3 คนในกลุ่มสมาชิกดังต่อไปนี้

1.นายโกสิน เสงจา (ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่)

1.1 ผลิตภัณฑ์

นายโกสินเลี้ยงหมู 2 สายพันธุ์ คือ หมูป่าพันธุ์หน้าสัน และพันธุ์หน้ายาว รวมทั้งหมด 52 ตัว (ตารางที่ 4.11) แบ่งเป็นพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ลูกหมู และหมูขุนเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์

1.2การบริหารการผลิตและการวางแผนการผลิต

นายโกสินเป็นผู้บริหารการผลิต โดยมีภรรยาและนายเสาร์แก้วบิดาเป็นผู้ดูแลให้อาหารเมื่อติดธุระ แต่หน้าที่หลักแล้วนายโกสินจะเป็นผู้ดูแลให้อาหารและจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพดผสมข้าวฟ่าง ผักและหยวกกล้วย ซึ่งอาหาร 3 ชนิดแรก ซื้อจากร้านค้าใน ตัวเมืองเชียงใหม่ก็กตุนเก็บไว้ซื้อเดือนละครั้ง ส่วนผักและต้นกล้วยเก็บจากสวน 3-4 วันต่อครั้ง สำหรับแผนการผลิตผู้เลี้ยงมีเป้าหมายเน้นการผลิตหมูป่าพันธุ์แท้สายเลือด 100 เปอร์เซนต์ ในช่วงนี้อยู่ระหว่างเร่งการขยายพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกหมูออกจำหน่าย ในอนาคตจะขยายการเลี้ยงหมูขุนเพิ่มขึ้น เพื่อจำหน่ายหมูขุนมีชีวิตและร่วมกับกลุ่มชำแหละเนื้อขายทั้งปลีกและ ส่งตลอดจนแปรรูปเป็นอาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานออกขาย โดยในขณะนี้นายโกสินประธานกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวาง ได้เขียน

โครงการขอเสนองบประมาณสนับสนุนจัดสร้าง โรงชำแหละและอุปกรณ์แปรรูปอาหาร จาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ (อบจ.) ขณะนี้ อยู่ระหว่างดำเนินการพิจารณาตามขั้นตอน

1.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

1. วัตถุดิบ

อาหารที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่หาได้ในท้องถิ่น วัตถุดิบที่ใช้ประกอบด้วย

1. รำและปลายข้าว ซื้อจากโรงสีข้าวในตัวอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการผลิตใช้รำเดือนละ 1,100 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 2.8 บาท และปลายข้าวเดือนละ 50 กิโลกรัม ราคา 7.6 บาทต่อกิโลกรัม ซื้อเมื่อเข้ามาทำธุระในตัวเมืองเชียงใหม่

2. ข้าวโพดผสมข้าวฟ่าง ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ในตัวเมืองเชียงใหม่ กิโลกรัมละ 15 บาท ใช้ประมาณ 50 กิโลกรัมต่อเดือน จัดซื้อพร้อมรำและปลายข้าว

3. ต้นกล้วยและผักสด โดยต้นกล้วยสับเป็นหยวกแผ่นบางๆ ผสมกับรำและอาหารสำเร็จรูปให้กินเช้า – เย็น ส่วนกลางวันสับเป็นท่อนขนาด 6-10 นิ้ว และ/หรือ สลับกับ ผักสดโยนใส่คอกให้กินเพราะหมูปามีนิสัยชอบคุ้ยเขี่ย ใช้ต้นกล้วยและผักสดประมาณ 30 และ 120 กิโลกรัมต่อเดือน ประมาณราคากิโลกรัมละ 0.833 และ 4 บาท ตามลำดับ ซึ่งอาหารทั้งสองชนิดไม่ได้ซื้อเก็บจากพืชที่ขึ้นเองในสวน

4. แร่ธาตุ ซื้อจากร้านค้าในตัวเมืองเชียงใหม่ใช้ประมาณเดือนละ 1 กิโลกรัม ราคา 60 บาท

2. วัสดุอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน

ผู้เลี้ยงจัดหาวัสดุอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือนด้วยตนเอง วัสดุอุปกรณ์สร้างโรงเรือนซื้อจากร้านค้าในตัวอำเภอดอยสะเก็ด ส่วนคอกล้อมรอบโรงเรือนเพื่อเลี้ยงแบบขังปล่อยใช้ไม้ไผ่และเศษไม้ที่มีอยู่สร้างและซ่อมแซม

3. การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่ใช้เลี้ยงหมูไม่มีการตรวจสอบคุณภาพ เพราะใช้พืชผักที่ใช้เป็นอาหารผู้เลี้ยงปลูกเอง หรือผักต่างๆ เป็นวัชพืชที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จึงมั่นใจว่าใช้อาหารปลอดภัยในการเลี้ยง สำหรับการเก็บรักษาต้นกล้วยเก็บไว้ในร่มก่อนนำมาเลี้ยงจะตรวจสอบและตัดชิ้นส่วนที่เน่าเสียทิ้ง ผักสดเก็บให้กินวันต่อวัน ส่วนข้าวโพดผสมข้าวฟ่างและรำเก็บไว้ในที่ ร่มไม่ให้ถูกความชื้น เพราะจะเหม็นหืนเมื่อให้หมูกินจะเกิดอาการท้องร่วง ดังนั้นก่อนนำมาผสมอาหารเลี้ยงหมูในแต่ละวันจะตรวจสอบโดยการดมกลิ่นและใช้มือจับดูความชื้น ถ้ามีกลิ่นและความชื้นจะไม่นำมาเลี้ยงหมู

1.4 แรงงานและการจ้างแรงงาน

การผลิตใช้แรงงานในครัวเรือนให้ช่วงเช้า – เย็น หากนายโกสินติดภาระ บิดาหรือ ภรรยาจะเป็นผู้ทำหน้าที่แทน ดังนั้นจึงไม่มีการจ้างแรงงานในการเลี้ยง

1.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

การคำนวณต้นทุนผลตอบแทนในการผลิตครั้งนี้ เป็นการคำนวณต่อรอบต่อหนึ่งหน่วยการผลิต ซึ่งในการวิเคราะห์คิดทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด นอกจากนี้ยังคิดต้นทุนในส่วนของค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตด้วย เพื่อรวมเป็นต้นทุนทั้งหมดและชี้ให้เห็นสภาพการเลี้ยงที่แท้จริง

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน พบว่า พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ (คิดจากรอบการเลี้ยง 210 วัน หรือ 7 เดือน) มีต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 1,133.71 และ 1,798.05 บาท ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร ค่าแรง ส่วนแม่พันธุ์ยังมีค่าสายพันธุ์สูง เพราะผู้เลี้ยงซื้อแม่พันธุ์พร้อมผสมมาเลี้ยง จึงทำให้ต้นทุนทั้งหมดของแม่พันธุ์สูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามด้วยผู้เลี้ยงมั่นใจในคุณภาพหมูที่เลี้ยงเป็นสายพันธุ์แท้ จึงประมาณการราคาขายพ่อแม่พันธุ์ตัวละ 15,000 และ 25,000 บาท ตามลำดับ ดังนั้นจึงมีกำไรเหนือต้นทุนเลี้ยงทั้งหมดเท่ากับ 13,866.29 และ 23,201.95 หรือร้อยละ 92.44 และ 92.81 จากราคาขาย ส่วนลูกหมู (คิดรอบการเลี้ยงตั้งแต่คลอดจนถึงจำหน่าย 60 วัน หรือ 2 เดือน) มีต้นทุนเลี้ยงทั้งหมด 419.47 บาท ขายในราคาตัวละ 1,750 บาท มีกำไรเท่ากับ 1,330.53 หรือร้อยละ 76.03 จากราคาขาย

สำหรับหมูขุน (รอบการเลี้ยง 270 วัน หรือ 9 เดือน) หากขุนจากลูกหมูที่เกิดจากฟาร์มที่เลี้ยงเองมีต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมด 1,974.89 บาท แต่ถ้าซื้อลูกหมูจากนอกฟาร์มมาเลี้ยงมีต้นทุนการเลี้ยงเท่ากับ 3,305.42 บาท ทั้งนี้ต้นทุนหมูขุนนอกฟาร์มสูงเพราะคิดค่าสายพันธุ์จากราคาลูกหมูที่ซื้อตัวละ 1,750 บาท และเมื่อเลี้ยงจนครบ 9 เดือน ผู้เลี้ยงคาดว่าจะขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ในราคาตัวละ 6,000 บาท ดังนั้นจะมีกำไรตัวละ 4,025.11 และ 2,694.58 บาท หรือร้อยละ 67.09 และ 44.91 จากราคาขาย (ตาราง 4.16)

1.6 กรรมวิธีการผลิต

1. อาหารและการให้อาหาร หมูป่าทั้งหมดรวม 52 ตัว ใช้รำและปลายข้าวผสมกับหยาบกล้วยสับละเอียดรวมกับข้าวโพดผสมข้าวฟ่าง อัตราส่วนผสมไม่แน่นอนใช้การประมาณการ อาหารทั้งหมดผสมรวมในกองเดียว ตักแบ่งตามคอกให้หมูพ่อแม่พันธุ์ที่ขังเดี่ยว และเทใส่รางรวมสำหรับหมูป่าขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่เลี้ยงในคอกรวม ช่วงกลางวันให้ผักสดและหยาบกล้วยตัดเป็นท่อนขนาด 5-10 นิ้ว โยนให้กินเล่นระหว่างวัน สำหรับน้ำดื่มติดตั้งก๊อกน้ำถาวรแบบหัวดูด เมื่อหมูต้องการดื่มน้ำจะมาดูดกินเองที่ก๊อกน้ำ การให้น้ำระบบนี้จะทำให้ประหยัดน้ำและพื้นคอก ไม่เปียกแฉะ ส่งกลิ่นเหม็น

2. การดูแลพ่อแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์เลี้ยงแบบขังเดี่ยวในคอกขนาด 3 x 4 เมตร แม่พันธุ์ที่ยังไม่ผสมเลี้ยงในคอกขนาดเดียวกันขังรวม 2-3 ตัวต่อคอก ส่วนแม่พันธุ์ที่ผสมติดและแม่พันธุ์ที่คลอดลูกจะแยกขังในคอกเดี่ยว การให้อาหารพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ยังไม่ผสมให้กินอาหารตามปกติครั้งละประมาณ 0.5 กิโลกรัมต่อมื้อ แม่พันธุ์ที่ผสมติดระยะแรกให้อาหารปกติแต่เมื่อใกล้คลอดจะให้อาหารเพิ่มขึ้นเป็น 0.75 กิโลกรัมต่อมื้อ การดูแลแม่พันธุ์ที่ยังไม่ผสมจะ

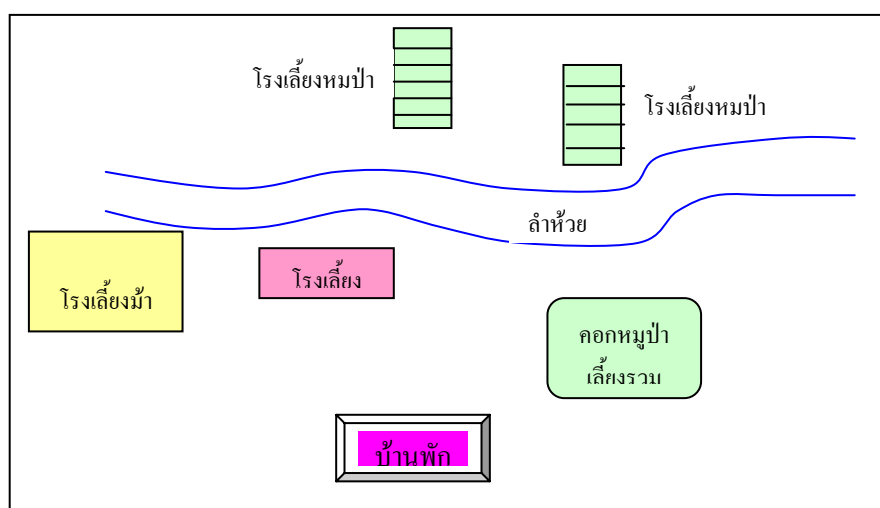
คอยสังเกตการเป็นสัต์ โดยดูจากอวัยเพศบวมแดง มีอาการเจ็บซึ่ม จะแยกพ่อแม่พันธุ์ออกซังคอกต่างหากเพื่อให้ผสมพันธุ์กับพ่อพันธุ์ อย่างไรก็ตามบางครั้งการเป็นสัต์ไม่ได้แสดงอาการให้เห็นเด่นชัดนัก จึงสังเกตค้อยไม่พบทำให้การผสมต้องรออีก 21 วัน ครบรอบการเป็นสัต์ในครั้งต่อไป สำหรับการผสมพันธุ์ การคลอดลูก การเลี้ยงดูหมูเล็กและแม่พันธุ์หลังคลอด คล้ายคลึงกับผู้เลี้ยงขนาดเล็ก

1.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

หมูป่าเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย แข็งแรงและมีความต้านทานโรคสูง การดูแลไม่ยุ่งยาก เทคโนโลยีที่ใช้เลี้ยงจึงยังไม่ได้มีการพัฒนาเหมือนหมูบ้าน สำหรับผู้ประกอบการรายนี้นำระบบการให้น้ำแบบจุกดูดถือว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่น่าสนใจกับการเลี้ยงหมูป่า ทำให้ประหยัดน้ำ แทนการให้น้ำแบบเทใส่ในรางน้ำ ทำให้สิ้นเปลือง พื้นคอกขึ้นแฉะส่งกลิ่นเหม็นต่อสุขภาพผู้เลี้ยงและหมู

1.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

นายโกสินมีโรงเรือนเลี้ยงหมูป่าทั้งหมด 2 หลัง โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นคอกขนาดเล็กลาดเทพื้นด้วยซีเมนต์สำหรับเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์และลูกหมู และมีคอกเลี้ยงแบบปล่อยรวมสำหรับ หมูขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์ 1 คอก จากสภาพผังการเลี้ยงการสร้างโรงเรือนยังไม่เหมาะสม เพราะ ตั้งอยู่กระจัดกระจาย ไม่สะดวกต่อการทำงานและให้อาหารเลี้ยงหมู เพราะผู้เลี้ยงเก็บอาหารไว้ที่บ้านพัก ในขณะที่โรงเลี้ยงหมูป่าทั้ง 2 หลัง ตั้งห่างออกไปกว่า 100 เมตร และต้องข้ามลำห้วยไปให้อาหาร ในฤดูฝน เมื่อน้ำไหลการไปให้อาหารไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยต่อผู้เลี้ยง ประกอบการโรงเรือนตั้งอยู่บนเนินเขาสูงชันอาจสิ้นหกล้มได้ ดังนั้นการเลี้ยงจึงไม่เหมาะสมผัง (ภาพที่ 4.4)

แผนผังการเลี้ยงหมูป่าของนายโกสิน

1.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตก่อให้เกิดของเสีย คือ กลิ่นเหม็นเน่าของขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือ แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหามากนัก เพราะโรงเรือนและคอกตั้งอยู่ห่างจากที่พักอาศัย ประกอบกับ มีลมพัดโกรก แสงแดดส่องถึงพื้นคอก พื้นที่เลี้ยงกว้างหมูจะขี้กระจายไปตามส่วนต่างๆ จึงทำให้ขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือแห้งเร็วโดยเฉพาะฤดูแล้ง แต่มีบ้างในฤดูฝนที่ส่งกลิ่นรบกวนเพียงเล็กน้อย ส่วนขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือเมื่อแห้งและมีปริมาณมากพอผู้เลี้ยงจะกวาดกองรวมกันตักใส่กระสอบเก็บไว้ ใช้เป็นปุ๋ยคอกใส่ไม้ผลในสวนต่อไป

1.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของหมูป่า

นายโกสินให้ความสำคัญกับการเลี้ยงหมูป่าสายเลือด 100 เปอร์เซนต์ โดยจะใช้พ่อแม่พันธุ์แท้ในการผสม เพื่อจำหน่ายลูกหมูให้กับผู้ซื้อนำไปเลี้ยงต่อและสามารถนำไปขาย การเลี้ยงด้วยการผสมพันธุ์เองได้ โดยนายโกสินจะซื้อพ่อแม่พันธุ์จากกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพร จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งให้การรับรองสายพันธุ์ที่จำหน่ายพร้อมออกใบอนุญาตในการขนส่ง ดังนั้นผู้เลี้ยงรายนี้จึงมั่นใจว่าหมูป่าของตนเองมีคุณภาพ

1.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิต ปัจจุบันผู้เลี้ยงในกลุ่มหลายรายเลี้ยงหมูป่าพันธุ์ลูกผสม เมื่อลูกนำไปเลี้ยงและ ผสมพันธุ์เอง ลูกหมูที่คลอดมีหลากหลายลักษณะที่ไม่ตรงกับสายพันธุ์ของหมูป่า (พันธุ์หมยซาน ฯลฯ) ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้เลี้ยงเมื่อลูกค้าเข้ามาซื้อหมูป่าที่ฟาร์ม ต้องเสียเวลาอธิบายชี้แจงมาก

ความต้องการความช่วยเหลือการผลิต ผู้เลี้ยงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปศุสัตว์ หรืองานศึกษาและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ เข้ามาศึกษาและพัฒนาสายพันธุ์ของหมูป่าที่ตลาดต้องการ และ ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงต่อไป

1.12 ศักยภาพการผลิต

1. ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

1.1 ศักยภาพด้านการเพิ่มปริมาณการเลี้ยง ด้วยเป็นฟาร์มขนาดใหญ่มีแม่พันธุ์ถึง 30 ตัว และเตรียมหมูขุนเป็นแม่พันธุ์อีกจำนวน 7 ตัว (อีก 2 ตัวเป็นพ่อพันธุ์) รวมแล้วจะแม่พันธุ์ถึง 37 ตัว แม่พันธุ์แต่ละตัวให้ลูก 2 รุ่นต่อปี แต่ละรุ่นให้ลูกเฉลี่ย 8 ตัวต่อรุ่น ดังนั้นใน 1 ปี จะมีลูกหมูถึง 592 ตัวต่อปี สามารถขยายการเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ได้ในระยะสั้น

1.2 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เจ้าของฟาร์มเป็นคนหนุ่มไฟแรง แสวงหาความรู้และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ หากได้รับการฝึกอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพสายพันธุ์หมูป่า เชื่อมั่นว่าจะสามารถพัฒนาสายพันธุ์ได้ด้วยตนเอง และถ่ายทอดความรู้ต่อให้กับสมาชิกได้

2. ศักยภาพของปัจจัยการผลิต

ในการผลิตใช้หอยกกล้วยและวัชพืชเป็นอาหารหลักในการเลี้ยง ประกอบกับรำและปลายข้าวซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่น และเป็นปัจจัยการผลิตเหล่านี้ยังมีจำนวนมากในชุมชนสามารถใช้เลี้ยงหมูป่าได้อีกจำนวนมาก ซึ่งต้นกล้วยและวัชพืชมีการเจริญเติบโตเร็ว สามารถเพาะปลูกได้เอง ยังมีผลพลอยได้จากกล้วยและใบที่สามารถจำหน่ายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้นในพื้นที่ยังมีศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต

3. ศักยภาพของกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยาก ส่วนใหญ่เป็นวัสดุเหลือใช้หรือหาได้ในท้องถิ่น ใช้แรงงานในการเลี้ยงดูน้อย ถึงแม้ว่าหมูป่าจะใช้ระยะเวลายาวนานก็ตาม แต่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าหมูบ้าน และของเสียที่เกิดจากการผลิตมีน้อยและใช้เป็นปุ๋ยคอกในการเกษตร ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ตรงข้ามอาจกล่าวได้ว่าการเลี้ยงหมูป่าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.13 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด

นายโกสิน เจ้าของฟาร์มบริหารการตลาดด้วยตนเอง ลูกค้าที่เข้ามาซื้อหมูป่าทั้งหมดเป็นลูกค้าปลีกเข้ามาซื้อเองที่ฟาร์ม ส่วนใหญ่รู้จักฟาร์มจากการแนะนำของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดอยสะเก็ด ซึ่งจะแนะนำและพาผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เยี่ยมชมฟาร์มเป็นประจำ และบางส่วนทราบข่าวจากลูกค้าที่เข้ามาซื้อสินค้าและบอกปากต่อปากให้ผู้สนใจรายใหม่มาเยี่ยมชมฟาร์ม ผู้เลี้ยงทำหน้าที่แนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงหมูป่า ทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ที่มาพบและซื้อหมูป่า

สำหรับการวางแผนการตลาดที่ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าปลีก และซื้อหมูป่าไปเพื่อขยายพันธุ์ต่อ ผู้เลี้ยงจะขายลูกหมูป่าสายเลือดพันธุ์แท้ให้กับลูกค้า เมื่อขยายพันธุ์ต่อจะไม่เกิดปัญหาหมูป่าพันธุ์ลูกผสม ส่วนในอนาคตจะขยายตลาดร่วมกับกลุ่มปรับปรุงสายพันธุ์จำหน่ายลูกหมูป่าคุณภาพ หมูป่าขุนมีชีวิต เนื้อหมูชำแหละ อาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปออกขายในตลาดสดทั่วไปและซูเปอร์มาร์เก็ต

1.14 ช่องทางการจัดจำหน่าย

ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าปลีกทั่วไปที่ซื้อไปเลี้ยงเอง และหน่วยงานของรัฐซื้อไปแจกให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ เลี้ยงต่อ เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง ซึ่งจะซื้อหมูเป็นคู่ตัวผู้และตัวเมียจำนวนหลายคู่ เพื่อให้สามารถขยายพันธุ์ต่อได้

ในด้านคู่แข่งชั้นการตลาดเป็นสมาชิกภายในกลุ่มที่เลี้ยงหมูป่าพันธุ์ลูกผสมที่มีสายเลือดหมูป่าพันธุ์แท้เปอร์เซ็นต์ต่ำ ขายตัดราคาและอ้างสิทธิ์ในการเป็นสมาชิกกลุ่มในการจำหน่ายก่อให้เกิดปัญหาความไม่น่าเชื่อถือของลูกค้าที่ซื้อหมูป่าไปขยายพันธุ์ต่อตามมา นอกจากนี้ยังมีคู่แข่งในจังหวัดลำปาง จำหน่ายหมูป่าในราคาต่ำทำให้ลูกค้ามีข้อเปรียบเทียบ

ในการซื้อ แต่ผู้เลี้ยงสามารถสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าด้วยการชี้แจงที่มาของพ่อแม่พันธุ์ที่เลี้ยง และให้การรับรองลูกหมูที่ขาย ผู้ซื้อที่มาจากการแนะนำจะได้รับคำรับรองจากผู้แนะนำอีกต่อหนึ่ง

1.15 ราคาและการตั้งราคา

ในการจำหน่ายนายโกสินตั้งราคาตามราคาตลาด โดยพิจารณาจากราคาของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพร จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งติดต่อดูการเลี้ยงและซื้อพ่อแม่พันธุ์ ลูกหมูป่าจากกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว 2-3 ครั้ง และราคาจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาดในพื้นที่ แต่ถ้าเป็นภายในกลุ่มแล้วผู้เลี้ยงรายนี้ถือได้ว่าเป็นผู้นำในการตั้งราคา เพราะมีลูกค้าให้ความเชื่อถือเข้ามาซื้อสินค้าเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ราคาจำหน่ายลูกหมูคู่ละ 3,500 บาท หรือตัวละ 1,750 บาท จากการวิเคราะห์ลูกหมูป่ามีต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมด 419.47 บาท มีกำไรเหนือต้นทุนผันแปร ต้นทุนเงินสด และต้นทุนทั้งหมดร้อยละ 85.43 87.98 และ 76.03 จากราคาขาย

พ่อแม่พันธุ์และหมูขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่ผ่านมาผู้เลี้ยงยังไม่เคยจำหน่าย แต่ในการศึกษาต้องการวิเคราะห์ให้เห็นภาพหากมีการจำหน่าย ผู้เลี้ยงตั้งราคาขายตามตลาด และต้นทุนจากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบสภาพและรายได้จากการเลี้ยง ผลการศึกษาพบว่า ถ้าเป็นพ่อพันธุ์สายแท้เลือด 100 เปอร์เซนต์ จำหน่ายตัวละ 15,000 บาท โดยมีต้นทุนจากการวิเคราะห์ เท่ากับ 1,133.71 บาท จึงมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมดร้อยละ 92.44 จากราคาขาย ส่วนแม่พันธุ์ราคาขายสูงกว่าถึงตัวละ 25,000 บาท และมีต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมด 1,798.05 บาท หรือมีกำไรจากราคาขายร้อยละ 92.81 บาท สำหรับหมูขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์ จำหน่ายตัวละ 6,000 บาท ต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมดเท่ากับ 2,370.56 บาท มีกำไรจากการขาย 3,605.43 บาท หรือร้อยละ 60.09 จากราคาขาย

อย่างไรก็ตามหากพ่อแม่พันธุ์มีอายุมาก ต้องส่งขายเป็นหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ และประมาณน้ำหนัก ราคาขายตามราคาประกันที่กลุ่มมีแผนจะรับซื้อหมูในราคาประกันจากหมูไม่มีคุณภาพมาชำแหละจำหน่ายในหมู่บ้าน และถ้าหมูชำแหละจำหน่ายเอง ณ ระดับราคาต่างๆ ผู้เลี้ยงจะมีรายได้เช่นเดียวกับผู้เลี้ยงขนาดเล็กและกลาง (ตารางที่ 5.8 และ 5.9)

นอกจากนี้ถ้าเป็นหมูขุนทั้งที่ขุนจากลูกหมูที่เกิดจากฟาร์ม และซื้อจากนอกฟาร์มมาขุน โดยใช้ระยะเวลาเลี้ยงประมาณ 9 เดือน มีต้นทุนเลี้ยงเท่ากับ 1,974.89 และ 3,305.42 บาท ต่างกัน 1,330.53 บาท ทั้งนี้ต้นทุนหมูขุนที่ซื้อลูกหมูจากนอกฟาร์มมีราคาสูงกว่าเนื่องมาจากสายพันธุ์ที่คิดเป็นต้นทุนคงที่จากราคาลูกหมูที่ซื้อตัวละ 1,750 บาท ดังนั้นจึงส่งผลให้หมูที่ซื้อจาก นอกฟาร์มมาขุนมีต้นทุนสูงกว่าลูกหมูที่เกิดจากฟาร์ม และถ้าขายพ่อแม่พันธุ์ผู้เลี้ยงคาดว่าจะจำหน่ายในราคาเดียวกันตัวละ 6,000 บาท ดังนั้นจะมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมดตัวละ 4,025.11 และ 2,694.58 บาท หรือร้อยละ 67.09 และ 44.91 จากราคาขาย

หมูขุนที่เลี้ยงทุกตัวใช้จะเหมาะสมเป็นพ่อแม่พันธุ์ทั้งหมด ไม่ว่าจะด้วยลักษณะใดก็ตาม หากผู้เลี้ยงจำเป็นต้องจำหน่ายเป็นหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ จากระยะเวลาเลี้ยงประมาณ 9 เดือน หมูจะมีน้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม ถ้าขายในราคาประกันที่กลุ่มมีแผนที่จะรับซื้อหมูไม่มีคุณภาพมาชำแหละจำหน่าย ผู้เลี้ยงจะมีรายได้ประมาณ 3,600 บาท และมีกำไรเหนือต้นทุน

ทั้งหมดตัวละ 1,625.11 และ 294.58 บาท หรือร้อยละ 45.14 และ 8.182 จากราคาขาย และถ้าผู้เลี้ยงชำแหละหมูขุนจำหน่ายเอง หมูมีชีวิตขนาด 60 กิโลกรัม หลังชำแหละให้เนื้อประมาณ 40 กิโลกรัม และซาก 20 กิโลกรัม (วัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม, 2545) โดยมีต้นทุนการตลาด ทั้งหมด 3,720 บาท และถ้าขายในราคาแม่ค้าตลาดเมืองใหม่รับจากพ่อค้าขายส่งในราคากิโลกรัมละ 70 บาท หรือขายในราคาแม่ค้าตลาดเมืองใหม่ขายให้กับลูกค้า กิโลกรัมละ 100 บาท หรือจำหน่ายในราคาเดียวกับห้างสรรพสินค้าขายในซูเปอร์มาร์เก็ต กิโลกรัมละ 130 บาท ผู้เลี้ยงจะมีกำไรจากการขายเนื้อหมูเหนือต้นทุนการตลาดทั้งหมด เท่ากับ -920 280 และ 1,480 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 5.8 และภาคผนวก ค)

1.16 การส่งเสริมการขาย

การส่งเสริมการขายใช้วิธีการบอกกล่าวแบบปากต่อปาก ศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่มาเยี่ยมชมดูงานช่วยประชาสัมพันธ์ทำให้กิจการเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ประกอบกับเจ้าของฟาร์มเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทำให้มีโอกาสเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาตามต่างๆ จึงใช้โอกาสเหล่านี้ประชาสัมพันธ์การเลี้ยงของตนเอง

1.17 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาด

จากการสัมภาษณ์ ลูกหมูป่าที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย เพราะลูกค้าให้ความเชื่อถือในสายพันธุ์ที่ผลิต และไม่ต้องการซื้อจากสมาชิกรายอื่นเนื่องจากทราบว่าหมูป่าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมจึงไม่เชื่อมั่นในคุณภาพ

จากการวิเคราะห์ ในขณะที่ฟาร์มของนายโกสินลูกหมูป่าไม่พอจำหน่าย แต่สมาชิกรายอื่นขายลูกหมูไม่ได้ อาจมีการแอบอ้างชื่อกลุ่มในการจำหน่ายหมูไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานกลุ่มการตลาดตามมาในอนาคต

ความต้องการทางการตลาดของผู้เลี้ยง

ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์ให้ตรงตามตลาดต้องการ เพื่อให้สมาชิกผู้เลี้ยงสามารถขายและมีรายได้เสริมดีกว่าปัจจุบัน

ต่อ.. / ตารางราคา..

ตารางราคาและการตั้งราคาหมูป่าของผู้เลี้ยงขนาดใหญ่

ต้นทุน	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(1) ต้นทุนการผลิต (ต่อรอบการผลิต)			
1 ต้นทุนผันแปร	1,018.82	1,018.82	256.49
1.1 วัตถุดิบ			
อาหาร	642.79	642.79	91.83
วัคซีนป้องกันโรค			2.00
ธาตุเหล็ก			1.50
1.2 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ			
ค่าไฟฟ้า	12.57	12.57	5.39
ค่าเคมีภัณฑ์			
1.3. แรงงาน			
ค่าแรง	363.46	363.46	155.77
2 ต้นทุนคงที่	114.88	779.23	162.99
2.1 ค่าสายพันธุ์	19.45	588.29	101.29
2.2 ค่าเสื่อมราคา	95.43	190.94	61.70
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วย (บาท)	1,133.71	1,798.05	419.47
ราคาขายเป็นสายพันธุ์ (บาท)	15,000.00	25,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	15,000.00	25,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	13,981.18	23,981.18	1,495.01
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	14,325.19	23,756.35	1,539.66
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	13,866.29	23,201.95	1,330.53
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	100.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	93.21	95.92	85.43
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	95.50	95.03	87.98
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	92.44	92.81	76.03
ราคาหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ (100 กก x 60 บาท)*	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	4,981.18	4,981.18	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,325.19	4,756.35	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,866.29	4,201.95	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	83.02	83.02	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	88.75	79.27	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	81.10	70.03	-

มีต่อ.../

(ต่อ)

ต้นทุน	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(2) ต้นทุนการตลาด			
ต้นทุนหมูขนาด 100 กก.*	6,000.00	6,000.00	-
ค่าจ้างแรงงานฆ่าและต่อตัว**	50.00	50.00	-
ค่าภาษีจ่ายให้โรงฆ่าสัตว์ต่อตัว***	10.00	10.00	-
ค่าแรงงานขาย 0.5 วัน ****	60.00	60.00	-
ต้นทุนการตลาดต่อตัว	6,120.00	6,120.00	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 70 บาท)*****	4,666.90	4,666.90	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	-1453.10	-1453.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	-31.14	-31.14	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 100 บาท)*****	6,667.00	6,667.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	547.00	547.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	8.20	8.20	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 130 บาท)*****	8,667.10	8,667.10	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	2,547.10	2,547.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	29.39	29.39	-

หมายเหตุ: * ราคาที่กลุ่มรับซื้อหมูมีชีวิตจากสมาชิกมาชำแหละจำหน่ายภายในกลุ่ม (หมูไม่มีคุณภาพ) กก.ละ 60 บาท

** คิดค่าชำแหละตามราคาที่ว่าจ้าง ณ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลอำเภออดอยสะเก็ด

*** คิดค่าภาษีโรงฆ่าตามที่เทศบาลอำเภออดอยสะเก็ดเป็นผู้จัดเก็บ

**** คิดจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในพื้นที่วันละ 120 บาท

***** นำหนักคำนวณตามการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาलगาม, 2545 หมูขนาด 60 กก. จะให้เนื้อ 40 กก. และค่าซาก 20 กก. และราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดราคาขายส่งที่แม่ค้าเมืองใหม่รับจากพ่อค้าคนกลาง

***** คิตรายราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่แม่ค้าเมืองใหม่ขายส่งให้กับลูกค้าประจำ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

***** คิตรายราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่ห้างซูเปอร์มาร์เก็ตจำหน่ายแก่ลูกค้า

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

มีต่อ.../

(ต่อ)

ต้นทุน	หมูขุน (จากลูกหมูในฟาร์ม)	หมูขุน (ซื้อลูกหมูนอกฟาร์ม)
(1) ต้นทุนการผลิต (ต่อรอบการผลิต)		
1 ต้นทุนผันแปร	1,566.40	1,309.92
1.1 วัตถุดิบ		
อาหาร	918.27	826.44
วัคซีนอหิวาตกโรค	2.00	0.00
ธาตุเหล็ก	1.50	0.00
1.2 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		
ค่าไฟฟ้า	21.56	16.17
ค่าเคมีเจ็ดยา		0.00
1.3. แรงงาน		
ค่าแรง	623.08	467.31
2 ต้นทุนคงที่	408.49	1995.50
2.1 ค่าสายพันธุ์	101.29	1750.00
2.2 ค่าเสื่อมราคา	307.20	245.50
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วย (บาท)	1,974.89	3,305.42
ราคาขายเป็นสายพันธุ์ (บาท)	6,000.00	6,000.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	4,433.60	4,690.08
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,048.34	3,407.39
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,025.11	2,694.58
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	73.89	78.17
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	84.14	56.79
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	67.09	44.91
ราคาหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ (60 กก x 60 บาท)*	3,600.00	3,600.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	3,600.00	3,600.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	2,033.60	2,290.08
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	2,648.34	1,007.39
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	1,625.11	294.58
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	56.49	63.61
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	73.57	27.98
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	45.14	8.18

มีต่อ.../

(ต่อ)

ต้นทุน	หมูขุน (จากลูกหมูในฟาร์ม)	หมูขุน (ซื้อลูกหมูนอกฟาร์ม)
(2) ต้นทุนการตลาด		
ต้นทุนหมูขนาด 60 กก.*	3,600.00	3,600.00
ค่าจ้างแรงงานฆ่าและต่อตัว**	50.00	50.00
ค่าภาษีจ่ายให้โรงฆ่าสัตว์ต่อตัว***	10.00	10.00
ค่าแรงงานขาย 0.5 วัน ****	60.00	60.00
ต้นทุนการตลาดต่อตัว	3,720.00	3,720.00
ราคาหมูชำแหละ (40 กก x 70 บาท)*****	2,800.00	2,800.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	-920.00	-920.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	-32.86	-32.86
ราคาหมูชำแหละ (40 กก x 100 บาท)*****	4,000.00	4,000.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	280.00	280.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	7.00	7.00
ราคาหมูชำแหละ (40 กก x 130 บาท)*****	5,200.00	5,200.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	1,480.00	1,480.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	28.46	28.46

หมายเหตุ: * ราคาที่กลุ่มรับซื้อหมูมีชีวิตจากสมาชิกมาชำแหละจำหน่ายภายในกลุ่ม (หมูไม่มีคุณภาพ) กก.ละ 60 บาท

** คิดค่าชำแหละตามราคาที่ว่าจ้าง ณ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลอำเภออดอยสะเก็ด

*** คิดค่าภาษีโรงฆ่าตามที่เทศบาลอำเภออดอยสะเก็ดเป็นผู้จัดเก็บ

**** คิดจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในพื้นที่วันละ 120 บาท

***** น้ำหนักคำนวณตามการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม, 2545 หมูขนาด 60 กก.

จะให้เนื้อ 40 กก. และค่าซาก 20 กก. และราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาด

ราคาขายส่งที่แม่ค้าเมืองใหม่รับจากพ่อค้าคนกลาง

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่แม่ค้าเมืองใหม่ขายส่งให้กับลูกค้าประจำ

เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่ห้างซูเปอร์มาร์เก็ตจำหน่ายแก่ลูกค้า

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณของทีมนักวิจัยและกลุ่มงาน กศน.ในพื้นที่ อ.อดอยสะเก็ด

ศักยภาพทางการตลาด

จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยประชาสัมพันธ์และนายโกสินมีโอกาสเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาตามที่ต่างๆ จะทำการประชาสัมพันธ์การเลี้ยงหมูป่าของตนเองและกลุ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น ส่งผลให้มีการเข้าเยี่ยมชม ดูงานและซื้อสินค้าตามมา รวมทั้งความช่วยเหลือด้านการตลาดจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้ามาช่วยเหลือในสิ่งที่กลุ่มยังขาดและมีปัญหา

1.18 เปรียบเทียบราคาและการจำหน่ายของผู้เลี้ยงแต่ละราย

พ่อพันธุ์ ผู้เลี้ยงขนาดเล็กและกลางคาดว่าจะขายพ่อพันธุ์ในราคาเดียวกัน และด้วยต้นทุนเลี้ยงที่แตกต่างกันจึงทำให้กำไรจากราคาขายร้อยละ 81.12 และ 76.14 ซึ่งราคาขายและกำไรที่ได้รับเป็นสัดส่วนเดียวกันกับการหากขายพ่อพันธุ์มีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ ส่วนผู้เลี้ยงขนาดใหญ่คาดว่าจะขายพ่อพันธุ์ในราคาสูงกว่าผู้เลี้ยงทั้งสองราย เพราะมั่นใจในคุณภาพหมูป่าของตนเองจะขายได้ราคาสูงถึงตัวละ 15,000. และมีกำไรสูงถึง 13,866.29 บาท หรือร้อยละ 92.44 จากราคาขาย ขณะเดียวกันถ้าขายพ่อพันธุ์เพื่อส่งชำแหละในราคาเดียวกับผู้เลี้ยงขนาดเล็กและกลาง จะมีกำไรใกล้เคียงกับผู้เลี้ยงขนาดเล็ก หรือประมาณร้อยละ 81.10 จากราคาขาย

แม่พันธุ์ ผู้เลี้ยงขนาดเล็กและกลางคาดว่าจะขายแม่พันธุ์ในราคาเดียวกัน และกำไรที่ได้รับไม่แตกต่างกันมากนัก ตรงข้ามกับผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ที่คาดว่าจะขายได้สูงถึง 25,000 บาท หรือประมาณ 3 เท่าตัว ของผู้เลี้ยงขนาดเล็กและกลางที่คาดว่าจะขายได้ และมีกำไรเหนือต้นทุนสูงถึงร้อยละ 92.81 จากราคาขาย และถ้าขายแม่พันธุ์ส่งชำแหละในราคาเดียวกัน ผู้เลี้ยงทั้ง 3 รายจะกำไรจากการจำหน่ายไม่แตกต่างกันมากนัก

พ่อพันธุ์ – แม่พันธุ์ชำแหละขาย โดยประมาณน้ำหนักหมูขนาด 100 กิโลกรัม จะให้เนื้อประมาณ 66.67 กิโลกรัม และซาก 33.33 กิโลกรัม และมีต้นทุนการตลาด 6,120 บาท ต่อตัว หรือเฉลี่ยมีต้นทุนเนื้อหมูเท่ากับ 91.80 บาทต่อกิโลกรัม และขายส่งเนื้อหมูในราคา กิโลกรัมละ 70 บาท ผู้เลี้ยงทั้งหมดจะขนาดทุน 1,453.10 บาทต่อตัว หรือ 21.80 บาทต่อกิโลกรัม แต่ถ้าขายเนื้อหมูกิโลกรัมละ 100 บาท จะมีกำไร 547 บาทต่อตัว หรือ 8.20 บาทต่อกิโลกรัม และหากขายเนื้อหมูกิโลกรัมละ 130 บาท จะมีกำไร 2,547.10 บาทต่อตัว หรือ 38.20 บาทต่อกิโลกรัม

ลูกหมู ผู้เลี้ยงทั้ง 3 ราย คาดว่าจะขายลูกหมูในราคาเดียวกันตัวละ 1,750 บาท แต่ด้วยต้นทุนที่แตกต่างกัน จึงทำให้กำไรที่ได้รับแตกต่างกัน แต่ทั้งหมดก็อยู่ในสัดส่วนที่สูง ทั้งนี้ ผู้เลี้ยงจะมีกำไรต่อตัวสูงขึ้น เมื่อลูกหมูที่คลอดต่อรุ่นมีจำนวนมาก

หมูขุน มีเพียงผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ที่เลี้ยง โดยขุนจากทั้งลูกหมูที่คลอดจากฟาร์ม และซื้อจากนอกฟาร์มมาเลี้ยง แต่การเลี้ยงหมูจากทั้งสองแหล่งมีต้นทุนที่แตกต่างกันเท่าตัว หากขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ในราคาเดียวกัน หมูขุนจากฟาร์มและนอกฟาร์มจะมีกำไรร้อยละ 67.09 และ 44.91 จากราคาขาย และถ้าจำหน่ายเป็นหมูขุนมีชีวิตส่งชำแหละจะมีกำไรเหนือต้นทุนเท่ากับ 1,625.11 และ 294.58 บาท และหากขายทั้ง 2 วิธีไม่ได้ หรือผู้เลี้ยงต้องการชำแหละจำหน่ายเอง หมูน้ำหนัก 60 กิโลกรัม จะให้เนื้อประมาณ 40 กิโลกรัม และซาก 20 กิโลกรัม โดยมีต้นทุนการตลาดเท่ากับ 3,720 บาท หรือเฉลี่ยต่อเนื้อหมู 93 บาทต่อกิโลกรัม ถ้าขายเนื้อหมูราคาขายส่งกิโลกรัมละ 70 บาท ผู้เลี้ยงจะขาดทุนเท่ากับ 920 บาทต่อตัว หรือเฉลี่ย 23 บาทต่อกิโลกรัม หากขายเนื้อหมูกิโลกรัมละ 100 บาท จะมีกำไรเท่ากับ 280 บาทต่อตัว หรือกิโลกรัมละ 7 บาท และขายเนื้อหมูกิโลกรัมละ 130 บาท จะมีกำไร 1,480 บาท หรือกิโลกรัมละ 37 บาท (ตารางที่ 5.9)

ผลจากการเปรียบเทียบราคาขายและกำไรที่ได้รับชี้ให้เห็นว่า หากจะเลี้ยงหมูป่าควรซื้อลูกหมูพันธุ์แท้มาเลี้ยงขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์เอง จะมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าซื้อพ่อแม่พันธุ์แท้ ที่โตพร้อมผสมพันธุ์มาเลี้ยง จะทำให้มีกำไรจากทั้งขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ (เมื่อต้องการขาย) ขายเป็นหมูมีชีวิตส่งชำแหละ หรือชำแหละจำหน่ายเอง ขณะเดียวกันลูกหมูที่คลอดจากพ่อแม่พันธุ์ที่ขุนเองจากฟาร์มจะมีต้นทุนต่ำอีกด้วย และขายได้กำไรสูง นอกจากนี้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้เลี้ยงไม่ควรซื้อลูกหมูจากนอกฟาร์มมาเลี้ยงเป็นหมูขุนเพื่อจำหน่ายเป็นหมูมีชีวิตส่งชำแหละ หรือชำแหละจำหน่ายเอง เพราะจะมีกำไรต่ำ หรืออาจขาดทุนจากการเลี้ยงและขาย

ตารางเปรียบเทียบราคาและรายได้ของผู้เลี้ยงแต่ละราย

ต้นทุน	ผู้เลี้ยงขนาดเล็ก	ผู้เลี้ยงขนาดกลาง	ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่
<u>พ่อพันธุ์</u>			
ต้นทุนเลี้ยง	1,132.78	1,431.51	1,133.71
ราคาขายเป็นสายพันธุ์	6,000.00	6,000.00	15,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	4,867.22	4,568.49	13,866.29
% จากราคาขาย	81.12	76.14	92.44
ราคาขายหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ	6,000.00	6,000.00	6,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	4,867.22	4,568.49	4,866.29
% จากราคาขาย	81.12	76.14	81.10
<u>แม่พันธุ์</u>			
ต้นทุนเลี้ยง	1,209.98	1,691.92	1,798.05
ราคาขายเป็นสายพันธุ์	6,000.00	6,000.00	25,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	4,790.02	4,308.08	23,201.95
% จากราคาขาย	79.83	71.80	92.81
ราคาขายหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ	6,000.00	6,000.00	6,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	4,790.02	4,308.08	4,201.95
% จากราคาขาย	79.83	71.80	70.03
<u>พ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ชำแหละขาย</u>			
(100 กก.: ให้เนื้อ 66.77 กก. และซาก 33.33 กก.)			
ต้นทุนการตลาด	6,120.00	6,120.00	6,120.00
ขายเนื้อ กก.ละ 70 บาท x 66.77 กก.	4,666.90	4,666.90	4,666.90
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-1453.10	-1453.10	-1453.10
% จากราคาขาย	-31.14	-31.14	-31.14
ขายเนื้อ กก.ละ 100 บาท x 66.77 กก.	6,667.00	6,667.00	6,667.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	547.00	547.00	547.00
% จากราคาขาย	8.20	8.20	8.20
ขายเนื้อ กก.ละ 130 บาท x 66.77 กก.	8,667.10	8,667.10	8,667.10
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	2,547.10	2,547.10	2,547.10
% จากราคาขาย	29.39	29.39	29.39

มีต่อ.../ ตาราง

(ต่อ)

ต้นทุน	ผู้เลี้ยงขนาดเล็ก	ผู้เลี้ยงขนาดกลาง	ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่
ลูกหมู			
ต้นทุนเลี้ยง	230.89	677.50	419.47
ราคาขายเป็นสายพันธุ์	1,750.00	1,750.00	1,750.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	1,519.11	1,072.50	1,330.53
% จากราคาขาย	86.81	61.29	76.03
หมูขุน (จากลูกหมูในฟาร์ม)			
ต้นทุนเลี้ยง	-	-	1,974.89
ราคาขายเป็นสายพันธุ์	-	-	6,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	4,025.11
% จากราคาขาย	-	-	67.09
ราคาขายหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ	-	-	3,600.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	1,625.11
% จากราคาขาย	-	-	45.14
หมูขุน (ซื้อลูกหมูนอกฟาร์ม)			
ต้นทุนเลี้ยง	-	-	3,305.42
ราคาขายเป็นสายพันธุ์	-	-	6,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	2,694.58
% จากราคาขาย	-	-	44.91
ราคาขายหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ	-	-	3,600.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	294.58
% จากราคาขาย	-	-	8.18
หมูขุนชำแหละขาย (ขุนจากลูกหมูในฟาร์ม และซื้อลูกหมูจากนอกฟาร์ม ขนาด 60 กก. ให้เนื้อ 40 กก. และซาก 20 กก.)			
ต้นทุนการตลาด	-	-	3,720.00
ขายเนื้อ กก.ละ 70 บาท x 40 กก.	-	-	2,800.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	-920.00
% จากราคาขาย	-	-	-32.86
ขายเนื้อ กก.ละ 100 บาท x 40 กก.	-	-	4,000.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	280.00
% จากราคาขาย	-	-	7.00
ขายเนื้อ กก.ละ 130 บาท x 40 กก.	-	-	5,200.00
กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด	-	-	1,480.00
% จากราคาขาย	-	-	28.46

2. นายยุทธนา พินเสนาะ (ผู้เลี้ยงขนาดเล็ก)

2.1 ผลិតภัณฑ์

นายยุทธนาเลี้ยงหมูป่าพันธุ์หน้ายาวในปี 2546 ทั้งหมด 20 ตัว แบ่งเป็นพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ และลูกหมู การเลี้ยงในช่วงนี้เป็นระยะขยายการผลิตเพื่อให้มีปริมาณหมูป่าในฟาร์มให้มีจำนวนมากขึ้น

2.2 การบริหารและการวางแผนการผลิต

ในการเลี้ยงนายยุทธนาเป็นผู้บริหารการผลิตด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดหาปัจจัยการผลิตให้อาหาร การดูแลสุขอนามัยในฟาร์ม หากติดธุระจะมีนายสมศักดิ์ บิดาหรือนางชาดา ภรรยาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ส่วนการวางแผนการผลิตในระยะแรกผู้เลี้ยงเน้นการผลิตเพื่อให้มีปริมาณหมูในฟาร์มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะหมูป่าใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 1 ปี จึงจะสามารถจำหน่ายหรือเป็นพ่อแม่พันธุ์ได้ สำหรับระยะยาวจะเพิ่มการผลิตลูกหมูและหมูขุนออกจำหน่ายพร้อมร่วมมือกับสมาชิกรายอื่นๆ ในการพัฒนาการผลิตของกลุ่ม

2.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

1. วัตถุดิบ

การเลี้ยงหมูป่าไม่ยุ่งยากเหมือนกับการเลี้ยงหมูบ้าน (หมูฟาร์ม) นายยุทธนาใช้วัตถุดิบในการเลี้ยงดังนี้

1.1 รำละเอียดสังข์ซื้อจากร้านค้าหรือโรงสีข้าวในชุมชนครั้งละ 4-5 กระสอบ กระสอบละประมาณ 8 กิโลกรัม ราคากระสอบละ 80 บาท การจัดหาไม่แน่นอนส่วนใหญ่จะสั่งซื้อก็ต่อเมื่อใกล้หมดหรือหมดลงโดยผู้ซื้อขนส่งเอง

1.2 ผักสดเป็นเศษผักสังข์ซื้อจากแม่ค้าขายผักในตลาดชุมชนของหมู่บ้านเป็นผู้นำมาส่งให้ เป็นประจำทุกวัน วันละ 1 กระสอบ ราคากระสอบละ 5 บาท ใช้เลี้ยงหมูป่าทั้งหมดในหนึ่งวัน

1.3 นอกจากนี้ในการเลี้ยงทั้งเป็นส่วนผสมอาหารและน้ำดื่มที่ต้องให้เป็นประจำทุกวันเมื่อให้อาหารช่วงเช้าหรือช่วงอากาศร้อนจัด

1.4 วัคซีนแก้โรคอหิวาต์ ใช้เมื่อเกิดโรคระบาดโดยมีปศุสัตว์เป็นผู้ตรวจดูแลรักษา คิดค่าใช้จ่ายตัวละ 2 บาทต่อครั้ง

2. อุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน

วัสดุอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือนของผู้เลี้ยงรายเล็ก ประกอบด้วย

1. รางอาหารและรางน้ำ จำนวน 6 อัน ซื้อจากร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้างราคาหน่วยละ 30 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี

2. ถังซีเมนต์ใช้สำหรับเก็บรำละเอียด จำนวน 1 ถัง ราคา 200 บาท ซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน อายุการใช้งาน 5 ปี

3. โรงเรือน (คอกหมู) ขนาดพื้นที่ยาว 12 เมตร x กว้าง 5 เมตร จำนวน 1 หลัง ราคาค่าก่อสร้าง 15,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี (ตารางที่ 4.13) โดยแบ่งพื้นที่การใช้งานเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ส่วนที่ 1 พื้นที่ขนาด 55 ตารางเมตร ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงหมูป่า

3.2 ส่วนที่ 2 พื้นที่ขนาด 21 ตารางเมตร ใช้เป็นที่เก็บอาหารเลี้ยงหมูป่า

3. การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

วัตถุดิบอาหารที่ใช้เลี้ยงหมูป่าผู้เลี้ยงตรวจสอบคุณภาพก่อนซื้อ และเก็บรักษาประกอบด้วย

1. รำละเอียด สังเกตด้วยตาเปล่ามีความละเอียด เมื่อมือสัมผัสมีความละเอียดและอ่อนนุ่ม ทดสอบด้วยการดมไม่มีกลิ่นเน่าเสียของน้ำมันรำ (กลิ่นหืน) จึงสั่งซื้อ และนำมาเก็บรักษาในที่ร่ม ไม่อับชื้น หรือถูกละอองฝนจะทำให้มีกลิ่นเหม็นและเน่าเสีย อย่างไรก็ตามก่อนนำมาเลี้ยงหมูป่าแต่ละวันจะตรวจสอบความชื้นและกลิ่น หากผิดปกติจะไม่ใช้เป็นอาหาร เพราะอาจจะทำให้หมูป่าท้องร่วง

2. ผักสด ให้แม่ค้าเป็นผู้ตรวจสอบคัดเลือกเศษผักที่ไม่ใช้สารเคมีเจือปน หรือผักที่ฉีดพ่นสารเคมีครบเวลากำหนด ที่สามารถเก็บมาใช้บริโภคได้ ในการเลี้ยงจะระมัดระวังหลีกเลี่ยงการใช้ผักปนสารเคมีมาเลี้ยงหมูป่า เพราะอาจจะทำให้หมูป่าท้องร่วงเช่นกัน

3. น้ำ ใช้น้ำสะอาดไม่มีตะกอนหรือสารพิษเจือปน

2.4 แรงงานและการจ้างแรงงาน

แรงงานที่ใช้ในการผลิตเป็นแรงงานในครัวเรือน เพราะการดูแลหมูป่าไม่ยุ่งยากใช้เวลาว่างช่วงเช้า – เย็นให้อาหาร คนในครอบครัวสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้และเป็นผู้เลี้ยงขนาดเล็ก ดังนั้นจึงไม่มีการจ้างแรงงานในการเลี้ยง

2.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

การเลี้ยงหมูป่าของนายยุทธนา ประกอบด้วยพ่อแม่พันธุ์และลูกหมู ผลจากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยง (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค1) โดยใช้รอบการผลิตพ่อแม่พันธุ์ในระยะเวลา 210 วัน (7 เดือน) และลูกหมู 60 วัน (2 เดือน) ปรากฏว่าต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของแม่พันธุ์สูงกว่าพ่อพันธุ์ คือ 1,209.98 และ 1,132.78 บาท หรือมีส่วนต่างเท่ากับ 77.20 บาท ซึ่งเป็นส่วนต่างของค่าสายพันธุ์คำนวณเป็นต้นทุนคงที่ กล่าวคือราคาซื้อขายแม่พันธุ์สูงกว่าพ่อพันธุ์ สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์มีค่าใช้จ่ายเท่ากัน และถ้าขายพ่อแม่พันธุ์ในราคาเดียวกันตัวละ 6,000 บาท ตามที่ผู้เลี้ยงประมาณการ จะมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด 4,867.22 และ 4,790.02 หรือร้อยละ 81.12 และ 79.83 จากราคาขาย (ตารางที่ 4.14) ส่วนลูกหมูต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อรอบการเลี้ยงเท่ากับ 230.89 บาท ต้นทุนส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานและค่าซ่อมแซมโรงเรือน และค่าสายพันธุ์ร้อยละ

29.24 25.26 และ 13.93 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นต้นทุนการผลิตอื่นๆ อย่างไรก็ตามถ้าสามารถขายลูกหมูได้ในราคาตัวละ 1,750 บาท จะมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 1,519.11 บาท หรือร้อยละ 86.81 จากราคาขาย

2.7 กรรมวิธีการผลิต

1. อาหารและการให้อาหาร หมูป่าทั้งหมดรวม 20 ตัว ใช้รำละเอียดและผักสดประมาณ 0.5 ถึง และ 1 กระสอบ (ขนาดกระสอบปุ๋ยเคมีใส่นาข้าว) โดยแบ่งผักสดเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกสับเป็นท่อนขนาด 1-2 นิ้ว ผสมคลุกเคล้ากับรำละเอียดให้เป็นอาหารเช้า – เย็น และผักที่เหลือโยนให้เป็นเศษผักกินระหว่างวัน นอกจากนี้ยังให้น้ำดื่มใสในรางประจำทุกวันช่วงเช้า หากอากาศร้อนจะให้น้ำเพิ่มช่วงบ่ายอีกครั้งหนึ่ง

2. การดูแลพ่อแม่พันธุ์ ให้กินอาหารตามปกติและดูแลไม่ให้อ้วนจนมาก เพราะจะทำให้การผสมพันธุ์ขึ้นทับของหมูตัวผู้ทำได้ยาก การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์จะปล่อยรวมในคอกเดียวกัน และคอยสังเกตการเป็นสัดของตัวเมีย โดยสังเกตจากอวัยวะเพศบวมแดง มีอาการเงิบซึม จะแยกพ่อแม่พันธุ์ออกจากคอกต่างหากเพื่อให้ผสมพันธุ์

3. การผสมพันธุ์หมูป่า หมูป่าที่นายยุทธนาเลี้ยงเป็นพันธุ์หน้ายาวสายเลือด 100 เปอร์เซนต์ ในการผสมพันธุ์จะใช้อัตราส่วนของพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ 1:4 การผสมจะต้อนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่เป็นสัดขังรวมให้ผสมพันธุ์กันเอง เป็นระยะเวลาประมาณ 3 วัน จากนั้นจะปล่อยพ่อพันธุ์ออกมาเลี้ยงกับแม่พันธุ์ตัวอื่นๆ ส่วนแม่พันธุ์ที่ผสมเสร็จจะแยกเลี้ยงต่างหากโดยไม่นำไปเลี้ยงรวมกับตัวอื่น เพราะอาจเกิดการวิ่งไล่และชนกันทำให้เกิดการแท้งได้ อย่างไรก็ตามแม่พันธุ์ที่ได้รับการผสมยังต้องคอยสังเกตดูว่าการผสมติดหรือไม่ ในรอบ 21 วัน หากแสดงอาการเป็น สัดให้เห็นแสดงว่าการผสมไม่ติด แต่ถ้าแม่พันธุ์ผสมติดแล้วจะตั้งท้องประมาณ 114-117 วัน เมื่อครบกำหนดใกล้คลอดจะล้างและทำความสะอาดคอกพื้นซีเมนต์ให้สะอาด เพื่อป้องกันฝุ่นละออง และเชื้อโรคต่างๆ ติดลูกหมูแรกเกิด

4. การคลอดลูกหมูของหมูป่า ในการคลอดแม่หมูป่าจะคลอดเอง โดยไม่มีใครไปช่วยทำคลอดแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะแม่หมูปามีนิสัยดุร้าย ก่อนคลอดจะมีอาการกระวนกระวายเหมือนหมูบ้าน แต่ความรุนแรงมีมากกว่าบางครั้งจะกัดคอกกัดกรง คนเข้าใกล้ไม่ได้ฉะนั้นจึงต้องปล่อยให้คลอดเอง แม่พันธุ์ที่เลี้ยงจำนวน 4 ตัว คลอดลูกแล้ว 2 ตัว ให้ลูกคอกละ 7 และ 8 ตัว ด้วยเป็นแม่หมูสาวจึงให้ลูกน้อย เมื่อลูกหมูมีอายุประมาณ 1 สัปดาห์ จัดธาตุเหล็กให้ลูกหมู การฉีดต้องระมัดระวังเพราะแม่หมูหวงลูกมาก ลูกหมูป่าแรกเกิดจะมีลายเป็นแถบเล็กๆ สีเหลืองสลับขาวพาดตามความยาวของลำตัวคล้ายลายแดงไทย ลายนี้จะหายไปเมื่ออายุได้ 4-5 เดือน

5. การเลี้ยงดูหมูเล็กและแม่พันธุ์หลังคลอด ลูกหมูหลังคลอดจะปล่อยให้กินนมแม่ตามปกติ จนกระทั่งมีอายุประมาณ 45-50 วัน ก็จะหย่านมโดยต้อนแม่หมูออกไปเลี้ยงกันพ่อแม่พันธุ์ตัวอื่นๆ ส่วนลูกหมูให้อยู่ในคอกตามปกติ แต่ช่วงก่อนที่จะหย่านมลูกหมูนอกจากจะ

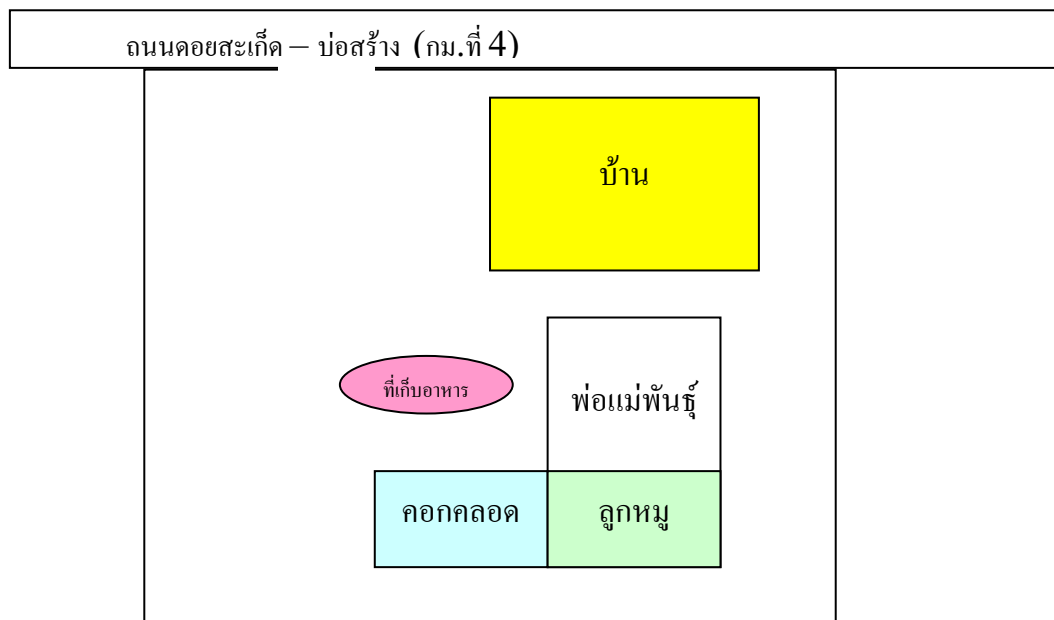
ได้รับนมจากแม่แล้วจะได้รับอาหารที่ใช้เลี้ยงแม่หมูตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะลูกหมูจะเริ่มเลียตามแม่ของมัน เมื่ออายุประมาณ 15 วัน ฉะนั้นในช่วงนี้จะให้อาหารแม่หมูมากกว่าเดิมประมาณ 2 เท่า เมื่อเทียบกับก่อนตั้งท้อง แม่หมูหลังหย่านมจะให้กินอาหารปกติและให้รวมกับพ่อแม่พันธุ์ตัวอื่นๆ หลังจากหย่านม 1 สัปดาห์ แม่หมูจะเป็นสัดให้ผสมต่อได้ (รอบการเป็นสัด 21 วันครั้ง) ทำให้ได้ลูก 2 คอกต่อปี

2.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

การเลี้ยงหมูป่าของนายยุทธนา ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงขนาดเล็กยังไม่มี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงหาได้ง่ายทั่วไปในท้องถิ่น เพราะการเลี้ยงหมูป่าไม่ยุ่งยากเหมือนหมูบ้าน มีความแข็งแรงและต้านทานโรคสูง

2.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

นายยุทธนาใช้พื้นที่ว่างบริเวณหลังบ้านเป็นสถานที่เลี้ยงหมูป่า โดยแบ่งพื้นที่คอกเป็น 3 ส่วน คือ พื้นที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ลูกหมูและคอกคลอด โดยมีที่เก็บอาหารอยู่บริเวณหน้าคอกซึ่งสะดวกจะนำอาหารให้สัตว์ การวางผังวางแผนผังมีความเหมาะสมแบ่งพื้นที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์อยู่ติดกับพื้นที่เลี้ยงลูกหมู เพราะหลังจากคลอดระยะหนึ่งต้องหย่านมและแยกแม่หมูออกไปเลี้ยงรวมกับแม่พันธุ์ตัวอื่นๆ ช่วงแรกต้องปล่อยแม่หมูให้นมเป็นระยะๆ จากผังที่วางจึงสะดวกในปล่อยแม่พันธุ์เข้ามาให้นมลูกหมู

สภาพแผนผังการเลี้ยงหมูป่าของนายยุทธนา

2.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

ในกระบวนการเลี้ยงหมูปามีของเสียที่เกิด คือ ขี้หมู เศษผักที่เหลือกินไม่หมด กลิ่น ที่เกิดจากการเน่าหมักหมม (accumulate) ของเศษผักและขี้หมู ซึ่งส่งกลิ่นรบกวนมาก ในช่วง ฤดูฝน อย่างไรก็ตามด้วยหมูปากินน้ำน้อยและผู้เลี้ยงเองทำความสะอาดคอกเป็นประจำ โดยกวาดและตักขี้หมูและเศษผักที่เหลือออกตากแดดให้แห้ง และใส่กระสอบปุ๋ยเคมีจำหน่ายเป็น ปุ๋ยคอกให้กับเกษตรกรต่อไป

2.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของหมูป่า

นายยุทธนาเน้นการเลี้ยงหมูป่าพันธุ์หน้ายาวสายเลือดแท้ 100 เปอร์เซนต์ โดยพ่อแม่พันธุ์ที่เลี้ยงซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ บางตัวเป็นหมูที่ชาวบ้านจับมาจากป่าและผู้เลี้ยงขอซื้อมาเพื่อขยายพันธุ์หมูป่าสายเลือดพันธุ์แท้ ฉะนั้นจึงมั่นใจได้ว่าหมูป่าที่เลี้ยงเป็นหมูคุณภาพ

2.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิต หมูป่าที่เลี้ยงไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพสายพันธุ์และให้การรับรองได้ว่าเป็นพันธุ์แท้ 100 เปอร์เซนต์ โดยเฉพาะพ่อแม่พันธุ์ที่ซื้อต่อมาจากผู้เลี้ยงรายอื่น ทั้งนี้ยังขาดความรู้ในเรื่องของหมูป่าอีกมาก เบื้องต้นตรวจสอบได้เฉพาะลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า

ความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต ผู้เลี้ยงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานศึกษาและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ป่า หรือปศุสัตว์ เป็นต้น เข้ามาตรวจสอบและให้การรับรองในเรื่องคุณภาพสายพันธุ์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เลี้ยงและเป็นประโยชน์ในการจัดจำหน่ายต่อไป

2.12 ศักยภาพการผลิต

1. ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ ในปัจจุบันผู้เลี้ยงเน้นการขยายปริมาณหมูป่าให้เพิ่มขึ้น พันธุ์ที่เลี้ยงเป็นพันธุ์หน้ายาวโดยมั่นใจว่าเป็นสายเลือดแท้ 100 เปอร์เซนต์ มองดูลักษณะภายนอกสามารถบอกได้ทันทีว่าเป็นหมูป่า ตรงข้ามกับพันธุ์หน้าสั้นมองดูแล้วเหมือนหมูบ้านหรือหมูพันธุ์หมุยขาน (หมูแม่ัว) ดังนั้นสามารถสร้างความเชื่อมั่นและศักยภาพของผลิตภัณฑ์ได้ ขณะเดียวกันผู้เลี้ยงมีแม่พันธุ์จำนวน 4 ตัว ผสมพันธุ์ให้ลูกได้ตัวละ 2 คอกต่อปี เฉลี่ยคอกละ 7 ตัว จะมีลูกหมูทั้งหมด 56 ตัวต่อปี สามารถขยายการเลี้ยงจากลูกหมู เป็นหมูขุน และพ่อแม่พันธุ์ออกจำหน่าย รวมทั้งขยายเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นได้ในอนาคต

2. ศักยภาพของปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตที่ใช้เลี้ยง คือ รำละเอียด และผักสดหาได้ง่ายในท้องถิ่น ขณะเดียวกันสามารถใช้พืชอื่นๆ หรือวัชพืชเลี้ยงแทนกันได้ เช่น ต้นกล้วย กล้วยดิบ ผักตบชวา ข้าวโพด หญ้าขน ผือก มัน ฯลฯ ซึ่งกล้วยแล้วแต่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งแรงงานใช้แรงงานในครอบครัวทุกคนปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลหมูป่าได้ ดังนั้นจึงมีศักยภาพด้านปัจจัยการผลิตที่สามารถขยายการเลี้ยงให้ใหญ่ขึ้น

3. ศักยภาพของกระบวนการผลิต ในการเลี้ยงหมูป่าไม่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน เพราะเป็นสัตว์ที่แข็งแรง มีภูมิต้านทานโรคสูง คลอดลูกได้เองและแม่พันธุ์อายุมากจะให้ลูกตก ซึ่งตรงข้ามกับหมูบ้านที่ต้องใช้คนช่วยในการคลอดเมื่ออายุมากจะให้ลูกน้อย ในการเลี้ยงหมูป่า อาหารหลักใช้พืชผักที่มีอยู่ในท้องถิ่นและใช้สารเคมีน้อยมาก ของเสียที่เกิดขึ้นสามารถกำจัดได้ โดยเฉพาะขี้หมูยังขายเป็นรายได้เสริมอีกด้วย กระบวนการผลิตไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.13 การบริหารการและการวางแผนการตลาด

หมูป่าที่เลี้ยงนายยุทธนายยังขายไม่ได้ เพราะไม่มีลูกค้าเข้ามาซื้อและผู้เลี้ยงไม่ทราบแหล่งจำหน่าย ประกอบกับการบริหารงานกลุ่มด้านการตลาดยังไม่สามารถเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการจัดจำหน่ายได้ รวมกับผู้เลี้ยงมุ่งหวังที่จะขายลูกหมูเป็นหลักเนื่องจากขายได้ราคาสูง แต่เมื่อจำหน่ายไม่ได้จึงมีแผนเลี้ยงเป็นหมูขุน เตรียมจำหน่ายเป็นหมูมีชีวิตให้กับกลุ่มหรือพ่อค้าทั่วไป สำหรับในอนาคตมีแผนการที่ฆ่าและหมูจำหน่ายในนามกลุ่มร่วมกับสมาชิกรายอื่นๆ ขายส่งให้กับซูเปอร์มาร์เก็ตตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มส่งเองโดยตรงยังโรงแรม ร้านอาหาร หรือภัตตาคารต่างๆ พร้อมทั้งสร้างความต้องการใหม่จากกลุ่มลูกค้าปลีกที่ซื้อไปบริโภคเอง โดยวางจำหน่ายเป็นเนื้อสด หรือแช่เย็น /แช่แข็ง บนถนนสายหลักๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เชื่อมโยงกับอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง มีผู้สัญจรเข้ามาทำงาน และเดินทางไปเช้า – เย็นกลับเป็นประจำ เช่น ถนนสายสายเชียงใหม่ – เชียงราย (เชียงใหม่ – ดอยสะเก็ด), เชียงใหม่สันกำแพง, เชียงใหม่ – หางดง, เชียงใหม่ – แม่ริม และ เชียงใหม่ – ลำปาง เป็นต้น

2.14 ช่องทางการจัดจำหน่าย

ปัจจุบันผู้เลี้ยงมีช่องทางการจำหน่ายเพียงช่องทางเดียว คือ รอให้ลูกค้าเข้ามาซื้อ ลูกหมูป่าเองที่ฟาร์ม สำหรับอนาคตจะขยายช่องทางจำหน่ายลูกหมูและหมูขุนมีชีวิตให้กับกลุ่มและพ่อค้าทั่วไป

2.15 ราคาและการตั้งราคา

ลูกหมูที่จำหน่ายตั้งราคาตามราคาตลาดในราคาคู่ละ 3,500 บาท หรือตัวละ 1,750 บาท ซึ่งผู้ขายจะไม่ลดราคาไปกว่านี้เพราะเชื่อมั่นว่าหมูป่าที่เลี้ยงเป็นสายเลือดแท้ 100 เปอร์เซนต์ ส่วนใหญ่ขายเป็นคู่ตัวผู้และตัวเมีย ผู้ซื้อสามารถนำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ต่อได้ เมื่อพิจารณาต้นทุนในการผลิตลูกหมูเพื่อจำหน่ายและผู้ซื้อเข้ามาซื้อเองที่ฟาร์ม มีต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมด 230.89 บาท และตั้งราคาขาย 1,750 บาทต่อตัว มีกำไรเหนือต้นทุนผันแปร ต้นทุนเงินสด และต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 1,576.67 , 1612.00 และ 1,519.11 บาท หรือร้อยละ 90.10 , 92.11 และ 86.81 จากราคาขาย

ส่วนพ่อแม่พันธุ์ราคาที่ตั้งเป็นการประมาณราคาของผู้เลี้ยง 6,000 บาทต่อตัว ซึ่งลูกค้าไม่นิยมซื้อหมูรุ่นหรือหมูขุนเป็นพ่อแม่พันธุ์ จากการวิเคราะห์พ่อแม่พันธุ์มีต้นทุนทั้งหมด 1,132.78 บาท และมีกำไรเหนือต้นทุนผันแปร ต้นทุนเงินสด และต้นทุนทั้งหมดร้อยละ 85.53 87.73 และ 81.12 ตามลำดับ สำหรับแม่พันธุ์มีต้นทุนทั้งหมด 1,209.98 บาท ซึ่งสูงกว่าพ่อแม่พันธุ์ 77.20 บาท หากขายตามราคาตามที่คุณเลี้ยงประมาณราคาขายจะมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 4,790.02 บาท หรือร้อยละ 79.83 จากราคาขาย

ในการศึกษาวิเคราะห์หากขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ไม่ได้จำเป็นต้องขายเป็นหมูขุนมีชีวิตหรือชำแหละ โดยประมาณน้ำหนักพ่อแม่พันธุ์มีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม และคำนวณราคาขายตามราคาในกลุ่มมีแผนจะรับซื้อในประกันสำหรับหมูไม่มีคุณภาพชำแหละขายภายใน หมู่บ้านกิโลกรัมละ 60 บาท มีรายได้จากการจำหน่ายเท่ากับ 6,000 บาท มีกำไรเหนือต้นทุน ผันแปร ต้นทุนเงินสด และต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 5,132.00 , 5,263.76 และ 4,867.22 บาท หรือร้อยละ 85.53 , 87.73 และ 81.12 จากราคาขาย ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามหากขายเป็นหมูมีชีวิตไม่ได้ หรือกลุ่มชำแหละจำหน่าย จะมีต้นทุนการตลาดทั้งหมด 6,120 บาท หมูขนาด 100 กิโลกรัม หลังจากชำแหละจะให้เนื้อประมาณ 66.67 กิโลกรัม และที่เหลือเป็นซาก 33.33 กิโลกรัม (วัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม ,2545 : หมูขนาด 60 กิโลกรัม เมื่อชำแหละแล้วจะมีเนื้อประมาณ 40 กิโลกรัม และซาก 20 กิโลกรัม) หรือมีต้นทุนการตลาดเฉลี่ย 91.80 บาทต่อกิโลกรัม และถ้าขายส่งในราคาแม่ค้า ในตลาดเมืองใหม่รับมาจำหน่ายในราคาขายส่งกิโลกรัมละ 70 บาท จะขาดทุน 21.80 บาท หรือขาดทุนทั้งหมดเท่ากับ 1,453.10 บาท แต่หากจำหน่ายในราคาที่แม่ค้าในตลาดเมืองใหม่ขายส่งให้กับลูกค้าประจำกิโลกรัมละ 100 บาท จะมีกำไรเท่ากับ 8.20 บาทต่อกิโลกรัม และมีกำไรทั้งหมด 547 บาทต่อตัว ทั้งนี้หากขายในราคาเดียวกับห้างสรรพสินค้าที่จำหน่ายหมูป่าในซูเปอร์มาร์เก็ตกิโลกรัมละ 130 บาท จะมีกำไรกิโลกรัมละ 38.20 บาท หรือ 2,547.10 บาทต่อตัว

2.16 การส่งเสริมการขาย

ผู้เลี้ยงยังไม่มีการใช้สื่อในการส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่ทราบกันแบบปากต่อปากของคนในพื้นที่ ซึ่งจะไม่ซื้อหมูป่าไปเลี้ยงเพราะเห็นว่าผู้เลี้ยงยังจำหน่ายไม่ได้ การไม่มีสื่อส่งเสริมการขายทำให้ผู้เลี้ยงไม่เป็นที่ทราบของคนทั่วไปที่ต้องการซื้อหมูป่า

2.17 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาด จากการสัมภาษณ์ ผู้เลี้ยงไม่ทราบแหล่งขายและฟาร์มไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

จากการวิเคราะห์

1. ตลาดรับซื้อหมูป่ามีไม่แน่นอนเหมือนหมูบ้าน ผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นลูกค้าจรซื้อลูกหมูไปเพื่อขยายพันธุ์ โดยคาดหวังที่จะขายลูกหมูป่าได้ในราคาสูงเช่นเดียวกับที่ตนเองซื้อมาเลี้ยง เมื่อจำหน่ายไม่ได้จึงขยายการเลี้ยงเป็นหมูขุน เพื่อขายเป็นหมูมีชีวิตและชำแหละ แต่ตลาดรับซื้อประจำทั่วไปไม่มี หรือมีก็ขายได้ในราคาไม่สูงนัก ตามที่ผู้เลี้ยงคาดหวัง จึงทำให้เป็นปัญหา การตลาดตามมา

2. เนื้อหมูป่าชำแหละมีราคาสูงกว่าเนื้อหมูบ้าน (ข้อมูลจากการสำรวจตลาด) ประกอบกับมีข้อจำกัดในการนำไปประกอบอาหาร และมีการบริโภคเฉพาะกลุ่มส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป ผู้ชายนิยมรับประทานมากกว่าผู้หญิงโดยทานเป็นอาหารแก้มือเท้า ดังนั้นจึงทำให้หมูป่าเป็นสินค้าที่มีข้อจำกัดทางด้านการตลาด

3. การขาดการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ให้ฟาร์มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การจัดทำเมนูรายการอาหารและทดลองชิมอาหารที่ปรุงจากหมูป่า เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ ผู้บริโภคให้มากขึ้น

2.18 ความต้องการทางการตลาดของผู้เลี้ยง

ผู้เลี้ยงต้องการให้กลุ่มหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งธนาคารรับซื้อหมูป่า และกำหนดราคาประกันในการรับซื้อ

2.19 ศักยภาพทางการตลาด

ไม่มีศักยภาพการตลาด

มีต่อ.../ตารางราคาและการตั้งราคา

ตารางราคาและการตั้งราคาหมูป่าของผู้เลี้ยงขนาดเล็ก

ต้นทุน	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(1) ต้นทุนการผลิต (ต่อรอบการผลิต)			
1 ต้นทุนผันแปร			
1.1 วัตถุดิบ			
อาหาร	630.00	630.00	33.33
วัคซีน	0.00	0.00	2.00
ถังใส่อาหาร	4.67	4.67	4.67
1.2 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ			
ค่าซ่อมแซมโรงเรือน	58.33	58.33	58.33
ค่าน้ำ	17.50	17.50	7.50
1.3 แรงงาน			
ค่าแรง	157.50	157.50	67.50
2 ต้นทุนคงที่			
2.1 ค่าสายพันธุ์	25.74	102.94	32.17
2.2 ค่าเสื่อมราคา	239.04	239.04	25.39
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วย (บาท)	1,132.78	1,209.98	230.89
ราคาขายเป็นสายพันธุ์ (บาท)	6,000.00	6,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	5,132.00	5,132.00	1,576.67
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,263.77	5,186.56	1,612.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,867.22	4,790.02	1,519.11
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	100.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	85.53	85.53	90.10
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	87.73	86.44	92.11
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	81.12	79.83	86.81
ราคาหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ (100 กก x 60 บาท)*	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	5,132.00	5,132.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,263.77	5,186.56	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,867.22	4,790.02	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	85.53	85.53	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	87.73	86.44	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	81.12	79.83	-

ต่อ.../ตารางราคา

(ต่อ)

ต้นทุน	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(2) ต้นทุนการตลาด			
ต้นทุนหมูขนาด 100 กก.*	6,000.00	6,000.00	-
ค่าจ้างแรงงานฆ่าและต่อตัว**	50.00	50.00	-
ค่าภาษีจ่ายให้โรงฆ่าสัตว์ต่อตัว***	10.00	10.00	-
ค่าแรงงานขาย 0.5 วัน ****	60.00	60.00	-
ต้นทุนรวมการตลาดต่อตัว	6,120.00	6,120.00	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 70 บาท)*****	4,666.90	4,666.90	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	-1453.1	-1453.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	-31.14	-31.14	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 100 บาท)*****	6,667.00	6,667.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	547.00	547.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	8.20	8.20	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 130 บาท)*****	8,667.10	8,667.10	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	2,547.10	2,547.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	29.39	29.39	-

หมายเหตุ: * ราคาที่กลุ่มบริษัทหมูมีชีวิตจากสมาชิกมาชำแหละจำหน่ายภายในกลุ่ม (หมูไม่มีคุณภาพ) กก.ละ

60 บาท

** คิดค่าชำแหละตามราคาที่ว่าจ้าง ณ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลอำเภออดอยสะเก็ด

*** คิดค่าภาษีโรงฆ่าตามที่เทศบาลอำเภออดอยสะเก็ดเป็นผู้จัดเก็บ

**** คิดจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในพื้นที่วันละ 120 บาท

***** น้ำหนักคำนวณตามการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม, 2545 : หมูขนาด 60 กก.

จะให้เนื้อ 40 กก. และค่าซาก 20 กก. และราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาด

ราคาขายส่งที่แม่ค้าเมืองใหม่รับจากพ่อค้าคนกลาง

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่แม่ค้าเมืองใหม่ขายส่งให้กับลูกค้าประจำ

เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่ห้างซูเปอร์มาร์เก็ต

จำหน่ายแก่ลูกค้า

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณของทีมนิวิจัยและกลุ่มงาน กศน.ในพื้นที่ อ.อดอยสะเก็ด

3.นายยุทธพันธ์ แซ่ฟ้า (ผู้เลี้ยงขนาดกลาง)

3.1 ผลผลิตภัณฑ์

นายยุทธพันธ์เลี้ยงหมูทั้งหมด 3 สายพันธุ์ คือ หมูป่าพันธุ์หน้าสั้น พันธุ์หน้ายาว และหมูเหมยซาน (หมูแม่ัว) รวมทั้งหมด 22 ตัว โดยเลี้ยงแบบขังรวมทั้งหมดในคอกเดี่ยวและปล่อยให้ผสมพันธุ์กันเอง ในระยะแรกการผลิตเน้นการขยายการเลี้ยงเพิ่มขึ้น

3.2 การบริหารการผลิตและการวางแผนการผลิต

การบริหารการผลิตนายยุทธพันธ์เป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตด้วยตนเอง ส่วนการให้อาหาร ดูแลความสะอาดในโรงเรือนและคอกเลี้ยง หากติดธุระจะมีนางวิไลภรรยาเป็นผู้ทำหน้าที่แทน สำหรับการวางแผนการผลิตผู้เลี้ยงเน้นการขยายปริมาณหมูเพิ่มขึ้นโดยปล่อยให้ผสมพันธุ์กันเอง ในคอกที่เลี้ยงปล่อยแบบขังรวมทุกสายพันธุ์ ซึ่งลูกหมูบางรุ่นที่คลอดเป็นการผสมข้ามสายพันธุ์ ทั้งนี้เพราะผู้เลี้ยงมีเป้าหมายที่จะผลิตลูกหมูพันธุ์ลูกผสม คัดเลือกลักษณะเด่นของแต่ละสายพันธุ์ เช่น เหมยซานให้อัตราการแลกเนื้อและเจริญเติบโตเร็ว (7-8 เดือน) หมูป่าพันธุ์หน้ายาวรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง แต่โตช้า (1 ปี) เมื่อทั้งสองพันธุ์ผสมกันจะทำให้ได้ลูกหมูที่เจริญเติบโตเร็ว แข็งแรง รูปร่างสูงใหญ่คล้ายหมูป่า ด้วยผู้เลี้ยงมีแผนที่จะเพิ่มจำนวนหมูให้มากขึ้น เพื่อจำหน่ายลูกหมู เลี้ยงเป็นหมูขุนขายทั้งหมดมีชีวิตและฆ่าชำแหละ รวมทั้งขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ให้กับผู้สนใจทั่วไป

3.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

1. วัตถุดิบ

อาหารที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่หาได้ในท้องถิ่น วัตถุดิบที่ใช้ประกอบด้วย

1. รำ ซื้อมาจากโรงสีข้าวในตำบลอำเภอคอยสะเก็ด ซื้อมาครั้งละ 1 กระสอบ

ประมาณ 50 กิโลกรัม ราคา 340 บาท ใช้เลี้ยงได้ประมาณ 10 วัน

2. ต้นกล้วยและผักสด สับเป็นหยวกกล้วยแผ่นบางๆ ผสมกับรำและอาหารสำเร็จรูปให้กินเช้า – เย็น ส่วนกลางวันสับเป็นท่อนขนาด 6-10 นิ้ว หรือผักสด โยนใส่ในคอกให้ทานเพราะหมูป่ามีนิสัยชอบคุ้ยเขี่ย แต่จะวันใช้ต้นกล้วยเลี้ยงหมูทั้งหมดประมาณ 4 ต้น ตัดจากสวนครั้งละ 1 คันรถ ใช้เลี้ยงได้ประมาณ 1 สัปดาห์

3. อาหารสำเร็จรูป ซื้อมาจากร้านค้าในตัวเมืองเชียงใหม่ครั้งละ 1 กระสอบ ราคา 490 บาท ใช้ผสมอาหารเลี้ยงหมูวันละ 2 กิโลกรัม ซื้อมาเมื่อใกล้หมดหรือหมดลง

4. วัคซีน แก้วโรคหวัดฉีดให้กับลูกหมู ซื้อมาจากร้านค้าทั่วไปประมาณการใช้ 1 ลูกบาศก์เซนติเมตรต่อตัว ราคา 2 บาทต่อหน่วย

5. ธาตุเหล็ก ฉีดให้กับลูกหมูแรกคลอด ใช้ประมาณ 1 ลูกบาศก์เซนติเมตรต่อตัว ราคา 1.5 บาทต่อหน่วย ซื้อมาจากร้านค้าทั่วไป (ตารางที่ 4.12)

2. วัสดุอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน

ผู้เลี้ยงจัดทำวัสดุอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือนด้วยตนเอง วัสดุบางชนิดเป็นของเหลือใช้ในครัวเรือน เช่น ขามตักรำ เขียง ชันน้ำ เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์สร้างโรงเรือนซื้อจากร้านค้าในตัวอำเภอดอยสะเก็ด ส่วนคอกล้อมรอบโรงเรือนเพื่อเลี้ยงแบบขังปล่อยใช้ไม้ไผ่และเศษไม้ที่มีอยู่สร้างและซ่อมแซม

3. การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่ใช้เลี้ยงหมูไม่มีการตรวจสอบคุณภาพ เพราะใช้พืชผักที่ใช้เป็นอาหารผู้เลี้ยงปลูกเอง หรือผักต่างๆ เป็นพืชผักที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จึงมั่นใจว่าใช้อาหารปลอดภัยในการเลี้ยง สำหรับการเก็บรักษาต้นกล้วยเก็บไว้ในร่มก่อนนำมาเลี้ยงจะตรวจสอบและตัดชิ้นส่วนที่เน่าเสียทิ้ง ผักสดเก็บให้กินวันต่อวัน ส่วนอาหารสำเร็จรูปและรำเก็บไว้ในที่ร่มไม่ให้ถูกความชื้น เพราะจะเหม็นหืนเมื่อให้หมูกินจะเกิดอาการท้องร่วง ดังนั้นก่อนนำมาผสมอาหารเลี้ยงหมูในแต่ละวันจะตรวจสอบโดยการดมกลิ่นและใช้มือจับดูความชื้น ถ้ามีกลิ่นและความชื้นจะไม่นำมาเลี้ยงหมู

3.4 แรงงานและการจ้างแรงงาน

การผลิตใช้แรงงานในครัวเรือน เพราะการดูแลหมูป่าไม่ยุ่งยากและเลี้ยงแบบขังปล่อย ใช้เวลาว่างช่วงเช้า – เย็นให้อาหาร คนในครอบครัวสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ ดังนั้นจึงไม่มีการจ้างแรงงานในการเลี้ยง

3.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

การคำนวณต้นทุนผลตอบแทนในการผลิตครั้งนี้ เป็นการคำนวณต่อหนึ่งหน่วยการผลิต ซึ่งในการวิเคราะห์คิดทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ยังคิดต้นทุนในส่วนของค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต เพื่อรวมเป็นต้นทุนทั้งหมดและชี้ให้เห็นสภาพการเลี้ยงที่แท้จริง

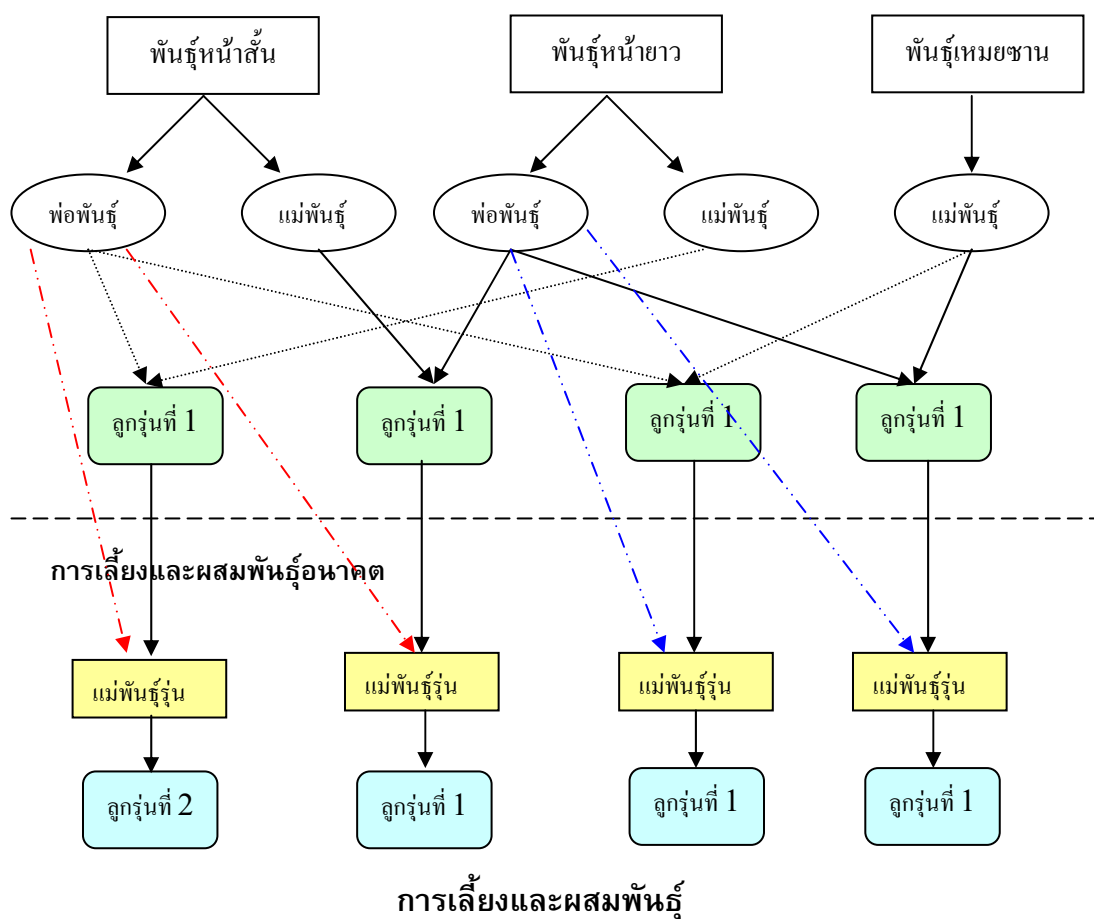
ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทั้งพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ (ใช้รอบการเลี้ยงระยะเวลา 210 วัน หรือ 7 เดือน) มีต้นทุนการทั้งหมดเท่ากับ 1,431.51 และ 1,691.92 บาท ตามลำดับ ต้นทุนพ่อแม่พันธุ์ที่สูงเนื่องมาจากผู้เลี้ยงซื้อหมูที่โตแล้วมาเลี้ยง พร้อมผสมพันธุ์ได้ทันที ดังนั้นจึงทำให้ค่าสายพันธุ์ซึ่งเป็นต้นทุนคงที่สูง ส่งผลให้ต้นทุนรวมสูงตามไปด้วย และถ้าหากขายในราคาตัวละ 6,000 บาท ผู้เลี้ยงมีกำไรเหนือราคาขายเท่ากับ 4,568.49 และ 4,308.08 บาท หรือร้อยละ 76.14 และ 71.80 ส่วนลูกหมู (ระยะเวลาเลี้ยง 60 วัน หรือ 2 เดือน) มีต้นทุนเท่ากับ 677.50 บาท และขายในราคาตัวละ 1,750 บาท กำไรเหนือต้นทุนเท่ากับ 1,072.50 หรือร้อยละ 61.29

3.6 กรรมวิธีการผลิต

การเลี้ยงดูของผู้ผลิตไม่แตกต่างจากผู้เลี้ยงขนาดเล็ก แต่เพิ่มการให้หยวกกล้วยเป็นอาหารอีกชนิดนอกเหนือจากผักสด และน้ำดื่มต้มดื่มตั้งก๊อกน้ำถาวรแบบหัวดูด เมื่อหมู

ต้องการเติมน้ำจะมาดูกินเองที่ก๊อกน้ำ การให้น้ำระบบนี้จะทำให้ประหยัดน้ำและพื้นคอกไม่เปียกแฉะ ส่งกลิ่นเหม็น รวมทั้งการผสมพันธุ์มีการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างพันธุ์หน้าสันหน้ายาว และพันธุ์หมยซาน (หมูแม่ัว)

การเลี้ยงและผสมพันธุ์ปัจจุบัน

3.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

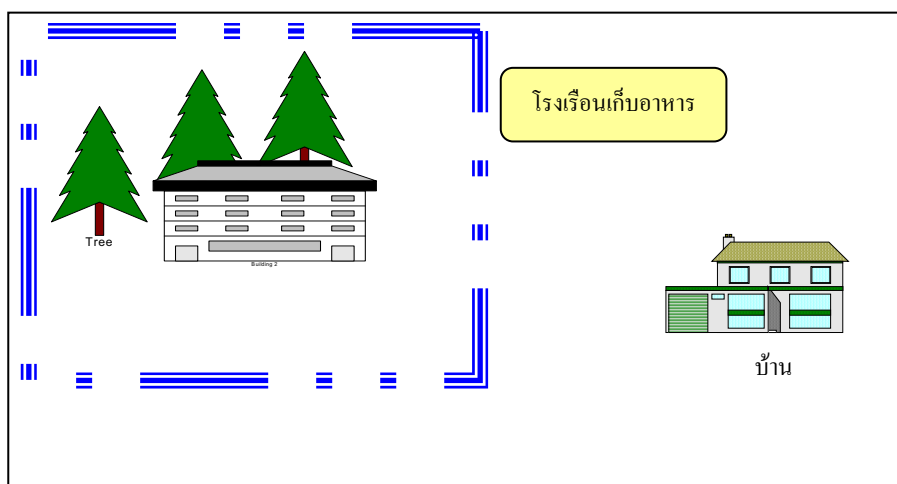
หมูป่าเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย แข็งแรงและมีความต้านทานโรคสูง การดูแลไม่ยุ่งยาก เทคโนโลยีที่ใช้เลี้ยงจึงยังไม่ได้มีการพัฒนาเหมือนหมูบ้าน อย่างไรก็ตามสำหรับการเลี้ยงของผู้ประกอบการรายนี้ มีการนำระบบการให้น้ำและอาหารสำเร็จรูปที่อาจถือว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ได้ คือ

1. ระบบการให้น้ำ ใช้ระบบการติดตั้งก๊อกน้ำระบบดูด ช่วยการประหยัดน้ำ แทนการให้น้ำแบบเทใส่ในรางน้ำ ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองและพื้นคอกชื้นแฉะส่งกลิ่นเหม็นต่อผู้เลี้ยงและ สุขภาพของหมู

2. อาหารสำเร็จรูป ใช้เป็นส่วนผสมอาหารในการเลี้ยง จากเดิมหมูป่าที่อยู่ตามธรรมชาติกินเฉพาะพืชผักและสัตว์ขนาดเล็ก เมื่อนำมาเลี้ยงในระบบฟาร์ม ผู้เลี้ยงนำอาหารสำเร็จรูปมาเป็นส่วนผสมในการเลี้ยง เพื่อให้เจริญเติบโตเร็วและอัตราการแลกเนื้อสูงเหมือนกับการเลี้ยงหมูบ้าน อย่างไรก็ตามข้อพิพาทในจุดนี้ผู้เลี้ยงยังไม่สามารถยืนยันได้แน่นอน

3.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

นายยุทธพันธ์สร้างคอกเลี้ยงหมูป่าเลียนแบบสภาพธรรมชาติ โดยล้อมคอกด้วยไม้ไผ่บนเนื้อที่ 3 งาน ภายในสร้างโรงเรือน 1 หลัง เพื่อเป็นที่หลบแดดฝนของหมูป่า และแบ่งพื้นที่เป็นคอกผสมและคลอดภายในโรงเรือนด้วย รอบๆ โรงเรือนมีต้นไม้ขนาดใหญ่ใช้เป็นที่ร่มเงาให้หมูป่าเช่นกัน การล้อมคอกใช้พื้นที่มากเพื่อให้หมูออกกำลังกายและใช้ชีวิตเหมือนกับอยู่ในป่าจริงๆ และจะไม่ทำให้หมูเครียด นอกจากนี้แยกโรงเรือนเก็บอาหารไว้ต่างหาก แต่อยู่ติดกับคอกเลี้ยง ซึ่งสะดวกในการให้อาหาร จากสภาพผังดังกล่าวจึงเหมาะสมกับการเลี้ยงหมูป่า

แผนผังการเลี้ยงหมูป่าของนายยุทธพันธ์

3.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตก่อให้เกิดของเสีย คือ กลิ่นเหม็นเน่าของขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือ แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหามากนัก เพราะจัดสภาพการเลี้ยงเลียนแบบธรรมชาติ มีลมพัดโกรก แสดงแดดส่องถึงพื้นคอก พื้นที่เลี้ยงกว้างหมูจะขับถ่ายกระจายไปตามส่วนต่างๆ จึงทำให้ขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือแห้งเร็วโดยเฉพาะฤดูแล้ง แต่มีบ้างในฤดูฝนที่ส่งกลิ่นรบกวนเพียงเล็กน้อย ส่วนขี้หมูและเศษอาหารที่เหลือเมื่อแห้งและมีปริมาณมากพอผู้เลี้ยงจะกวาดกองรวมกันตักใส่กระสอบเก็บไว้ ใช้เป็นปุ๋ยคอกใส่ไม้ผลในสวนต่อไป

3.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของหมูป่า

การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของหมูป่าของผู้เลี้ยงยังไม่มีแบบแผนรัดกุมดีเท่าที่ควร เนื่องจากเลี้ยงหมูป่าแบบขังรวมในคอกเดียวกัน บางครั้งเกิดการผสมกันเอง ซึ่งไม่

เป็นไปตามแผนที่ผู้เลี้ยงวางไว้ดังภาพที่ 4.2 และถึงแม้จะมีการผสมพันธุ์ตามแผนที่กำหนด แต่ยังคงการจัดเก็บข้อมูลและทำรหัส เพื่อตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามที่ต้องการ

3.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิต ผู้เลี้ยงขาดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพหมูป่า และไม่ทราบคุณภาพสินค้าที่ตลาดต้องการ จึงทดลองเลี้ยงและพัฒนาคุณภาพสายพันธุ์ด้วยตนเอง ซึ่งไม่แน่ใจว่าคุณภาพหมูที่ได้เป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่ ถ้าไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแล้วจะทำให้ ผู้เลี้ยงเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิต เพราะหมูป่าใช้ระยะเวลาเลี้ยงนานกว่าหมูบ้าน

ความต้องการความช่วยเหลือทางการผลิต ผู้เลี้ยงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปศุสัตว์ หรืองานศึกษาและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ เข้ามาศึกษาและพัฒนาสายพันธุ์ของหมูป่าที่ตลาดต้องการ และส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงต่อไป

3.12 ศักยภาพการผลิต

1. ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

1.1 ศักยภาพด้านการเพิ่มปริมาณการเลี้ยง ผู้เลี้ยงสามารถเพิ่มจำนวนหมูป่าได้ตามปริมาณเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะสามารถผลิตแม่พันธุ์เพิ่มขึ้นได้อีก ประกอบกับแม่พันธุ์เมื่อมีอายุมากขึ้นจะให้ลูกดก แต่ละตัวให้ลูกได้ถึง 2 คอกต่อปี

1.2 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้เลี้ยงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถศึกษาและพัฒนาคุณภาพสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การลดระยะเวลาเลี้ยงให้สั้นลง เนื่องจากปัจจุบันงานวิจัยด้านนี้ยังมีน้อย

2. ศักยภาพของปัจจัยการผลิต

ในการผลิตใช้หยวกกล้วยและวัชพืชเป็นอาหารหลักในการเลี้ยง ซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่น และเป็นปัจจัยการผลิตที่มีอีกมาก สามารถใช้เลี้ยงหมูได้มากกว่า 500 ตัว ดังนั้นในพื้นที่ยังมีศักยภาพด้านปัจจัยการผลิต

3. ศักยภาพของกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยาก ส่วนใหญ่เป็นวัสดุเหลือใช้หรือหาได้ในท้องถิ่น ใช้แรงงานในการเลี้ยงดูน้อย ถึงแม้ว่าหมูป่าจะใช้ระยะเวลายาวนานก็ตาม แต่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าหมูบ้านและของเสียที่เกิดจากการผลิตมีน้อยและใช้เป็นปุ๋ยคอกในการเกษตร ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ตรงข้ามอาจกล่าวได้ว่าการเลี้ยงหมูป่าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.11 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด

นายยุทธพันธ์ เจ้าของฟาร์มยังไม่มีจำหน่ายหมูป่า เนื่องจากต้องการขยายการเลี้ยงให้มีปริมาณมากขึ้น โดยวางแผนการตลาดในอนาคตจะชำแหละหมูป่าขายเองและเปิดเป็นร้านอาหารประเภทอาหารป่า เน้นเมนูหมูป่าเป็นหลัก ทำเลที่ตั้งร้านอาหารกับอำเภอดอยสะเก็ดบนถนนสายเชียงใหม่ – เชียงราย ซึ่งมีผู้สัญจรไปมาจำนวนมากเป็นประจำ หากหมูป่า

ในฟาร์มไม่เพียงพอ ต่อการจำหน่ายจะรับซื้อจากกลุ่มหรือสมาชิกมาจำหน่าย รวมทั้งมีแนวคิดและแผนการตลาด เช่นเดียวกับผู้ผลิตขนาดเล็กที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม

3.12 ช่องทางการจัดจำหน่าย

ปัจจุบันยังไม่มีช่องทางการจัดจำหน่าย

3.13 ราคาและการตั้งราคา

ผู้เลี้ยงคาดหวังการจำหน่ายลูกหมูตามราคาตลาดเช่นเดียวกับผู้เลี้ยงขนาดเล็กคู่ละ 3,500 บาท หรือตัวละ 1,750 บาท จากการวิเคราะห์พบว่า ลูกหมูมีต้นทุนการเลี้ยงเท่ากับ 677.50 บาท มีกำไรเหนือต้นทุนผันแปร ต้นทุนเงินสด และต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 1,433.44 1,295.75 และ 1,072.50 บาท หรือร้อยละ 81.91 74.04 และ 61.29 จากราคาขาย

พ่อแม่พันธุ์ผู้เลี้ยงคาดว่าจะขายราคาขั้นต่ำได้ตัวละ 6,000 บาท ขณะเดียวกันถ้าขายเป็นหมูขุนมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละหมูขนาด 100 กิโลกรัม และขายในราคาประกันที่กลุ่มมีแผน จะรับซื้อหมูไม่มีคุณภาพชำแหละในหมู่บ้าน กิโลกรัมละ 60 บาท จะมีรายได้ในราคาเดียวกับขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ และจากการวิเคราะห์พ่อแม่พันธุ์มีต้นทุนการเลี้ยงเท่ากับ 1,431.51 และ 1,691.92 บาท ดังนั้นหากขายเป็นพ่อแม่พันธุ์ หรือหมูขุนมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ จะมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด 4,568.49 และ 4,308.08 บาท หรือร้อยละ 76.14 และ 71.80 ตามลำดับ

แผนการตลาดในอนาคตผู้เลี้ยงชำแหละเนื้อหมูขายเอง ในการวิเคราะห์จึงประมาณน้ำหนักพ่อแม่พันธุ์ ราคาขาย และต้นทุนการตลาดที่ ในราคาเดียวกันกับผู้เลี้ยงขนาดเล็ก ฉะนั้นจะมีรายได้จากการขายเนื้อหมูมูลค่าเดียวกัน ณ ระดับราคาต่างๆ ส่วนการหมูขุนใช้ระยะเวลาเลี้ยง 7 เดือน น้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม ผู้เลี้ยงจะมีรายได้จากการชำแหละเนื้อจำหน่ายเอง ในราคาเดียวกับผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ ทั้งนี้จึงไม่แสดงรายละเอียดของการวิเคราะห์ต้นทุนชำแหละหมูขุนในผู้เลี้ยงขนาดกลาง เพราะปัจจุบันยังไม่มี การเลี้ยงหมูขุน โดยเป็นเพียงแผนการเลี้ยงและจำหน่ายในอนาคตเท่านั้น

ราคาและการตั้งราคาหมูป่าของผู้เลี้ยงขนาดกลาง

รายการ	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(1) ต้นทุนการผลิต (ต่อรอบการผลิต)			
1 ต้นทุนผันแปร	812.63	812.63	316.56
1.1 วัตถุดิบ			
อาหาร	473.24	473.24	67.61
วัคซีน			2.00
ธาตุเหล็ก			1.50
ชุดเข็มฉีดยา			100.00
1.2 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ			
ค่าซ่อมแซมโรงเรือน	53.03	53.03	22.73
1.3 แรงงาน			
ค่าแรง	286.36	286.36	122.73
2 ต้นทุนคงที่	618.87	879.29	360.94
2.1 ค่าสายพันธุ์	260.42	520.83	260.42
2.2 ค่าเสื่อมราคา	358.46	358.46	100.52
รวม	1,431.51	1,691.92	677.50
ราคาขายเป็นสายพันธุ์ (บาท)	6,000.00	6,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00	1,750.00
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	5,187.37	5,187.37	1,433.44
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,213.31	4,952.90	1,295.75
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,568.49	4,308.08	1,072.50
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	100.00
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	86.46	86.46	81.91
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	86.89	82.55	74.04
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	76.14	71.80	61.29
ราคาหมูมีชีวิตเพื่อส่งชำแหละ (100 กก x 60 บาท)*	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการ (บาท/หน่วย)	6,000.00	6,000.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)	5,187.37	5,187.37	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)	5,213.31	4,952.90	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	4,568.49	4,308.08	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกิจการต่อราคาขาย (%)	100.00	100.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย (%)	86.46	86.46	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย (%)	86.89	82.55	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย (%)	76.14	71.80	-

มีต่อ.. / ตาราง

(ต่อ)

รายการ	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกหมู
(2) ต้นทุนการตลาด			
ต้นทุนหมูขนาด 100 กก.*	6,000.00	6,000.00	-
ค่าจ้างแรงงานฆ่าและต่อตัว**	50.00	50.00	-
ค่าภาษีจ่ายให้โรงฆ่าสัตว์ต่อตัว***	10.00	10.00	-
ค่าแรงงานขาย 0.5 วัน ****	60.00	60.00	-
ต้นทุนการตลาดต่อตัว	6,120.00	6,120.00	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 70 บาท)*****	4,666.90	4,666.90	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	-1453.10	-1453.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	-31.14	-31.14	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 100 บาท)*****	6,667.00	6,667.00	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	547.00	547.00	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	8.20	8.20	-
ราคาหมูชำแหละ (66.67 กก x 130 บาท)*****	8,667.10	8,667.10	-
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)	2,547.10	2,547.10	-
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาชำแหละขาย(%)	29.39	29.39	-

หมายเหตุ: * ราคาที่กลุ่มรับซื้อหมูมีชีวิตจากสมาชิกมาชำแหละจำหน่ายภายในกลุ่ม (หมูไม่มีคุณภาพ) กก.ละ 60 บาท

** คิดค่าชำแหละตามราคาที่ว่าจ้าง ณ โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลอำเภอดอยสะเก็ด

*** คิดค่าภาษีโรงฆ่าตามที่เทศบาลอำเภอดอยสะเก็ดเป็นผู้จัดเก็บ

**** คิดจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในพื้นที่วันละ 120 บาท

***** นำหนักคำนวณตามการศึกษาของวัชรพงษ์ วัฒนกุล และอินทร์ ศาลางาม, 2545 หมูขนาด 60 กก.จะให้เนื้อ 40 กก. และค่าซาก 20 กก. และราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดราคาขายส่งที่แม่ค้าเมืองใหม่รับจากพ่อค้าคนกลาง

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่แม่ค้าเมืองใหม่ขายส่งให้กับลูกค้าประจำ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

***** คิดราคาเนื้อหมูได้มาจากการสำรวจข้อมูลการตลาดที่ห้างซูเปอร์มาร์เก็ตจำหน่ายแก่ลูกค้า

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณของทีมีวิจัยและกลุ่มงาน กศน.ในพื้นที่ อ.ดอยสะเก็ด

ในข้างต้นเป็นผลที่ได้จากการลงพื้นที่ไปสำรวจข้อมูลและศึกษากระบวนการในการเลี้ยงหมูป่าของสมาชิกเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนในกลุ่มเครือข่ายเพื่อนำไปพัฒนาเป็นโครงการของบกระต้นเศรษฐกิจชุมชน ผ่านการดำเนินกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับครัวเรือน ทั้งเพื่อเป็นการสร้างแบบอย่างสำหรับสมาชิกกลุ่มอื่นๆที่มีความสนใจในการจะประกอบอาชีพการเลี้ยงหมูป่าเป็นอาชีพหลัก

ซึ่งขณะเดียวกันก็ได้มีการประมวลสรุปภาพรวมของการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่ทองโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันกับกลุ่มสมาชิกซึ่งได้ผลของการปฏิบัติการร่วมกันตามกระบวนการที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 โดยมีผลที่เกิดขึ้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

5. ในด้านจุดแข็งและจุดเด่นที่พบในการดำเนินงานของเครือข่าย ประกอบด้วย

5.1 การจัดการองค์กร นายโกสิน เสงจา เป็นผู้นำกลุ่มคนหนุ่มไฟแรง วิสัยทัศน์กว้าง มีประสบการณ์ การบริหารงานจากการเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และแสวงหาความรู้มาใหม่ๆ อยู่เสมอจากร่วมอบรม ประชุม สัมมนา กับหน่วยงานต่างๆ นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนากลุ่มและชักจูงให้คณะกรรมการกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ ตามโอกาส เพื่อเปิดวิสัยทัศน์และนำความรู้มาพัฒนาและถ่ายทอดต่อให้กับสมาชิกรายอื่นๆ

5.2 การผลิตหมูป่าเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย การดูแลไม่ยุ่งยาก มีภูมิด้านทานโรคสูง ต้นทุนการผลิตต่ำ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นวัชพืชที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

5.3 การตลาดการจำหน่ายตั้งราคาตามตลาด โดยคำนึงถึงราคาขายของกลุ่มคู่แข่งเป็นสำคัญ ร่วมกับคุณภาพหมูป่าที่ผลิต

5.4 การเงิน มีความสามารถพอสมควรในการหาเงินทุนเข้าสู่กลุ่ม เช่น ค่าตอบแทนจากงานวิจัย

6. ในด้านจุดอ่อน

6.1 การจัดการองค์กร คณะกรรมการไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับไม่มีความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ จึงทำให้การบริหารงานของกลุ่มไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทำให้ต้องเสียเวลาในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารใหม่หลายครั้ง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกในการร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยเฉพาะองค์ประกอบของคณะกรรมการเดิมไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการตลาดที่จะทำหน้าที่ขายสินค้า

6.2 การผลิตหมูป่าที่สมาชิกเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์คุณภาพไม่ดี และหมูเจริญเติบโตช้าใช้ระยะเวลาเลี้ยงนานกว่าจะขายได้

6.3 การตลาด

1.เน้นการจำหน่ายลูกหมูเป็นหลัก และขายในราคาสูงกว่าหมูบ้าน ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของผู้เลี้ยงทั่วไป ประกอบกับไม่มีตลาดรับซื้อหมูขุนมีชีวิตและเนื้อชำแหละที่แน่นอน ทำให้หมูที่สมาชิกกลุ่มที่เลี้ยงไว้จำหน่ายไม่ได้ หรือจำหน่ายได้ในไม่เงินไปตามราคาที่คาดหวัง

2.ไม่มีผู้ทำหน้าที่ติดต่อด้านการตลาด นำหมูไปออกจำหน่าย ขยายตลาด และเพิ่มช่องทางจำหน่าย การดำเนินการตลาดปัจจุบันทำการตลาดแบบตั้งรับ รอลูกค้าเข้ามาซื้อ สินค้าเองที่บ้านของสมาชิกกลุ่ม โดยกลุ่มยังไม่มีบทบาทหน้าที่เข้ามาจัดการด้านการตลาด

3.ขาดการประชาสัมพันธ์การเลี้ยงหมูป่าของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

6.4 การเงิน เงินของกลุ่มที่มีอยู่นำฝากไปไว้กับธนาคาร โดยไม่ได้นำไปลงทุนเกี่ยวกับกิจกรรม การดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลกำไร หรือเกิดประโยชน์แก่กลุ่ม

6.5 โอกาส

1.กลุ่มอยู่ในพื้นที่การบริการและให้ความช่วยเหลือของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำให้มีโอกาสได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การผลิตและ ปรับปรุงสายพันธุ์หมูป่า การตลาด การศึกษาดูงานของกลุ่ม เป็นต้น

2.ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดอยสะเก็ด (ศบอ.ดอยสะเก็ด) ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งกลุ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของสมาชิก รวมทั้งกลุ่ม มีโอกาสขอรับบริการหรือเพิ่มเติมความรู้ในด้านอื่นๆ ที่ทาง ศบอ.ดอยสะเก็ด มีงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมอาชีพตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี

3.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แหล่งสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยในด้านต่างๆ รวมทั้งมีบุคลากรให้บริการความรู้ด้านต่างๆ ตามที่กลุ่มประสงค์จะเรียนรู้ และสกว. จะเป็นผู้ประสานและแนะนำให้เป็นผู้ไปติดต่อเอง

4.ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตเกษตร ที่ผู้อำนวยการ ศบอ.ดอยสะเก็ดร่วมในโครงการพัฒนานักวิจัย และเลือกกลุ่มหมูป่าเป็นกรณีศึกษา ทำให้นายโกสิน เสงจา คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มมีโอกาสเข้าร่วมอบรม ประชุมและสัมมนากับหน่วยงานดังกล่าวเป็นประจำ และ ศูนย์แห่งนี้ยังมีข้อมูลต่างๆ ให้บริการโดยเฉพาะด้านการผลิต และการตลาด จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มใช้เป็นแหล่งข้อมูล รวมทั้งบุคลากรของหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญด้านการตลาดเป็นอย่างดี เข้ามาร่วมทำงานและให้คำปรึกษาการตลาดให้กับกลุ่ม

5. นโยบายของรัฐบาล

5.1 นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การเลี้ยงหมูป่าของกลุ่มและการแปรรูปอาหารหมูป่ามีโอกาพัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้ได้รับการสนับสนุน งบประมาณต่างจากหน่วยงานของรัฐ

5.2 นโยบายพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย ทำให้สมาชิกกลุ่มมีโอกาส นำเงินมาลงทุนขยายการผลิตหมูป่ามากขึ้น หรือประกอบอาชีพเสริมด้านอื่นๆ ระหว่างที่รอการจำหน่ายหมูป่า ทำให้ได้มาซึ่งรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

5.3 นโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานแบบผู้ว่า CEO สู่ระดับจังหวัด ทำให้กลุ่มมีโอกาสนำเสนอปัญหาและความต้องการพัฒนาตนเองโดยตรงต่อผู้ว่า CEO ได้รับทราบและเข้ามาช่วยเหลือในการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว และตรงประเด็นปัญหา รวมทั้งมีโอกาสได้รับการสนับสนุนพัฒนาในด้านต่างๆ และงบประมาณ

5.4 กระทรวงวัฒนธรรมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ให้ความสำคัญการพัฒนาศักยภาพของคน ทำให้กลุ่มมีโอกาสขอรับความช่วยเหลืองบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์

7. ในด้านข้อจำกัด

1. สภาพพื้นที่เป็นป่าเขาทำให้การติดต่อสื่อสารกับสมาชิกเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทำให้เป็นข้อจำกัดของลูกค้าที่ต้องการซื้อหมูป่าจะเลือกติดต่อซื้อจากสมาชิกที่ตั้งอยู่ ติดกับถนนสายหลักโดยเฉพาะสายเชียงใหม่ – เชียงราย ส่วนผู้ที่เลี้ยงอยู่ตามหมู่บ้านในป่าเขาลึกจะไม่มีลูกค้าเข้าไปซื้อหมูป่า

2. ตลาดผู้บริโภคเนื้อหมูป่าเป็นตลาดของคนเฉพาะกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายอายุมากกว่า 30 ปี และมีข้อจำกัดในการนำไปปรุงอาหารบริโภค จึงเป็นตลาดที่มีช่องทางการจำหน่ายที่แคบเมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้าน

การจัดการองค์กร

จากการศึกษาแบบวิเคราะห์เจาะลึกด้านการจัดการองค์กร ทำให้ทราบปัญหาต่างๆ ของกลุ่มและมีการจัดกิจกรรมทบทวนปัญหาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยเชิญพันธมิตรร่วมทำงานหลายฝ่าย เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สาขามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดอยสะเก็ด ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดอยสะเก็ด ฯลฯ จนก่อให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนกฎระเบียบของกลุ่มหลายครั้งจนเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

การผลิต

ด้านการผลิตของกลุ่มเป็นลักษณะต่างคนต่างผลิต แยกกันขาย วัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์หาได้ง่ายในท้องถิ่น การเลี้ยงเสียค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก ผู้ที่เริ่มเลี้ยงครั้งแรกควรซื้อลูกหมูมาเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์เองจะทำให้ต้นทุนการเลี้ยงถูกกว่าซื้อพ่อแม่พันธุ์มาเลี้ยงขยายการผลิต เนื่องจากพ่อแม่พันธุ์มีราคาสูง ผลจากการศึกษาด้านการผลิตทำให้ทราบปัญหาการผลิตด้านต่างๆ และนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์ โดยการตอนลูกหมูตัวผู้ที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเป็นพ่อพันธุ์และตอนให้เป็นหมูนุ่น ทำให้ลูกหมูโตเร็ว ลดระยะเวลาเลี้ยง การอบรม ให้ความรู้ในการใช้เวชภัณฑ์รักษา และการศึกษาดูงานการเลี้ยงเพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมทั้ง วิธีการเลี้ยงที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาการเลี้ยงให้เกิดประโยชน์ ด้านอื่นๆ เป็นรายได้เสริมเพิ่มขึ้น เช่น การทำปุ๋ยหมัก หรือผสมขี้หมูกับดินเป็นดินสำเร็จรูป ปลุกต้นไม้จำหน่าย เป็นต้น

การตลาด

สมาชิกต่างคนต่างขาย ส่วนใหญ่จำหน่ายไม่ได้ด้วยหลายสาเหตุ เช่น หมูไม่มีคุณภาพ ผู้เลี้ยงไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทำให้ไม่มีลูกค้าเข้ามาซื้อหมูป่า ดังนั้นจึงต้องเลี้ยงหมูหลังคลอดเพิ่มขึ้น ประกอบกับผู้เลี้ยงไม่ทราบแหล่งขายและสภาพตลาดของหมูป่า ฉะนั้นจึงจัดกิจกรรมการสำรวจตลาดหมูป่าด้วยแบบสอบถามในพื้นที่ตัวเมืองเชียงใหม่และอำเภอใกล้เคียง ผลการศึกษาทำให้กลุ่มทราบสภาพตลาด และช่องทางการจำหน่ายเนื้อหมูป่าที่สามารถนำมาพัฒนาการขายหมูเนื้อชำแหละของกลุ่มในอนาคต

การเงิน

กลุ่มมีเงินกองกลางจำนวนหนึ่งที่สามารถใช้ในการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มในด้านต่างๆ การดำเนินงานของกลุ่มยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน และการเลี้ยงของสมาชิกทุกรายใช้เงินทุนตนเอง บางรายกู้เงินเพิ่มจากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ การเกษตร และ/หรือ เงินกองทุนหมู่บ้าน ผลจากการดำเนินงานทั้งของกลุ่มและผู้เลี้ยงที่เป็นกรณีศึกษา พบว่า ไม่มีศักยภาพด้านการเงิน

อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาแบบวิเคราะห์เจาะลึกแต่ละด้าน ทำให้ทราบสภาพปัญหาด้านต่างๆ พร้อมนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับสมาชิก และเชิญพันธมิตรร่วมทำงานในกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้และองค์ความรู้ใหม่

8. ศักยภาพการพัฒนา

1. ผู้นำกลุ่มเป็นคนหนุ่มไฟแรง มีวิสัยทัศน์กว้าง โอกาสที่จะนำพากลุ่มก้าวหน้าพัฒนาต่อไปมีสูง อย่างไรก็ตามหากมีการบริหารงานเชื่อมกับกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ ที่เข้มแข็ง และเกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์และผลิตภัณธ์ต่างๆ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และองค์ความรู้ร่วมกัน ในด้านประสบการณ์บริหารและฝึกอบรม ปัจจุบันนายโกสินเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่หวาน มีโอกาสไปประชุมกับหน่วยงานต่างๆ และนำความรู้มาถ่ายทอดต่อ

ให้กับคน ในชุมชน รวมทั้งนำความรู้ในการบริหารงานมาจัดทำโครงสร้างในการบริหารงาน กลุ่มประกอบกับความรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหน่วยงานต่างๆ

2.การผลิต ด้วยปัจจัยการผลิตและกระบวนการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งยังมีอีกมาก เช่น ต้นกล้วย ผักสด และวัชพืชต่างๆ ดังนั้นผู้เลี้ยงสามารถที่จะขยายการผลิตเพิ่มขึ้นได้อีก ถ้าต้นกล้วยไม่พอเลี้ยงสามารถปลูกเพิ่มได้และยังเป็นช่องทางให้ได้อาหารซึ่งรายได้เสริมจากใบตอง หัวปลี และกล้วย ส่งจำหน่ายตลาดในตัวอำเภอโดยสะดวก หรือ เมืองเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลมากนัก

9.แนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

การจัดการองค์กร

1.กลุ่มควรมีการประชุมและพบพบนพบปะการบริหารงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการทำงานของตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งเป็นโอกาสให้สมาชิกรายอื่นๆ มีโอกาสได้เรียนรู้การทำงาน และผลัดเปลี่ยนการเข้ามาทำงานร่วมกับคณะกรรมการคนอื่นๆ อันจะเป็นการสร้างควมสามัคคีภายในกลุ่ม และส่งผลให้การทำงานของกลุ่มยั่งยืนต่อไป

2.จัดให้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่นๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทราบแนวทางการบริหารงานที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม หรือถ่ายทอดความรู้ แนวทางแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเคยประสบและสามารถแก้ไขเป็นผลสำเร็จ ให้กับกลุ่มอื่นๆ ได้เรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาร่วมมือเป็นเครือข่ายร่วมกัน ต้องการหากิจกรรมที่เกิดประโยชน์และน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นสมาชิกมีกิจกรรมกระตือรือร้นอย่างต่อเนื่อง

การผลิต

1.ศึกษาวิจัย พัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์หมูป่า อาหารที่เหมาะสมในการเลี้ยงที่อัตรา การเจริญเติบโตเร็ว ลดระยะเวลาการเลี้ยง ได้คุณภาพเนื้อหมูตามที่ตลาดต้องการ

2.จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการฟาร์มที่ถูกต้องลักษณะ

การตลาด

1.กลุ่มควรมีตลาดกลางรับซื้อหมูป่าจากสมาชิก เพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรม การตลาดร่วมกันกับภายในสมาชิกกลุ่ม และรองรับหมูป่าที่สมาชิกขายไม่ได้ นำมาชำแหละ ขาย ในนามกลุ่มหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปออกจำหน่าย

2.ทำการประชาสัมพันธ์กลุ่มและกิจกรรมต่างๆ ให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักมากขึ้น

3.ควรมีการทดลองร้านค้าชุมชน ให้เป็นตลาดชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางจำหน่าย ให้กับนักท่องเที่ยว และผู้สัญจร วางจำหน่ายเนื้อหมูป่าเป็นช่วงๆ บนถนนสายเชียงใหม่- เชียงรายโดยใช้ตู้แช่เย็น หรือแช่แข็ง หรืออาจจะร่วมกับกลุ่มอื่นๆ รอบห้วยฮ่อมไคร้ ระยะแรก จัดตั้งเป็นศูนย์ขนาดเล็กไปก่อน มีสินค้าหลากหลายชนิดจำหน่าย โดยปักป้ายประชาสัมพันธ์ ให้ทราบตั้งแต่ระยะไกล ทั้งสองฟากถนนประมาณ 1 กิโลเมตร ก่อนถึง ให้ผู้สัญจรได้ทราบล่วงหน้า รวมทั้งดำเนินการหาพันธมิตรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตลาด เช่น ศูนย์วิจัยเพื่อ

เพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น มาให้คำแนะนำปรึกษา เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย ฯลฯ

4. ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการตลาดของหมูป่า เพื่อนำมาพัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ ไม่ให้หมูปาล้นตลาดจนเป็นปัญหาเช่นเดียวกับหมู่บ้าน และทำให้ทราบแหล่งที่ต้องการและส่งขายให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ

การเงิน

1. ผู้เลี้ยงควรทำการจดบันทึกรายรับ – จ่าย จากการเลี้ยงเพื่อให้ทราบต้นทุนการผลิต เพื่อนำมาใช้ปรับลดต้นทุนการเลี้ยง และวางแผนการผลิตในอนาคต

2. กลุ่มควรมหาเงินทุนไว้สำหรับเป็นเงินกองกลางให้สมาชิกกู้ยืมเมื่อมีปัญหาด้านการเงิน หรืออยู่ระหว่างรอจำหน่ายหมูป่า

จากกระบวนการที่ทำงานต่อเนื่องของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง ทำให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้ผลการดำเนินงานที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งในส่วนของ การวิเคราะห์กระบวนการเลี้ยงหมูป่า การพัฒนาระบบฟาร์ม และการแสวงหาการตลาด ควบคู่กันไปกับการสร้างกระบวนการรู้ทำให้มีการได้ร่างโครงการการพัฒนาวิสาหกิจของชุมชนของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังและได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ต่อเนื่องจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดยมีเนื้อหาสาระของการดำเนินงานหลังจากงานวิจัย ดังต่อไปนี้ (หน้าต่อไป)

ชื่อโครงการ : กองทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนระดับครอบครัวกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง
องค์กรที่รับผิดชอบ : เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

1.1 ความเป็นมาขององค์กรโดยย่อ

ในปี 2544 ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์เลี้ยงหมูป่า เพื่อลดการล่าหมูป่าในพื้นที่ป่ารอบศูนย์ จึงไม่ได้มีการจัดอบรมและแจกพันธุ์หมูป่าให้เกษตรกรทดลองเลี้ยง เริ่มแรกการเลี้ยงเป็นแบบต่างคนต่างเลี้ยง ต่างคนต่างขาย ต่อมานายโกสินมีโอกาสไปซื้อพันธุ์หมูป่าที่จังหวัดจะเชิงเทรา และได้เห็นการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพรในจังหวัดจะเชิงเทรา จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาสอบถามความเห็นของผู้เลี้ยงหมูป่ารอบศูนย์ ทุกคนให้การตอบรับ และสนใจร่วมจัดตั้งกลุ่ม ดังนั้นจึงร่วมกันขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน ดอยสะเก็ด จนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546

จากการสนับสนุนด้านแนวคิดของ ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ในส่วนของฝ่ายการศึกษาพัฒนาป่าไม้ ที่อยู่ภายใต้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ คือ หนึ่ง เพื่อให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า ให้ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลสุขภาพ และด้านอื่นๆ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการเลี้ยงหมูป่าให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และ สอง เพื่อรวมกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าของอำเภอดอยสะเก็ดและอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และให้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด บวกกับความสนใจของกลุ่มแกนนำที่รวมตัวกัน ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าเริ่มตัวกันเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาให้เป็นเครือข่าย โดยใช้งานวิจัยท้องถิ่นเป็นเงื่อนไขในการยกระดับและพัฒนาตัวเอง

1.2 ผู้ประสานงาน / สถานที่ติดต่อ

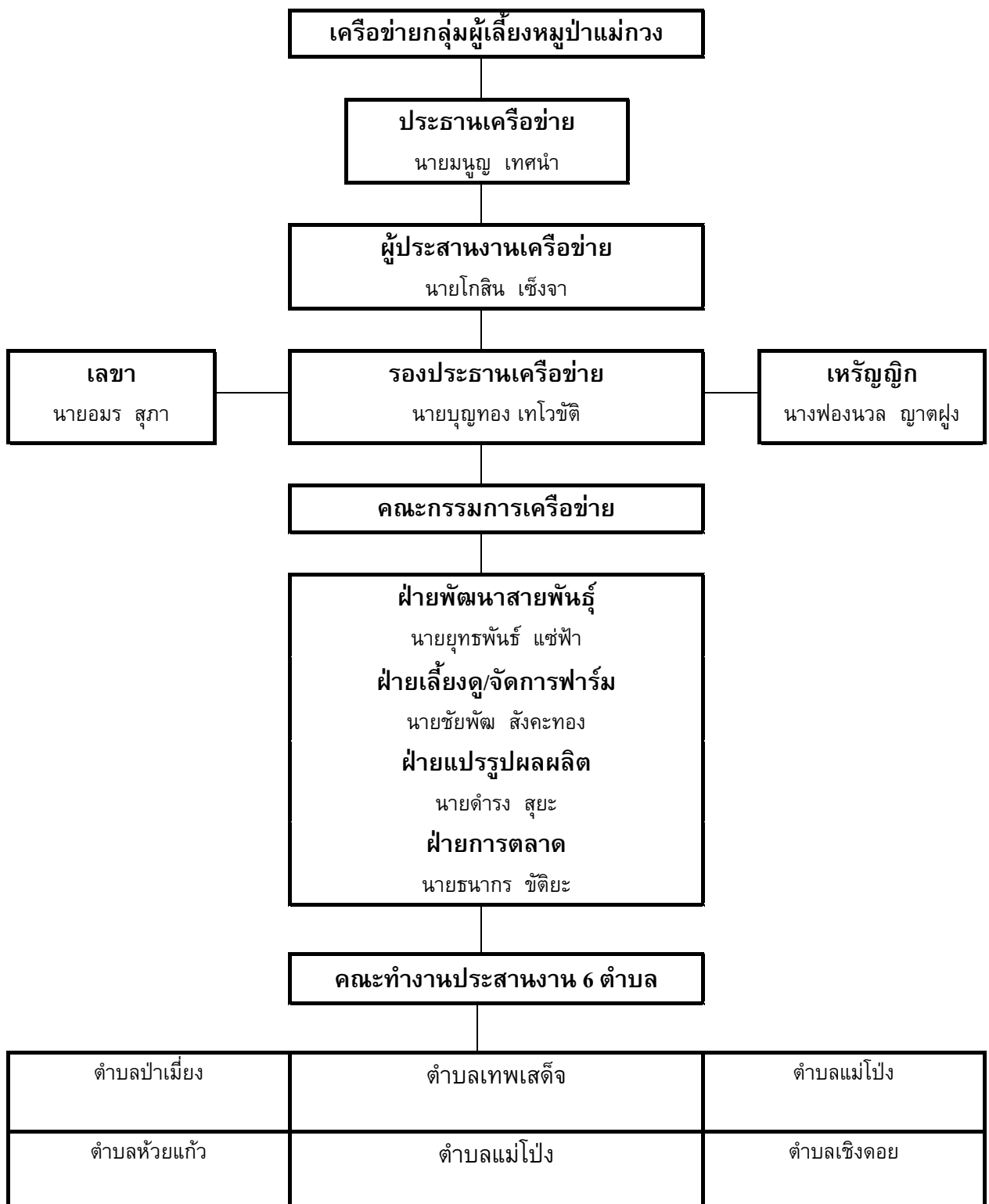
นายโกสิน เสงจา

ที่ทำการเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

16/3 หมู่ 3 ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

โทร 09-5560808

1.3 โครงสร้างการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง

ส่วนที่ 2 ความเป็นมาและข้อมูลในการดำเนินโครงการ

ประมาณปี พ.ศ. 2544 ถึงกลางปี 2547 งานศึกษาและพัฒนากลุ่มเลี้ยงสัตว์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ ได้จัดอบรมเกษตรกรในหมู่บ้านรอบ อำเภอดอยสะเก็ดและกิ่งอำเภอม่อน รวม 5 รุ่น จำนวน 80 คน โดยแต่ละรุ่นจะคัดเลือกผู้เข้าอบรมจากบางหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3-5 คน กำหนดให้ผู้ที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันรวมเป็น 1 กลุ่มย่อย หลังจากอบรมมีการแจกพันธุ์หมูป่าให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มย่อยนำไปเลี้ยงกลุ่มละ 2 ตัว (ตัวเมียและตัวผู้) ขึ้นอยู่กับกลุ่มย่อยจะตกลงกันเองว่าจะรวมกันเลี้ยง หรือจะให้สมาชิกรายใดรายหนึ่งเป็นผู้เลี้ยง หากเป็นวิธีหลังลูกรุ่นแรกที่ขยายพันธุ์ได้จะนำไปแจกให้กับสมาชิกรายอื่นที่เข้าอบรมในรุ่นเดียวกัน หากไม่เพียงพอจะรอรุ่นต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อแจกลูกหมูครบทุกคนในกลุ่มย่อยที่รวมอบรมครั้งเดียวกันแล้ว ลูกหมูที่ขยายพันธุ์ได้ในครั้งต่อไปผู้เลี้ยงอาจจะเก็บไว้เลี้ยงเอง หรือแบ่งขายให้กับเกษตรกรในหมู่บ้านที่สนใจ และผู้ที่สนใจเลี้ยงเหล่านี้รวมทั้งผู้ผ่านการอบรมบางรายยังซื้อหมูจากภายนอกเข้ามาเลี้ยงหมุนเวียนและจำหน่ายบางส่วนออกไป ปัจจุบันมีผู้เลี้ยงทั้งหมด 38 ราย มีหมูป่าทั้งสิ้นจำนวน 171 ตัว (สำรวจ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2547) การเลี้ยงส่วนใหญ่มุ่งเพื่อให้เป็นรายได้เสริม

เมื่อมีผู้เลี้ยงหมูป่าเพิ่มมากขึ้น และกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นป่าและหุบเขา การเดินทางติดต่อสื่อสารและขนส่งเป็นไปได้ค่อนข้างลำบาก หมูที่เลี้ยงไว้มีจำนวนเพิ่มขึ้น จำหน่ายไม่ได้ ด้วยเหตุผลหลายประการ คือ ผู้เลี้ยงเน้นการขายหมูมีชีวิตโดยเฉพาะลูกหมูมีราคาสูงถึงคู่ละ 3,000 บาท เกษตรกรใช้ระยะเวลาเลี้ยงสั้นประมาณ 50 วัน ก็สามารถจำหน่ายได้ เมื่อเทียบกับพ่อแม่พันธุ์ หรือหมูขุนที่ต้องเลี้ยงประมาณ 1 ปี และขายตัวละ 4,000 – 6,000 บาท ตลาดลูกหมูส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและซื้อไปเลี้ยงเพียงครั้งเดียว เมื่อจำหน่ายไม่ได้ตามราคาข้างต้นผู้เลี้ยงมักจะเก็บลูกหมูไว้เลี้ยงเองจนโตเป็นหมูขุน แต่ตลาดหมูขุนมีชีวิตมีไม่แน่นอน ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงยังไม่มีตลาดหมูชำแหละ จึงเป็นเหตุให้จำหน่ายไม่ได้และหมูที่เลี้ยงจึงมีปริมาณเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มี การวางแผนฟาร์ม และประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน ตลอดจนไม่มีศูนย์รวบรวมหมูป่าเพื่อการจำหน่ายและปฏิบัติเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าขุนแม่กวัง แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้เพราะต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างขาย รวมทั้งเนื้อหมูป่ามีการบริโภคเฉพาะกลุ่มและมีราคาสูงกว่าเนื้อหมูฟาร์มหรือหมูบ้านที่นิยมบริโภคกันทั่วไป สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาด้านการตลาดตามมา

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง ได้พัฒนาระบบการกลุ่ม สู่การเป็นเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง และได้ร่วมกันพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อให้เอื้อต่อสถานการณ์ในการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน และให้เกิดการหนุนเสริมระหว่างกลุ่มสมาชิกด้วยกัน โดยทางกลุ่มได้เน้นในเรื่องการพัฒนาการตลาด และการแปรรูป

ผลผลิต ให้กลุ่มสมาชิก เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือน ของ
ฐานกลุ่มสมาชิก ทั้งหมด 38 ครอบครั

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและการเลี้ยงหมูป่าของกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่า
แม่กว
2. เพื่อกระจายผลผลิตทางการเกษตรและการเลี้ยงหมูป่าสู่ตลาดในการเพิ่มรายได้ให้
กลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวให้ต่อเนื่องยั่งยืนและสามารถพึ่งตัวเองได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนระดับครัวเรือนที่สามารถพึ่งตัวเองได้อย่างต่อเนื่อง
2. ผลผลิตทางการเกษตรและผลผลิตจากการเลี้ยงหมูป่าสามารถนำมาแปรรูปเป็น
ผลผลิตที่ตรงกับความต้องการของตลาดและนำไปสู่การเพิ่มรายได้และลดหนี้สินของกลุ่มผู้เลี้ยง
หมูป่าได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการมีตลาดที่สามารถรองรับผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

แผนปฏิบัติการโครงการ

1. แผนปฏิบัติการ ด้านการสนับสนุนทุนกู้ยืมเพื่อการพัฒนาอาชีพหลัก / เสริม

- 1.1 จัดประชุมสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กว ทั้ง 38 ครอบครั เพื่อสร้างเข้าใจในแนว
ทางการ
พัฒนาอาชีพหลัก และ อาชีพเสริม พร้อมทั้งร่างระเบียบการกู้ยืมเงิน และประเมินความพร้อม
ของกลุ่มสมาชิกทั้ง 38 ครอบครั ในการพิจารณาเงินกู้ยืม
- 1.2 ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กว และหน่วยงานที่ปรึกษา
เข้าร่วมเพื่อวางแผนการสนับสนุนและหนุนเสริมการดำเนินงาน และการใช้เงินกู้ยืมของกลุ่ม
สมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวพร้อมทั้งจัดทำกรอบแนวทางการทำ “ แผนเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการ
พึ่งตนเองระดับครัวเรือน”
- 1.3 ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม
ของแต่ละครัวเรือนภายใต้แผนงาน “ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองในระดับ
ครัวเรือน”

2. แผนปฏิบัติการด้านการจัดทำสถานที่จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและผลผลิตจาก หมูป่า

- 2.1 จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กว เพื่อวางแผนการจัดทำ
สถานที่จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและผลผลิตจากหมูป่า โดยมีรายละเอียดดังนี้
- การพัฒนาสถานที่จำหน่ายฯ ให้เป็นจุดสนใจของกลุ่มผู้บริโภค

- จัดทำแผนการสำรวจการตลาด และ ติดต่อร้านค้าในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และ นอกพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เช่นห้างสรรพสินค้า เซเว่นฯ หรือร้านขายของชำทั่วไป

2.2 ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานการประเมินผลด้านการตลาดและ สถานที่จำหน่ายโดยจัดประชุมสรุปผลทุก 3 เดือน

3. แผนปฏิบัติการด้านจัดตั้งกองทุนเพื่อการลดหนี้ของกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงหมูป่าทั้ง 38 ครอบครัว

3.1 จัดทำแผนสำรวจหนี้สินของกลุ่มสมาชิกทั้ง 38 ครอบครัว โดยการจัดประชุมและ เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมให้คำปรึกษาในการจัดทำแผน

3.2 ประมวลวิเคราะห์ วางระบบของหนี้สินจากฐานข้อมูลการสำรวจ โดยการเชิญกลุ่ม สมาชิกทั้ง 38 ครอบครัว เข้าร่วมประชุม และวางแผน

3.3 จัดตั้งกองทุนเพื่อการลดหนี้ของกลุ่มสมาชิก โดยวางโครงสร้าง ของกองทุนใน ลักษณะการออมเป็นรายวัน ภายใต้รูปแบบการออมทรัพย์ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน กลุ่มในระดับ หมู่บ้าน และกลุ่มในระดับตำบล และ นำสู่การออมในระดับเครือข่าย

3.4 ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานการประเมินผลการดำเนินงานโดย มีการจัดประชุมสรุปบทเรียนทุก ๆ 3 เดือน

4. แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่า แม่กวัง

4.1 จัดประชุมประจำเดือนคณะกรรมการเครือข่ายฯ ทุก ๆ วันเสาร์ที่ 2 ของเดือน

4.2 ดำเนินกิจกรรมการศึกษาดูงาน

4.3 จัดจ้างทีมกองเลขของเครือข่ายฯ 3 คน เพื่อจัดทำและวางระบบงานของเครือข่ายฯ พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อสรุปของผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัย

จากรายละเอียดที่เกิดขึ้นเป็นผลที่ได้ในเชิงเนื้อหาของการปฏิบัติการ การเรียนรู้ในกลุ่ม สมาชิกของเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวัง ทำให้สมาชิกได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง และสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดอ่อน จุดแข็ง แนวทางแก้ไข ส่งผลให้เกิดรูปแบบการพัฒนา เครือข่ายที่ล้าไปกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ของสมาชิกในพื้นที่ รวมไปถึงการจัด ความสัมพันธ์ ในลักษณะของจัดทำกองทุนและการระดมทุนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนภายใต้เป้าหมายในการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับครัวเรือน

ซึ่งถือว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทั้งนี้ภายใต้ กระบวนการดังกล่าวก็สามารถที่จะพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องภายใต้ความรู้ที่ได้จา การดำเนินกิจกรรมอย่างที่เกิดขึ้นในข้างต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อทบทวน ติดตามสถานการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง

ผลที่ได้รับจากการวิจัยดังนี้

1. องค์ความรู้ด้านบริบทชุมชน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง
2. สถานการณ์ ประสบการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง ทั้งก่อน และหลังการดำเนินงานวิจัย
3. การบริหารจัดการกลุ่มและการจัดตั้งกฎระเบียบที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบวิธีการการดึงการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง

1. องค์ความรู้ด้านการลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ ตามแนวทางเกษตรธรรมชาติ จากกิจกรรมการศึกษาดูงานของกลุ่มทำให้กลุ่มได้รู้แนวทางการประกอบอาชีพตามแนวทางเกษตรธรรมชาติ ซึ่งมีรูปแบบการเลี้ยงหมูแบบเกษตรธรรมชาติซึ่งมีความเหมาะสมกับการเลี้ยงหมูป้ามากที่สุด หลังจากการศึกษาดูงานกลุ่มยังได้ส่งสมาชิกกลุ่มเข้าอบรมการเลี้ยงหมูตามแนวทางเกษตรธรรมชาติ และ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตามแนวทางเกษตรธรรมชาติ สมาชิกที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ได้นำแนวทางการดำเนินการมาเผยแพร่แก่สมาชิกและยังนำมาปรับประยุกต์ใช้ในสวนตัวเองทั้งนี้ยังได้เผยแพร่แก่บุคคลผู้สนใจ และหน่วยงานภาครัฐต่างๆอีกด้วย
2. ได้ข้อมูลเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง ต่างๆเช่น สถานภาพหมูป้าตามกฎหมายไทย ลักษณะทั่วไปของหมูป้า ข้อแตกต่างระหว่างหมูป้ากับหมูบ้าน การเลี้ยงหมูป้าในระบบฟาร์ม การป้องกันโรค การตลาดและการจัดจำหน่าย เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์กลไกการจัดการของเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวัง

1. รูปความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวังพบว่ากลุ่มผู้เลี้ยงหมูป้าแม่กวังส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชนมีทั้ง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย สมาชิก อ.บ.ต. ผู้นำ อ.ส.ม. เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มมีกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก สมาชิกเคยร่วมงานกันมาก่อนจึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน อีกทั้งยังมีโอกาสพบปะกันบ่อยครั้งจากการประชุมประจำเดือนของอำเภอ และ ที่อื่นๆ ประกอบกับทุกคนเลี้ยงหมูป้าเหมือน ประสบปัญหาเดียวกัน ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการโดยทุกคนมีส่วนได้รับผลประโยชน์เหมือนกันจึงทำให้โครงการ

ดังกล่าวมีกระบวนการการมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กันลักษณะของผู้นำชุมชนที่ร่วมแก้ไข
ปัญหาชุมชน

2. การนำเอาหลักทางวิชาการ และ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับการเลี้ยงหมูป่าเพื่อ
พัฒนาสายพันธุ์ของหมูป่า ลดระยะเวลาการเลี้ยงลง คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด
ลดปัญหาการจัดการ เรื่องผสมพันธุ์ และ การลดนิสัยที่ดุร้ายของหมูป่าลง

3. มีรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มที่เหมาะสมตามการดำเนินงานแบบกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
อำเภออดอยสะเกิด ดำเนินงานตามโครงการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4. มีโครงการเพื่อการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังตามโครงการการแก้ไข
ปัญหาความยากจนตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับครัวเรือนตามแนว
พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง นำเสนอโครงการถึง พล. นายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน
2548 ณ โรงเรียนบ้านบางแดง เมืองในงาน เปิดโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็ก ปัจจุบันโครงการ
ดังกล่าวทางสำนักนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่พิจารณา

**การตอบคำถามการวิจัยจากคำถามหลักของการวิจัยคือ จะพัฒนากระบวนการมี
ส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืนได้อย่างไร ?** โดย
มีคำถามย่อยอีกสามข้อที่เป็นเครื่องมือที่จะคนหาคำตอบที่จะได้มาซึ่งคำตอบของคำถามหลัก
โดยมีคำถามย่อยดังนี้

ข้อที่ 1. สถานการณ์ บทเรียน ของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็นอย่างไร ? รายละเอียด
ของคำตอบอยู่ในบทที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการสืบค้นจัดเก็บข้อมูลโดยมี
ขั้นตอนสรุปดังนี้

1. กระบวนการสืบค้น ข้อมูล องค์ความรู้ ในอดีตจากผู้แก่ผู้เฒ่าในชุมชนต่างๆ และ
นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการใกล้เคียงกัน
2. กระบวนการเก็บข้อมูล องค์ความรู้ ปัจจุบันโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ กรอก
แบบสอบถาม และ การลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เลี้ยงหมูป่าและนำข้อมูลที่ได้มา
รวบรวมวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

ข้อที่ 2.การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร?
รายละเอียด ของคำตอบอยู่ในบทที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการสืบค้น
จัดเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนสรุปดังนี้

1. การประชุมวิเคราะห์สืบค้นกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มโดยสมาชิกกลุ่มผู้
เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเคยผ่านการอบรมการเลี้ยงหมูป่าจากศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ห้วยฮ่องไคร้ร่วมกัน เลี้ยงหมูป่าเหมือนกัน ประสบปัญหาเดียวกัน
2. การหากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มโดยจัด
ให้มีการประชุมประจำทุกเดือน การลงพื้นที่พบปะสมาชิกเพื่อดูความก้าวหน้า

และ รับทราบปัญหาของสมาชิก และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ยังมี การศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ ร่วมกัน ทีมวิจัยมีการประชุมกันเดือนละสอง ครั้งโดยจะเวียนไปตามสวนของทีมวิจัยมีการร่วมกันทำอาหารรับประทาน ร่วมกันอีกด้วย

ข้อที่ 3. รูปแบบความสัมพันธ์ กลไก การจัดการเครือข่ายผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังเป็น อย่างไร? การศึกษาการดำเนินการตามรูปแบบที่เหมาะสมซึ่งกระบวนการต่าง ๆ จะเกิดไป ด้วยกันโดยมีขั้นตอนสรุปดังนี้

1. การสืบค้นรูปแบบความสัมพันธ์ กลไก การจัดการเครือข่ายในอดีต
2. การปรับเปลี่ยนคณะกรรมการกลุ่ม และ กฎระเบียบ เพื่อความเหมาะสมรับกลุ่ม
3. การแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน
4. การวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานวิจัย

1. เนื่องจากทีมวิจัยและสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบหลาย ตำแหน่งต้องประชุมสัปดาห์ละครั้ง ทำให้การประชุมบางครั้ง ของทีมวิจัยตรงกับการประชุมอื่นๆ ของสมาชิกและทีมวิจัยทำให้การประชุมบางครั้งสมาชิกและทีมวิจัยเข้าร่วมไม่ครบ
2. สมาชิกและทีมวิจัยอาศัยอยู่ต่างพื้นที่ห่างไกลกันการเดินทางยากลำบากเนื่องจากเป็น ภูเขาสูงชัน และยากต่อการติดต่อประสานงานเนื่องจากไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ การติดต่อ ประสานงานทางไปรษณีย์ล่าช้าประมาณ 1-2 อาทิตย์
3. ผลงานวิจัยกระทบกับการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จากข้อมูลการวิจัยการ ส่งเสริมการเลี้ยงหมูป่าของหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ปี2544 ได้แจกสายพันธุ์หมูป่าที่มีคุณภาพ สายพันธุ์ไม่ดี คือ เป็นหมูป่าลูกผสมกับหมูสายพันธุ์อื่น เป็นหมูป่าลูกผสมเลือดชิด การ ส่งเสริมตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สนับสนุนกลุ่มที่เป็นกลุ่มธุรกิจ จากการส่งเสริมตาม โครงการดังกล่าวทำให้ผู้เลี้ยงหมูป่าประสบปัญหาลูกโซ่ คือ หมูที่เลี้ยงไม่สมบูรณ์แข็งแรง คุณภาพเนื้อไม่เหมือนหมูป่า เลี้ยงแล้วขายไม่ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ เลี้ยงหมูป่าขึ้นสมาชิกคิดว่ากลุ่มคือผู้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หน่วยงานภาครัฐก็ผลักดันปัญหาที่ เกิดขึ้นให้กลุ่มรับผิดชอบ
4. เกิดความขัดแย้งกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ จากการที่กลุ่มผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ดำเนินการ กลุ่มได้จัดทำโครงการ การแก้ไขปัญหาของกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวังตาม โครงการการแก้ไข ปัญหาความยากจนตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ระดับครัวเรือนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง นำเสนอโครงการถึง พณ. นายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่11 มิถุนายน 2548 ณ โรงเรียนบ้านบางแดง เมืองในยาง เปิดโรงเรียนต้นแบบ ขนาดเล็ก ทำให้หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่รับผิดชอบเรื่องการแก้ไขความยากจนไม่พอใจ เนื่องจากกลุ่มไม่ส่งผ่านโครงการตามขั้นตอนคือกลุ่มไม่ส่งโครงการผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ในอำเภอ ก่อน อำเภอส่งไปจังหวัดต่อ ตามขั้นตอน ทั้งที่หน่วยงานดังกล่าวไม่เคยเข้ามาสนใจ
การดำเนินงานของกลุ่มเลยเมื่อกลุ่มเชิญเข้าร่วมประชุมหลายครั้ง

บรรณานุกรม

เสรี พงศ์พิศ . (2546) **วิธีคิด วิธีทำ แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน**

พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์พลังปัญญา

เสรี พงศ์พิศ . (2548) **จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน**

พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์พลังปัญญา

ประเวศ วะสี. (2541). **ปฏิรูปการศึกษา – ยกเครื่องทางปัญญา: ทางรอดจากความ**

หายนะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

กฤษณา แก้วชะอุ่ม และภีระ ไกรแสงศรี. (2545). **หมูป่า.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:

หจก.ซี.อาร์.เอส.ยูนิเวอร์แซล (1986).

กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไพร่แรงผลิตหมูเนื้อป้อนตลาด. (2544). **วารสารสัตว์บก.** 8, 92 (ธันวาคม):
110-113.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). **เรียนรู้: วิธีสู่ความสำเร็จ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

บริษัทเดอะมาสเตอร์ เจอร์นัล จำกัด.

คัมภีร์หมูป่าสัตว์เศรษฐกิจปี 2000. (2543). กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

รูปภาพการดำเนินกิจกรรม

ภาพการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายฯ
ในการวางแผนการดำเนินโครงการวิจัยฯ

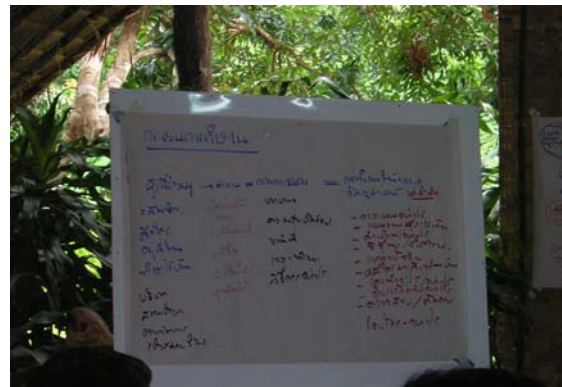
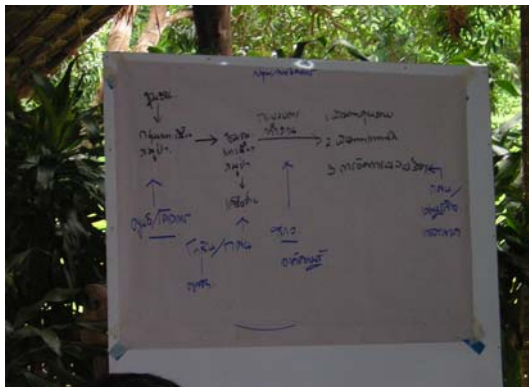

ภาพการเปิดศูนย์ประสานงานเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่กวาง

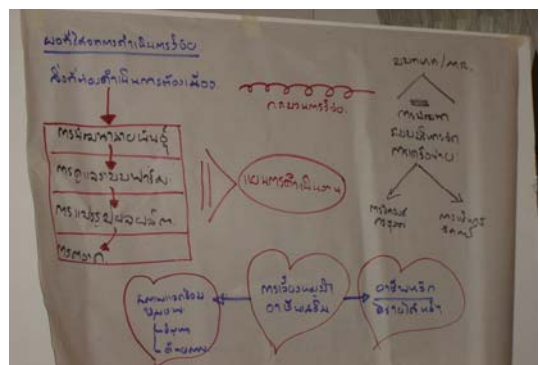
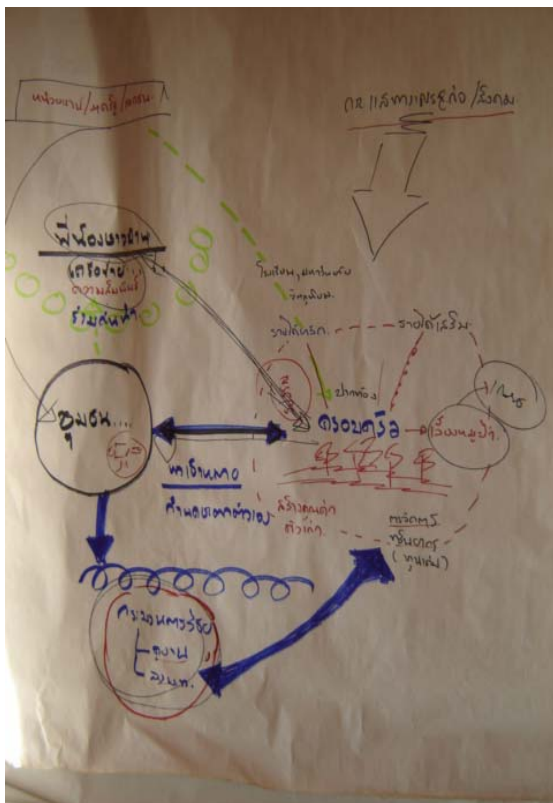
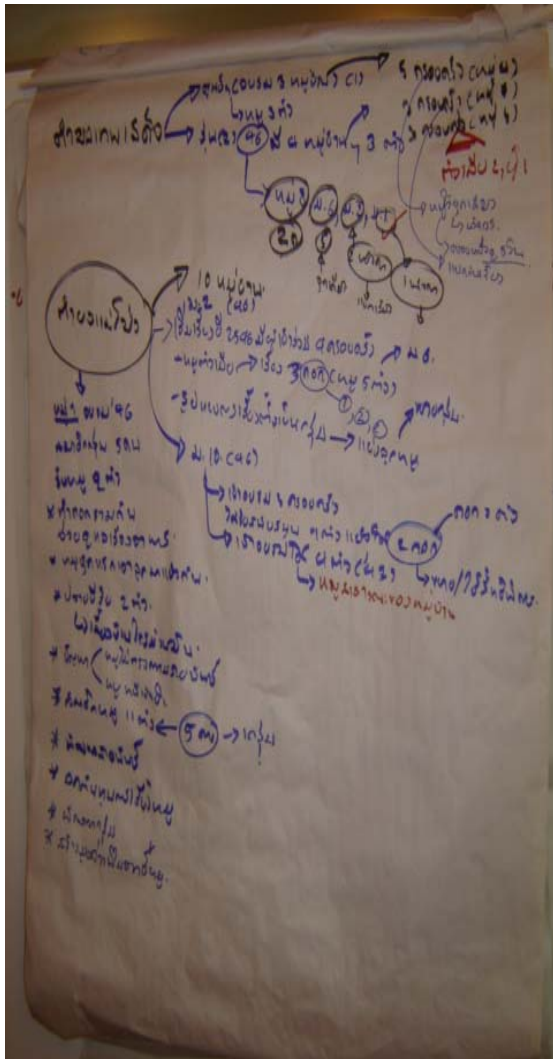

ภาพนักศึกษา ป.โทภูมิสังคม (มหาวิทยาลัยแม่โจ้) ด้งานการบริหารจัดการเครือข่ายฯ

เวทีสร้างความเข้าใจการทำงานร่วมระหว่าง
หน่วยงาน (กศน.ดอยสะเก็ด,ฝ่ายพัฒนาป่า
ไม้ศูนย์ห้วยฮ่องไคร้) และเครือข่ายฯ

เวทีถอดบทเรียนกระบวนการวิจัย
เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงหมูป่าแม่ทอง

